מסכת מאות

עם פירוש רשי ותוספות ופסקי תוספות ורבינו אשר ופירוש המשניות מהרמב"ם

במלאכת ה' החרשה הזאת נתוסף ונתחרש על הנרפסים מקדם מראה מקום של מסורת התלמוד ומראה מקום מהתוספות ומראה מקום מדיני התלמוד בפוסקים והם הרמב"ם והרא"ש מקוצי ורבינו יעקב בעל הטורים כל אחד ואחר ברגלו לאותות נקרא עין משפט: וספר חיקור דינין מיוסר על כל הדינין שבתלמוד באיזה מסכתא נזכר ובאיזה פרק ובאיזה הלכה ובאיזה דף על סדר ההלכתות כסדר ספר היד וסימני הדינין בתלמוד נקרא נר מצוה גם נתוסף אחר כל מסכתא קיצור פסקי הראש ומסומנין הדינין בספר רבינו אשר: כל התוספת הזאת נעשה ע"י אחר מהתלמידים שמו יהושע בעז מברוך יזייא"ב כ"מר שמעון מברוך זל ה"ה לזכות בהם את הרבים יזכור לו ולזרעו ה' ית' לטובה:

והמעיין בהקדמתו יראה תועלת כל התוספות האלה שוכרנו כי רבים המה׳

גם הונהו כל הקעתקות בעיון רב ירנה מלפני הקל פעליהו ונדקתיהו תעמוד לעד ׳

כלמם בויניו לאם קעיר קנדולם קמקולנלם לאשר תחת ממשלת קשרלים ילאם תנגל ותנשא מלכותה לאמן בשכת שיט לפ"ק ׳

ויניציאה

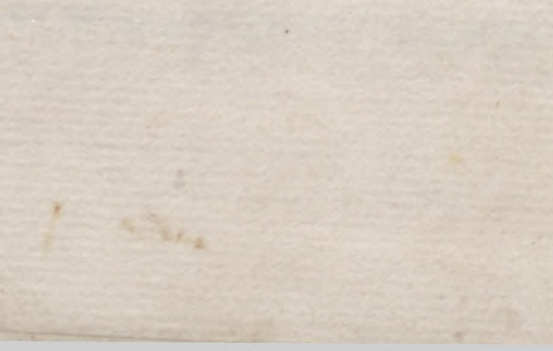

בבית בן משם בית הלוין מלכו לבטוחיהו ושטיבלין

מגילה

נקראת באחד עשר כו׳ פעמים בזה ובזמן מפרש ואזיל: לא פחות ולא יתר לא פחות מאחד עשר ולא יותר מחמשה עשר:
מימות יהושע בנמרא מפרש לה: אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה כלומ׳ מאחר שהמוקפין קורין בחמשה עשר ושאין מוקפין קורין
בארבעה עשר הרי הכל בכלל תו היכי משכחת לה יב״ג אלא שהכפרים כתבו להן חכמים רשות להקדים קריאתה ליום הכניסה יום שיבי
בשבת שלפני יו״ל או חמישי בשבת שהוא יום כניסה שהכפרים מתכנסין לעיירות למשפט לפי שבתי דיהן יושבין בעיירו בשיבי ובחמישי בתקנת עזרא והכפרים
היכן בקיאין לקרות וכריכין שיקראנה להם אחד מבני העיר ולא הטריחוס חכמים להתאחר ולבוא ביום יו״ל ופעמים שיום הכניסה ג״ב ופעמים שהוא ג״ה: אלא ארבעה עשר להיות בערב שבת עיירות ומוקפין חומה קורין בו ביום שאין קריאת המגילה בשבת נזירה שמא יטלנה בידו ואם תמצא יאחרו המוקפין עד אחר שבת הוה ליה יו״ו ואמר קרא ולא יעבור: אלא להיות אחר שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה דהוה ליה יו״ה ושפיר לה משכחת לה יום הכניסה שלפני פוריס מוקדם לו דמיום הכניס׳ ליום הכניסה לא מקדימין:

נמ׳ ק״ג מכלן כדבענן למימ׳ לקמן וכו׳ וכי פירושא מכלן ד״ה ו״ב ו״ג

חזו לקרייה ד״ד וט״ו הוא דכת׳ בקרא והא מקדר תלמודא מכלן בתמיה הלי לאו חובה היא אלא חכמים הקילו עליהן כדבענן למימר לקמן: כדי שיספקו פנאי ביום פוריס להספיק נורכי סעודת פורי׳ לבני העיירו׳: מכדי מלקקילו חכמים על הכפרים להקדים על כרחך מפני כבסת הגדולה שתיקנו בימי מרדכי ואסתר את שמחת הפוריס וקריאת המגילה כולהו הני זימני תקון ונתנו רשות לקרות: דהי סלקא דעתך יו״ד וט״ו תקון הכתובין במגילה ותו לא: היכי אתו רבנן דבתרייהו ועקרו תקנתן והתירו להקדים בתמיה: אלא פשיטא ליכו דמיבעיא לן היכא דמיזא ומכלן: לגופיה ליו״ד וט״ו המפורשין בספר לימא קרא את ימי הפוריס האלה בזמן דמשמע בזמן המפורש לכם:

ואכתי מיבעי לן הלי דנקט זמנים לשון רבי׳ זמן של מוקפין לאו בזמן של פרזים דהי כתב בזמן הוה משמע זמן אחד לשניהן מי בעו ליקרו בארבעסר ומי בעו ליקרו בחמיסר: זמניהם דומיא דזמנם רבוי דדרשי׳ לקרא לייתורא ד״ה ו״ה דומיא דעקר הזמן דכפקא לן מזמנם הוא דקא מרבה דומיא דידהו: זמן קהילה לכל היא הכל נקהלו להקהל מתוביקם בין בשוק בין בשאר מקומות כמו שכתוב בספר הילכך לא צריך קרא לרבויי שיהא רשאי לקרייה דעקר הכא בו ביה: ימים כימים לעיל מיניה כת״ד וט״ו ישמחו וכתב כימים אשר בהו בהם היהודי׳ ונו׳ והוה ליה למיכתב ימים אשר בהו דמשמע קס קס ימים אשר בהו מאי כימים לרבו׳ שניהם לחרות כדונמתן: לדורות הוא דכתיב להכי צריך לישנא דקרא כימים כלומר יעשו לדורות יו״ד וט״ו כאשר היה בימי הנס ימים אשר בהו בהם הילכך לא אילטרי לרבויי מהכ׳ שניהם לחדיה: זו דברי ר׳ עקי׳ הכי גמיר ר׳ יוחנן מדכיר דמתני׳ דבי עקיבא אמר: סתומתאה הרב׳ סתם משנה סתם ר׳ שמן דברי ר׳ עקיבא ואם סתימת׳ כל הסתומין תלמידיו הן כדאמר בסנהדרי׳ סתם משנה ר״מ סתם תוספת׳ ר׳ נחמיה סתם סיפרא ר׳ יהודה וכולהו סתומתאי אליבא דר׳ עקיבא אך קשה בעיני לפרש כן שמניהו בכמה מקומות בתלמוד ר׳ שמעון בן יוסי סתומתא׳ ר׳ מנח׳ בר׳ יוסי סתומתא׳ לקמן בפ׳ בבי העיר: לימתי הקילו חכמי׳ על הכפרי׳: בזמן שהכפרים כתיקנן שהבתי מתעברות על פי בית דין וקחדשים המקדשין בבית דין שולחין שלוחין להודיע לימתי הוקדם כיסן ועושין מועדי׳ על פי שלוחין: כשהרויין על הארמתן והשלוחין מניעין עד הפסח לבני ארץ ישרא׳: אבל בזמן הזה שפסקו כל אלה וישרא׳ כפרדי ולא ניניעו שלוחי ב״ד הלכך כל נופין למקרא מגילה ואומ׳ יום י״ד באדר קיימן המגילה כשהרו לאדר ט״ו יום וט״ו של כיסן עושין פסח ואם תקדים קריאתה יעשו פסח לסוף שלשים יום של קרייה וכמצוה מוכלין חמץ בימים לחרוני׳ ביום של פסח: בזמן הזה כמי ליתא להא תקנתא דקא ר׳ עקיבא בזמן הזה ואמר במתני׳ דמקדימין: אלא לאו רבנן דהוי מיקמי ר׳ עקיב׳ למידוק מיהא קריין שמא רבנן כמי דרשי זמן זמניהם: ליכא דאמרי אמר רבה זו דברי ר׳ יוחנן מדכיר מתני׳ דבי ר׳ עקיבא סתומתאה ולא נרמי׳ לקמי לישנא דדרים זמן זמניהם דקא רבנן דפליגי עלי׳ כמי דרשי ליה אלא שקמיירו לאחר חורבן משום דמסתכלין בה: קשיא דרבי יהודה דקא בריית׳ דלעיל מדרבי יהודה דמתניתין כדמפרש ואזיל: ומוקי

מק לך ג
עז לך לו
השולח לך לו
עדיות לך ח

מגילה

א נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה עשר לא פחו ולא יתר כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה עשר כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום הכניסה כיצד חל להיות י״ד בשני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפו חומה למחר חל להיות בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניס׳ ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר חל להיות בחמשי כפרים ועיירות גדולו׳ קורין בו ביום ומוקפו׳ חומה למחר חל להיו׳ ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום חל להיו׳ בשבת כפרי׳ ועיירות גדולות מקדימין וקורין ליום הכניסה ומוקפות חומה למחר חל להיות אחר השב׳ כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירו׳ גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר: נמ׳ מגילה נקראת באחד עשר מנלן מנלן כדבענן למימ׳ לקמן חכמים הקילו על הכפרים להיו׳ מקדימין ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכין אנן הכי קאמרי מכדי כולהי אנשי כנסת הגדולה תקנינהו דאי סלקא דעת׳ אנשי כנסת הגדולה ארבעה עשר וחמשה עשר תקון אתו רבנן ועקרי תקנתא התקינו אנשי כנסת הגדולה והתנן אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין אלא פשיט׳ כולהו אנשי כנסת הגדולה תקינו היכא דמיזא אמר רב שמן בר אבא אמר ר׳ יוחנן אמר קרא לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם זמנים הרבה תיקנו להם האי מיבעי ליה לגופיה אכ״ל לימא קרא זמן מאי זמניהם זמנים טוב׳ ואכתי מיבעי לי זמנו של זה לא כזמנו של זה אם כן לימא קרא זמנם מאי זמניהם שמעת מינה כולהי אימא זמנים טובא זמניהם דומיא דזמנם מה זמנם תרי אף זמניהם תרי ואימא תריסר ותליסר כראמר רב שמואל בר יצחק שלש׳ עשר זמן קהילה לכל היא ולא צריך לרבויי הנ שלש׳ עשר זמן קהילה לכל היא ולא צריך לרבויי ואימא שיתסר ושביסר ולא יעבור כתי׳ ר׳ שמואל בר נחמני מ״ט לא אמר מבזמניהם זמן זמנם זמניהם לא משמע ליה ורב שמן בר אבא מאי טעמ׳ לא אמר מכימי׳ אמ׳ לך ההוא לדורו׳ הוא דכתיב אמ׳ רבה בר בר חנה א״ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתאה דדריש זמן זמנם זמניהם אבל חכמים אומרים אין קורין אותה אלא בזמנה מיתיבי אמ׳ ר׳ יהודה אימתי בזמן שהשני׳ כתיקנן וישרא׳ שרויין על אדמתן אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אא בזמנה רבי יהודה אומ׳ אליבא דמאן אילימ׳ אליבא דר׳ עקיבא אפי׳ בזמן הזה איתה להאי תקנת׳ אלא לאו אליבא דרבנן ובזמן שהשנים כתיקנן וישראל שרויין על אדמתן מיהא קרינן תיובתא איכא דאמר אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי ר׳ עקיבא סתומתאה אבל חכמי׳ אמרו בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה תניא נמי הכי אמר רבי יהודה אימתי בזמן שהשנים כתיקנן וישראל שרויין על אדמתן אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא בזמנה רב אשי קשיא ליה דרבי יהודה אדרבי יהודה ומוקים

מיימ׳ פ״ק מהל׳ מגילה סימן עשרין ד טור ומ״ש סימן תרפ״ט

יבמות לף יג

תענית לף יל

ומוקי לה להך בריתא דלעיל דרבי יוסי בר יהודה: לימתי מקדימין מקום שנכנסין כו' במקום שבית דין קבוע והכפרי שנכנסין שם ליום הדין כשיש להן הדיוט: אבל מקום שאין נכנסין דהך הקדמה לאו קולא הוא לכפריס אין קורין אותה אלא בזמנה: משו"ר קשיא ליה כו' בתמיהה: הפרזי עיר שאין להן חומה ומתוך כך ישיבתה בפנים ופרוז ומרוקין משכונה לשכונה: מוקפין בט"ו שהרי שני ימים כתיבן שם ומקבע"ה לפרזים שדייק ט"ו למוקפין: כלל בכלל לא וחמש עשר דכתי' במגילה שדייה לעשן כדרך שפחו בו בשעת הנס: מקודו ועד כוש כת' שקיבלו עליהם פורים דכת' ויעלה ספרים בכל מדינות המלך לאחשורוש ונומ' לקיים עליהם ואע"ג דלא כתב הודו וכוש בהאי קרא כיון דכתיב בכל מדינות המלך לאחשורוש הרי מקודו ועד כוש כדכתיב: לקיות עושים מסקנא דקושיא היא ולאו תירוצא הוא: ואימא פרזים כ"ד דהא קבעינהו קרא: אבל מוקפין דלא קבעינהו וקרא מי בעו לדבויסר ליקרו מי בעו בחמיסר ליקרו: ואימא מוקפין כ"נ וקרא דכתיב בחמשה עשר לשושן הוא דקבע כדרך שעשו בט"ו בשנה ראשונה ומשכי כשושן כיון דלא רמז לך הכתוב זמן המוקפי לימת הוא ומסכחן שושן שעשו בט"ו מסתברא שלותו היו שייר למוקפין: לשכחן עשייה דמשתה ויום טוב שתהא לפרזים כ"ד ומוקפין בט"ו: זכירה קריאת המגלה מכלן שנקבע לכם זמן לפרזים בארבע עשר הוא בהאי קרא דעל כן היהודים הפרזי היושבי' בערי הפרזות עושים את יום ארבע עשר ונו' עשייה הוא דכתיב: לאיתקש זכירה לעשייה הלכך זמן אחד לכם: וכתיב התם בגיתת הארץ בימי משה ויהושע לבד מערי הפרזי קרב' מלד מה להלן מימות יהושע ולא נדרסין מה להלן מוקפין חומה מימות יהושע הכא נמי לפרזים הוא מוקפין חומה ניחא: אף כאן במעשה מימות יהושע אף פרזי האמור כאן במעשה קמן בפרזי דיהושע קאמר ואף על גב דלאחר כן נעשה מוקף הרי פרזים לענין מגילה: פרזי פרזי לא גמיר גזירה שוה מעכשיו מרבים ואין אתה בן קיבלה מרבו: הכי קאמרי אלא אם כן קיבלה מרבו: אבל קאמרי אלא שושן דעבדה כמאן אי נפרוס הך גזירה שוה קיימא עשו אותן שבשושן בט"ו אף פרזי הוא ולא ידעינן בה שמוקפין מיום יהושע: הואיל ונעשה בו נס שכיתן לכם נס אחר לעשות כדת היום לקרוב באוכמיסא שני ימים על כרחין לא נתנו על ט"ו וכן קבעו להודות: מדינה ומדינה עיר ועיר נבי זכירה ועשייה כתיב וקיימים הלכה כזכירה ונעשים ונו' משמע מדינה ומדינה כמכתב ועיר ועיר כמכתב למדנו סיפ מכתב חלוק במדינות ומכתב חלוק בעיירות לחלק בין שושן לשאר עיירות ומ"מ אף היא בכלל פרזים הוקבעה בט"ו: הכי גרסינן אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות יהושע לפרזים: עיר ועיר למאי הלכתא: כל הפרזים סתם ובכל העיירות שבעולם: כמותה: כידין ככרך וקורין בט"ו הסמוך אף על גב שאינו כרוך כרוך מ"מ הסמוך לו קורין בו ביום: עד כמה קאמר לה: מעתה כל העיירות שבעולם נופים למרוס בכיאי קדורות: בנס

ועוד תאמר הא מ"ס וסמ"ך כו' הסת"ם דעת"ד מענף מיירי בפתוחות ותימה דבמסכת שבת פרק ק"ג הכונס משמע ליכא דקאמר התם בשלמ' פתוח ועשוי סתום עיילינן עילויה דמ"ד הא מסדא כו' שלא סתום ועשוי פתוח נרועי נרעיה דמ"ר ירמיה מענף מענף מיירי בפתוחו ומ"ד תלמוד מסיק ליה וקתני דילע מתחלה מילתיה דהא מסדא ונס מיירי ליה מעיקרא בפתוחות קונדך להעמיד מענף בפתוחו ולא תקשה דהא מסדא והכא ק"ק ותסברא והכתיב הלך המנות והך קושיא ליתותב בין בפתוחות בין בסתומות ועוד מ"ת דבסתומות מיירי מכתי תקשה וקאמר הא מסדא מ"ס וסמ"ך ונו' וכפ"ת וזל שהניח בספר קישר מענף נופי' ממרוס כמו קול נופך נביולים נופים מקר לפני' ממתי' כביולים מנופי' שעמדו לקס לישראל וקיי נופים הללו לאח שעתך לתן את התורה ומעם לשון נופל על הלשון נקרא מענף בלשון נופיך ותסבר' וכתיב שק המנות ועוד וקאמ' הא מסדא מ"ס וסמ"ך שבלוחות ונו' ומשני לי' מקני היו ולא קשי' מידי דל' ירמיה מוקי לה בסתומו' וכי מטי במגילה פריך מקמ' הא מסדא דהכא מוקמי' זיל הכא קא מדחי ליה משום המנות כתי פרי' ומשני שפיר ומתוך הסוני דמגילה ושבת מוכח תרוייהו ורבי ירמיה קאמר מענף כופים למרוס לפתוחות ונ' ומסתומות וכלמסיק תלמודא: מבטלין

מיית כר' ק מהל' מגלה כהג עטין ד טור קס סימן תרפה

ומוקים לה לברייתא כרבי יוסי בר' יהודה ומי אמר ר' יהודה בזמן הזה הואיל ומסתבלין בה אין קורין אותה אלא בזמנ' ורמינהי אמר רבי יהודה אימתי מקום שנכנסין בשיני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין בשיני ובחמישי אין קורין אותה אא"כ בזמנה מקום שנכנסין בשיני ובחמשי מיהא קרינן ואפי' בזמן הזה ומוקים לה לברייתא כר' יוסי בר יהודה ומשו' דקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהוד' מוקי לה לברית' כרבי יוסי בר יהודה דר"א שמיע ליה ראיב' דתני לה כרבי יהודה ואיכא דתני לה כר' יוסי בר יהודה ומדקשיא ליה דרבי יהודה אדר' יהודה אמר מאן דתני לה כרבי יהודה לאו דווקא מאן דתני לה כרבי יוסי בר יהוד' דווק': כרכין המוקפין חומה מימו' יהושע בן נון קורין בחמשה עשר וכו': מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא על כן היהודים הפרזי' היושבים בערי הפרזו' ונו' מרפרזי' בארבע עשר מוקפין בחמשה עשר ואימא פרזים בארבעה עשר מוקפי' לכל כלל לאולאו ישראל נינהו ועד מהודו ועד כוש כתיב ואימא פרזי' בארביסר מוקפין בארביסר ובחמיסר כדכתיב להיות עושי' את יום ארבעה עשר לחרש אדר ואת יום חמשה עשר בכל שנה אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר כדקאמרת השתא דכתב את יום ארבעה עשר ואת יום חמש עשר אתא את ופסיק הני בארבע עשר והני בחמשה עשר ואימא פרזים בארביסר מוקפין אי בעו בארביסר אי בעו בחמיסר אמר קרא בזמניהם זמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בתליסר כשושן אשכחן עשייה זכירה מנלן אמר קרא והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מתני' דלא כי האי תנא דתניא ר' יהושע בן קרחה אומר כרכין המוקפין חומ' מימו' אחשורוש קורין בחמש עשר מאי טעמא דרבי יהושע בן קרחה כי שושן מה שושן מוקפת חומה מימו' אחשורוש וקורין בחמש עשר אף כל שמוקפת חומה מימו' אחשורוש קורין בחמשה עשר ותנא דידן מאי טעמ' ילף פרזי פרזי כתיב הכא על כן היהודים הפרזים וכתיב התם לבר מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אף כאן מוקפת חומה מימות יהושע בן נון בשלמא לרבי יהושע בן קרחה לא אמר כתנא דידן דלית ליה פרזי לא תנא דידן מ"ט לא אמר כר' יהושע בן קרחה מ"ט דהא אית ליה פרזי הכי קאמר אלא שושן דעבר כמאן לא כפרזים ולא כמוקפין אמ' רבא ואמרי לה כרי שאני שושן הואיל ונעשה בה נס בשלמ' לתנא דידן היינו דכתיב מרינ' ומרינה עיר ועיר מרינה ומרינ' לחלק בין מוקפין חומה מימו' יהושע בן נון למוקפת חומה מימות אחשורוש עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות אלא לרבי יהושע בן קרחה בשלמ' מרינה ומרינה לחלוק בין שושן לשאר עיירות אלא עיר ועיר למאי אתא אמר לך ר' יהושע בן קרחה ולתנא דידן מי ניחא כיון דאית ליה פרזי פרזי מרינ' ומרינה למה לי אלא קרא לדרשא הוא דאתא וכר' יהושע בן לוי הוא דאתא דאמר רבי יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנרא' עמו נידון ככרך עד כמה אמר ר' ירמיה ואיתימ' ר' חייא בר אבא כמחמתן לטבריא מיל ולימא מיל האקא משמעלן דשיעור' דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריא ואמר רבי ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא מנצפך צופים אמרום ותיסברא והכתיב אלה המצו' שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה ועור האמר רב חסדא מס"ס וסמ"ך שבלוחות בנס

ויקרא כו הכוכח לקמן קנ"ג

לור ואונו וגיא החרשים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון הוו והני יהושע בננהי והא אלפעל בננהי רכתי בני אלפעל עכר ומשעם ושמר הוא בנה את אונו ואת לור ובנותיה ולטעמיך אסא בננהי רכתיב ויבן אסא את ערי הבצורו אשר ליהורה אר אלעזר הני מוקפות חומה מימות יהושע בן נון הוו חרוב בימי פילגש בנבע ואת אלפעל בננהי הדו איגפול את אסא שפצנהי דיק נמי רכתי ויאמר ליהורה נבנה את הערי האלה מכלל דערים הוו מעיקרא שמע מינה ואמר ר' יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס ואמר ר' יהושע בן לוי פורי שחל להיו בשבת שואלין ודורשין בענינו של יום מאי איריא פורים אפילו יום טוב נמי דתניא משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשים בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת והילכות חג בחג פורים איצטריכא ליה מהו דתימא ננזור משו דרבה קמ"ל ואמר ר' יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי סבור מינה למיקריר בלילא ולמיתנא מתנית ן דירה ביממא אמר להו רבי ירמיה לרידי מיפרשא לי מיניה דר' חייא בר אבא כגון דאמרי אינשי אעבור פרשתא דא ואתניה איתמר נמי אמר רבי חלבו אמ' עולא ביראה חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום שנאמר למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך: אלא שהכפרי' מקדימין ליום הכניסה: אמר רבי חנינא חכמים הקלו על הכפרים להיות מקדימין ליום הכניסה כדי שיספקו מים ומזון לאחיהם שבכרכין למימרא

כך מנהג

לור ואונו וגיא החרשים מעלי בעימן ליו כדכתיב ובני אלפעל עבר ומשעם ושמר הוא בנה את לור ואת אונו ונומר ובספר דברי הימים מיכסו על שבט בניימן ונמרא נמיר לה ר' יהושע בן לוי מדכיר דמוקפות חומה מימות יהושע בן נון הן ובמתניתין דערכין תנן תרתי מיבייקו דקא מכי לור ואונו אכל ערי חומ' שאינן כוקבו שא מימו' יקוש' בן נון ואפי' שחומותיהן נרמו' אדשו' כדאמרי לקמן שנפלו וחזיקן היזקק ל' יהושע בן לוי להעיד שבכלל מוקפו' חומה הן לקרות מגילה בט"ו: ויחזק אסא אינו בכל המקרא אכל מקרא אחר כתב ויבן ערי ביהוד' ואעג דהכי לאו מיהודה נינהו ומבניימן היו מלכי יהודה מושלי' על בניימן ומינו באסא שאף ערי בניימן חזק דכתב וישאו את אבני הרמ' ואת עציה אשר בנה ויבן אסא את הנבע ואת המצפה והן ערי בניימן כדכתיב בספר יהושע בימי פילגש בנבעה שהחריבו ישראל את בניימן ואת ערייו כדכתיב ואת כל העירי הנמצאו שלחו באש: שפיכנו הקזיק את בדיקין ודומ' לו ביבימו' כוס ולא תספק תספק ולא תבפק: דיקא כמינר': שאף כס היו באותו הכעס שאף על הנשים נזר היין להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשי' ונו': שואלין ודורשין ומעמידין תורגמן לפני הקהל לדרוש לענין פורים בדבים: משום דרבה דנזר לקמן בקריאת מגילה שמא יעבירנה מדבע לחות בדשות הדבים אף כאן נזור דרשה אטו קרייה: ובשנותה ביום זכר לנס שהיו זועקין כימי נרתן יום ולילה: לקרות במזמור למנצח על הילת השחר הוא שנאמר על אסתר כדאמרינן במסכת יומ' למה נאמר אסתר כתיב ויהי כדברי מרדכי אסתר וגו': סבור מינה בני הישיבה שמעו שמועה זו בלשון הקדש ובשנותה ביום הין סבורין דהאי ובשנותה לשון שוכה משכה הוא למיתני מתניתין דילה מצניות של מסכת מגילה: לעבור פרשתא דא ואתנייה אסייע פרשה זו ושנ' אותה פעם שנייה: בילה ומן בירי: יזמרך כבוד ביום ולא ידום בלילה והאי קרא במזמור לדוממך ה' כי דיליתני דרשינן בפסיקתא במדרשי ואסתר ומן ומחשורש וקריאת מגילה שכח הוא שמפרשמי לה הכא והכל מקבלין להקבה: למימרא

לקמן דף כ תלים ל

מיימ' פ' ק' מהל' מגילה סמג עשין ד טור שלח סימן תרפט

מיימ' פ' ג' מהל' תפלה

מיימ' פ' ק' מהל' מגילה סמג עשין ד טור שלח סימן תרפט

כנ ו ז ח

דף מג

דף נב נג

דף ב ופס

מילת בשבת ומסיק הכל כשרין לאתויי מילי ומשני לאתויי כשי' משמע להוציא לפי שכשי' וק' דקא בתוס' תני בהליה דטומטו' ין מוציא לא את מיכו ולא שאין מיכו ואכדרוניכוס מוציא את מיכו ואין מוציא שאין מיכו ופשיטא דלא עדיפא משא מאכדרוניכוס וכן פסקו הכא דשא מוציא מיכו אכל לא אכשים ול דסלקא דעתך דלא יועיל קריאתן אפילו להוציא הכשים קמ"ל דחייבי דהכל חייבין בשמיעה עבדי כשים וקטנים: שאף הן היו באותו הנס פי' רשב"ם שעקר הנס היה על ידן בפורי על ידי אסתר בחנוכ' על ידי יהודית בפסח שבזכות נדקניות שבאותו הדור נגאו וק' דלשון שאף הן משמע שהן עצמן טפלות ולפירוי היה לו לומר שהן לכך נר' לי שאף הן היו בספק להשמיד ולהרוג וכן בפסח שהיו משועבדות לפרעה במצרים וכן בחנוכה הנזירה היתה מאד עליהן מנה יש מק' למה לי היקש דכל שישנו בכל תאכל חמץ ישנו בקוש אכול מנה תפוק לי מטעם שהן היו באותו הנס ויש לומר דמשום הכי טעמא לא מתחיל שלא מדרבנן אי לאו מקישא ורבינו יוסף היה ירושלם תירץ דסלקא דעתך למפטרי מנזירה שוה דתנן טו"ב דחב הסכנות כדפי' פ' לולב עוברין: פסק ומומר על הניסים בתפלה ובקודאה ויש שאין אומרים כשם שלפי שתמרו חכמים לעשלם לא ישאל מדם נדריו לא בנ' ראשונו ולא בנ' בריות אחרונו ואטות הוא שהרי הלי טעמא לא הוי אלא למתפלל בלשון יחיד אכל בשניל הציבור שרי אכל כל שאין לומרו מטעם אחר משום דתמרו חכמים דכל דבר דהוי בלהבא תקנו בלהבא ובדבר דהודאה הוי לשעבר ומפרש הכי תקנו בה על הניסים דהוי לשעבר ובלילי יו"ט לא תמר תפלת מעריב אומר קדיש שלם ואח"כ קורא את המגילה ומברך לפניה ולאחריה ברכה אחת על הכל המושיע השלים עומד לפני ק' התיבה ואומ' ואתה קדוש ואין מתחיל ובא לגין לפי שאין גאולה בלילה ואם מוכחי שבת הוא יאמר ויהי נועם קודש וכשרונך לקרות פושט את כלה קודש כאגרת אכל לא גולל וקורא כמו ספר תורה ובשחר מתפלל שמונה עשרה ברכות ואומר על הניסים בהודאה ואין אומר כשם לפי שאכל הברכה אינה אלא לשעבר ואם כן אין לומר בה דבר שאינו אלא לשעבר ואחר כך אומר קדיש עד דאמירן ואומר ספר תורה וקורא שאפשר נברי פרשת ויבא עמלק אף על פי שאין בה אלא ט' פסוקים ואין מחזיר הספר תורה למקומו אלא יושב ואומרו עד שקורא את המגילה ומברך עליה כאשר עשה בלילה כדפי' בפניה ואחר כך אומר תהלה ואין לומר למנצח משום דכתיב ביה נרה ונרה בפורים לא מזכרינן וכן אין נופלין על פניהם בי"ל וכ"ו משום דכתיב ימי משתה ושמחה ואומר שיר מזמור משום דכתיב ביה מפלה לאומות וכן בלילי ארבעה עשר אומר פטום הקטורת וכל הסדר כמו בחול: פורים שחל להיות בשבת דווקא בשבת לפי שאין קורין המגילה משום גזירה דרבה אכל בחול אין צריך שהרי קורין המגילה ואפי' הכי יש לי לומר דמשום הכי לידרוש לפילו ביום טוב בו ביום דדרשי שלשים יום לפני יום טוב כמי כרתק לי דק"ם מאי לישנא פורים לפילו ביום טוב בו ביום דדרשי שלשים יום לפני הכי דורשין בו ביום כדתניא וידבר משה את מועדי ה' וכו': חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום אומר ר' אף על גב דמברך זמן בלילה חוזר ומברך לותו ביום דעיקר פרסומי ניסא הוי בקריאה דיממא וקרא כמי משמע כן דכתיב ולילה לא דומיה לי כלומר אף על גב שקורא ביום חייב לקרות בלילה ועיקר הוי ביממא כיון שהזכירו הכתוב תחלה ונס עיקר הסעודה ביממא קרא כדאמר לקמן דאם אכלה בלילה לא יצא ויכי כמי משמע מדכתיב נזכרים ונעשים ואיתקש זכירה לעשייה מה עיקר עשייה ביממא אף זכירה כן: ויעבירנה

ויעבירנה מרבע לחות ברשות הרבים ק"ל מתני' לא קתני ויוציאנה מרשות היחיד לרשות הרבים דמורחא דמילתא קתני טפי ויש לומ' דמקשי לרבי' לא טעו ליכתוב אבל זמנין שמגילה קיימ' בכר ברשות הרבי' ויוציאנה מרבע לחות בנוח ועיל לה"כי לא נקט מרשות היחיד לרשות הרבים לפי שאין שם חיוב חטאת כיון שלא היתה עקירה לשמוכה לשם כך כגון המפנ ח חפני מזוית לזוית וגמלך עליהן לקוציהן דפטור מקמי טעמא:

ויעבירנה מרבע לחות ברשות הרבים אבל מילה בשבת אין לדחות דקא חמירא שכן נכרתו עליה ג' בריתות ונם אין לדם מל אלא שם כן הוי בקי ד דסכנה יש בדבר אך כשאל לרי הלוי איך מוקעין במוצאי יום הכפורים והלא אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל ותו שמא ילך אצל בקי כדחיישינן בר"ה שחל בשבת ואם כן היה לנו למיחש לקלי נזירה ותירץ דמשום דתקיעת שופר חכמ' ואין מלאכה ונם לא חיישינן שמא ילך אצל בקי דמשום תקיעת אחת שאינה אלא משום זכר ליובל לא מיבטרינן כולי האי כרחש השנה ד דאחוורייתא ונריך שלשים קולות ורבינו שמואל אומר דדוקא בשבת ובר"ה דאם מעבירו מרבע לחות ברשות הרבים איכא איסורא דאורייתא בהא ודאיים לחוש אבל במוצאי יום הכיפורי' דאפילו אם מעבירו ד' לחות ברשות הרבים לא הוי אלא איסור דרבנן בהא ודאי לא נזרי דקלי נזירה ל לנזירה: ורב יוסף אמר מפני שעיניהן של עניים נשואות למקרא מגילה ע"כ ג"ל דרב יוסף לא פליג לטעמיה דרב' דהא נבי שופר ולולב ליכא טעמא לחריבא ומכל מקום קאמר הכא טעמא לחריבא משום דאיכא נפקות מיקא במקדש דליכ' שבות ואפ" לאסור משום הלי סברא דקאמ' רב יוסף: קוק

פרק ראשון

למימר' דתקנתא דכרכין היא כדי שיספקו ומשו' כדי שיהו פנויין ליו"ט שמח': שלח ליה מפני שמספקי' שכר הוא לכם כשביל שהן מספקין הילכך היכ' דליכא כשכסין לא קולא הוא לנבייהו ואין כאן שכר: סידרא דירחא דקתני בי"ב בי"ג בי"ד בשו' כסדר מנין החודש וכשבא לפרשה נקט סדר ימי השבת ושמעי' ימי החודש לאחריה חל להיות ערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה הרי י"ג חל להיות בשבת הרי י"ד חל להיות אחר שבת כפרי מקדימי ליום הכניסה הרי ט"ו ומשני לייד דמיתהפכי ליה נקט סידורא דיומי כלומר על ידי שאם היה אומר ימי השבת לפי סדר ימי החודש יקו כהפכין לו וטועה בנירסתו השוכח את המשנה לפי שהיה נרי' להזכירן לאחוריו אחר השבת דהייכו ט"ו בשבת י"ב ערב שבת י"ג מתוך כך הוא בא לידע ולטעו' להכי נקט סידורא דיומי וסדר החודש קבא לו לאחוריי' ליכו מזכירו בפיו שהרי משיו הוא כשמע ואין כאן עוד טעות: מני מתני' דקתני חל להיות ערב שבת עירות ומוקפו' חומה קורין בו ביו': אי רבי אי רבי יוסי: בכל שנה ושנה להיות עושי' את שני הימים הלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה כל השכים יהו שוות: דלא ליפשר דאם כן לא יקדמו עיירו' למוקפין שאין יכולין לקרות בשבת: מה כל שנה ושנה עיירות ב"ד לכך אין כרחות ממקומן ודלא כתנא קמא דרבי: זמנו של זה הילכך לא עבד כתנא דמתני' כו': דלא ליפשר דאי לא תקדמת להו למוקפין נריך אתה לעקור עיירות מפני מוקפין לו יקדמו ביום אחד: הכא ערב שבת זמנם ואין לך נוכח לדאותן: הכל חייבין ומתוך שהוא מחוייב בדבר הכל בהול לנאת ידי חובה: ויעבירנה מרבע לחות לפילו לן בשדה ומגילה בידו יש לנזור על הדבר: בשולות למקרא מגילה לכל מתנות לאביונים ואי לפשר בשבת: נוכין בו ביום שמקדימין בו לקרות נוכין הנבלין מתנות לאביוני ומחלקין לעניי: לדרבה משום דאמ' להקדים את הקריאה הוא דאמרו להקדי' את המתנות כדמפרש תכא טעמא ואזיל מפני שעיניהן של ע עניים כו': שמחה

למימר' דתקנתא דכרכין הוי והתנן חל להיות בשיני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ואם איתה ליקדמו ליום הכניסה הוו להו עשרה ועשרה לא תקינו רבנן תא שמע חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ואם איתה ליקדמו ליום הכניסה דאחר עשר הוא מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן תא שמע אמר רבי יהודה אימתי במקום שנכנסין בשיני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסי' בשיני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנ' ואי סלק' דעתך תקנתא דכרכין היא משום דאין נכנסין בשיני ובחמישי מפסדי להו לכרכין לא תימא כרי שיספקו מים ומזון לא אימ' מפני שמספקי' מים ומזון לאחיהם שבכרכין: כיצד חל להיות בשיני בשבת כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום וכו': מאי שנא רישא דנקיט סידורא דירחא ומאי שנא סיפא דנקיט סידורא דיומי איידי דמיתהפכי ליה נקט סידורא דיומי: חל להיות בערב שבת וכו': מתני' מני אי רבי יוסי מאי רבי דתניא חל להיות בערב שבת כפרי' ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפין חומה קורין בו ביום רבי אמר אומר אני לא ידחו עיירות ממקומן אלא אילו ואילו קורין בו ביום מאי טעמא דתנא קמא דכתיב בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות קודמות למוקפין אף כאן עיירות קודמות למוקפין ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה אין נדחין עיירות ממקומן אף כאן לא ידחו עיירות ממקומן אלא אילו ואילו קורין בו ביום מאי טעמא דתנא קמא דכתיב בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות קודמות למוקפין אף כאן נמי עיירות קודמות למוקפין שאני הכא דלא איפשר מאי רבי יוסי דתניא חל להיות בערב שבת מוקפין וכפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום רבי יוסי אומ' אין מוקפין קודמין לעיירות אלא אילו ואילו קורין בו ביום מאי טעמא דתנא קמא דכתי' בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה עיירות בארבעה עשר וזמנו של זה לא זמנו של זה אף כאן עיירות בארבעה עשר וזמנו של זה לא זמנו של זה ואימא בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין מוקפין קודמין לעיירות אף כאן אין מוקפין קודמין לעיירות שני הכא דלא איפשר מאי טעמא דר' יוסי בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אין מוקפין קודמין לעיירות אף כאן אין מוקפין קודמין לעיירות ואימא כל שנה ושנה מה כל שנה ושנה זמנו של זה לא זמנו של זה אף כאן זמנו של זה לא זמנו של זה שאני הכא דלא איפשר וסבר רבי עיירות לא דחינן ליום הכניסה והתניא חל להיות בשבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בערב שבת ומוקפות חומה למחר רבי אמר אומר אני הואיל ונדחו עיירות ממקומן ידחו ליום הכניסה הבי השתא התם זמנם שבת היא והואיל דנדחו ידחו והכא זמנם ערב שבת כמאן אזלא הא דאמר רבי חלבו אמר רב הונא פורים שחל להיות בשב' הכל נידחין ליום הכניסה הכל נדחין סלקא דעת' והא איכא מוקפין דעבדי למחר אלא כל הנדחה ידחה ליום הכניסה כמאן כרבי דכולי עלמא מיהא מגילה בשבת לא קרינן מאי טעמא אמר רבה הכל חייב בקריאת מגילה ובתקיעת שופר ואין הכל בקיאין במקרא מגילה נזירה שמא יטלנה בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבי' והיינו טעמא דשופר והיינו טעמ' דלולב רב יוסף אמר מפני שעיניהן של עניים נשואות במקרא מגילה תניא נמי הכי אע"פ שאמרו כפרים מקדימין ליום הכניסה גובין בו ביום ומחלקין בו ביום אף על פי שאמרו ארבה משום דאמרו הוא אלא הואיל ואמרו שכפרי' מקדימין ליום הכניסה גובין בו ביום ומחלקין בו ביום מפני שעיניהם של עניים נשואות במקרא מגילה אבל שמחה

סוכה לף מב לס לף כט

שמחה ואינה נוהגת אלא בזמנן אמ' רב מגילה בזמנה קורין אותה אפי' ביחיד שלא בזמנה בעשרה רב אסי אמ' בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה הוה עובדא וחשליה רב להא דרב אסי ומי אמר רב הכי והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב פורי שחל להיות בשב' ערב שבת זמנן ערב שבת זמנן והא שבת זמנן היא אלא לאו הכי קאמ' שלא בזמנן כזמנן מה זמנן אפילו ביחיד אף שלא בזמנן אפילו ביחיד לאלעזין מקרא מגילה בעשרה אלא מאי ערב שבת זמנם לאפוקי מדרבי דאמר הואיל ונדחו עיירות ממקומן ידחו ליום הכניסה הא קמ"ל דערב שבת זמנם הוא: מתני' אי זו היא עיר גדולה כל שישבה עשרה בטלנין בחורת מכאן הרי זה כפר באלו אמרו מקרימין ולא מאחרין אבל זמן עצי כהנים ותשעה באב חנינה והקהל מאחרין ולא מקרימין אע"פ שאמרו מקרימין ולא מאחרין מותרין בהספר ובתענית ומתנו' לאביונים אר יהוד' אימתי מקו' שנכנסין בשיני ובחמישי אבל מקום שאין נכנסין לא בשיני ולא בחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה: גמ' תנא עשרה בטלנין שבבית הכנסת: בלו אמרו מקרימין ולא מאחרין מ"ט אר' אבא אמר שמואל אמר קרא ולא יעבור ואמ' רבי אבא אמר שמואל מנין שאין מונין ימים לשנים שנאמר לחדשי השנה חדשים אתה מונה לשני ואי אתה מונה ימים לשנים ורבנן דקיסרי משום' אבא אמרו מנין שאין מחשבין שעות לחדשים שנאמר עד חדש ימים ימים אתה מחשב לחדשים ואי אתה מחשב שעות לחדשים אבל זמן עצי כהני ותשעה באב וחנינ' והקהל מאחרין ולא מקדימי' תשע' באב אקדומי פורענו' לא מקדמי חנינה והקהל משו' דאכתי לא מטא זמן חיוביהו תנא חנינה וכל זמן חנינה מאחרין בשלמא חנינה דאי מיקלע בשבתא מאחרינן לה לבתר שבתא שא זמן חנינה מאי היא אמר רב אושעיא הכי קאמר חנינה בשבת ועולה ראייה אפי' ביום טוב דזמן חנינה מאחרין מני בית שמאי היא דתנן מביאין שלמים ביום טוב ואין סומכין עליהן אבל לא עולות ובית הלל אומר מביאין שלמים ועולות וסומכי' עליהן רבא אמ' חנינה כל זמן חנינה מאחרין טפי לא דתנן מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג חוגג והולך את כל הרגל כולו ויום טו' האחרון של חג עכר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו רב אשי אמר חנינה וכל זמן חנינה מאחרין ואפילו עצרת דחד יומא מאחרין דתנן מודים שאם חל עצרת להיות בשבת שיום טבוח אחר השבת אמ' רבי אלעזר אמר ר' חנינא רבי נטע נטיעה בפורים ורחץ

שמחה שלא מאכל ומשתה: בזמנן כ"ל מתוך שהוא חובה בו ביום על כל יחיד ויחיד קורין אותה אפי' ביחיד דכל קורין בו ואיכא פירסום כם: שלא בזמנן כגון לפרזים המקדימין ליום הכניסה: אין קורין אותה שלא בעשרה דבעינן פירסום נימא: ורב אסי אמר בין בזמנן בין שלא בזמנן מנוי לאחר עשרה ומפרסומי ניסא סגי לי' לא לעשרה לא אמר רב אסי דלא ליקרי שלין ליה קריאת' ביחיד שלא מנוי לקרות בעשר': ואם ליכא רב להא דרב אסי ויעיין על עשרה וקיבלן: ערב שבת זמנם הוא משמע שהוא זמן הקבוע להן מימי מנשי כנס הגדולה מדלא קאמר מקדימין לערב שבת לקבל ק"ו והא שבת זמנם הוא ז' הוקבע לפרזים אלא לקבל נקט הלי ליישב דתשמע מינה הואיל ותיקנו להן חכמי ישר' שאחר כנסת הגדולה להקדים מצו דרבה הכי הוא לבו ביום וזמן הקבוע מתחלה לכל דבריו ואף על פי שהוא שלא בזמנן הוי כזמנן: מתני' בשלו אמרו בזמנים של מגילה אמרו מקדימין אם חל י"ד בשבת: לבל זמן עני כהני והעם הלמו' במסכת תעניות שקיו משפחות של ישראל מקבוע להם ימים בכל שנה להביא עניים למקדש לנורך המערכה ומביאין קינן עניים עמהן אם חל להיות בשבת מאחרין ליום מחר: וכן תשעה בלב שחל להיות בשבת וקוא קדין ליה בתמוז ולעשר בטבת והלי דנקט תשעה בלב משום דהוכפלו בו גזרות וכל מתענין בו לכל שאר נזמות למדין במסכת ראש השנה דבו מתענין: וחנינה אם חל יום טוב בשבת דוחין שלמי חגיגה למחר שקדי יש לה תשלומין כל שבעה: וכן הקהל אף העם שליה בשנת דאשכח של שמיטה ב במוצאי יום טוב הלחרון של חג כדכתיב מקץ שבע שנים במועד שנת השמיטה כדלמדין במסכת סוטה שהיה המלך קורא בתורה ספר משנה תורה וכל העם חייבין לבוא ולהביא לת טפם כדכ' הקהל לת העם והלנשים והנשים והטף ובשנת אי ליפש ומעבירין אותו למחרת ובתלמו' ירושלמי מפ' דהלי דלא עבדינן ליה בשבת מפני הבימה כדתנן בימ' של עץ היו עושין למלך בעזרה ויושב עליה ופרכינן הא ולעבדה מלתמול ומשני דליקה ליה ע עזרה: ולא מקדימין טעמ' מפרש בגמ': גמ' עשרה בטלנין שבבית הכנסת שהן בטלים ממלאכתן וכיוצים משל גבור כדי להיות מצויין בתפלה בבית הכנסת דלמר מר במסכת ברכות כיון שבא הק"ה בבית הכנסת ואינו מוצא שם עשר' מיד כועס: מכיון שאין מוכין ימים לשבים כגון דלמר קונם יין שאני טועם לשבה מוכה יב חדש מיום ליום ואם כלה בתוך בניסן לסוף עד

קדושין דף מח
מגילה דף כט

תענית דף יח

שמות יב

במדבר יח

ביצה דף יט

מגילה דף ג וף יז
לה דף ד
סוטה דף ט
יומא דף כ

סוגיה דף יז

הוה עובדא ואם ליכא רב להא דרב אסי מכל מקום הלכתא כותיה דרב דקאמ' רבי יוחנן ליתה כוותיה פרק שני דקאמר הקורא במגילה בכתובה בין הכתובים יצא ומסיק התם ביחיד התם בעבור שמא שקורין אותה ביחיד וכן הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכל שכן הכא דקיימי בתר

דף יט

ג"ר מנוה

שיטת ועוד דרב אסי תלמיד דרב הוא ורבי יוסף הים ירושלם פסק דלף ביחיד בריך לברך וכן נמצא בתשובת ר"י שקשיב נילף בעיתידלא שכא יקיד ולא שכא ניבור אחר מברך ואחדים שומעין וכן כ' לומר מאחר שהוכחנו קריאתה ביחיד אי ליתא שמין בה ברכות לית לפרושי מאי מברך בניבור: עולה דאיכא אפילו ניט מאחרין הקשה הל' אלחנן מהא דאמרי' פרק קמא דביצה הקושט עולה בדבה ביט לוקה ומסיק דאמר לך מבי בית שמאי היכי וכו' וקשה למאי לא תבי עולה דאיכא דבוותא טפי דלף על נב דקוי טרך יט לוק' אליבא דבית שמאי ואין לומר דלקבי נקט עולת נדבה לאשמועי' דאפי' בבי בית הלל זה אינו דקא פל"ק שבי דהתם מיכח בהדיא דלא נחלקו בית הלל על עולת חובה ט לוק' כיון דאיכא בהו טורך אוכל נפש אבל מיסורא מיקא מיכא משום דכתיב לה' כו': ורחץ

מיימ' פ"ק מהל' מגילה סמג עשין ד טור ופי' תקכ

יא

מיימ' פ"ק מהל' קדוש הקדש

יב

מיימ' פ"ק מהל' תעניות כמג עשין נטור לף מי תקכ

יג

מיימ' פ"ק מהל' מגילה ופ"ג

יד

מיימ' פ"ל מהל' תעניות כמג עשין ג טור לף ק"ב תקכ

ורחץ בקרונה של צפורי בשבעה עשר בתמוז וביקש לעקור תשעה באב ולא הודו לו אמר לפניו רבי אבא בר זבדא לא כך היה מעש' אלא תשעה באב שחל להיות בשבת הוה ודחינוהו לאח' השבת ואמ' רבי הואיל ונרחה ידחה ולא הודו חכמים קרי עליה טובים השנים מן האחד ור' היכי נטענטיע' בפורים והתני רב יוסף שמחה ומשת' ויום טוב שמחה מלמד שאסורי' בהספד משתה מלמד שאסו' בתענית ויום טוב מלמד שאסור בעשיית מלאכה אלא רבי בר ארביסר הוה וכי נטע בחמיס' נטע איני והא ר' בטבריא הוה וטברי' מוקפת חומה מימות יהושע בן נון הואי אלא רבי בר חמיס' הוה וכי נטע בארבסר הוה ומי פשיטא ליה דטבריא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון והא חזקי' קרי בטברי' בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומ' מימות יהושע בן נון היא אי לא לחזקיה מספקא ליה לר' פשיטא ליה וכי פשיט' ליה מי שרי והכתי' במגילת תענית את יום ארבעה עשר ואת יום חמש עשר יומי פורי' אינון דלא למספר בהון ואמר רבא לא נצרכא אלא לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה הני מילי בהספ' ובתענית אבל מלאכה יום אחר ותו לא איני והא רב חזייה להה' גבר' דהוה קא שדי כיתנ' בפוריא ולטייה ולא צמח כתניה התם בר יומיה הוה רבה בריה דרבא אמ' אפי' תימא ביומי' הספר ותענית קבילו עליהו מלאכ' לא קבילו עליהו דמעיקרא כתיב שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב ואלא רב מאי טעמא לטייה להה' גברא דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור הוה ובאתריה דרבי לא נהוג ואיבעית אימ' לעולם נהוג ורבי נטיעה של שמחה נטע כרתנן עבר' אילו ולא נענו ממעטין במשא ומתן בבניין ובנטיע' באירוסין ובנישואין ותנה עלה בניין בנין של שמחה נטיע' נטיעה של שמחה איזהו בניין של שמחה זה הבונה בית חתנות לבנו איזו היא נטיע' של שמחה זה הנוטע אבורנקי של מלכים נופא חזקיה קרי בטברי' בארביסר ובחמיסר מספק' ליה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא ומי מספקא ליה מילתא דטבריא והכתיב וערי מבצר הצרי' צר וחמת רקת וכנרת וקיימ' לן רקת זו טבריא היינו טעמ' דמספקא ליה משום דחד גיסא דשורא ימא הוה אי הכי אמאי מספק' ליה ודאי לאו חומה היא דתניא אשר לו חומה ולא שור אינר סביב פרט לטבריא שימה חומתה לענין בתי ערי חומה לא מספקא ליה כי קא מספקא ליה לענין מקרא מגילה מאי פרזים ומאי מוקפין דכתיבי גבי מקרא מגילה משום דהני מיגלו והני לא מיגלו והא נמי מיגליא או דלמא משום דהני מיגנו והני לא מיגנו והא נמי מיגניא משום הכי מספקא ליה רב אסי קרי מגילה בהוצל בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא איכ' דאמר אמר רב אסי האי הוצל רבית בגימן מוקפת חומה מימות יהושע היא אמר רבי יוחנן כי הוינא טלייא אמינא מילתא ושאילנא לסבייא ואשתכח

מגילה ב ע"ב

ורחץ בקרונה של צפורי ליום השוק בפרקסית בשעת הילוך קרונות: ולא הודו לו מתשעה באב: למר לפניו רבי אלעזר לא כך היה ביקש לעקור לגמרי אלא מותה באב: למר לפניו רבי אלעזר לא כך היה ביקש לעקור לגמרי אלא מותה באב: טובים השכים אילו לא שמעתי היתי טועה בדבר עכשיו טוב לי שלימדתני הלמת: בר ארביסר הוה לא היתה מן המוקפין וטבריא מוקפת חומה מימו' יהושע בן נון הואי אלא רבי בר חמיס' הוה וכי נטע בארבסר הוה ומי פשיטא ליה דטבריא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון והא חזקי' קרי בטברי' בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומ' מימות יהושע בן נון היא אי לא לחזקיה מספקא ליה לר' פשיטא ליה וכי פשיט' ליה מי שרי והכתי' במגילת תענית את יום ארבעה עשר ואת יום חמש עשר יומי פורי' אינון דלא למספר בהון ואמר רבא לא נצרכא אלא לאסור את של זה בזה ואת של זה בזה הני מילי בהספ' ובתענית אבל מלאכה יום אחר ותו לא איני והא רב חזייה להה' גבר' דהוה קא שדי כיתנ' בפוריא ולטייה ולא צמח כתניה התם בר יומיה הוה רבה בריה דרבא אמ' אפי' תימא ביומי' הספר ותענית קבילו עליהו מלאכ' לא קבילו עליהו דמעיקרא כתיב שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב ואלא רב מאי טעמא לטייה להה' גברא דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור הוה ובאתריה דרבי לא נהוג ואיבעית אימ' לעולם נהוג ורבי נטיעה של שמחה נטע כרתנן עבר' אילו ולא נענו ממעטין במשא ומתן בבניין ובנטיע' באירוסין ובנישואין ותנה עלה בניין בנין של שמחה נטיע' נטיעה של שמחה איזהו בניין של שמחה זה הבונה בית חתנות לבנו איזו היא נטיע' של שמחה זה הנוטע אבורנקי של מלכים נופא חזקיה קרי בטברי' בארביסר ובחמיסר מספק' ליה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא ומי מספקא ליה מילתא דטבריא והכתיב וערי מבצר הצרי' צר וחמת רקת וכנרת וקיימ' לן רקת זו טבריא היינו טעמ' דמספקא ליה משום דחד גיסא דשורא ימא הוה אי הכי אמאי מספק' ליה ודאי לאו חומה היא דתניא אשר לו חומה ולא שור אינר סביב פרט לטבריא שימה חומתה לענין בתי ערי חומה לא מספקא ליה כי קא מספקא ליה לענין מקרא מגילה מאי פרזים ומאי מוקפין דכתיבי גבי מקרא מגילה משום דהני מיגלו והני לא מיגלו והא נמי מיגליא או דלמא משום דהני מיגנו והני לא מיגנו והא נמי מיגניא משום הכי מספקא ליה רב אסי קרי מגילה בהוצל בארביסר ובחמיסר מספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא אי לא איכ' דאמר אמר רב אסי האי הוצל רבית בגימן מוקפת חומה מימות יהושע היא אמר רבי יוחנן כי הוינא טלייא אמינא מילתא ושאילנא לסבייא ואשתכח

מגילה ב ע"ב

תענית דף יט

תענית דף יב

תענית דף יל

עיין דף לב

דחץ בקרונה של צפורי ליום השוק בפרקסית בשעת הילוך קרונות: ולא הודו
דף יח תמהר מאי היריח לרחוץ אפילו לאכול כמי שותה כדתניא ברה"
חין שמד וחין שלום רבו מתעניין לא רבו חין מתעני'ים ליום דקבלוהו
כבר קבעוהו על עצמם מסתמא נס קם קבלוהו: ובקש לעקור תשעה
באב ולא הודו לו קשה היכי סלקא דעתך
דף יח תנא קיים רבי לעקור ט' באב לגמרי
וקמהדיר כל המוכל ושותה בתשעה באב
היינו רומה בנחמת של ירושלם ועוד דקא
חין כ"ד יכול לבטל לדברי בית דין חביבו
אלא אפ' נדול קימנו בחכמה ובמנין וים
לומר דלא רצה לעוקרו שלא מחומרא שים
בו יותר משאר תעניות אי נמי יש לומר
דרצה לעוקרו מתשיעי ולקבוע בעשירי
טו כדאמר ר' יוחנן אילו קולי קתם קבעתיה בעשירי: שאסורים בהספד
סמ"ג עשין ד טור וש"ע סימן תקכו ל"ש וכי מי נתן כח לימי מגילת אסתר לבטל דברי נביאים אלא מגילת אי איתא דבהספד נאסר משום דכתיב ימי משתה ושמחה והא חזינן דכולי עלמא נהגו בו היתר אלא ודאי לא קיי אלא לענין שאין מוספין על פניה דלא קיי יום נרק שלא יום שמחה: והא רבי בטבריא הוה נרסי' אימי תענית יחד כדאמר בעז' שרצה לשקרר בני דף י טבריא ממס לפי שהיו תלמידי חכמים דקאמר ליעניל טבריא קלניא:
דברים המותרים ואסורים נהגו בהן
איסור קשה דקא רבי קתיר בית שמאי ע"י רבי מאיר שאכל שם עלה של ירק בקולין ויש לומר דקתם לא נהגו דף ו ומס איסור אלא בטעות וקא מיירי בדבר שנהגו בו איסורא במתכוין:
ממעטין במשא ובמתן פירוש של שמח' דומיא דבכין ובטיעה דבסמוך
אבל שאר בניסים שרו ואין לך משא ומתן גדול מזה ממעטין רוצה לומר שלא יהו עסוקים כלל ואמירי מתעסק בהם שמלמדין בו אבל אין לפ' ממעטין אבל עסוקים קצת דמס כן היה לו לפרש קסיעור מה הוא קורא ממעט: שטוכה

ואשתבח כוותי חמת זו טבריא ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריא רקת זו ציפורי ולמה נקרא שמה רקת משום דמירליא כרקת דנהרא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה כינר דמתיקי פירא כקלא דכינרי אמר רב מי איכא למאן דאמר רקת לאו טבריא היא והא כי שביב אינשי הכא התם ספרי ליה הכי גרול הוא בשישך ושם לו ברקת וכי מסקי ארונא להת ספרי ליה הכי אוהבי שרירי יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עומק כי נח נפשיה דר זירא פתח עליה ההוא ספרנא ארץ שנער הרה וילרה ארץ צבי נירלה שעשועה אוי נא לה אמרה רקת כי אברה כלי חמדתה אלא אמר רבא חמת זו חמי גדר רקת זו טבריא כינרת זו גינוסר ולמה נקרא שמה רקת שאפילו ריקנין שבה מליאין מצות כרימון ירמיה אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שיושבת בטיבורה של ארץ ישראל רבא אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריא שטובה ראיית אמר זעירי קיטרון זו ציפורי ולמה נקרא שמה ציפורי שיושבת בראש ההר כציפור וקטרון ציפורי היא והא קטרו בחלקו של זבולן הואי דכת זבולן לא הוריש את יושבי קטרו ואת יושבי נהלול וזבולן מתרעם על מידותיו הוא שנאמר זבולן עם חרף נפשו למות מה טעם משום דנפתלי על מרומי שדה אמר זבולן לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים ונבעות לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימי ונהרות אמר לו כולן צריכין לך על ידי חלזון שנאמר ושפוני טמוני חול תני רב יוסף שפוני זה חלזון טמוני זו טרית חול זו זכוכית לבנה אמר לפניו רבונו של עולם מי מוריעני אמר לו שם יזבחו זבחי צדק כימן זה יהא לך כל הנוטל ממך בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום ואי סלקא דעתך קיטרון זו ציפורי אמאי מתרעם על מידותיו והא הויא ציפורי מילתא דעדיפא טובא וכי תימא דלית בה זבת חלב ודבש והאמריש לקיש לרידי חזי לי זבת חלב ודבש דציפורי והוי ששה עשר מיל על ששה עשר מיל וכי תימא דלא נפישא דיריה כדאחוה והאמר רבה בר בר חנה אר יוחנן לרידי חזי לי זבת חלב ודבש דכל ארעא דישר והוי כמבי כובי עד אקרא דתולבקני עשרין ותרתי פרסי אורכו ופתיא שית פרסי אפי הכי שדות וכרמים עדיפי ליה דיקא נמי דכתי נפתלי על מרומי שדה שם אר אבהו עקרון תעקר זו קסרי בת ארו שהיא יושבת בין החולו והיא היתה יתר תקועה לישר בימי יוונים וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום היו קורין אותו אחירת מנרל שיר אר יוסי בר חנינא מאי דכתיב והסירותי דמיו מפיו ושיקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלהינו והסירותי דמיו מפיו זה בית במיא שלהן ושיקוציו מבין שיניו זה בית גליא שלהן ונשאר גם הוא לאלהינו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבארום והיה כאוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו תראטריות וקרקסיות שבארום שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים אר יצחק לשם זו פמים עקרון תעקר זו קסרי בת ארום שהיא היתה מטרופולין של מלכי איכ דאמרי דמרביבה מלכי ואיכא דאמרי דמוקמי מינה מלכי קסרי וירושלם אם יאמר לך אדום חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן חרב קסרי וישבה ירושלם חרבה ירושלי וישבה קסרי תאמן שנאמלא החרבה אם מליאה זו החרבה זו אם מליאה זו החרבה זו רב נחמן בר יצחק אמר מהכא ולאום מלאום יאמץ ואר יצחק מאי דכתיב יוחן רשע בל למר צדק אמר יצחק לפני הקבה רבונו של עולם יוחנן עשו אמר לו רשע הוא אמר לו בל למר צדק אמר לו בארץ נכוחות יעול אמר לו אם כן בל יראה גאות ה ואמר רבי יצחק מאי דכתיב אל תתן ה מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה אמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו זממו אל תפק זו

הא לעניין סדר פרשיות זה וזה שוין שאם קדמו קראבע פרשיות בסדר
הראשון שעדיין לא היו יודעין שנריכין לעבר ובתר הכי עברו הסב'
אין נריך לקרות בסדר קשבי ורבי אליעזר ב"י סבר אף מקרא מגילה
דדייק מדקתני משנה יתיר שכל מצות שבתורה כשהן כתקנן הראשון לכתחילה
ויש שהוקנין לעשות ימי משתה ושמחה ב' כי מגיה
בארבעה עשר ובחמשה עשר שב סדר
הראשון וריקעא דמתניתין נמי משמע כן
מדקאמר אלא מקרא מגילה בלבד ומתנו
עניים מכלל דלעניין משתה ושמחה זה וזה
שוין ולא כהירא דקא סלקין בגמרא קא
לעניין הספד ותענית זה וזה שוין מכלל
דאשמה ומשתה ליכא דעלמא תליא קא
בהא דאי תליא קא בהא לשמעינן דמשת'
ושמחה נהגו בהו וממילא נכתב בהספר
דהא קיימי הלמורים במגילת תענית
הלסורי בהספד ואין בהן משתה ושמחה
וכן הלכה שאין נריך להחמיר לעשות מ
משתה ושמחה בסדר הראשון:

מסתבר טעמיה דאין מעבירין על
המנות מכאן הקשה לקא ל

דף נב ומס דאמרי בפ' היה קורא מקומן בגמרא דקאמר
סיני קדם קיה שופך על יסוד מערבי של
המזבח ודייק טעמא דאמר קרא אל יסוד
מזבח העולה יקשה הכתב למה לי קרא
תיפוק ליה דאין מעבירין על המנו' וכשהו'
יובא מפתח הקיבל שהוא במערב ביסוד
מערבי הו דפנב בריש ויש מפרשים דלא
שייך למימר אין מעבירין על המנות אלא
היכא שיש לפניו שתי מנות שיש לו לעשות
קודם לותה דפנב בריש וזה היכא
ליכא אלא מנוה אחת ואפילו הכי מפרש
הטעם משום דאין מעבירין ורבינו יהונתן
תירן דאי לאו הך קרא אמינא דאי מעבירין
לכתחילה הא ליעבד אדי משו' הכי ליעבד
לאסו' בדיעבד אימא כל הת' דמטא' דאין
מעבירין לא חזינן אלא דכל מערבי של
מזבח כשר אבל יסוד לא חזינן דנריך
קרא משום הכי אינטריך קרא לאשמועי יסוד:
כאמרה

מכוון ל

גרממי' של אדום שאלמלא הן יוצאין מחריבי'
כל העולם כולו ואי"ר חמ'בר חנינא תלת מאה
קטירי תגא איכא בגרממיא של אדום ותלת
מאה ושיתין וחמשה מרזבני איכ'ברומי ובכל
יומא נפקי הני לאפי הני ומקטיל חד מניהו
ומיטרדי לאוקומי מלכא ואמר רבי יצחק אם
יאמ'לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן לא
יגעתי ומצאתי אל תאמן יגעתי ומצאתי תאמן
הני מילי ברברי תור'אבל במשא ומתן סייעת'
הו'מן שמיי'ולדברי תור'לא אמרן זא לחדורי
אבל לאוקומי גירסא סייעת'מן שמי'היא ואמ'
רבי יצחק אם ראית רשע שהשעה משחקת
לו אל תתגר'בו שנ'אל תתחר במרעי' ולא עוד
אלא שרכיבו מצליחין שנא'יחילו דרכיו בכל
עת ולא עוד זא שזוכ'ברין שנ'מרום משפטיך
מנגדו ולא עוד אלא שרואה בשונאיו שנאמר
כל צורריו יפיח בהם איני והאמר רבי יוחנן
משו'ר'שמעון בן יוחי מותר להתגרו'ברשעים
בעולם הזה שנאמר עוזבי תורה יהללו רשע
ושומרי תור'יתגרו בם ותניא רבי דוסתאי בר
מתון אמ'מותר להתגרות ברשע'בעולם הזה
ואם לחשך אדם לומ'אל תתחר במרעים ואל
תקנא בעושי עולה מי שלבו נוקפו אומר כן אל תתחר במרעים להיות כמרעים ואל
תקנא בעושי עולה להיות כעושי עולה ואומר אל יקנא לבך בחטאים וגו'לא קשי' מכוון כ
הא במילי דידיה הא במילי דשמי'ואיבעי'אימא הא והא במילי דידיה ולא קשיא הא
בצדיק גמור הא בצדיק שאינו גמור דאמר רב הונא מאי דכתיב למה תביט בוגדים ליחסו כסף לקמן
תחריש בבלע רשע צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע ואיבעי'אימא בכתות דף ס
שעה משחקת לו שאני ואמר עולא איטליא של יון זה כרך גדול של רומי והויא שלש
מאו'פרסה על שלש מאו'פרסה ויש בה שלש מאות וששי'וחמשה שווקי'במניין ימות החמ'וקטן שבכולן של מוכרי עופו'והוי'
ששה עשר מיל על ששה עשר מיל ומלך סועד בכל יום באחר מהן והדר בה אע"פ שלא נולד שם והנולד בה אע"פ שלא דר
בה נוטל פרס מאת המלך ושלשה אפי'בי בני יש בו ובכל אחד ואחד חמש מאות חלונו'מעלין עשן חוץ לחומה צירו אחרים
וצירו אחד הרי'וגבעו'וצירו אחר מחיצ'של ברזל וצירו אחר חולסית ומצולה: מתני' קראו את המגילה בארבר הראשון יש
ונת עברה השנה קורין אותה בארר שיני אין בין אדר הראשון לארר השיני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים: גמ' שקלים דף ג
הא לעניין סדר פרשיות זה וזה שוין מני מתני'לא תנא קמאו לא'אלעזר ברבי יוסי ולא רשב"ג דתניא קראו את המגילה
באדר הראשון ונת עבר'השנה קורין אותה בארר השיני שכל מצוו'שנוהגו'בשיני נוהגות בראשון חוץ ממקרא מגילה רבי
אליעזר בר יוסי אומר אין קורין אותה בארר השני שכל מצות שנוהגות בשיני נוהגות בראשון רשב"ג אומ'משום רבי יוסי אף
קורין אותה בארר השיני שכל מצו'שנוהגו'בשיני אין נוהגות בראשון ושוין בהספר ובתענ' שאסורין בזה ובזה רשב"ג היינו
תנא קמא אמ'רב פפא סדר פרשיות איכ'ביניהו דתנא קמא סבר לכתחילה בשיני ואי עבור בראשו'עבור בר ממקר'מגילה
דאע"ג דקרו בראשון קרו בשיני ור'אליעזר בר יוסי סבר אפי'מקרא מגילה לכתחילה בראשון ורשב"ג סבר אפי'סדר פרשיו'
אי קרו בראשון קרו בשיני מני אי תנא קמא קשיא מתנו'אי'אלעזר בר יוסי קשיא נמי מקרא מגילה אי רשב"ג קשיא סדר
פרשיות לעולם תנא קמא ותנא מקרא מגילה והוא הדין מתנות לאביונים דהא בהא תליא ואיבעית אימא לעולם רשב"ג הי'
ומתני'חסורי מיחסרא והכי קתני אין בין ארבעה עשר שבארר הראשון ליד"ש שבארר השיני אלא מקרא מגילה ומתנות הא
לעניין הספר ותענית זה וזה שוין ואילו סדר פרשיות לא מיירי אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן הלכתא כרשב"ג שאמר
משום רבי יוסי אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו בכל שנה ושנה רבי אלעזר בר' יוסי סבר בכל שנה ושנה מר' כל
שנה ושנה אדר הסמוך לשבט אף כאן אדר הסמוך לשבט ורשב"ג סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנ' אדר הסמוך לניסן
אף כאן אדר הסמוך לניסן בשלמא רבי אלעזר בר יוסי מסתבר טעמא דאין מעבירין על המצות אלא רשב"ג מאי טעמא אמ'
רבי טבי טעמא דרשב"ג מסמך גאולה לגאולה עדיף רבי אלעזר אמר טעמא דרבן שמעון בן גמליאל מהכא דכתיב לקיים

השניה בחודש השני: לבסוף קבעוה כוזה השניה שלהם בשבה שנייה
לקובעה עליהם חובה: קבעוני ליום טוב ולקרייה להיות לי לשם: קנאה
את מעוררת עלינו שימרו החומות שהני שמחים להזכיר מפלתן: כבר
הני כתובה ושם יהו רואין מה שהירע להם על ידי ישראל: רבי ורבי חנינא
ורבי יוחנן ורב חביבא מתנו הא דאמרי
לקמן: ובכוליה סדר מועד שהוזכר שם
זונ זה של ארבע חכמים הללו חלופי רבי
יוחנן ומכניסין רבי יוחנן: שלישים בשלש
מקומות יש לנו להזכיר מלחמת עמלק ב
בספר ואלה שמות ובמשנה תורה ובספר
שמואל וזהו שאמר שלמה בדבר שהלשתו
לו אתה רשאי לדבעו: זאת מה שכתוב
בתן ובמשנה תורה הכלאה שכתוב בתור
קורא כת אחד: לוכה מטמאה את הידים
בשאר ספרים דאמר ביהושע בשבת ג
שנזדו עליהן לטמא את הידים לתרומה
ומחלוקת בית שמאי ובית הלל היא: הוא
דאמר כרבי יהושע דאמר לעיל זאת מה
שכתוב בתור זכרון הא שכתוב במשנה תורה
בספר הא שכתוב בנביאים אבל במגילה
לא ניתנה ליכתב אלא לגורסה על פה
ולקרותה: ואלא כבר נאמר ויבבר פו
וקבלת כבר נאמרה וכיון דלא כתב את
כולן למדת שהא שכתב רוח הקודש היא:
ש תוסף על דבריו מקר הוא בספר משלי:
דאי בעי כתב ואי בעי לא כתב ולעולם
הא שכתב משלות בעלמא ניתנו ולא אפי
הקדוש ברוך הוא: תשמר אל תוסף על
דבריו מדקאסר להוסיף עליהן שמע מינה
ברוח הקודש נאמרו: ויאמר הגן בלבו
מכא ידעי כותבי המגילה שכך אמר בלבו
אלא רוח הקודש שנגלה עליהם: ויודע
הדב למרדכי מי נלה לו רוח הקודש שרה
עליו: ובגזה לא שלחו את הידים היאך
ידעי מה עשו הרחוקים: אפים ואמר
טובה יבואו לכולהו מלכות מדעתה דכפשיה
קאמר שמע מינה אחת היתה בלבם:
פרשתה לו כפלוגתו וכיון דאמרים בפיהם זו
מחלוקת היא: דרבי חייא בר אבא לקמן
בפירקין: פריסתקי סדיר שלוחים שלחו
להם למרדכי ואסתר שלא נגעו בביזה
שלא ידע למלך: לא יעבור אבא את
העתיד: מנות מיבי מעדכים שבי מנות
לאדם אחד דכתיב ומשלוח מנות איש
לרעהו שתי מנות לאדם אחד ומתנות ל
לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם דיו
לכל אחד ואחד מתנה אחת דהא לאביונים
כמו תדתי משמע: ענלה תלתא שלישי
לבטן: קנ:

פוכה לף ל
סנה לף כד

משלי כב

שמות יז

ילים לף עה
עדיות לף ה

מלאכי ג ל
משלי ג

קנינה לף י

יומא לף פה
מנחה לף י

יה
מיימ' פ"ב מהל' מגילה
כתג עטין ד טור לפי
סימן תכנב

השנית ואצטריך למיכתב בכל שנה ושנה
דאי מבכל שנה ושנה הוה אמינ' כי קושין קא
משמע לן שנית ואי אשמעינן השנית הוה
אמינ' בתחילה בראשון ובשיני קא משמע לן
בכל שנה ושנה ורבי אלעזר בר יוסי האי
השני' מאי עביד ליה מיבעי לי' לכדרב שמוא
בר יהודה דאמ' רב שמוא בר יהודה בתחילה
קבעוה בשושן ולבסוף בכל העולם כולו אמ'
רב שמו' בר יהודה שלח' להם אסתר לחכמי'
קבעוני לדורות שלחו לה קנאה את מעוררת
עלינו לבין האומות שלחה להם כבר כתובה
אני על דברי הימים למלכי מרי ופרס רב ור'
חנינא ורבי יוחנן ורב חבי'בא מתנו בכולהו
סדר מועד כל כי האי זונ חלופי ר' יוחנ' ומעייל
רבי יונתן שלחה להם אסת' לחכמים כתבוני
לדורות שלחו לה הלא כתבתי לך שלישים
שלישים ולא רבעים עד שמצאו לו מקרא
כתוב בתור' כת' זאת זכרון בספר כתב זאת
מה שכתב כאן ובמשנה תורה זכרון מה
שכתוב בנביאים בספר מה שכתוב במגילה
כתנאי כתב זאת מה שכתוב כאן זכרון מה שכתוב במשנה תורה בספר מה שכתוב
בנביאים דברי רבי יהושע רבי שעור המודעי אומר כתב זאת מה שכתוב כאן ובמשנ'
תורה זכרון מה שכתוב בנביאים בספר מה שכתוב במגילה אמר רב יהודה אמר
שמואל אסתר אינה מטמאה את הידים למימ' דסבר שמוא אסתר לאו ברוח הקודש
נאמרה והאמר שמוא אסתר ברוח הקודש נאמרה נאמרה לקרות ולא נאמר ליכתב
מיתיבי רבי מאיר אומר קהלת אינו מטמא את הידים ומחלוקת בשיר השירי' ר' יוסי
אומר שיר השירים מטמ' את הידים ומחלוקת בקהלת ר' שמעון או' קהלת מקולי ב"ש
ומחומרי ב"ה אבל רות ושיר השירים ואסתר משמאין את הידי' הוא דאמר כר' יהוש
תניא רבי שמעון בן מנסיא אומר קהלת אינו מטמא את הידים מפני שחכמתו של
שלמה היא אמרו לו וכי זו בלבד אמר והלא כבר נאמר וידבר שלשת אלפים משל
ואומר אל תוסף על דבריו מאי ואומר וכי תימא מימר טובא אמר ראיבעי איכתיב
וראיבעי לא איכתיב תא שמע אל תוסף על דבריו תניא רבי אליעזר אומר אסתר
ברוח הקודש נאמרה שנאמר ויאמר המן בלבו' עקיבה אומר אסתר ברוח הקודש
נאמר שנאמר ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל רואיה רבי מאיר אומר אסתר ברוח
הקודש נאמר שנאמר ויודע הדבר למרדכי רבי יוסי בן דורמסקית אמ' אסתר ברוח
הקודש נאמרה שנאמר ובבזה לא שלחו את ידם אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא מילתא דעדיפא מכולהו שנאמר
קיימו וקבלו קיימו למעלה מה שקיבלו למטה אמר רבא לכולהו אית להו פירכא לבר מרשמואל דלית ליה פירכא ורבי
אליעזר סברא הוא דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה והאי כי קא מפיש טובא ואמר אדעתיה דנפשיה קאמר ורבי
עקיבא דילמא כרבי אליעזר דאמר מלמד שכל אחד ואחד נידמתה לו כאומתו והא דרבי מאיר דילמא כרבי חייא בר אבא
דאמר בנתן ותרש שני טרסיים היו והא דרבי יוסי בן דורמסקית דלמא פריסתקי שדור דשמואל ודאי לית ליה פירכא אמר
רבינא היינו דאמרי אינשי טבא חד'א פילפלתא חריפתא ממלי צנא קרי רב יוסף אמר מהכא וימי פורים האלה לא יעברו
מתוך היהודים ורב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם: ומתנות לאביוני': תני רב יוסף ומשלוח
מנות איש לרעהו שני מנות לאיש אחד ומתנות לאביונים שתי מתנות לשני בני אדם רבי יהורה נשיאה שדר ליה לרבי
אושעיא אטמא דעיגלא תילתא וגרבא דחמרא שלח ליה קיימת

נאמרה לקרות ולא לכתוב משמע דמבר דמותר לקרות עפ"ק דקיפי
פלוגתא דרבי מתא דלקמן דפר"ב דתני קרקע על פה לא יגע לך יא
ורב נמי הוא דאמר לקמן שנריך לכותבה ולתופרה בגידין ורבי יוחנן נמי
דאמ קרקע בין הכתובים לא יגע לכך נראה לפרש דהא דקאמר לא ניתנה
ליכתב ברוח הקודש אבל מדרבנן ניתנה כר מבוא
לכתב ולקרות ואכתי קשיא דהא לחמרין
פרק הממונה במסכת יומא כמשלה מסתבר לך כא
לילית השחר מה שחר סוף הלילה לף
אסתר סוף הנסי' ופריך והא ליכא חכוכ
ומשני ליתן וליכתב קמחר ופריך הניחא
למאן דאמר ניתן ליכתב אלא למאן דאמ'
לא ניתן ליכתב מאי איכא למימ' ואין לומ'
דהא דניתן ליכת' מדרבנן קרי כתיב דאם
כן הדרא קשיין לדוכתא דהא איכא חכוכ'
שניתנה ליכתב מדרבנן במגילת תעניות
ותירן הר"ר שלמן דכתיבה דמגילה מקכי'
טפי דהא נדיכא נידין ומדעתו וכמה ד
דברים אלא נדיכי במגילת תעניות:
לכולהו איכא פירכא בר ממואל
ואפי' לשמוא מי ליכא פירכא דהא רבא
גופיה הוא דאמר פרק רבי עקיבא מכאן לף קמ ופמ
מודעה רבה לאורייתא שקבלו עניות בימי
אחשורוש אלמא דאינטריך קרא לדרשא
אחריבא ויש לומר דלא חשיב הלי פירכא
דהא שפיר שמעי' מינ' תרתי ולא דמי הלי
פירכא לשאר פירכות דלעיל דאתר שבחתם
לגמרי: ורב כאמן אמר מקרא
וזכרם לא יסוף מזרעם דכרים דקדא לא
אזכן אלא קיקודי שבאותו הדור: דלא

דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי ארור זרש ברוכה אסתר ארורים כל הרשעים ברוכים כל היקודים: אין בין יום טוב לשבת
צריך לומר דק"ל הין שום מלאכה אסורה לשבת שלא תהא אסורה ליום טוב
אלא מוכל נפש בלבד אחר חלוקים יש ביניהן שזה בסקילה וזה בשלא:
כאן במכשירין שלי אפשר לעשות מערב
יום טוב משמע מילתא פלוני אלא
במכשירין מכלל דנוף המוכל שרי לעשות
ביום טוב אף על גב דאפשר לעשות מערב
יום טוב ומדר' יהודה נשמע לרבנן דהא
לא פליגי עליה אלא במכשירין ואם כן
קשיא דאמר פרק המניח האולם והמנהן
והמחבץ והרודה חלות דבש בשבת חייב
חטאת הזיד ביום טוב לוקה את המרבעי'
תעני דהוי מוכל נפש ואפי' לרבנן דאמרי
קתם לאחד זה ואחד זה אין בו אלא משום
שבות מכל מקום מודו היכא דאיכא לב
מלאכה דלוקה ויש לומר דודאי מוכל נפש
המקלקל אם עושהו מלתמול מותר לעשות
ביום טוב אבל מוכל נפש דעדיף טפי
כשהו עשוי מלתמול כגון הקוח דהמניח
אסור לעשותו ביו"ט טוב אבל מכשירין דלא
מתקלקל כשבעשו מלתמול בהא ודאי יש
לחלק היכא דאפשר לא לעשות מערב:
חייבי כריתות בכלל היו פ"ק בכלל
ובכרתו הנפשות העושו וקש
דאם כן קוק ליה למימ' לאחותו בכלל היתה
כלומר בכלל ובכרתו הנפשות ולא היה לו
לכתוב כרת בה ויש לומר דק"ל חייבי
כריתות בכלל היו פי' בכלל המלקיות דכל
אחד ואחד יש להו ולא יצא כרת באחותו
אלא להו שהרי הכרת לא ילטריך שהרי
היתה בכלל ובכרתו אלא ודאי יצא לדונו
בכרת ומיהו קשיא דאמר לכל האחרים כרין דכר
שהיה בכלל אלא

קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו
ומתנות לאביוני רבה שדר ליה למרי בר מר
ביד אביי מלא טסקא דקשבא ומלי כסא
קמחא דאבשונא אמר ליה אביי השתא אמר
מרי אי חקלאה מלכ' ליהוי דיקולא מצוואריה
לאנחית הדר שדר לירה איהו מלא טסקא
דזנגבילא ומלא כסא דפילפלתא אריכא אמ'
אביי השתא אמר מר אנא שדרי ליה חוליא
ואיהו שדר לי חורפא אמר אביי כי נפקי מבי
מר הורה שבענא כי מטאי להתם קריבו לי
שיתין צעי דשיתין מיני קדירה ואכלי בהו
שיתין פלוגי ובישולא בתרייתא הוו קרו לירה
צלי קדר ובעאי למיכס צעא אבתרה אמ' אביי
היינו דאמרי אינשי כפין עניא ולא ירע אינמי
רווחא לבסימ' שכיח אביי בר אבין ורב חנניה
בר אבין מחלפי סעודתיהו להדדי אמ' רבא
מיחייב אינישׁ לבסומי בפוריא עד דלא ירע
בין ארור המן לברוך מרדכי רבה ורבי זירא
עברו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום קם
רבה שחטיה לרבי זירא למחר בעא רחמי
ואחייה לשנה אמ' ליה ניתי מר ונעביד סעודת
פורים בהדי הדדי אמר ליה לא בכל שעתא
ושעתא מתרחיש ניסא אמר רבא סעודת
פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו מאי
טעמא ימי משתה ושמחה כתיב רב אשי הוה יתיב קמיה דרב כהנא ננה ולא אתו
רבנן אמר ליה מאי טעמא לא אתו רבנן דלמא טרידי בסעודת פורים אמר ליה ולא
הוה אפשר למיכלה באורתא אמר ליה לא שמיעליה למר הא דאמר רבא סעודת
פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו אמר ליה אמר רבא הכי תנא מיניה ארבעין
זמנין ורמי ליה כמאן דמנח בכיסיה: מתני' אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל
נפש בלבד: גמ' הא לענין מכשירי אוכל נפש זה וזה שוין מתניתין דלא כרבי
יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש רבי יהודה מתיר אף מכשירי
אוכל נפש מ"ט דת"ק אמר קרא הוא ולא מכשיריו ורבי יהודה אמר לכם לכם לכל
צורכיכם ואידך נמי הכתיב לכם לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים ואידך נמי הא
כתיב הוא כתיב הוא וכתיב לכם כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב כאן
במכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב: מתני' אין בין שבת ליום הכפורים
אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת: גמ' הא לענין תשלומין זה וזה שוין
מני מתניתין רבי נחוניא בן הקנה היא דתניא רבי נחוניא בן הקנה היה עושה את יום
הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יום
הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין תנן התם כל חייבי כריתות שלקו
נפטרו מידי כריתן שנאמר ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה הרי הוא כאחיך דברי ר'
חנניה בן גמליאל אמ' ר' יוחנן חלוקין עליו חבריו על ר' חנניה בן גמליאל אמר רבא אמרי
בי רב חנינ' אין בין יום הכיפורים לשבת אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת ואם
אית' אידי ואידי בידי אדם היא אמ' רב נחמן הא מני ר' יצחק היא דאמ' מלקות בחייבי
כריתות ליכא דתניא ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצא כרת באחותו
לרונה בכרת ולא במלקות רב אשי אמר אפי' תימא רבנן זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בהיכרת; מתני'

קף נה ומס קשיא דאמר פרק המניח האולם והמנהן והמחבץ והרודה חלות דבש בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה את המרבעי' תעני דהוי מוכל נפש ואפי' לרבנן דאמרי קתם לאחד זה ואחד זה אין בו אלא משום שבות מכל מקום מודו היכא דאיכא לב מלאכה דלוקה ויש לומר דודאי מוכל נפש המקלקל אם עושהו מלתמול מותר לעשות ביום טוב אבל מוכל נפש דעדיף טפי כשהו עשוי מלתמול כגון הקוח דהמניח אסור לעשותו ביו"ט טוב אבל מכשירין דלא מתקלקל כשבעשו מלתמול בהא ודאי יש לחלק היכא דאפשר לא לעשות מערב:

יט חייבי כריתות בכלל היו פ"ק בכלל ובכרתו הנפשות העושו וקש דאם כן קוק ליה למימ' לאחותו בכלל היתה כלומר בכלל ובכרתו הנפשות ולא היה לו לכתוב כרת בה ויש לומר דק"ל חייבי כריתות בכלל היו פי' בכלל המלקיות דכל אחד ואחד יש להו ולא יצא כרת באחותו אלא להו שהרי הכרת לא ילטריך שהרי היתה בכלל ובכרתו אלא ודאי יצא לדונו בכרת ומיהו קשיא דאמר לכל האחרים כרין דכר שהיה בכלל אלא

מיימ' פ"ב מהל' מגילה הל"ג טעין ד טור וקס"ע קימן תרנס

כ מיימ' פ"ק מהל' יו"ט הל"ג טעין עם כור וקס"ע תנה

שמות יב

כא מיימ' פ"ק מהל' שביתת עשור הל"ג טעין עם טור וקס"ע קימן תרנה

לקמיס פה נפטרו מידי כריתן שנאמר ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה הרי הוא כאחיך דברי ר' חנניה בן גמליאל אמ' ר' יוחנן חלוקין עליו חבריו על ר' חנניה בן גמליאל אמר רבא אמרי בי רב חנינ' אין בין יום הכיפורים לשבת אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת ואם אית' אידי ואידי בידי אדם היא אמ' רב נחמן הא מני ר' יצחק היא דאמ' מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא ר' יצחק אמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצא כרת באחותו לרונה בכרת ולא במלקות רב אשי אמר אפי' תימא רבנן זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בהיכרת; מתני'

שנת קף קכל ליקנדין קף כם

מכות קף כג

שבועות קף לג כתובות קף ל

קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות דהא תרי מנו ליכא קדר שלח ליה ליקו
לא נדסינן ליה קכא: טסקא דקשבא שק מלא תמרי: דאבשונא שבתייבשו
קחטים בתנור בעודן כרמל וקמח שלהן מתוק לעולם: חל' חביי לרבה:
קשתא אמר מרי עבשיו יאמר מרי עלך: מי חקלאה מלכא קוי דיקולא
מנותריה לא כחית קסל שהי' רגיל להוליך
בעודנו בן כפר ומחכיל לבהמתו לא יוריד
עתה מרשעו כך לתוך כעשיתה מלך ורשע
בפומבדיתא ואיכא שולח לו אלא דברים
המגויין לכל: חולית מתיקא: כי נפקי
מבי מר כשיגאתי מבית לדוכי רבה לילך
לבית אבא מרי בר מר הייתי שבע: נעני
קערות של מיני מאכל: דאיכסייה לנעמ
בתרתי הייתי חסן לכוס הקערה לחרין
כל אכילה שלא כדרכה נקרא כוסס:
רווחא לבסימא שכיח ריוח מנוי לדבר
המתוק בתוך המעיי: מחלפי סעודתייהו
זה אוכל עם זה בפורי' של שבה זו ובשניה
סועד חברו עמו: לאבסומי להשתכר
ביין: ואיבסום כשתכרו: כנה ולא לתנו
רבנן ליחר היום ולא בחו התלמידי לבית
המדרש: מתני' אין בין יום
טוב לשבת להיות מותר לבתחלה ביום
טוב מה שאסור בשבת אבל לענין עונשין
יש הרבה שזה בסקילה וכרת וזה בלאו
נדידא: גמ' זה וזה שוין לחורין
ביום טוב כשבת: שאפשר כגון שכין
שכפנמה מערב יום טוב שאי אפשר כגון ס
שכין שכפנמה ביום טוב: מתני'
בידי אדם יש בה מיתת בין דין: גמ'
מה יום הכפורים מתחייב בנפשו
דאיסור כרת במיתת בין דין דמי ופטורים
מלשלם אם קדלין נדישו של חבירו ביום
הכפורים שאין תשלומין אבל חיוב מיתה
שאתה ולא יהיה אסון עבד יעבד הא אם
יהיה אסון לא יעבוד: כל חייבי כריתות
שלקו שהתרו בהן עדים על אחו שעשו כרת
ולקו בבית דין: נפטרו מידי כריתן שוב
אין בית דין שלמעלה כפרעין: תניא
דחלוקין: ואם איתא דכפטרו מידי ומידי
בידי אדם הוא אף ביום הכפורי' מלקות
על להו שבו ובית דין פוטרי' אותו מכרת:
אמר רב נחמן לעולם היכן חלוקין עליו
חבירו וה' דקתני דאין זדונו בידי אדם:
אף אני אמר רבי יצחק היא דאמ' במסכת מכות
דאין מלקין אלא הניתן להזהרת כרת
אפי' התרו בו למלקות וליה טעמי' מהאי
קרא: כל חייבי כריתות של עריות היו
בכלל ובכרתו הנפשות העושות ונו' שכתוב
בפרשת עריות: למה יצאת כרת באחותו
דכתיב בקדושים תהיו ואיש כי יקח את
אחותו ונומר: לדונה בכרת ולא במלקו'
אם התרו בהן ואף על גב דבדק כמי כשניה
באותה פרשה לדבר שנתחדש בה כשניה
להערלה: אפילו תימא רבנן היא דאמרי
מלקות אאל כרת ואפילו הכא ליכ' למילף
מיכה שחלוקין על רבי חניכא וכי קאמר
מתניתין שבת עיקר חומר זדונו בידי אדם
וזה עיקר חומר זדונו בהכרת ומיהו אם
התרו בו ולקה מיפטר: מתני'

מתני׳ אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש: גמ׳ הא לענין כלים שעושין בהן אוכל נפש זה וזה שוין: דריסת הרגל הא לא קפדי אינשי אמר רבא הא מני רבי אליעזר דאמ׳ ויתור אסור במודר הנאה: מתני׳ אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן: גמ׳ הא לענין בל תאחר זה וזה שוין תנן התם אי זהו נדר האומ׳ הרי עלי עולה איזו היא נדבה האומ׳ הרי זו עולה ומה בין נדרי׳ לנדבות נדרים מתו או נגנבו או אבדו חייב באחריותן נדבות מתו או נגנבו או אבדו אינו חייב באחריותן מנהני מילי דתנו רבנן ונרצה לו לכפר עליו רבי שמעון אמ׳ את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חיי׳ באחריו׳ מאי משמע אמר רבי יצחק בר אבדימי כיון דאמ׳ עלי כמאן דטעין אכתפיה דמי: מתני׳ אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן: גמ׳ הא לענין משכב ומושב וספירת שבעה זה וזה שוין מנהני מילי דתנו רבנן רבי סימאי אומ׳ מנה הכתוב שתים וקרא תמא שלש וקרא טמ׳ האכיצר שתי׳ לטומאה ושלש לקרב ואימ׳ שתי׳ לטומאה ולא לקרבן שלשי לקרבן ולא לטומא׳ אמר׳ עד שלא ראה שלש ראה שתים ואימר שתים לקרבן ולא לטומאה שלש אף לטומאה לא סלקא דעתך דתניא וכפר עליו הכהן לפני ה׳ מזובו מקצת זבין מביאין קרבן ומקצת זבין אין מביאין קרבן הא כיצר ראה שלש מביא שתים אינו מביא או אינו אלא ראה ב׳ מביא ראה ג׳ אינו מביא אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים ואיצטריך דרבי סימאי ואיצטריך מזובו ראי מדרבי סימאי הוה אמינא כי קושיין קמ״ל מזובו ואי מזובו לא ירענא כמה ראיות קא משמע לן דרבי סימאי והשתא דאמרת מזובו לדרשא וכי יטהר הזב מזובו מאי דרשת ביה ההוא מיבעי לי לכרתניא וכי יטהר הזב מזובו לכשיפסוק מזובו ולא מזובו ונגעו מזובו וספר לימר על זב בעל שתי ראיו׳ שטעון ספירת שבעה והלא דין הוא ומה מצורע אם ממא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה

שומרת

מתני׳ אין בין המודר הנאה מודר ממודר מאכל: דריס׳ הרגל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש דכמודר הנאה מאכל שהיא מודר מאכל מותר במקו׳ שאין מוכרין לכל נפש מותר להשאיל למודר מאכל ולוקח במקום שאין מוכרין כיוצא בהן מכל במקום שמוכרין כיוצא בהן תנן בקדיש אסור בכל הנאה שאם לא הקנו זה היה מוכר כה פרוטה הנאת מאכל היא שהרי לוקח ממנו פרוטה ב לקנות בה מאכל: גמ׳ הא לענין כלים שעושין בהן אוכל נפש אסור אף במודר מאכל ואפילו במקו׳ שאי׳ מוכרין: הא לא קפדי אינשי ואמאי אסור במודר הנאה: מתני׳ כיצד וכדבה מפרש בגמ׳ כיצד האומר הרי עלי עולה ולאחר זמן הפרישה חיי׳ באחריותה: נדבה האומר הרי זו ולא קבלה עלי: גמ׳ הא לענין בל תאחר ואף על גב דכתיב בקרא בבל תאחר לא כתיבא הא מדכתיב ליה במסכת דאף הנזרק מנזרק איזו היא נדבה האומ׳ הרי עלי עולה ומה בין נדרי׳ לנדבות נדרים מתו או נגנבו או אבדו חייב באחריותן נדבות מתו או נגנבו או אבדו אינו חייב באחריותן מנהני מילי דתנו רבנן ונרצה לו לכפר עליו רבי שמעון אמ׳ את שעליו חייב באחריותו ואת שאינו עליו אינו חיי׳ באחריו׳ מאי משמע אמר רבי יצחק בר אבדימי כיון דאמ׳ עלי כמאן דטעין אכתפיה דמי: מתני׳ אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן: גמ׳ הא לענין משכב ומושב וספירת שבעה זה וזה שוין מנהני מילי דתנו רבנן רבי סימאי אומ׳ מנה הכתוב שתים וקרא תמא שלש וקרא טמ׳ האכיצר שתי׳ לטומאה ושלש לקרב ואימ׳ שתי׳ לטומאה ולא לקרבן שלשי לקרבן ולא לטומא׳ אמר׳ עד שלא ראה שלש ראה שתים ואימר שתים לקרבן ולא לטומאה שלש אף לטומאה לא סלקא דעתך דתניא וכפר עליו הכהן לפני ה׳ מזובו מקצת זבין מביאין קרבן ומקצת זבין אין מביאין קרבן הא כיצר ראה שלש מביא שתים אינו מביא או אינו אלא ראה ב׳ מביא ראה ג׳ אינו מביא אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים ואיצטריך דרבי סימאי ואיצטריך מזובו ראי מדרבי סימאי הוה אמינא כי קושיין קמ״ל מזובו ואי מזובו לא ירענא כמה ראיות קא משמע לן דרבי סימאי והשתא דאמרת מזובו לדרשא וכי יטהר הזב מזובו מאי דרשת ביה ההוא מיבעי לי לכרתניא וכי יטהר הזב מזובו לכשיפסוק מזובו ולא מזובו ונגעו מזובו וספר לימר על זב בעל שתי ראיו׳ שטעון ספירת שבעה והלאדין הוא ומה מצורע אם ממא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה

שומרת

כלים פ״ק מ״ב

ב״ב פ״ק מ״ו
כלים פ״ק מ״ו

קידו׳ פ״ק כ״ב

ויקרא ג׳

ויקרא ט״ו

ויקרא ט״ו

ויקרא ט״ו

מיימ׳ פ״ו מהל׳ כלים סמ״ג לאוין רמ״ב ור״ת כ״ח

מיימ׳ פ״ו מהל׳ מעשה הקרבנות

מיימ׳ פ״ב מהל׳ מעשה הקרבנות

שומרת יום כנגד יום תוכיח שמטמאה משכב ומושב ואינה טעונה ספירת שבעה ואף אתה אל תתמה על זה שאף על פי שמטמא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה תלמוד לומר מזובו מזובו וספר מקצת זובו וספר לימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה אמר לי רב פפא לאביי מאי שנא האי מזובו דמרבי ביה זב בעל שתי ראיות ומאי שנא האי מזובו דממעט ביה זב בעל שתי ראיות אמר לי אי סלקא דעתך האי למעוטי הוא דאתא לישתוק קרא מיניה וכי תימא האי מיבעי לי מזובו ולא מנגעו אם כן ליכתוב קרא מזובו ולישתוק וכי יטהר הזב מזובו למה לי לילמוד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה: מתני׳ אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה אין בין טהר מתוך הסגר לטהר מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים: גמ׳ הא לענין שילוח זה וזה שוין מנהני מילי דתני רב שמואל בר יצחק קמיה דרב הונא וטהרו הכהן מספחת היא וכבס בגדיו וטהר טהור מפריעה ופרימה דמעיקרא אמר ליה רבא אלא מעתה נבי זב דכתיב וכבס בגדיו וטהר התם מאי וטהר מעיקרא איכא אלא טהור השתא מלטמא כלי חרס בהיסט אף על גב דהדר חזי לא מטמא למפרע הכא נמי טהור מלטמא למפרע אלא אמר רבא מהכא והצרוע אשר בו הנגע מי שצרעתו תלויה בגופו יצא זה שאין צרעתו תלויה בגופו אלא בימים אמר ליה אביי אלא מעתה כל ימי אשר הנגע בו יטמא מי שצרעתו תלויה בגופו הוא דטעון שילוח ושאין צרעתו תלויה בגופו אין טעון שילוח וכי תימא הכי נמי והא קתני אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה הא לענין שילוח ולטמויי בביאה זה וזה שוין אמר ליה ימי כל ימי לרבות מצורע מוסגר לשילוח אי הכי תגלחת וציפרים מאי טעמא לא דקתני אין בין טהר מתוך הסגר לטהר מתוך החלט אלא תגלחת וציפורים אמר אביי אמר קרא ויצא הכהן אל מחוץ למחנה והנה נרפא נגע הצרעת מי שצרעתו תלויה ברפאות יצא זה שאין צרעתו תלויה ברפאות אלא בימים: מתני׳ אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ומזוזו׳ אינן נכתבו׳ אלא אשורית רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית: גמ׳ הא לתופרן בגידין ולטמא את הידים זה וזה שוין: וספרים נכתבין בכל לשון וכו׳: ורמינהי מקרא שכתבו תרגום ותרגום שכתבו מקרא וכתב עברי אינו מטמא את הידים עד שיכתבנו בכתב אשורית על הספר ובדיו אמר רבא לא קשיא

עד שיכתוב אשורית ועל הספר ובדיו
לקמן מוקי לה במגילה וקשי׳ דהא
לף יח תנן פרק שני׳ כי ניפטית לניפטים ע
עלמית לעלמים יפת ומיירי ודאי שכתוב
בלשון שקורא דאם לא כן קרי קורא
על פה ולא יפת ואם כן קשיא למאי לא
מטמא את הידים כיון שכיתבה לקרות
וליכתב בכל לשון שמכירין בה ויש לומר
דכיון שליבה כשרה לקרות אלא למכירין
בה דין הוא שלא תטמא את הידים אבל
קיבא דכתיבה אשורית כשירה לף לשלשין
מכירין ומשום הכי דין הוא שתטמא את
הידים: כשלמא

כה מייט׳ פ׳ י מהלכ׳ טומאת נגעים

יקרא יג

סם

יקרא יד כו מייט׳ פ׳ ק מהל׳ תפילין

כד מנחות

מתם משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה לא לתיתי דהא למירת שומרת יום כנגד יום תוכיח אם כן ליכתוב קרא וכי יטהר הזב ולא בעי מזובו ומדכתיב וכי יטהר הזב ולא כתיב וכי יטהר סתמא קום דרשינן ליה וכי יטהר מן הזב מאי מזובו שמע מינה למילדש מקצת זבין טעון ספירת: מתני׳ פריעה ופרימה בנדיו יקיו פרומים וראשו יהיה פרוע: מהלט לאחד שכלו ימי הסגרו וכראה בו סימני טומאה הלמורין בו: גמ׳ שילוח חוץ לחומת העיר וטומאת כל חומ׳ טומאה הלמורה במצורע: מנהני מילי דתין פריעה ופרימה במוסגר דילמא נגלי לן רחמנא במוחלט והוא הדין למוסגר כדלמרת לענין טומאה: וטהרו הכהן מספחת היא במצורע שנא לכלל טהרה שמתוך הסגירו ולא כתלט כתיב וסיפיק דקרא כתיב וכבס בגדיו וטהר מדלא כ כתיב ויטהר לישנא דמעיקרא הוא וקמי קלמיה וכבר קודם טבילה היה טהור מ מחקת טומאה של חומר מצורע: נבי זב דכתיב בסוף טהרתו וטהר מאי טהור מ מעיקרא למרת ביה: אלא על כרחך טהור היה מכאן ולהבא מלטמא כלי חרס ב בהיסט ואף על גב שטבילתו ביום ואם דלה אחר טבילה בו ביום סתר את הכל ומטמא למפרע משכב ומושב כדלמרינן בזיבה גולין וכל שכן אהלו וכלי חרס ש מהניא ליה טבילה מלטמא כלי חרס ש שקסיט בין טבילה לזליקה והכי לריס לה בתורת כהנים ונראה בעיני דקרא דרשי׳ ליה וטהר מלטמא כלי חרס מדכתיב הכא להאי קרא בתר קרא אחר יגע בו קזב ד דנפקא לן מיניה קיסט כלי חרס לזב ומין לך עור טמא שמטמא כלי חרס בהיסט אלא קוא: הכא במי וטהר דמצורע טהור השתא מלטמא בביאה מחומרי מצורע ש שמטמא אדם וכלי הנכנסין עמו לבית שהלילו חזרה המספחת ופשטה וניטמאת טהור כדלמרי׳ ואם פשה תפשה המספחת בעור וגוי׳ מהניא ליה טבילה לטהר את הכלים הכאין עמו לבית לפי שמצורע מ מטמא בביאה דתניא בתורת כהנים זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק ולבגדת הכנד ולבית מה בית מטמא בביאה אף כולן מטמאין בביאה: אחר בו משמע מי שצרעתו תלויה טומאתו בגופו שכל זמן שלא כתרפא ממנה טמא והיינו מוחלט דנבי טהרה דיליה כתיב והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע: ואם מוסגר שטומאתו תלויה בימי הסגר אחם לא ימצא ביום שבעה סימני טומאה שיער לבן או פיסין יטהרנו ואף על פי שבנגעו עומד עליו: כל ימי אשר הנגע בו ונ׳ שילוח כתיב בהאי קרא מחוץ למחנה מושבו: ימי כל ימי מדקוק ליה למיכתב ימי וכתיב כל ימי: מין בין טהר מתוך הסגר בימי רפואתו לטהר מתוך החלט אלא תגלחת וציפרים דאף על גב דאיכא קרבנות אחם ולוג שמן מיקו קיבא ביום טהרתו ורפואתו קוא דקתני ולא לייתי בקרבנות שהן בשמיני: והנה נרפא ונ׳ וכתיב בתריה שתי ציפרים חיות טהורות ועלח את כל שערו: מתני׳ ספרי תורה נביאים וכתובים: אשורית לשון הקודש: אף ספרים לא תהיו לשון אחר חוץ מלשון הקודש אלא יוונית ובגמרא מפ׳ טעמא: גמ׳ לתופרן בגידין כל ספריהן עשויין כגוילין והלכה למשה מסיני הוא בתפילין ומזוזות שיהא תפורין בגידין ובספר תורה נחלקו במסכת מכות בספר תורה שתפרה בפשתן השתא לשמעינן מתני׳ כמאן דפסל: מקרא שכתבו תרגום ספר שכתוב בלשון הקודש הרשות ליכתב בו מקרא כתבו לשון חרמי: ותרגום שהיה רשות ליכתב בו תרגום כגון יגר שהדותא כתבו מקרא בלעז וכגון תרגום כתב של דניאל ועזרא: וכתב עברי אף על גב שיכה את הלשון אבל שיכה את הכתב שכתבו בכתב של עבר הכתב ובמסכת סופרים קתי ליה כתבא ליבונאה:

עד שיכתבנו אשורית כתב אשורית הוא כתב שלנו: גופן

נופן כתיב כאן בנופן שלנו מתני׳ דקתני בכל לשון שלה שינה את הכתב שלה
שסיפה את הלשון ובדייתה בנופן שלהן: הא דאמר עד שיכתבנו בכתב
אשורית דבן שמעון בן גמליאל היא דאמרי לה במתניתין: מי דכן
שמעון בן גמליאל אמאי קתני בכרייתא עד שיכתבנו אשורית שלה לא קשיא
גרסינן: והיו הדברים הללו כתיב
בתפילין ומזוזות שכתובין בהן פרשיות
של שמע ובשאר ספרים כגיטים וכתובים:
מכלל דאיכא קמא בתמיהא והא תנא קמ׳
שרי בכל לשון: דבותינו אמרו דבן
שמעון בן גמליאל: תלמי מלך מצרים
היה: שלדים ברא בראשית את השמים
שלה יאמר בראשית שם הוא ואני רשויות
הן ורשעון ברא את הארץ: מעשה מדם
שמכאן פקרו המינין לומר שני רשויות הן
דכתיב ויעשה מדם: ויכל ביום הששי
שלה יאמר מ״כ עשה מלאכה בשבת דקא
כתיב ויכל ביום הששי והוא לא יקבל
עליו מדרש חכמים שדרשו בו מה היה
העולם חסר מנוח בחת׳ שבת בחת׳ מנוח׳
וזקו נמרו: זכר ונקיבה בראו ולא כתבו
ברא׳ לא בראש׳ דמשמ׳ שני נופין ברא כל אחד זכר
ונקיבה שני פרצופין לכך כתבו בראו שכך
נבי׳ אדם בשני פרצופי: בקרוביה שלה
יאמר על מברקם לא הקפיד דכתיב ויניחן
ועל שרה הקפיד לפיכך כתבו בקרוביה
לומר מברקם בלבו והיא אומרת בקרוביה:
כושאי בני אדם דמשמע נמל שלה יאמר
משה דבכם לא היה להם שום אז נמל: הרגו
שור שלה יאמ׳ דוגחניס היו אבותיכם שקרי
אביהם מעיד עליהם שקם הדגו אוש לכך
כתבו שור שלה היו משוכין בעיניו אלא
בבקעות ולא הקפיד על הבקעות: ובשאר
מרעות שלה יאמ׳ שקר כתוב בתורה שקרי
קהת מיורדי מצרים היה ובשאתה מוכה
שחוטיו של קהת ושבותיו של עמר׳ ושבותיו
של משה כולן אין מניעות לד׳ מאות שנה
כש שהרבה משבות הבנים נבלעין בתוך
שנות האבו׳ שלא שמנה הכתוב מיום שנגזר
גזרת גלות מצרים בין הבתרים ומשם
עד שנולד יצחק שלש׳ שנה ומשנולד יצחק
עד שיגיעו ישראל ממצרים ד׳ מאות שנה
הא מקם שש׳ של יצחק ומה ל׳ שאיק יעק
כשבא למצרים כשהיו מתים ועשר בן
קיתה קנזרק כי נר יהיה זרעך בארץ לא
להם ולא כאמר במצרים אלא בארץ
להם וכשנולד יצחק היה לברקם נר בארץ
מלשתים ומאז עד שיגיעו ממצרים כמנה
יצחק וזרעו שהן זרעו של מברקם גרים
ושלש׳ של קודם לכן לא כמנו בגזרה דהא
זרעך כתיב: זאטוטי לשון תשיבות אלכם
בעבדי לשון קטנות ויאמר נרועים שלכם
שלחתם לקבל פני שכינה: ואל זאטוטי
בני ישראל כאותה פרשה ענמה ולפי
שכתבו זאטוטי תחיל׳ חזרו וכתבום כשמם
הראשון ולא כתבו ואל תניל׳ בני ישראל:

לא

כאן בנופן שלנו כאן בנופן שלהן אמר ליה
אביי במאי אוקימתא להההיא בנופן שלהן
מאי איריא מקרא שכתבו תרגום ותרגום
שכתבו מקרא אפילו מקרא שכתבו מקרא
ותרגום שכתבו תרגום נמי דהא קתני עד
שיכתבנו אשורית על הספר בריו אלא לא
קשיא הא רבנן הא רבן שמעון בן גמליאל אי
רבן שמעון בן גמליאל הא איכא יוונית אלא
לא קשיא כאן בספרים כאן בתפילין ומזוזות
תפילין ומזוזות מאי טעמא משום דכתיב בהו
והיו בהוייתן יהו מאי תרגום שכתבו מקרא
איכא בשלמא תורה איכא יג׳ שהרות אלא
הכא מאי תרגום איכא אלא לא קשיא כאן
במגילה כאן בספרים מגילה מאי טעמא
דכתיב בה ככתבם וכלשונם מאי תרגום
שכתבו מקרא איכא אמר רב פפא ונשמע
פתגם המלך רב נחמן בר יצחק אמר וכל
הנשים יתנו יקר לבעליהן רב אשי אמר כי
תניא ההיא בשאר ספרים ורבי יהורה היא
דתניא תפילין ומזוזות אין נכתבין אא אשורית
ורבותינו התירו יוונית והכתיב והיו אלא
אימא ספרים נכתבין בכל לשון ורבותינו
התירו יוונית התירו מכלל דתנא קמא אסר
אלא אימא רבותינו לא התירו שיכתבו אלא
יוונית ותניא א״ר יהור׳ אף כשהתירו רבותינו
יוונית לא התירו אלא בספר תורה ומשום
מעשה דתלמי המלך דתניא מעשה בתלמי
המלך שבינס שבעים ושנים זקנים והכניסן
בשבעים ושנים בתים ולא גילה להם על מה
בינסן ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם
כתבו לי תורת משה רבכם נתן הקדוש ברוך
הוא בלב כל אחד ואחד עצה והסכימו כולן
לרעת אחת וכתבו לו אלהים ברא בראשית
אעשה אדם בצלם וברמות ויכל ביום הששי
וישבת ביום השביעי זכר ונקבה בראו ולא
כתבו בראם הבה ארדה ואבלה שם שפתם
ותצחק שרה בקרוביה כי באפם הרגו שור
וברצונם עקרו אבוס ויקח משה את אשתו
ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם ומושב
בני ישראל אשר ישבו במצרים ובשאר
ארצו׳ מאות שנה וישלח את זאטוטי בני ישראל ואל זאטוטי בני ישר׳ לא שלח ידו

בשלמא תור׳ מיכ׳ נר סהדותא וקשה לחמי מפסלה בהכי והלא אלו היה
הסר כל אלו הפלשה תיבות לא מפסיל בהכי כדאמרינן בגיטין דף ס
סע״ב תורה שחסר יריעה אחת אין קורין בו משמע דוקא יריעה אחת אבל
פסיק אחד לא ודקק הקונט׳ לומר דנרע טפי בפסוק כתיב תרנוס מכשהוא
לא נכתב כלל וי״ל לומר דהכא לא בא שלא
להשמיענו דהוי טעית וגריך להגיהו:
כאן במגילה כאן בשאר ספרים
וקשה דהך ברייתא כמאן מתוקמא לא
כרבן שמעון בן גמליאל ולא כרבנן דאי
רבנן מה כן הוה לי׳ למיתני כמתני׳ מגילה
נבי תפילין ומזוזות שיכין נכתבין אלא
אשורית וכרבן שמעון בן גמליאל לא ״
מצינו׳ שהרי הוא מתיר אף יוונית ואין
לומ׳ דהכי מילי בשאר ספרי׳ אבל במגילה
מודה שגריך אשורית זה אינו דהא פ שני דף יח
אמרי רב ושמואל דלעז יוונית לכל כשר
ומסיק דאיכא למאר כרבן שמעון בן ג
גמליאל ומסיק כמי התם הא משמ׳ן דלף
במגילה כמי אמרי מלתייהו ועל כרח׳ גריך
לומר שזה המתרגן אין סובר כרבן שמעון
בן גמליאל הקי כוותי׳ דרב ושמוא דלקמן
אלא סובר ליה כרבן שמעון בן גמליאל
לא היתיר במגילה אלא אשורית ומשום
דכתיב בהו ככתבם וכלשונם ורב ושמואל
דלקמן סבירא להו כרב אחי דבסמוך:
ורב אחי אמר הקונ׳ בשאר ספרים
ורבי יהודה היא וקשה דהא פרק כל כתבי דף קטו ופס
אמר רב אחי אין בין ספרים למגילה אלא
שהספרי׳ נכתבין בכל לשון ומגילה גריך
אשורית בספר ובדיו אלמא דבשאר ספרי׳
לא גריך אשורי׳ וספר ודיו ואם כן מנא לי׳
לרב אחי לומ׳ דרבי יהורה מחמיר ומצריך
כולי האי והא לא אשכח התם שום תנא
דפליג עליה ויש לומר דהכא דכל כתבי נו
מיירי לענין הגלה מפני הדליקה דווקא
והכי קאמ׳ בשאר ספרים יש להניחם אע״נ
דנכתבין בכל לשון שהרי יש בהן כמה
שמות קדושים אבל במגילה שאין בה שום
אזכרה אין להניחה אלא אם כן כתובה
בהגהה והכא מיירי להכשיר לקרו׳ בהן:
אלדים ברא בראשית פ׳ שאם כתבו
בראשית ברא הוי אומרי׳ בראשי׳ שם הוא
ושתי רשויות הן וק׳ שהרי בראשית אין שם
כלל אלא בתחילה ועוד שכתבו לו בלשון
יוונית בתחלה ובראה לפרש שהמינים הוי
יודעים שלעולם יש להזכיר הכורא ב
בתחילה ואם כן הכי כתבו בראשית קודם
היו אומ׳ דשתי רשויות הן ותיבת הראשונ׳
הוי בורא אחד ואלהים הוי השני משום
הכי הפכו לו: על כושף אדם הן
יאמ׳ להם וכי לא היה לו למשה לכתוב סום
או גמל: ואל זאטוטי בני ישרא
וקשה אמאי לא כתבו לו ש אלי בני ישר׳
כדכתיב בסמוך והוי לשון נדולה ויש לומ׳
לפי שלא רצו לשקר ולכך כתבו לו זאטוטי
במקום נערי ובמקום אלי דמשמ׳ לשון
נדולה כמו זוטו של יס ומשמע נמי לשון
קשפלה כדאמרי׳ ת׳ קטו׳ לנולה חרבי
זו בבל שהיא זוטו של עולם פירו׳ עומקו

ונתחתיתו ושפלה מכל ארצות כדאמרינן כמי התם הילכך נקרא שמה בבל שכל מתי מבול נתערבו שם:

ב ג 1 2 הין

אין בין כהן משוח למרובה בגדים אלא פר הבא על המצות פי׳ פר הבא
כהן משיח בשנת לעצמו מכל מצות ק׳ אשר לא תעשה
ואשם בדבר שזדונו כרת אבל לא מיירי בפר העלם דבר של ציבור דכתיב
ביה הכהן המשיח יחטא דקאי מדכתיב בתר׳ ואפילו כהן הדיוט יכול להביאו
וכל שכן מרובה בגדים: אין בין כהן משמש לכהן שעבר שלא פר יום
הכפורים ק׳ למאי נקט לכהן שעבר דקאי אפי׳ ביום שחירע בו פסול לכהן המשיח
ושמע זה מתחתיו קמ״ל חילוק זה שפר ב
בא מן המשיח אעפ״ש שאין משמש כדאיתא
בירושלמי ואם כן קשה למימר בין
הכהן המשיח לכהן שיעבוד ויש׳ לומר
דאי נקט לאותו שיעבוד קאי משמע הא
לאותו שעבר כבר דקאי בכל שבת יש ה
הרבה חילוקים ביניהם משום הכי נקט
לאותו שעבר לאשמעי׳ דאף בדידיה ליכ׳
שלא חילוק זה ואם תאמר למאי דפירש׳
שפיר קאי מאותו שחירע קפסול אף על
גב שאין משמש אם כן קשיא מיקא דאמר
סוף פר קמא דשבועות אשר לו ולא משל
אחיו הכהנים ומדקאי מלתא דלא שכיחא שכיח
ונקט מידי דשכיח כל שכן ותקשה כמי כ ז
דקקשין דבה דקאמ׳ דנאי דאמרת שחיטה
בבעלים לא קשה לפירושיכו דשרי דכיון
דזכי ליה רחמנא קרי כאלו מקדים משלו:
ולא לכהן הדיוט משום מעלין בקדש
וכו׳ קשיא למה ליה למימר טעמא
תיפוק לי׳ דכיון דרחמי לכהן גדול אי לאו
משום חיבה לא היו יכול לשמש בחרבע
בגדים משום דקרוב ליה מחוסר בגדים
וי״ל דמשום הכי טעמא לא קאמר
מקמיה כיון דעל פי בית דין הוא אי לאו
טעמא דמעלין: מני רבי
שמעון היא דאמר לקמן ציבור לא הקריבו
כדאה דכיון דמוקמינן למתני׳ כר׳ שמעון
אם כן קשיא מי אתיא כוותיה דקתני זה
הכלל כל הכשיר וכשר בבמה וקשה
דקאי בזדונות דבר הכשיר וכשר כ
כדאמרינן בפרק שני דתמורה ואפי׳ הכי
אית ליה לרבי שמעון פרק בתרא דזבחים
דמכחות וכזיתות אין קרב אפילו בבמה
גדולה וי״ל דקאי מיפרשא מתניתין
זה הכלל כל הכשיר וכשר שקרב בבמה
גדולה כגון עולה ושלמים ליקרב קרב כ
בבמה קטנה וכל שאינו כשר וכשר ואע״פ
שקרב בבמה גדולה אין קרב בבמה קטנה
אבל מודה הוא דיש כשר וכשר שאין קרב
לא בבמה גדולה ולא בבמה קטנה:
שמעתי

משום מעלין בקודש ולא מורידין רישא רבנן וסיפא רבי מאיר אמר רב חסדא אין
רישא רבנן וסיפא רבי מאיר רב יוסף אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דרתנאי מתני׳
אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב
בבמה וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב בבמה: גמ׳ פסחים ותו לא
אימא כעין פסחים מני רבי שמעון היא דתניא רבי שמעון אומ׳ אף ציבור לא הקריבו
אלא פסחים וחובות שקבועלהם זמן אבל חובות שאין קבועלהם זמן הבא והבא לא
קרוב: מתני׳ אין בין שילה לירושלם זו שבשילה אוכלין קדשי׳ קלין ומעשר
שני בכל הרואה ובירושלם לפנים מן החומה ובאן ובאן קדשי קדשים נאכלי׳ לפנים
מן הקלעים קדושת שילה יש

לא חמר אחד מהם נשאתי אש׳ חלק ה׳ אלהיך
אתם להאיר לכל העמים וילך ויעבוד אלהי׳
אחרים אשר לא צויתי לעובדם וכתבו לו
את צעירת הרגלי׳ ולא כתבו לו את הארנבת
מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה שלא
יאמר שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי
בתורה רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרי׳
לא התירו שיכתבו שא יוניות אמ׳ רבי אבהו
אמר רבי יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל
ואמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבן שמעון בן
גמליאל אמר קרא יפת אלהי׳ ליפ׳ וישכן באהלי
שם דבו״ו של יפת יהיו באהלי שם ואימ׳ גמר
ומנו אמ׳ רבי חייא בר אבא היינו טעמ׳ דכתי׳
יפת אלהים ליפת יפיותו של יפת יהא באהלי
שם: מתני׳ אין בין כהן משוח
בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא
על כל המצו׳ אין בין כהן משמש לכהן שעבר
אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה:
גמ׳ מתניתין דלא כרבי מאיר דתניא רבי
מאיר אומר מרובה בגדים מביא פר הבא על
כל המצות דברי רבי מאיר וחכמים אומרי׳
אינו מביא מאי טעמא דרבי מאיר דתניא
משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרוב׳
בגדים מנין תלמוד לומר המשיח במאי א
אוקימנא דלא כרבי מאיר אימא סיפא אין בין
כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורי׳
ועשירית האיפה הא לכל דבריהן זה וזה
שוין אתאן לרבי מאיר דתניא אירעבו פסול
ומנין כהן אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו
שיני כל מצות כהונה גדולה עליו דברי רבי
מאיר רבי יוסי או׳ ראשון חוזר לעבודתו שיני
אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט וא׳
רבי יוסי מעשה בר׳ יוסף בן אולם מציפורי
שאירע בו פסול בכהן גדול ומינוהו תחתיו
ובא מעשה לפני חכמים ואמרו ראשון חוזר
לעבודתו שיני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא
לכהן הדיוט כהן גדול משום איב׳ כהן הדיוט

מסורת המגמ׳

מנחות ט ב׳ ק׳ יד
מיי׳ פ״ק מהל׳ כלי מק׳ ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמורה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעילה ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ תמידין ומוספין ה״ב
מיי׳ פ״ק מהל׳ מעשה הקרבנות ה״ב

קוביות לך יא

קוביות לך יב

קוביות לך יג

קוביות לך יד

קוביות לך טו

קוביות לך טז

קוביות לך יז

קוביות לך יח

קוביות לך יט

קוביות לך כ

קוביות לך כא

קוביות לך כב

קוביות לך כג

קוביות לך כד

קוביות לך כה

קוביות לך כו

קוביות לך כז

קוביות לך כח

קוביות לך כט

קוביות לך ל

קוביות לך לא

קוביות לך לב

קוביות לך לג

קוביות לך לד

קוביות לך לה

קוביות לך לו

קוביות לך לז

קוביות לך לח

קוביות לך לט

קוביות לך מ

קוביות לך מא

קוביות לך מב

קוביות לך מג

קוביות לך מד

קוביות לך מה

קוביות לך מו

קוביות לך מז

קוביות לך מח

קוביות לך מט

קוביות לך נ

קוביות לך נא

קוביות לך נב

קוביות לך נג

קוביות לך נד

קוביות לך נה

קוביות לך נו

קוביות לך נז

קוביות לך נח

קוביות לך נט

קוביות לך ס

קוביות לך סא

קוביות לך סב

קוביות לך סג

קוביות לך סד

קוביות לך סה

קוביות לך סו

קוביות לך סז

קוביות לך סח

קוביות לך סט

קוביות לך ע

קוביות לך עא

קוביות לך עב

קוביות לך עג

קוביות לך עד

קוביות לך עה

קוביות לך עו

קוביות לך עז

קוביות לך עח

קוביות לך עט

קוביות לך פ

קוביות לך פא

קוביות לך פב

קוביות לך פג

קוביות לך פד

קוביות לך פה

קוביות לך פו

קוביות לך פז

קוביות לך פח

קוביות לך פט

קוביות לך צ

קוביות לך צא

קוביות לך צב

קוביות לך צג

קוביות לך צד

קוביות לך צה

קוביות לך צו

קוביות לך צז

קוביות לך צח

קוביות לך צט

קוביות לך ק

קוביות לך קא

קוביות לך קב

קוביות לך קג

קוביות לך קד

קוביות לך קה

קוביות לך קו

קוביות לך קז

קוביות לך קח

קוביות לך קט

קוביות לך קי

קוביות לך קיא

קוביות לך קיב

קוביות לך קיג

קוביות לך קיד

קוביות לך קטו

קוביות לך קטז

קוביות לך קיח

קוביות לך קיט

קוביות לך קכ

קוביות לך קכא

קוביות לך קכב

קוביות לך קכג

קוביות לך קכד

קוביות לך קכה

קוביות לך קכו

קוביות לך קכז

קוביות לך קכח

קוביות לך קכט

קוביות לך קל

קוביות לך קלא

קוביות לך קלב

קוביות לך קלג

קוביות לך קלד

קוביות לך קלה

קוביות לך קלו

קוביות לך קלז

קוביות לך קלח

קוביות לך קלט

קוביות לך קמ

קוביות לך קמא

קוביות לך קמב

קוביות לך קמג

קוביות לך קמד

קוביות לך קמה

קוביות לך קמו

קוביות לך קמז

קוביות לך קמח

קוביות לך קמט

קוביות לך קנ

קוביות לך קנא

קוביות לך קנב

קוביות לך קנג

קוביות לך קנד

קוביות לך קנה

קוביות לך קנו

קוביות לך קנז

קוביות לך קנח

קוביות לך קנט

קוביות לך קס

קוביות לך קסא

קוביות לך קסב

קוביות לך קסג

קוביות לך קסד

קוביות לך קסה

קוביות לך קסו

קוביות לך קסז

קוביות לך קסח

קוביות לך קסט

קוביות לך קע

קוביות לך קעא

קוביות לך קעב

קוביות לך קעג

קוביות לך קעד

קוביות לך קעה

קוביות לך קעו

קוביות לך קעז

קוביות לך קעח

קוביות לך קעט

קוביות לך פ

קוביות לך פא

קוביות לך פב

קוביות לך פג

קוביות לך פד

קוביות לך פה

קוביות לך פו

קוביות לך פז

קוביות לך פח

קוביות לך פט

קוביות לך צ

קוביות לך צא

קוביות לך צב

קוביות לך צג

קוביות לך צד

קוביות לך צה

קוביות לך צו

קוביות לך צז

קוביות לך צח

קוביות לך צט

קוביות לך ק

קוביות לך קא

קוביות לך קב

קוביות לך קג

קוביות לך קד

קוביות לך קה

קוביות לך קו

קוביות לך קז

קוביות לך קח

קוביות לך קט

קוביות לך קי

קוביות לך קיא

קוביות לך קיב

קוביות לך קיג

קוביות לך קיד

קוביות לך קטו

קוביות לך קטז

קוביות לך קיח

קוביות לך קיט

קוביות לך קכ

קוביות לך קכא

קוביות לך קכב

קוביות לך קכג

קוביות לך קכד

קוביות לך קכה

קוביות לך קכו

קוביות לך קכז

קוביות לך קכח

קוביות לך קכט

קוביות לך קל

קוביות לך קלא

קוביות לך קלב

קוביות לך קלג

קוביות לך קלד

קוביות לך קלה

קוביות לך קלו

קוביות לך קלז

קוביות לך קלח

קוביות לך קלט

קוביות לך קמ

קוביות לך קמא

קוביות לך קמב

קוביות לך קמג

קוביות לך קמד

קוביות לך קמה

קוביות לך קמו

קוביות לך קמז

קוביות לך קמח

קוביות לך קמט

קוביות לך קנ

קוביות לך קנא

קוביות לך קנב

קוביות לך קנג

קוביות לך קנד

קוביות לך קנה

קוביות לך קנו

קוביות לך קנז

קוביות לך קנח

קוביות לך קנט

קוביות לך קס

קוביות לך קסא

קוביות לך קסב

קוביות לך קסג

קוביות לך קסד

קוביות לך קסה

קוביות לך קסו

קוביות לך קסז

קוביות לך קסח

קוביות לך קסט

קוביות לך קע

קוביות לך קעא

קוביות לך קעב

קוביות לך קעג

קוביות לך קעד

קוביות לך קעה

קוביות לך קעו

קוביות לך קעז

קוביות לך קעח

קוביות לך קעט

יש אחריה היתר וקדושת ירושלם אין אחריה היתר: גמ' אמר רבי יצחק שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה קסבר בית חוניו לאו בית עבודה הוא וקא סבר קדוש ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא דכתיב כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו שילה נחלה זו ירושלם מקיש נחלה למנוחה מה מנוחה יש אחריה היתר אף נחלה יש אחריה היתר אמרו ליה אמרת אמר להו לא אמר רבא האלדים אמרה ונמירנאלה מינה ומאי טעמא קא הדר ביה משום קשיא דרב מרי דמותיב רב מרי קדושת שילה יש אחריה היתר קדושת ירושלים אין אחריה היתר ועוד תנן משבאו לירושלם נאסרו הבמות ולא היה להם עוד היתר והיא היתה לנחלה תנאי היא דתניא אמר רבי אליעזר שמעתי כשהיו בונין בהיכל עושין קלעים להיכל וקלעים לעזרה אלא שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרה בונין מבפנים ואמר רבי יהושע שמעתי שמקריבין אף על פי שאין בית אוכלין קדשי קדשים אף על פי שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה לעתיד לבוא א"ל רבינא לרב אשי ממאי דילמא דכולי עלמא קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא ומר מאי דשמיע ליה קאמר ומר מאי דשמיע ליה קאמר וכי תימא קלעים לרבי אליעזר למה לי לצניעותא בעלמא אלא כי הני תנאי דתניא אמר רבי ישמעאל בר יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו את אילו וקידשום אבל הראשונות בטלו משבטלה הארץ אלמא קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא ורמינהי אמר רבי ישמעאל ברבי יוסי וכי אילו בלבד היו והלא כבר נאמר ששים עיר כל חבל ארנוב וכתיב כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה אלא למה מנו חכמים את אילו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום קידשום השתא

שמעתי שמקריבין בבית חוניו קשיא היאך מקריבין שם בטומאה דקא נזרו טומאה על ארץ העמים ויש לומר דשמע לנבי הא לא נזרו חכמים טומאה כיון שמן התורה יכול להקריב: ומ"ד בית חוניו קושיא דרב מרי קשיא הלכך היכי אמרי למילתיה וכי לא היכי יודע המשכה ולא הן שנויות נמי כל ועוד קשי כיון דתנאי היא אמאי קרי בי' לימא תנא דלמי כמאן דאמר לא קדשה לכך נדע להלכה מיהו דכ"ע מודו דמעשה לירושלם נאסרו הבמות ושוב לא היה להן היתר והכי תנאי בהאי פלוגי דמאן דאמר לא קדש סבר דלמ' במקומו של מזבח אין יכולין להקריב עכשיו ומאן דאמר קדשה סבר דבמקום מזבח מותר להקריב אבל לא בבמה: דכולי עלמא קדושה דאשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא תם אמאי לא מייתי דרבי אליעזר מית ליה פ' קמא דזבחים דלא קדשה לעתיד לבוא דתניא דלא יעשה כן לדורותיכם ומשמע כל יוסי בן דורמסקי' ומסיק אמר ר' אליעזר כך מקובלני מל יוחנן בן זכאי עמון ומואב מעשר מעשר עני בשביעית מה טעם משום דקרבה כרכים כבשו עולי מצרי' ולא כבשום עולי בבל וקדושה דאשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבוא ותירץ רבינו תם דמה טעם דקתם תלמודא קום דקאמ' לך ולאו מילתא דרבי אליעזר היא ותדע דהא במשנה דמסכת ידים דתניא מילתיה דר' אליעזר לא תאמר לך ומשמע דמשום דקרבה כרכים נמי לא בטלה קדושה דאשונה לעתיד לבוא ומשום שלא היה רוצה לטרוח להוליכו לירושלים היה מקריבו לצניעות שיוליכו אותו ויאכלוהו שמה דאי סבר לא קדשה והיה נדיך לפדותו כאותו שבאוכף

יש לחרוש היתר כשחרבה שילה קודמו קבמות כדלמרי' במסכת זבח' כי לא בחתם עד עתה אל המנוחה זו שילה שנאמר ולכבוש את הכנעני יושב שילה זו ירושלם למה חלקן הכתוב כדי ליתן היתר בין זו לזו: גמ' בית חוניו מזבח חוניו הוא של שמעון הכדיק הבנה במקדש במלכים בשם שמיש כדלמרינן במסכת מנחות: קסבר כו' דאיכא למאן דלמר התם שבנאוה לשם עבודה זרה: וקסבר קדושה שבתקדשה ירושלם אינה קדושה לעולם ומשחרבה הותרו הבמות לעתי' לבא כלו' משתחרב והיא היתה נחלה קלמו' בפסוק אל המנוחה ואל הנחלה: קלעים להיכל קא סלקא דעתך במקום חומות היכל שיהא מזבח הבנוי בעזרה קרוי שם פתח אהל מועד שהיה שלמלא כן לא היו מקריבי עד שינמ' הבנין והם התחילו להקריב הבבות משכחו שם בימי כורש כמו שכתוב בספר עזרא ועד עזרי ושניהם שבה לאחרי כן לא כנמר הבית בשנת שלש לדריוש האחרון: בונין מבחוץ שהיו הקלעים פרוסי לפני מעובי החומה שלא יכנסו הבונין לתוך ההיכל: לאו מכלל דרבי אליעזר דבעי קלעי סבר לא קידשה לאחר חורבן לפיכך פירסו קלעי במקום בנין וחזרו וקידשו בתורו ובשיר כדלמר בפסחים שבועות: ומר מאי דשמיע ליה קלמר ולא משום גורך קדושה: וכי תימ' כו': את הילו עיירות כמנו בפרק בתרא דערכין לענין בתי ערי חומה לומר שהיו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון ואין שם יותר מתשעה: ולמה מכאום ולהלא הרבה היו שם והתם נמי תנן וכל כיוצא בהן: ורמינהי מסקנא דמילתיה הוא דלמר לעיל הני תנאי פליגי בקידשה ולא קידשה: קא

זבחים לך קיב

שבועות לך יו
זבחי' לך קו
ערכין לך ו

מנחות לך נ

ערכין לך לג

נזיר לך ב

הא לאו צריכי לקרוא אלא מצאו את אילו ומנאום ולא אלו בלבד אלא כל שתעלה לך מסורת בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל המצות הללו נוהגין בה מפני שקדושה ראשונה קדשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא קשיא דרבי ישמעאל אדרבי ישמעאל תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל ברבי יוסי ואיבעית אימא הא רבי אלעזר בר יוסי אמרה דתניא רבי אלעזר בר יוסי אמר אשר לוא חומה אף על פי שאין לו עכשיו והיה לו קורס לכן ויהי בימי אחשורוש אמר רבי לוי ואיתימא רבי יונתן דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער ויהי בימי אחשורוש הוה המן ויהי בימי שפוט השופטים הוה רעב ויהי כי החל האדם לרוב ויראה כי רבה רעת האדם ויהי בנסע מקדם הבה נבנה לנו עיר ויהי בימי אמרפל עשו מלחמה ויהי בהיות יהושע ביריחו וחרבו שלופה בירו ויהי ה' את יהושע ויעמלו בני ישראל ויהי איש אחד מן הרמתים כי את חנה אהב וה' סגר רחמה ויהי כי זקן שמואל ולא הלכו בניו בדרכיו ויהי דוד בכל דרכיו משכיל ויהי שאול עויין את דוד ויהי כי ישב המלך בביתו רק אתה לא תבנה הבית והכתיב ויהי ביום השמיני ותניא אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ כתיב הכא ויהי ביום השמיני וכתיב התם ויהי בקר יום אחד הא שכיב נדב ואביהוא והכתיב ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה והכתיב ויהי כאשר ראה יעקב את רחל והא כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחר והאיכא שני והאיכא שלישי והאיכא טובא אמר רב אשי כל ויהי איכא הכי ואיכא הכי ויהי בימי אינו אלא לשון צער חמשה ויהי בימי הוו ויהי בימי אחשורוש ויהי בימי שפוט השופטים ויהי בימי אמרפל ויהי בימי אחז ויהי בימי יהויקים ואמר רבי לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו אמון ואמציה אחי הוו מאי קמ"ל כי הא דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל כלה שהיא צנועה בבית חמיה זוכה ויוצאה ממנה מלכים ונביאים מנלן מתמר דכתיב ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה משום דכסתה פניה ויחשבה לזונה אלא משום דכסתה פניה בבית חמיה ולא הוה ידעלה זכתה ויצאו ממנה מלכים ונביאים מלכים מרור נביאי דאמר רבי לוי מסורת בידינו מאבותינו אמון ואמציה אחים היו וכתיב חזון ישעיהו בן אמוץ ואמר רבי לוי דבר זה מסורת בידינו מאבותינו מקום ארון אינו מן המידה תניא נמי הכי ארון שעשה משה יש לו עשר אמות לכל רוח וכתיב ולפני הדביר עשרים אמה אורך וכתיב כנף הכרוב האחד עשר אמות וכנף הכרוב האחד עשר אמות ארון גופיה היכא הוה קאי אלא לאו שמע מינה בנס היה עומר ר' יונתן פתח להי פרשתא מהכא וקמתי עליהם וגו' והכרתי לבבל שם ושאר ונין ונכר נאם ה' שם זה הכתוב שאר זה לשון נין זה מלכות ונכר זו ושתי רבי שמואל בר נחמני פתח להי פרשתא מהכא תחת הנעצוץ יעלה ברוש ותחת הסרפד יעלה הרס תחת הנעצוץ תחת המן הרשע שעשה עצמו עבודה זרה דכתיב בכל הנעצוץ ובכל הנהלולים יעלה ברוש זה מרדכי שנקרא ראש לכל הבשמים שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מר דכי תחת הסרפד תחת ושתי הרשעה בת בנו של נבוכדנצר הרשע ששרף ריפרת בית ה' דכתיב רפידתו זהב יעלה הרס זו אסתר הצדקת שנקראת הרסה שנאמר ויהי אומן את הדסה והיא להלשם זו מקרא מגילה לאות עולם לא יכרת אילו ימי פורים רבי יהושע בן לוי פתח להי פרשתא מהכא והיה כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם כן ישיש להרע אתכם חרי הקדוש ברוך הוא במפלתן של רשעים והא כתיב בצאת לפני החלוץ ואומרי הודו להכי לעולם חסדו ואמר רבי יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בהוראה זו לפי שאין הקדוש ברוך הוא שמח במפלתן של רשעים ואמר רבי יוחנן מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה ביקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר הקדוש ברוך הוא מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה אמר רבי אלעזר הוא אינו שש אבל אחרים משיש וריקא נמי דכתיב בן ישיש ולא כתיב ישוש שמעמינה רבי אבא בר כהנא פתח להי פרשתא מהכא לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה זה מרדכי הצדיק ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס זה המן לתת לטוב לפני האלקים זה מרדכי ואסתר דכתיב ותשם אסתר את מרדכי על בית המן רבה בר עפרן פתח להי פרשתא מהכא ושמתי כסאי בעילם והאברתי משם מלך ושרים מלך זה ושתי ושרים זה המן ועשרה בניו רב דימי בר יצחק פתח להא פרשה כי

ויקרא כה
דות ג
במדבר ו · שם יג
שם יד · יהושע ה
שם ז · שמואל א ג
שם ק
שם יח · שמואל ב ז
ויקרא ט
במדבר ג · עלבי ג ו
במדבר כה · שם ג
יהושע ג
במדבר נה
ישעיה ג
שלכים ג ו
ישעיה יד
ישעיה כה
שם ז
שמות ג
סיד נ
ויקרא כה
לה נ כ
שמות יד
קהלת ג
צפניה מט

שאר זה לשון ק' שעליין הן מספרין בלשון לעזית וכלאק לרומי
לומר שהמלכים משתמשין בו שאין שאר מכירין בו: רבה בר עיפרן נרסינן ולא נרס' עפרון דשם רשע' יקב ולא מסקי בשמייקו:

מסורת התלמוד

כי עבדים אנחנו פסוק הוא בספר עזרא ויט עלינו חסד לפני שרי פרס לתת עלינו מחיה: בשם בימי כהיכר כנר שהטילנו לתוך הכבשן: חימתי רחו כל
תפסי ארץ ה ישועת אלקיכו בימי מרדכי שהדבר כגלה לכל האומות שקלכו מיגיות בכל העולם: מסורבלין בבשר: נעשה שוגגו של הקדוש ברוך
הוא מך כמי שלא היה יכול להושיע: אדם ולא מלך זה המן: רב מתנה מכאן פתח פיתחא: מה שכתב בתורה ואין קוראה נזר המן שלא יקח אדם רשות לקנות
מכן לעבד: ושמואל אמר מכאן פתחא לא מסתיים וגו': ואם לא תורישו וגו' אף אילו כעבדו על שחטל שלוב על עמלק: מעשה לכם אף אילו כמעשה
כלו: אחיו של רשע כלומר דומה לו:

בן גילו בן מזלו שכיון דעת אחר
היה להן: ביקש להחריב יסוד שיסד
זרובבל בנית המקדש בימי כורש לפני
אחשורוש כמו שאמור בספר עזרא:
שטנה שנמנה לשטן להם שלא יבנוהו:
אחי אוי: מכרס הוא לברקס פסוק הוא
בדברי הימים: שמלך מעגמו שלא היה
מזרע המלוכה: כי הוא רודה כתיב
בשלמה: כשם שמלך על תפסח ועל עזה
וכו' וכאי קאמר כי הוא רודה בכל עבר
הנהר כמו מתפסח ועד עזה: מלכו
עז קף ב בכיפה תחת כל כיפת הרקיע: הא
קדושין קף עב דאמרן מקודו ועד כוש: סימן

כי עבדים אנחנו ובעבדותינו לא עזבנו אלהינו ויט עלינו חסד לפני מלכי פרס אימתי עזרא ט
בזמן המן רבי חיננא בר פפא פתח לה פתחא להא פרשתא מהכא הרכבת אנוש תלים סו
לראשנו באנו באש ובמים באש בימי נבוכד נצר הרש ובמים בימי פרעה ותוציאנו
לרויה בימי המן רבי יוחנן פתח לה פתחא להא פרשתא מהכא זכר חסדו ואמונתו סם נח
לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו אימתי ראו כל אפסי ארץ את
ישועת אלקינו בימי מרדכי ואסתר ריש לקיש פתח לה פיתחא להא פרשת מהכא
ארי נוהם ורוב שוקק מושל רשע על עם דל ארי נוהם זה נבוכד נצר הרשע דכתיב תהלי כח
ביה עלה אריה מסובבו רוב שוקק זה אחשורוש דכתיב ביה ואורו חיוה אחרי תניינה ירמיה ל ' לניאל
דמיה לדוב ותני רב יוסף אילו פרסיים שאוכלין ושותין כדוב ומסורבלין בשר כדוב
ומגדלין שער כדוב ואין לדם מנוחה כדוב מושל רשע זה המן על עם דל אלו ישראל
שהם דלים מן המצות רבי אלעזר פתח לה פיתחא להא פרשתא מהכא בעצלתים קהלת י
ימך המקרה ובשפלות ידים ידלוף הבית בשביל עצלות שהיה להם לישראל שלא עסקו בתורה נעשה שונאו של הקדוש
ברוך הוא מך ואין מך אלא עני שנאמר ואם מך הוא מערכך ואין מקרה אלא הקדוש ברוך הוא שנאמר המקרה במים ויקרא כה ' תלים קא
עליותיו רב נחמן בר יצחק פתח לה פיתחא להא פרשתא מהכא שיר המעלות לוליה שהיה לנו יאמינא ישראל לולי ה שהיה תלים קכל
לנו בקום עלינו אדם אדם ולא מלך רבא פתח לה פיתחא להא פרשתא מהכא ברבות צדיקים ישמח העם ובמשול רשע משלי כט
יאנח עם ברבות צדיקי ישמח העם זה מרדכי ואסתר דכתי והעיר שושן צהלה ושמחה ובמשול רשע יאנח עם זה המן דכתיב
והעיר שושן נבוכה רב מתנה אמר מהכא כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו רב אשי אמר מהכא או הנסה אלהים לבניים ל ' סם
ונומר ויהי בימי אחשורוש אמר רב ויי והי הרא דכתיב והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ושמואל אמר לא לבניים כח
מאסתים ולא געלתים לכלותם לא מאסתים בימי יוונים ולא געלתים בימי אספסיינוס קיסר לכלותם בימי המן להפר בריתי ויקרא כו
אתם בימי רומיים כי אני ה אלהיהם בימי גוג ומגוג במתניתא תנא לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל חנניה
מישאל ועזריה לא געלתים בימי יוונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק וחשמונאי ובניו ומתתיה כהן גדול לכלותם בימי המן
שהעמדתי להם מרדכי ואסתר להפר בריתי אתם בימי רומיים שהעמדתי להם של בית רבי וחכמי דורות כי אני ה אלהיהם
לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם רבי לוי אמר מהכא ואם לא תורישו את יושבי הארץ רבי חייא אמר בראשית נג
מהכא והיה כאשר דמיתי לעשות להם אעשה לכם אחשורוש אמר רב אחיו של ראש ובן גילו של ראש אחיו סם
של נבוכד נצר הרשע שנקרא ראש שנאמ אנת הוא רישא די דהבא בן גילו של ראש הוא הרנהו ביקש להרוג הוא החריב לניאל כ
הוא ביקש להחריב שנאמר ובמלכות אחשורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם ושמואל אמר עזרא ד
שהושחרו פניהם של ישראל בימיו כשולי קדירה ורבי יוחנן אמר כל שזוכרו אמר אח לראשו ורבי חנינא אמר שהכל נעשו
רשין בימין שנאמר וישם המלך אחשורוש מס הוא אחשורוש הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו הוא עשו הו ברשעו מתחילתו בראשית לו ' יא
ועד סופו הוא דתן ואבירם הן ברשעו מתחילתן ועד סופן הוא המלך אחז הוא ברשעו מתחילתו ועד סופו אברם הוא אברהם במד כו ' לך נכם ' ופ
הוא בצדקו מתחילתו ועד סופו הוא משה ואהרן הן בצדקן מתחילתן ועד סופן ורוד הוא הקטן הוא בקטנותו מתחלתו ועד שמות ו ' שמואל ב יז
סופו כשם שבקטנותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בתורה כך במלכותו הקטין עצמו אצל מי שגדול ממנו בחכמ המולך
אמר רב שמלך מעצמו אמרי לה לשבח ואמרי לה לגנאי אמרי לה לשבח דלא הוה איניש דחשיב למלכא כוותיה ואמרי לה
לגנאי דלא הוה חזי למלכות וממונא יתירא הוא דיהב וקם מהודו ועד כוש רב ושמואל חד אמר הודו בסוף העולם וכוש
בסוף העולם וחד אמר הודו וכוש גבי הדדי הוו קיימי כשם שמלך על הודו וכוש כך מלך מסוף העולם ועד סופו כיוצא ברבר
אתה אומר כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה רב ושמואל חד אמר תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם מלכים ב ל
וחד אמר תפסח ועזה בהדי הדדי הוו קיימי כשם שמלך על תפסח ועל עזה כך מלך על כל העולם כולו שבעושרים ומאה מגלה קף כ
מדינה אמר רב חסדא בתחילה מלך על שבעולבסוף מלך על עשרים ולבסוף מלך על מאה אלא מעתה ושני חיי עמרם שמות ו
שבע ושלשים ומאת שנה מאי דרשת ביה שני הכא דקרא יתירא הוא מברי כתיב מהודו ועד כוש שבע ועשרים ומאה
מדינה למה לי שמע מינה לדרשא תר נמלכו בכיפה ואלו הן אחאב ואחשורוש
ונבוכד נצר אחאב דכתיב חי ה אלריך אם יש גוי וממלכה אשר לא שלח אדני שם שלשה
לבקשך ואי לא דהוה מליך עליהו היכי מצי משבע להו נבוכד נצר דכתיב והיה מלכים ג יט
הגוי והממלכה אשר לא יתן את צוארו בעול מלך בבל אחשורוש הא דאמרן סימן מוקדין משוס דלא מיירי הכא שלא בלותם
קכתוביס לקדיש: תתק

סימן שלמה סנחריב דריוש כורש: לא סליק מלכותיה לא קשלים מלכותו שהרי טרדו משמדאי כדאמרינן במסכת ניטין: הניחא למאן דאמר וכו' במסכת ניטין פ"ק מי שאחזו: על הקליונים על קשלים: כשבתי המלך משמע בתחילת מלכותו והדר כתיב בשנת שלש: כשבתיישב דעתו שמתחלק היה דומה שיכלו ישראל מתחת ידו כשנמרו שבעים שנה לגלות בבל ועכשיו בתיישבה: מאי היא חושבניה דבלשצר וטעותיה: לפי מלאות לבבל כסבור הוא למלכות בבל מיום שנטלה בבל מלכות וזה נבוכד נצר נטל מלכות מאסרחדון מלך אשור: חשב בלשצר מה דכבוכד נצר ובנדאויל מרודך: ותרתי דיליה דלשבחן דבלשצר מלך תלת שנין דכתיב בספר דניאל בשנת שלש למלכות בלשצר המלך חזון כראשה אלי אני דניאל וגו': נלו בשבע נלו בשמונה חד גלות הוא וקדאי קא דריש כתיב בגלות יכויכין בשנת שמונה למלכות נבוכד נצר בסוף ספר מ מלכים ובספר ירמיה בסופו אשר הגלה נבוזר אדן בשנת שבע אלא שמונה למלכות נבוכד נצר ושבע לכיבוש יכויכין שבבשו תחתיו בשנה שכייה ג למלכותו ולא הגלהו ויקי לו עבד שלש שנים: ויח ויט כתיבי בגלות נדקיהו בסוף ספר ירמיה וקייכו חורבות ירושלם שהיו שנה אחר גלות יכויכין דכתיב ויקי בעשתי עשרה שנה למלך נדקיהו ונומר ומאי יח ויט יח לכיבוש יכויכין ויט למלכות נבוכד נצר: דאמר מר שנה דאשוכה כיבש נמוה שקיתה דאש מלכות אשור שקיה מלך בבבוה: שכייה כיבש יכויכין קאי קא דריש בסדר עולם פתיב בדאש ספר דניאל בשנת שלש למלכות יכויכין בא נבוכד נצר בירושלם ויתן ה' את יכויכין בידו ליפשר נומר כן והגלה לא מלך אלא בשנת ארבע ליכויכין שפאמר בספר ירמיה בדבר אשר קיה בשנה הרביעית ליכויכין היא השנה הראשונה לנבוכד נאצר שלא תאמר תלמוד לומר בשנת שלש למלכות יכויכין שלשה למרדו לאחר שכיבשו עבדו שלשה שנים ומרד בו שבאמר ויקי לו עבד שלש שנים ויסב וימרד בו ולמדך כאן שעמד במרדו שלש שני' הדי שאר שנים לכיבוש ובפעם הזאת נמסר בידו והרגו ונתקייס בו קבורת חמור יקבר והמלך את יכויכין בנו תחתיו והא לו לבבל למרו לו יועניו הלא מרד בו והמלכת בנו מתלא למרן מכלבא ביש גויה טבא לא נפיק חזר עליו לתשובת השנה ונהגלהו והמלך נדקיהו וכן כתיב בספר מלכי' בסופו כמנאת גלות יכויכין בשנת שבע לכיבוש יכויכין והדי הכתוב קורא לותה בשנת שמונה למלכות נבוכד נאצר בספר מלכים בסופו למדנו שבשנה שכייה למלכותו כיבשו כשה לויל מרודך מלך בבל ונו' למדנו שמלך לויל מרודך בשנת לז למלכות יכויכין ובבר מלך נבוכד נצר שמונה שנים קודם גלות יכויכין שמונה ולא קדי מ"ה וכ"נ דלויל מרודך וב' דבלשצר: לפיק מאי דבית המקדש בשנת שלישית למלכותו: לאמר לחשורוש היכו ודאי מיטעא טעי: הכא בשיבנא כו' לגלות בבל תחלת גולה שהגלה אותיכיה: כמה בנירן משבעים משנת שתים לבלשצר תמני לותן שמונה שני' שמלך נבוכד נצר לפני הגלותו את יכויכיה שלא קיה לו לבלשצ' למלותן ומנאן: חשב מחשורוש מ' לבלשצר עד שלש שלו: ועייל הכי תמני תחותייהו: חדא דבלשצר דקדי משנת שתים שלמו שבעים שהה לפי מנייהו ושוב מנה שלישית: וחמשה דדריש המדי וכור' הפרסי דכתיב ודריוש מדלה קביל מלכותא ואחריו מלך כורש הראשון שנתן רשות לבני הגולה לעלות שנאמר כה אמ' כורש וגו' וקטלקא דעתך השתא שמלכו בין שניהן ה' שנים לף על גב דלא כתיב בקרא: ותרתי דחשורוש כבר עברו לו שתי שנים: מחרבות ירושלם גלות נדקיה שבשרפה קעיל ובקדיה כתיב דלחרבו' ירושלם בעי למימה דכתי' בספר דניאל למלחות חורבות ירושלם שבעים שנה: חדיסרי שנה עמד קבית לחר גלות יכויכיה: לויקו כמה מלך לרדיסר דכתיב בשנת שתים עשרה לפיל פור הוא הנורל ולשנה לחרת נעשה קנס קרי ליה דמלכי אומו' העולם מתשרי מניכן ובתחדשה השנ' בתשרי וכתי' לשנה לחרת לקיים את מנרת קפורי' הזאת קשנית קרי ל': בלדין בימי כורש בטילת עבידת בית אלהא שנה כורש לבנות וחזר בו עד ידי שרי יהודה וכיומן כמו שכתוב בספר עזרא עד שנת תרתין למלכות דריוש קשיני שמלך לחר לחשורוש ונקרא שלשה שמות דריוש כורש לרתחשתא: שניה מקוטעות היו לותן שני' שמניכן למעלה יש בהן שבבלעו משל לחדין ברחשון כנון לדריוש המדי וכורש שמניכן לקס ק' שניה לף תמנה אלא לרבע דכתיב בשנת לחת לדריוש בן לחשורוש בספר דניאל בשנת שלש למלכות כורש ונומר ותניא בסדר עולם לף מניכו למדי שנה בכתובים שלא זו בלבד ולכורש מניכו שלשה שניה בספר דניאל בשנת שלש למלכות כורש ונומ' ותניא כמי בסדר עולם כורש מלך שלשה שניה מקוטעות הרי שמנית שנה יתירה ונס דבשבו' נבוכד נצר ואויל מרודך נבלעה שנה וכנגדו נשתהו הכנין ב' שניה לדריוש:

תניא

סימן שסר"ך ותו ליכא והא איכא שלמה לא סליק מלכותי' הניחא למ"ד מלך והדיוט אלא למאן דאמר מלך והדיוט ומלך מאי איכא למימר שלמה מילתא אחריתי הוה ביה שמלך על העליונים ועל התחתונים שנאמר וישב שלמה על כסא ה' והא הוה סנחריב דכתיב מי בכל אלהי הארצו' האלה אשר הצילו את ארצם מידי הא איכא ירושלם דלא כבשה והא איכא דריוש דכתיב דריוש מלכא שלח לכל עממיא אומיא ולישניא די דיירי' בכל ארעא שלמכון יסגא הא איכא שבעדלא מלך עלייהו דכתיב שפר קדם דריוש והקם על מלכו' לאחשדרפניא מאה ועשריו והא איכ' כורש דכתיב כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' התם אשתבוחי הוא דקא משתבח בנפשיה בימים ההם כשבת המלך וכתיב בשנת שלש למלכו אמר רבא מאי כשבת לאחר שנתיישבה דעתו אמר בלשצר חשב וטעה אנא חשיבנא ולא טעינא מאי היא דכתיב כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם וכתיב למלאות לחורבות ירושלם שבעים שנה חשוב ארבעין וחמש דנבוכד נצר ועשרים ותלת דאויל מרודך ותרתי דידיה הא שבעים אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו ונבוכד נצר מנלן דארבעין וחמש שנין מלך דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה גלו בשבע לכיבוש יהויקים שהיא שמונה לנבוכד נאצר גלו בשמונה עשרה לכיבוש יהויקים גלות צדקיהו שהיא תשע עשרה לנבוכד נאצר דאמר מר שנה ראשונה כיבש נמוה שנייה כיבש יהויקים וכתיב ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר חודש בעשרים וחמשה לחדש נשא אויל מרודך מלך בבל את ראש יהויכין מלך יהודה ויוציא אותו מבית הכלא תמני ותלתין ושבע הרי ארבעין וחמש דנבוכד נצר ועשרין ותלת דאויל מרודך נמרא ותרתי דידיה הא שבעין אמר השתא ודאי תו לא מיפרקי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו היינו דקאמר ליה דניאל ועל מרי שמיא התרוממת ולמניא די בייתיה היתיו קדמך וכתיב ביה בלילי' קטיל בלשצר מלכא וכתיב ודריוש מדאה קביל מלכותא כבר שנין שתין ותרתין אמ' איהו מיטעא טעי אנא חשיבנא ולא טעינא מי כתיב למלכות בבל לבבל כתיב מאי לבבל לגלות בבל כמה בצירן תמני חשיב ועייל חילופייהו חדא דבלשצר וחמש דדריוש וכורש ותרתי דידיה הא שבעין כיון דחזו דמלו שבעין ולא איפרוק אמר השתא ודאי תו לא מיפרקי אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו בא שטן וריקד ביניהן והרג את ושתי והא שפיר חשיב איהו נמי מיטעא טעי דאיבעי ליה למימני מחרבות ירושלם סוף סוף כמה בצירן חדיסר איהו במה מלך בארביסר בארביסר דידיה איבעי ליה למיבני בית המקדש אלמא כתיב באדין בטילת עבידת בית אלהא די בירושלם אמר רבא שנים מקוטעות הוו

תניא

תניא נמי הכי ועוד שנה אחרת לבבל ועמד דריוש והשלימה אמר רבא אף דניאל טעה בהאי חושבנא דכתיב בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מרקאמ' בינותי מכלל דטעה מכל מקום קשו קראי אהדדי כתי' מלאות לבבל וכתי' לחרבו ירושלם אמר רבא לפקידה בעלמא והיינו דכתי' כה אמ' כורש מלך פרס כל ממלכו הארץ נתן לי ה' אלקי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם דרש רב נחמן בר רב חסדא מאי דכתיב כה אמ' ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וכי כורש משיח היה זא אמ' לו הקדוש ברוך הוא למשיח קובל אני לך על כורש אני אמרתי הוא יבנה ביתי ויקבץ גליותי והוא אמ' מי בכם מכל עמו ויעל חיל פרס ומדי וכתיב למלכי מרי ופרס אמר רבא אתנוי אתנו בהדדי אי מינן מלכי מינייכו איפרכי ואי מינייכו מלכי מינן איפרכי בהראותו את עושר כבוד מלכותו אמר רבי יוסי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם לכבוד ולתפארת ובמלאת הימים האלה ונומר רב ושמואל חד אמר מלך פיקח היה וחד אמר מלך טיפש היה מאן דאמר מלך פיקח היה שפיר עבד דקריב רחיקא ברישא דבני מאתיה כל אימת דבעי מפיים להו ומאן דאמר טיפש היה דאיבעי ליה לקרובי בני מאתיה ברישא דאי מרדו ביה הנך הני הוו קיימי בהדי שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כלייה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשעא כן שבשושן יהרוגו שבכל העולם כולו אל יהרוגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים והיינו דכתיב כי לא ענה מלבו בחצר נינת ביתן המלך רב ושמואל חד אמר הראוי לחצר הראוי לגינה לגינה הראוי לביתן לביתן וחד אמר הושיבן בחצר ולא החזיקתן בגינה ולא החזיקתן עד שהכניסן לביתן והחזיקתן במתניתא תנא הושיבן בחצר ופתח להם שני פתחים אחד לגינה ואחד לביתן חור כרפס ותכלת מאי חור רב אמר חרי חרי ושמואל אמר מלת לבנה הציע להם כרפס אמר רבי יוסי בר חנינא כרים של פסים על גלילי כסף ועמודי שש מטות זהב וכסף תניא רבי יהודה אומר הראוי לכסף לכסף הראוי לזהב לזהב אמ' לו רבי נחמי אם כן אתה מטיל קנאה בסעודה אלא הם של כסף ורגליהן של זהב בהט וששם אמר ר' אסי אבנים שמתחוטטו על בעליהן וכן הו' או' אבני גזר מתנוססות על ארמתו ודר וסוחרת רב אמר דרי דרי ושמואל אמר אבן טובה יש בכרכי הים ודרא שמה הושיבה באמצע סעודה ומאירה להם דבי רבי ישמעאל תנא שקרא דרור לכל בעלי סחורה והשקו בכלי זהב וכלים מכלים שונים משונים מיבעי לי אמר רבא יצתה בת קול ואמרה להם ראשונים כלו מפני כלי ואתם שונים בהן ויין מלכות רב אמר רב מלמד שכל אחד ואחד השקהו יין שגדול הימנו בשנים והשתיה כרת אין אונס מאי כרת אמר ר' חנן משום ר' מאיר כרת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתייה אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתייה אין אונס אמר רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד השקהו מיין מדינתו לעשות כרצון איש ואיש אמר רבא לעשות כרצון מרדכי והמן מרדכי דכתיב איש יהודי המן איש צר ואויב גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות בית הנשים מיבעי ליה אמר רבא שניהן לרבר עבירה נתכוונו היינו דאמרי אינשי איהו בקריואתתיה בבוציני

תניא נמי הכי דבשנות כבוכד נצר ואויל מרודך מלכו שנה עוד שנה אחת לבבל הכי איתא בסדר עולם כיה בלילית קטיל בלשצר מלכא ודריוש מדאך קביל מלכותא הדי ע' שנה מיום שמלך נבוכד נצר שבעים חסר אחת מיום שחיבת יהויקים ועוד שנה אחת לבבל למלאות שבעים שנה משלט על ישראל ועמד דריוש וקשלימק ואחריו בשנה אחרת מלך כורש בבבל ונפקדו פקידה במקנת שאמר מי בכם מכל עמו יהי אלקיו עמו ויעל ונו' למדנו מבריתא זו כשמת בלשצר לא היו לבכורם יהויקים אלא שבעים חסר אחת ואנחנו מנינו למעלה שבעים שנה מה דנבוכד נצר וכו' דאויל מרודך ובלשצר דבלשצר הדי שנים מקוטעות הין: ביומתי בספרים לשון ספירה וחשבון:

כתיב לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם בספר ירמיה: וכתיב בספר דניאל למלאות לחורבות ירושלם שבעים שנה מספר קשה אמר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא: לפקידה בעלמא ואמ' לפי מלאות לבבל שבעי' שנה אפקוד אתכם וכך היתה שפקדו בשנה אחת לכורש מלך פרס שהיא שנת ע"א לבכורם יהויקים שפשטה בבל על ישראל: משיח כמשח כמו שמן המשחה: קובל אני לך כו' והכי קאמ' כך אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו ונומ' הוא יבנה ביתי קראי כתיבי דסתיכי להדדי ניקוד טעם מקרא זה מוכיח על דרשה זו שאין לך טעם זרקא במקרא שאין סגול בא אחריו וכאן נכתב למשיחו בזרקא ולכורש נכתב במתרין להפרישו ולפתקו מעם למשיחו: מי בכם מכל עמו ונומ' והוא ענינו לא נשתנל בדבר: כתיב פרס ומדי הפרתמים סמך פרתמים לגבי מדי וכתיב למלכי מדי ופרס סמך מלכי לגבי מדי: בנדי כהונה שהיו בילו עם בנדי כהן גדול שהכניסן לירושלם: פיקח היה שהקדי משתה הרחוקי יותר ממשתה בני עירו: שהשתחוו לצלם בימי נבוכד נצר: וכי משוא פנים יש בדבר: הם עשו לפנים מירתק: הדי הדי מעשה מקח מלאכת הקנעות היתה עשויה כקנים נקבים: מילת לבנה חור לשון חיור: הרמוי לכסף כו' מיטות זהב וכסף קדמיש שר הרמוי לזהב לזהב ונדוע לכסף: מתחוטטות על בעליהן כנפה עשה להם בהכנים חטוטו' כלומר שלא בא ליד חרס אלא בטורח שמחטטים ומחזרין בעליהן אחריהן עד שמוצאין אותן בדמים יקרים: וכן הוא אומר שהקרקע משבח לבנים יקרות ואומר על כסיונות הרבה הן בתין כי אבני גזר מתנוססו' על ארמתו וכתיב מדבר לישראל לעתיד לבוא שיהיו חשובין ויקרים בין האומו' כאבני גזר המתנוססו': דרי דרי שורות שורות סביב וסוחרת לשון סחור סחור: כנהרים וקלי וסוחרת לשון שהרא הוא: שקרא דרור לכל בעלי סחורה עשה כאחת דוח לבני מלכותו לקעביר מהן מכס של סוחרין: קרא עונים כלומר בלשצר וחבורתו: כדת של תורה אכילת מזבח מרובה משתייה פר ושלשה עשרונים סולת לאכילה ורבע הין יין לשתייה קרבנו כן לא ישכרהו אלא לפי קרבנו: כרעין מדרכי ורמין הם הין שרי המשקים במשתה: ליקו בקלי דלועין גדולות: בוציני

אתה מטיל קנאה ואם תאמר למתן דאמ' לעיל הרמוי לניכה לניכה הרמוי לחנך לא כן אתה מטיל קנאה בסעודה ל' דסניקא לי דכתין שלא זכויה ט קיימו אין זה את זה ליכא קנאה:

כרת של תורה אכילה מרובה משתייה ואף דאמר בכלה כל שאכילתו מ לף כל ופס מרובה משתייתו עונותיו סבוקין קיימו בעוכלו יותר מדאי: שפרקה

בוציני דילושין קטנות כלומר דבחותו מין עצמו זה כוחף הוא לומר להרחות לת יופיה וקיא לכך נתנוהו שיסתכלו ביופיה: פריצתא הוא פרוצה קיתה: מלמד שפרחה בה נדעת וילף בירושלמי מקשר נגזר עליה וכתיב ושב בבית החפשית כי נגזר מביתה' מה להלן נדעת לף כאן נדעת: ועשה לה זכר ילף לה מעליה ולהלן הוא לומר וירם קטבח לת הסוק והעליה למר ר' יוחנן הסוק והעליה מה להלן שיה לף כאן שליה: להקוריריה שומרי הסוסי: לקביל מלפא חמרא שתי כן העיד הכתו עלין: פסיק לי יפיני ייכו מעט מעלין: על דורליה על שמרין: ונעמת למרי ליה ויפה למרו לו דודתי כן הוא שמתוך שהלדס שקט לעתו מיושבת עליו שכלמר שלכן מואב מנעוריו ושוקט הוא של שמריו ושיפיה דקרא על כן עמד טעמו בו וריחו לא כמר: פסוק זה על קרבנות כלמר והקריב מלין לשון הקרבת הקרבן מלאכי השרת הזכירו לפני הקדוש ב ברוך הוא לת הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו לעשות להם נקמה בושתי ותבא מסתר ותמלוך תחתיה: כדשנה כלוס הקריבו לפניך כריס בני שנה: שתר שתי תוריס: מרס שמירסו לת הדם שלא יקרש ושוב לא יהא דמוי לזריקה: מרסנה מירסו במכחות לבולגן ממרס לשון מגיס: מוכן לפורענות עומד להיות תלוי: מיכלן שהקדיוט קופץ ברלש שהרי מנה לותו הכתו לבסוף שלמ' נריוע הוא מכולן והוא קפץ ברלש: שמלה ליגרו' רחשובות שהוחזק בהן שוטה בעיני הלומות: לא כשתייר לשובתי ישראל שריד ופליט שהיו ממהרין לקורבן במצות המלך בתיגרות הלמבעיות ולא היו ממתיכין ליום המועד: לומרי מתי יהי דשרי לן לומרי הלומות מה זה שהלה לומ' לנו להיות כל היום שורר בביתו שלף הגרדן שר בביתו: פרדשכ' פקיד ונגיד: כערוך דוד לא ביקש שלא כערוך לחת: כל שדם הרלוי לשלוחי לת בתו חולי תיטב בעיני ולחשורוש כ כסיל נוף לקבץ לת כולן הכל יודעין שלא יקם שלא לחת ולת כולן יבעול: מלן דקוף לי בריתך מעמוך: מוכתר בנימוסו קיף בשמות נלין כיומוס שם בלשון יון: כעני לא נרסי' שלא הכי נרסי' לומר רבה בר בר חנה לומר רבי יוסי בן לומר רבי חנינא מלמד שפרחה בה צרעת במתניתא תנא בא גבריאל ועשה לה זנב ויקצף המלך מאד אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה בר אהורייריה דאבא אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי והוה גברא אשתטי בחמריה מיד וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שני ולקבוע חרשי' אמ' להו דיינוה לי אמרי היכי נעביד נימא ליה קטלה למחר פסיק ליה חמריה ובעי לה מינן נימא ליה שבקא קא מזלזלא במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצינו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי ברוכתיהו כחמרא דיתיב על דורדייה ושע' אמרו ליה דכתי' שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר מיד והקרוב אליו כרשנא שת' ארמתא תרשיש אמר רבי לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמ' כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין ארמתא כלום בנו לפניך מזבח ארמה תרשיש כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתי' בהו תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו ברם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר רב כהנא מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא אלמלא איגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי ויפקד המלך פקידים אמר רבי מאי דכתיב כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת כל ערום יעשה בדעת זה דוד דכתיב ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה נהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה איש יהודי היה בשושן הבירה ונו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה ואזיל ער בנימן אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפילתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימן קאתי אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי אביו מבנימן ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחות מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דור לשמעי בן גרא ומשפחת בנימן אמרה מינאי קאתי רבא אמ' כנסת ישר' אמרה לאירך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

בבוציני ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אטו ער השתא לא טב לביה בחמרא א"ר אבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין ברברי תור' וברברי תושבחות אבל אומות העולם שאוכלין ושותין אין מתחילין אלא ברברי תיפלורת וכן בסעודתו של אותו רשע הללו אומרי מריות נאות והללו אומרים פרסיות נאורת אמר להן אחשורוש כלי שאני משתמש בו אינו לא מדיי ולא פרסי אלא כשדי רצוניכם לראותה אמרו לו אין ובלבד שתהא ערומה שבמרה שאדם מורד בה מודדין לו מלמד שהית' ושתי הרשע מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערומו ועוש' בהן מלאכה בשבת היינו דכתיב אחר הדברים האלה כשוך חמת המלך אחשורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת אשר נגזר עלי' בשם שעשת' כך נגזר עלירה ותמאן המלכרה ושתי מכדי פריצתא הואי דאמ' מר שניהן לדבר עבירה נתכוונו מאי טעמא לא אתאי אמ' רבי יוסי בר חנינא מלמד שפרחה בה צרעת במתניתא תנא בא גבריאל ועשה לה זנב ויקצף המלך מאד אמאי דלקה ביה כולי האי אמר רבא שלחה ליה בר אהורייריה דאבא אבא לקבל אלפא חמרא שתי ולא רוי והוה גברא אשתטי בחמריה מיד וחמתו בערה בו ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שני ולקבוע חרשי' אמ' להו דיינוה לי אמרי היכי נעביד נימא ליה קטלה למחר פסיק ליה חמריה ובעי לה מינן נימא ליה שבקא קא מזלזלא במלכותא אמרו לו מיום שחרב בית המקדש וגלינו מארצינו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות זיל לגבי עמון ומואב דיתבי ברוכתיהו כחמרא דיתיב על דורדייה ושע' אמרו ליה דכתי' שאנן מואב מנעוריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר מיד והקרוב אליו כרשנא שת' ארמתא תרשיש אמר רבי לוי כל פסוק זה על שום קרבנות נאמ' כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך שתי תורין ארמתא כלום בנו לפניך מזבח ארמה תרשיש כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכתי' בהו תרשיש ושהם וישפה מרס כלום מירסו ברם לפניך מרסנא כלום מירסו במנחות לפניך ממוכן כלום הכינו שלחן לפניך ויאמר ממוכן תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות אמר רב כהנא מכאן שההדיוט קופץ בראש להיות כל איש שורר בביתו אמר רבא אלמלא איגרות הראשונות לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט אמרי מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו פשיטא אפילו קרחה בביתיה פרדשכא ליהוי ויפקד המלך פקידים אמר רבי מאי דכתיב כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת כל ערום יעשה בדעת זה דוד דכתיב ויאמרו לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אייתה נהליה וכסיל יפרוש אולת זה אחשורוש דכתיב ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא איטמרה מיניה איש יהודי היה בשושן הבירה ונו' איש ימיני מאי קאמר אי ליחוסא קאתי ליחסיה ואזיל ער בנימן אלא מאי שנא הני תנא כולן על שמו נקראו בן יאיר בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפילתו בן קיש שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קאתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימן קאתי אמר רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי אביו מבנימן ואמו מיהודה ורבנן אמרי משפחות מתגרות זו בזו משפחת יהודה אומרת אנא גרים דמתיליד מרדכי דלא קטליה דור לשמעי בן גרא ומשפחת בנימן אמרה מינאי קאתי רבא אמ' כנסת ישר' אמרה לאירך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שילם לי ימיני מה עשה לי יהודי דלא

שפרחה בה נדעת בירושלמי מפר' דילפינן מנגזר דכתיב נבי ושתי מנגזר דכתיב נבי עזיה כשנצטרע דכתיב ביה נגזר מביתה' ומאן דאמר כעשה לה זכר ילף עליה דכתי' כה מעליה דכתיב נבי שמואל וירם קטבח לת הסוק והעליה ואמרינן זו הלליה: זיל לנבי עמון ומואב דיתבו בדוכתייהו כ כחמרא וקשה דקא פ' תפלת השחר פריך וכי עמון במקומו יושב והלא בא סנחריב ובלבלו לכך פרע' דנרסי' הכא מואב לחו' דקרא כמי לא הזכיר אלא מואב דכתיב שאנן מואב ובברכות כמי לא נרסינן שא עמון ומזה קטעם קתירו רבי יהודה נר קעמונים לבא בקהל אבל מצרי נר ליכך לא רצו לקתיר לבא בקהל לפי שלא בלבל סנחרי' מצרים ולא בלבל מואב ומיהו קש' דכברכו מצרי בלותה שקבלתי שסנחריב בלבל עמון ובירמיה חציב להו בלותן שהגלה נבוכד נצר וזל לפי שסנחריב היה רלשון שבלבל נקרא קבל על שמו ועליו כתיב ואסיר נבולות עמים ועתידותיקס שוסתי לבל ולאי עיקר הקורבן היה עי כבוכד נצר: ממוכן יש מדרש שהיה דניש ולפי שהיה כשוי לשרית שהית' גדולה ממנו שלא היה יכול לכופה לדבר כלשונו יען לעשות כן: כל

דלא קטליה דוד לשמעי דאתיליד מיניה מרדכי דמיקני ביה המן ומה שילם לי ימיני דלא קטליה שאול לאגג דאתיליד מיניה המן דמצער לישראל׳ יוחנן אמ׳ לעולם מבנימין קאתי ואמאי קרי ליה יהודי על שום שכפר בעבודה זרה שכל הכופר בעבוד׳ זרה נקרא יהודי כדכתיב איתי גוברין יהודאין ונומר׳ שמעון בן פזי כי הוה פתח בדברי הימים אמר הכי כל דבריך אחר הם ואנו יודע׳ לרורשן ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבינדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד אמאי קרי לה יהודית על שום שכפרה בעבודה זרה דכתיב ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור ואמר רבי יוחנן שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה ילדה והא רבויי רביתיה לומר לך שכל המגדל יתום ויתומה בתוך ביתו מעלה עליו הכתו׳ כאלו ילדו ירד זה משה ולמה נקרא שמו ירד שירד להם לישראל מן בימיו גדור שגדר פרצותיהן של ישראל חבר שחיבר את ישראל לאביהן שבשמים סוכו שנעשה להם לישראל בסוכה יקותיאל שקוו ישראל לאל בימיו זנוח שהזניח עונותיהן של ישראל אבי אבי אבי בתורה אב בחכמה אב בנביאות אלה בני בתיה אשר לקח מרד וכי מרד שמו והלא כלב שמו אמר הקדוש ברוך הוא יבא כלב שמרד בעצת מרגלים וישא את בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה אשר הגלה מירושלם אמר רבא שגלה מעצמו ויהי אומן את הדסה קרי לה הדסה וקרי לה אסתר תניא רבי מאיר אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה על שם הצדיקים שנקראו הדסים וכן הוא אומר והוא עומד בין ההדסים רבי יהודה אמר הדסה שמה ולמה נקראת שמה אסתר על שם שהיתה מסתרת דבריה שנאמר אין אסתר מגדת את עמה וגו׳ רבי נחמיה אומר הדסה שמה ולמה נקראת אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה על שום אסתהר בן עזאי אומר אסתר לא ארוכה ולא קצרה היתה אלא בינונית כהדסה רבי יהושע בן קרחה אמ׳ אסתר ירקרוקת היתה וחוט של חסר משוך עליה כי אין לה אב ואם ובמות אביה למה לי אמר רב אחא עיברתה מת אביה ילדתה מת אמה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת תנא משום רבי מאיר אל תקרי לבת אלא לבית וכן הוא אומ׳ ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה אשר קנרה אותה ויחיה ותגדל עמו עם בניו יחדו מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב ותהי לו לבת משום דבחיקו תשכב הוות לי׳ לבת אלא לבית הכא נמי לבית ואת שבע הנערות ונומר אמ׳ רבא שהיתה מונה בהן ימי שבת וישנה ואת נערותיה ונומ׳ אמר רב שהאכילה מאכל יהודי ושמואל אמר שהאכילה קרלי דחזירי ורבי יוחנן אמר זירעונים וכן הוא אומר ויהי המלצר נושא את פת בנם ונתן להם זרעוני׳ ששה חדשים בשמן המור מאי שמן המור רבי חייא בר אבא אמ׳ סטכת רב הונא אמר שמן זית שלא הביא שליש תניא רבי יהודה אומר אנפקינון שמן זית שלא הביא שליש ולמה סכין אותו שמשיר את השיער ומערן את הבשר בערב היא באה ובבקר היא שבה אמר רבי יוחנן מגנותו של אותו רשע למדנו שבחו שלא היה משמש מטתו ביום ותהי אסתר נשאת חן אמר רבי אלעזר מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חודש טבת ירח שנהנה נוף מן הנוף ויאהב המלך את אסתר מכל הנשי׳ ותשא חן וחסד לפניו מכל הבתולות אמ׳ רב ביקש לטעום טעם בתולה טעם טעם בעולה טעם ויעש המלך משתה גדול עבר משתיא ולא נליא ליה דלי כרגא ולא נליא ליה שרר פרדישני ולא נליא ליה ובהקבץ בתולות שנית ונומר אזיל שקל עצה ממרדכי אמ׳ אין אשה מתקנא׳ א בירך חבירתה ואפילו הכי לא נליא ליה דכתיב אין אסתר מגדת מולדתה ונומר אמר רבי אלעזר מאי דכתיב לא

כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי שנאמר ליתי נוברין יהודאין על שם יהודי שקדי לחמר בחלק דף נג
דלא היו משכנע יהודה:
אשר הונלה שגלה מעצמו ודיש ליה מדלא כתיב הגלה:
קדלי דחזירי וחס ושלום היה לא קיימה לה מוכלת:

דניאל ג

כתובות דף ט משוך עליה מאת הקדוש ברוך הוא לכך כרחית יפה לחומות ולחשורוש: ובמות אביה ואמה תנו למה לי מיבעי ליה דכתיב כי אין לה אב ואם אלא מלמד שמתו שניהם יום אחד לא היה לה אב ואם: בשעה שנתעברה אמה מת אביה כמ׳ שגלה היה אב משעה שנולדה להקדות לה אב: וכשילדתה אמה מתה ולא כרחית להקדות לה אם: ולרש אין כל בתורה משתעי קרא: כבשה אחת בת שבע: שהיתה מוכה בהן ימי שבת שהיתה משרתת לה אחת בשבת ואחת בשני בשבת ואחת בשלישי בשבת וכן כולן וכשהגיע יום שפחה של שבת יודעת שהיום שבת: כתלי דחזירי בקוביס שמיכי ומתוך לוכסה לא כעכסה: וכן הוא אומר שהזרעונים טובים לנדיקי להבדילן ממאכל טמא: ויקי המלכר נוס׳ את פת בנם ויין משתיה ונומ׳ וכתיב בהקוח עטייה ולמקנת ימים עשרה כרחה מדאיקס טוב ובריאי בשר ונומר: לכפקינון שמן זית שלא הביא שליש נבי מבחו׳ תנן לי׳ מביאין לכפקינון ואם הביא פסול ועלה קאי ר׳ יהודה ואמר מהו לכפקינון: מעתן מביאין: מנגותו של אותו רשע נגותו הוא זה שהוא בועל כשים ומשלחן: שהנוף בהכה מן הנוף מפני הניחה והעיד לך הכתוב שהיו מתכוונין מן השמים לחבבה על בעלה: ביקש לטעום כו׳ לכך נאמר מכל הבשים ומכל הבתולות: עבד משתיא כו׳ חיזר לכחה עניבים לפייסה שתגלה לו מולדת ולא הועיל וסמך לה לקאי קרא ובהקבץ בתולת שנית ונומר אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה ונומר עבד משתיא

פסחים דף מג
יומא דף ט
סנהדרין דף פ
מכות דף מו

כשהגיע יום שבעה לחדש שנית שהרי בחדש העשירי נלקחה לבית המלך ועברו עליה ארבע שנים ועשרה חדשים שהרי בחדש טבת נלקחה ובניסן עלתה לפרס ובתמוז נכנסה לבית המלך ובאלול נמלכה

לא ינרע מצדיק עינו כשכר צניעות שהיתה ברה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר ומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבת לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר ליה אחיו אנא ברמאות אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסנויי ברמיותא אמר לה אין עם נבר תתבר ועם עקש תתפל אמר להו ומאי רמיותיה אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסיב לי מקמה מסר לה סימנין כי מטא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתי' ויהי בבקר והנה היא לאה מכלל דער השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע השת' לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול ומה צניעו' היתה בשאול דכתיב ואת דבר המלוכה לא הגיד לו כאשר אמ' שמואל זכה ויצאת ממנו אסתר ואמר רבי אלעזר כשהקדוש ברוך הוא פוסק גדולה לאד' פוסק לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר וישיבם לנצח ויגבהו וגו' ואם הגיס דעתו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ואם אסורים בזיקים וגומר ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נידה לחכמים כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא משמיה דרב שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בגתן ותרש אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקדוש ברוך הוא ארון על עבדיו לעשות רצון צדיק ומנו יוסף שנאמר ושם אתנו נער עברי וגומר עבדים על ארוניהם לעשות נס לצדיק ומנו מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי וגומר אמר רבי יוחנן בגתן ותרש שני טרסיים הוו והיו מספרין בלשון טורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונטיל ארס בספל כדי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבעים לשון אמר להו והלא אין משמרתי ומשמרתך שוה אמר להו אני אשמור משמרתי ומשמרתך והיינו דכתיב ויבקש הדבר וימצא שלא נמצאו במשמרתן אחר הדברים האלה אחר מאי אמ' רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ריש לקיש אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה שנאמר ברפאי לישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולם אינו כן מכה אותן ואחר כך בורא להם רפואה שנאמר ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו אמ' רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד ישנו עם אחד אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכלינהו אמר ליה מסתפינא מאלהיו דלא ליעביד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו מן המצות אמר ליה אית בהו רבנן אמר ליה עם אחד הן שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מיניהו מפורד כפירדה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מרינתא מיניהו תלמור לומר בכל מרינות מלכותך ודתיהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולה שתא בשהי פהי ולמלך אין שוה להניחם דאכלי ושתו ומבזו ליה למלכא ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחר מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו אם על המלך טוב יכתב לאברם ועשרת אלפים ככר כסף וגומר אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלי' ועל הכלאים ויאמ' המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

לא ינרע מצדיק עינו כשכר צניעות שהיתה ברה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר ומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבת לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר ליה אחיו אנא ברמאות אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסנויי ברמיותא אמר לה אין עם נבר תתבר ועם עקש תתפל אמר להו ומאי רמיותיה אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסיב לי מקמה מסר לה סימנין כי מטא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתי' ויהי בבקר והנה היא לאה מכלל דער השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע השת' לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול ומה צניעו' היתה בשאול דכתיב ואת דבר המלוכה לא הגיד לו כאשר אמ' שמואל זכה ויצאת ממנו אסתר ואמר רבי אלעזר כשהקדוש ברוך הוא פוסק גדולה לאד' פוסק לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר וישיבם לנצח ויגבהו וגו' ואם הגיס דעתו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ואם אסורים בזיקים וגומר ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נידה לחכמים כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא משמיה דרב שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בגתן ותרש אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקדוש ברוך הוא ארון על עבדיו לעשות רצון צדיק ומנו יוסף שנאמר ושם אתנו נער עברי וגומר עבדים על ארוניהם לעשות נס לצדיק ומנו מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי וגומר אמר רבי יוחנן בגתן ותרש שני טרסיים הוו והיו מספרין בלשון טורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונטיל ארס בספל כדי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבעים לשון אמר להו והלא אין משמרתי ומשמרתך שוה אמר להו אני אשמור משמרתי ומשמרתך והיינו דכתיב ויבקש הדבר וימצא שלא נמצאו במשמרתן אחר הדברים האלה אחר מאי אמ' רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ריש לקיש אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה שנאמר ברפאי לישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולם אינו כן מכה אותן ואחר כך בורא להם רפואה שנאמר ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו אמ' רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד ישנו עם אחד אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכלינהו אמר ליה מסתפינא מאלהיו דלא ליעביד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו מן המצות אמר ליה אית בהו רבנן אמר ליה עם אחד הן שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מיניהו מפורד כפירדה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מרינתא מיניהו תלמור לומר בכל מרינות מלכותך ודתיהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולה שתא בשהי פהי ולמלך אין שוה להניחם דאכלי ושתו ומבזו ליה למלכא ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחר מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו אם על המלך טוב יכתב לאברם ועשרת אלפים ככר כסף וגומר אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלי' ועל הכלאים ויאמ' המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

ויושבת בחיקו של מרדכי ואם תאמר וקא לא קיים אם קבחת שלשה חדשים שהרי בכל יום קיים לותו רשע מבוי לבלך ויש לומר שהיתה מעשרת בניך:

לא ינרע מצדיק עינו כשכר צניעות שהיתה ברה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר ומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבת לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר ליה אחיו אנא ברמאות אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסנויי ברמיותא אמר לה אין עם נבר תתבר ועם עקש תתפל אמר להו ומאי רמיותיה אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסיב לי מקמה מסר לה סימנין כי מטא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתי' ויהי בבקר והנה היא לאה מכלל דער השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע השת' לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול ומה צניעו' היתה בשאול דכתיב ואת דבר המלוכה לא הגיד לו כאשר אמ' שמואל זכה ויצאת ממנו אסתר ואמר רבי אלעזר כשהקדוש ברוך הוא פוסק גדולה לאד' פוסק לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר וישיבם לנצח ויגבהו וגו' ואם הגיס דעתו הקדוש ברוך הוא משפילו שנאמר ואם אסורים בזיקים וגומר ואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נידה לחכמים כאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא משמיה דרב שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי בימים ההם ומרדכי יושב בשער המלך קצף בגתן ותרש אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקדוש ברוך הוא ארון על עבדיו לעשות רצון צדיק ומנו יוסף שנאמר ושם אתנו נער עברי וגומר עבדים על ארוניהם לעשות נס לצדיק ומנו מרדכי דכתיב ויודע הדבר למרדכי וגומר אמר רבי יוחנן בגתן ותרש שני טרסיים הוו והיו מספרין בלשון טורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונטיל ארס בספל כדי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבעים לשון אמר להו והלא אין משמרתי ומשמרתך שוה אמר להו אני אשמור משמרתי ומשמרתך והיינו דכתיב ויבקש הדבר וימצא שלא נמצאו במשמרתן אחר הדברים האלה אחר מאי אמ' רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ריש לקיש אין הקדוש ברוך הוא מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה שנאמר ברפאי לישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולם אינו כן מכה אותן ואחר כך בורא להם רפואה שנאמר ונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו אמ' רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים הפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד ישנו עם אחד אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכלינהו אמר ליה מסתפינא מאלהיו דלא ליעביד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו מן המצות אמר ליה אית בהו רבנן אמר ליה עם אחד הן שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מיניהו מפורד כפירדה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מרינתא מיניהו תלמור לומר בכל מרינות מלכותך ודתיהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולה שתא בשהי פהי ולמלך אין שוה להניחם דאכלי ושתו ומבזו ליה למלכא ואפילו נופל זבוב בכוסו של אחר מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוסו של אחד מהן חובטו בקרקע ואינו שותהו אם על המלך טוב יכתב לאברם ועשרת אלפים ככר כסף וגומר אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלי' ועל הכלאים ויאמ' המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך אמר רבי אבא משל

משל דאחשורוש והמן למה הרב דומה לשני בני אד' לאחד היה לו תל בתוך שדהו ולאחר היתה לו חריץ בתוך שדהו בעל חריץ אמר מי יתן לי תל זה ברמי' בעל התל אמר מי יתן לי חריץ זה ברמים לימים נזדווגו זה אצל זה אמר לו בעל חריץ לבעל התל מכור לי תילך אמר לו טול בחנם והלואי ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אב'בר בהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישר' שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבע' החזירתן למוטב תנו רבנן ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעברות לחרות אמרי' שירה ממיתה לחיי' לא כל שכן אי הכי הלל נמי נימא לפי שאין אומרי' הלל על נס שבחוצ'לאר' יציאת מצרי' דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה כדתניא עד שלא נכנסו ישרא לאר' הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו לארץ ישר' לא הוכשרו כל הארצו' לומר שירה רב נחמן אמר קרייתה זו הלילא מתקיף לה רבא בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרע'א הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן בין לרבא בין לרב נחמן קשיא והא תני' משנכנסו לאר' לא הוכשרו כל הארצו' לומר שירה בין שנלו חזרו להיכשירן הראשון ותו ליכא והכתיב ויהי איש אחד מן הרמתים אחר ממאתים צופי שנתנבאו להם לישראל מיהוה טובא הוו כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה רבי שמואל בר נחמני אמר ארם הבא משתי רמות שצופות זו את זו רבי חנין אמר ארם הבא מבני ארם שעומדין ברומו של עולם ומאן נינהו בני קרח דכתיב ובני קרח לא מתו תנא משום רבינו מקום נתבצר להם בגיהנם ועמדו עליו שבע נביאות מאן נינהו שרה מרים דבורה חנה אביגיל חולדה ואסתר שרה דכתיב אבי מלכה ואבי יסכה ואמר רבי יצחק יסכה זו שרה ולמה נקר' שמה יסכה שסכת' ברוח הקדש שנ' כל אשר תאמ'לך שרה שמע בקולה דבר אחר יסכה שהכל סכין ביופיה מרים דכתיב ותקח מרים הנביאה אחו' אהרן ולא אחות משה אמר רב נחמן אמר רב שהיתה מתנבאה כשהיא אחו' אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל ובשעה שנולד נתמלא כל הבי' בולו אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך וכיון שהשליכוהו ליאור עמד אביה וטפחה על ראשה ואמ'לה בתי היכן נבואותיך היינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק לרעה לרעת מה יהא בסוף נבואתה דבורה דכתיב ותבורה אשה נביאה אשת לפידות מאי אשת לפידות שהיתה עוש' פתילו' למקדש והי' יושבת תחת תומר מאי שנא תחת תומר אמר רבי שמעון בן אבשלום משום ייחוד דבר אחר מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל שבאותו הדור לא היה להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים חנה דכתיב ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה' רמה קרני ולא רמה פבי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן אין קדוש כיי' כי אין בלתך אמר רב יהורה בר מנשי אל תקרי בלתך אלא לבלותך שלא כמידת הקדוש ברו' הוא מידת בשר ודם מידת בשר ודם מעשה ידיו מבלין אותו אבל הקדוש ברוך הוא מבלה מעשה ידיו אין צור כאלקינו אין צייר כאלקינו ארם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אבל הקדוש ברוך הוא צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אביגיל דכתיב והי' היא רוכבת על החמו' ויורדת בסתר ההר מן ההר מיבעי ליה אמר רבה בר שמואל על עסקי דם הבא מן הסתרים נטלה דם והראתה לו אמר לה וכי מראין דם בלילה אמרה לו וכי דנין דיני נפשות בלילה אמר לה

מסורת התלמוד

משל דאחשורוש והמן למה הרב דומה לשני בני אד' לאחד היה לו תל בתוך שדהו ולאחר היתה לו חריץ בתוך שדהו בעל חריץ אמר מי יתן לי תל זה ברמי' בעל התל אמר מי יתן לי חריץ זה ברמים לימים נזדווגו זה אצל זה אמר לו בעל חריץ לבעל התל מכור לי תילך אמר לו טול בחנם והלואי ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אב'בר בהנא גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישר' שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבע' החזירתן למוטב תנו רבנן ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה ומה מעברות לחרות אמרי' שירה ממיתה לחיי' לא כל שכן אי הכי הלל נמי נימא לפי שאין אומרי' הלל על נס שבחוצ'לאר' יציאת מצרי' דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה כדתניא עד שלא נכנסו ישרא לאר' הוכשרו כל ארצות לומר שירה משנכנסו לארץ ישר' לא הוכשרו כל הארצו' לומר שירה רב נחמן אמר קרייתה זו הלילא מתקיף לה רבא בשלמא התם הללו עבדי ה' ולא עבדי פרע'א הכא הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן בין לרבא בין לרב נחמן קשיא והא תני' משנכנסו לאר' לא הוכשרו כל הארצו' לומר שירה בין שנלו חזרו להיכשירן הראשון ותו ליכא והכתיב ויהי איש אחד מן הרמתים אחר ממאתים צופי שנתנבאו להם לישראל מיהוה טובא הוו כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה רבי שמואל בר נחמני אמר ארם הבא משתי רמות שצופות זו את זו רבי חנין אמר ארם הבא מבני ארם שעומדין ברומו של עולם ומאן נינהו בני קרח דכתיב ובני קרח לא מתו תנא משום רבינו מקום נתבצר להם בגיהנם ועמדו עליו שבע נביאות מאן נינהו שרה מרים דבורה חנה אביגיל חולדה ואסתר שרה דכתיב אבי מלכה ואבי יסכה ואמר רבי יצחק יסכה זו שרה ולמה נקר' שמה יסכה שסכת' ברוח הקדש שנ' כל אשר תאמ'לך שרה שמע בקולה דבר אחר יסכה שהכל סכין ביופיה מרים דכתיב ותקח מרים הנביאה אחו' אהרן ולא אחות משה אמר רב נחמן אמר רב שהיתה מתנבאה כשהיא אחו' אהרן ואומרת עתידה אמי שתלד בן שיושיע את ישראל ובשעה שנולד נתמלא כל הבי' בולו אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקיימה נבואתיך וכיון שהשליכוהו ליאור עמד אביה וטפחה על ראשה ואמ'לה בתי היכן נבואותיך היינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק לרעה לרעת מה יהא בסוף נבואתה דבורה דכתיב ותבורה אשה נביאה אשת לפידות מאי אשת לפידות שהיתה עוש' פתילו' למקדש והי' יושבת תחת תומר מאי שנא תחת תומר אמר רבי שמעון בן אבשלום משום ייחוד דבר אחר מה תמר זה אין לו אלא לב אחד אף ישראל שבאותו הדור לא היה להם אלא לב אחד לאביהן שבשמים חנה דכתיב ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה' רמה קרני ולא רמה פבי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן אין קדוש כיי' כי אין בלתך אמר רב יהורה בר מנשי אל תקרי בלתך אלא לבלותך שלא כמידת הקדוש ברו' הוא מידת בשר ודם מידת בשר ודם מעשה ידיו מבלין אותו אבל הקדוש ברוך הוא מבלה מעשה ידיו אין צור כאלקינו אין צייר כאלקינו ארם צר צורה על גבי הכותל ואינו יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אבל הקדוש ברוך הוא צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים אביגיל דכתיב והי' היא רוכבת על החמו' ויורדת בסתר ההר מן ההר מיבעי ליה אמר רבה בר שמואל על עסקי דם הבא מן הסתרים נטלה דם והראתה לו אמר לה וכי מראין דם בלילה אמרה לו וכי דנין דיני נפשות בלילה אמר לה מורד

מגל לאחשורוש והמן כו' כלומר יש לנו למד מאחשורוש שאף בדעתו היה להשמידן: להחזירן למוטב שנזדו עליהן תעניות לתשובה כדכתיב נוס ובכי ומספד שק ואפר יצע לרבים: תוך מקרא מגילה שם תאמר נר חנוכה כבר פסקו הנביאים לכל בימי מרדכי היו חני זכריה ומלאכי: מעברות לחירות ביציאת מצרים לחרו עבדי עד היום: הכי גרסינן אמר רבא בשלמא שירה נס הוא עבדי פרעה שכרי לחירות יצאו: אכתי עבדי אחשורוש אנן דלא נגאלנו אלא מן קריתך: בין לרבא דאמ' להכי לא אמרי הלל דאכתי עבדי אחשורוש קורא לנו הכי אמרינן: בין לרב נחמן דאמר קריאת מגילה במקום הלל: הוכשרו שאר ארצות לומ' שירה על כם המאורע לכם: ותו ליכא נביאים: נביאה שהוצרכו לדורות נגמוד תשובה לו קורלה וכל הנך מ"ח הוצרכו ובקבלות נדולות מצוין מסדר עולם אברהם יצחק יעקב משה ואהרן יהושע פנחס ויעל מלאך ק'מן הנלנל אל הבוכים זה פנחס ויבא חיש השקיט אל עלי זה אלקנה עלי שמוא נר כתן דוד שלמה עזיה קרא אל המזבח בביתאל מיכייהו בן ימלא בימי אחאב עובדיה אחיה השילוני ויקו' בן חנני בימי אסא עזריה בן עודד חזיאל מבני מתניה שעזר בן דודו ממורים כולן בימי יהושפט בדברי הימים ובימי יהוידע בן יהוידע בן יואש עמוס ובימי יותם מיכה ה הושע ובימי אחז ומן אחז ומלך לאחז מדוע דרשת אלקי אדום ואליקו ואלישע ויונה בן אמיתי יעזיה בימי ירבעם מבשה יואל נחום חבקוק בימי יאשיה צ נפניה חוריה מקרית יערים ירמיה בנולה יחזקאל דניאל בשבתו לדריוש בדניך כריך שריך מחסיה חני זכריה מלאכי ומרדכי בלשן בסדר עולם ועל דניאל אמרינן לעיל היכנו נביאי ואיקו לאו נביא אלא אפיק דניאל ועייל שמעיה שמיר לרחבעם אל תעלו ואל תלחמו עם אחיכם בני ישראל שבים לא ידעתי: כתבנר לכם לשון נובה כמו ובנרות בשמים: כשקיא אחות אהרן ועדיין לא מלך משה: פתילות למקדש מסכן שילה: משום ייחוד שהוא נדוה ואין לו בל ואין אדם יכול להתייחד עם עמק כמו בבית: לב אחד שרף יש לו כמו אילן אבל אין לו בעכבריו שא בנוצע על פני כל נובקו: דמה קרני ולא דמה פבי זו בבושתה שבתבלית על שאול ויהו' שלא תיפסק מלכותן בחשיבת דוד ושלמ' בתיב קרן הפוך בחשיבת שאול ויקום בתיב פך: וכי דומין דם בלילה שנאמר אם תשחיר לבבל על חור הבקר משתין בקיר שמע מינה דקום בלילה וכי מראין דם בלילה אם טמא הוא טהור הלא נדיך להבחין מראיתו אם מה' דמים הטמאים בשפה קוף וכי דכין דיני נפשות בלילה והא כתיב דינו לבוקר משפט וכתי' והוציא אותם לי' כנד השמש: כליתבי

מורד במלכות הוא ולא צריך למדייניה אמר לו עדיין שאול קיים ולא יצא טיבעך בעולם אמר לה ברוך טעמך וברוך את אשר כליתני מבוא ברמים דמים תרתי משמע אלא מלמד שגילתה את שוק והלך לאורה שלש פרסאות אמ׳ לה השמעי לי אמרה לו לא תהיה לך זאת לפוקה זאת מכלל ראיבא אחריתי ומאי נינהו מעשה דבת שבע ומסקנא הכי הואי והיתה נפש ארוני צרורה בצרור החיים כי הות מיפטרה מיניה אמרה ליה והיה כי ייטיב ה׳ לארוני וזכרת את אמתך אמר רב נחמן היינו דאמרי אינשי איתתא בהדי שותא פילכה איבא דאמרי שפיל ואזיל בר אוזא ועינוהי מיטייפי חולדה דכתיב וילך חלקיה הכהן ואחיקם ועכבור וגומר ובמקום דקאי ירמיה היכי מיתנביא איהי אמרי בי רב משמיה דרב חולדה קרובת ירמיהו היתה ולא הוה מקפיד עליה ויאשיה גופי׳ היכי שביק ירמיהו ומשדר לגבה אמרי דבי רבי שילא מפני שהנשים רחמניות הן רבי יוחנן אמר ירמיהו לא הוה הת׳ שהלך להחזי׳ עשר׳ שבט׳ ומנלן דאהדור דכתיב כי המוכר אל הממכר לא ישוב אפי׳ יובל בטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שירמיהו החזירן ויאשיה בן אמון מלך עליהן דכתיב ויאמר מה הציון הלז אשר אני רואה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש השרים אשר בא מיהודה ויקרא את הדברים האלה אשר עשית על המזבח בביתאל וכי מה טיבו של יאשיהו על המזבח בבית אל אלא מלמד שיאשיהו מלך עליהן רב נחמן אמר מהכא גם יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי אסתר דכתיב ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות בגדי מלכות מיב עי ליה אלא שלבשתה רוח הקודש כתיב הכא ותלבש וכתיב התם ורוח לבשה את עמשאי וגומר אמר רב נחמן לא יאה יהירותא לנשי תרתי נשי יהירן הויין וסניין שמיהו חרא שמה זיבורתא וחרא שמה כרכושתא זיבורתא כתיב בה ותשלח ותקרא לברק ואלו איהי לא אזלה לגביה כרכושתא כתיב בה אמרו לאיש ולא אמ׳ אמרו למלך אמר רב נחמן חולדה מבני בניו של יהושע היתה כתיב הכא בן חרחס וכתיב התם בתמנת חרס איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן שמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה ואלו הן נריה וברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה כתיב הכא בן תקוה וכתיב התם את תקות חוט השני אמ׳ ליה עינא סבא ואמרי לה פתיא אוכמא מיני ומינך תסתיים שמעתא דאיגיירה ונסבה יהושע ומי הוה ליה זרעא ליהושע והכתיב נון בנו יהושע בנו בני לא הוו ליה בנתן הוו ליה בשלמא

מורד במלכות הוא ולא צריך למדייניה קשה לימ כן הילך נר׳ פרק לחד דיבי ממזכות דדיבי כפשוט מתקילין מן קנד מדכתי׳ נבי כבל ויחנדו לים חרבו ויחנוך נס דוד חרבו והא מורד במלכות הוא ולא בעי למידייניה ועוד קשה הילך ישב דוד בדין והא לין מושיבין מלך בסנהדרין

דף יט כדאמרי׳ במסכת סנהדרין פרק כ״ג ועי״ק
דף כו מפרק בהמ״ק יונתן נבי לוריק דקאמר שקיק לו לדוכו בסנהדרין ואמאי והא מ מורד במלכות היה ויש לומר דקטא ק״ם מורד במלכות הוא ולא צריך למדייניה כשאר דיבי כפשוט שדכין בו ביום לזכות וביום שלאחריו לחובה שא תפילו בו ביום נומרין לחובה וקיימו קא דקאמרת ליה תכיגיל וכי דכין דיבי כפשוט בלילה קי׳ לך להמתין לנמור עד למקרת והו׳ קשיב לה מורד במלכות הוא ואין צריך להמתין עד למחר אבל לדוכו ואמאי צריך ונס לא קשה מיהא שיצב דוד בסנהדרין דקא דאין

לך יט מושיבין מלך בסנהדרין קייבו משום דלא קוי כבודו לקיום יושב ושותק אבל נבי מורד כבודו הוא לקיות יושב ושותק לפי שהוא כונע בדבר: הג״ מאי מבא בדמים תרי דמים דס כידך ושפיכות דמים מלמד שגילתה שוק ולא נדסינן ליכ׳ דאמרי מלמ׳ שגילתה שוק והא קשתא לא פריש להו:

מלכים ב כג שגילתה שוק והלך דוד לאורך נ׳ פרסאות קשה הילך לפני דוד ועוד קשה דאקת גלתה שוק לפני דוד ועוד קשה דמחזי כגונאה לומר שהלך לאור שוק נ׳ פרסאות ויש לומר דכמא בספרי מדנייקי׳ שנקוד בהן לאורך כלומ׳ לאור שלה פירו׳ כתוב לה דוד והלך באור חמימות נ׳ פ

יחזקאל ז פרסאות: דאגיירה ונסבה יהושע קשיא הילך נסבה הא מיקין פרק קעלל לאפילו בניירותן לית להו חתכות ונריך לומר שלא קיתה משבעה עממים אלא משאר עממים ובאת לגור שם ויש מפרשים שרוצה לומ׳ שלא הוזקרו על לאו דלא תתחתן עד לאחר שנכנסו לארץ וזה לישנו דאמרי׳ במדרש דכתיבי בהו לקחתני׳ בימי משה כמו בימי יהושע ואף על פי כן לא קותרו לבא בקהל שלש קיו חוטבי עצים ושואבי מים שמא לקול שעברו את הירדן ונכנסו לארץ הוזקרו עליהם: תרגם

דף עט ומס מלכים ב כג

הושע ו

אסתר מלכות בגדי מלכות מיב עי ליה אלא שלבשתה רוח הקודש כתיב הכא

לך ח יג ותלבש וכתיב התם ורוח לבשה את עמשאי וגומר אמר רב נחמן לא יאה יהירותא לנשי תרתי נשי יהירן הויין וסניין שמיהו חרא שמה זיבורתא וחרא שמה כרכושתא

שופטים ד׳ מלכים ב כג זיבורתא כתיב בה ותשלח ותקרא לברק ואלו איהי לא אזלה לגביה כרכושתא כתיב בה אמרו לאיש ולא אמ׳ אמרו למלך

מלכים ב כג׳ יהושע כד אמר רב נחמן חולדה מבני בניו של יהושע היתה כתיב הכא בן חרחס וכתיב התם בתמנת חרס איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן שמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה ואלו הן נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום רבי

יהושע ג יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה כתיב הכא בן תקוה וכתיב התם את תקות חוט השני אמ׳ ליה עינא סבא ואמרי לה פתיא אוכמא מיני ומינך תסתיים שמעתא דאיגיירה ונסבה יהושע ומי הוה ליה זרעא ליהושע

לך ח ז והכתיב נון בנו יהושע בנו בני לא הוו ליה בנתן הוו ליה בשלמא

מורד במלכות הוא ולא צריך למדייניה אמר׳ לו עדיין שאול קיים ולא יצא טיבעך בעולם אמר לה ברוך טעמך וברוכ׳ את אשר כליתני מבוא ברמים דמים תרתי משמעאלא מלמד שגילתה את שוק׳ והלך לאורה שלש פרסאו׳ אמ׳ לה השמעי לי אמרה לו לא תהיה לך זאת לפוקה זאת מכלל ראיבא אחריתי ומאי נינהו מעשה דבת שבע ומסקנא הכי הואי והיתה נפש ארוני צרורה בצרור החיים כי הות מיפטרה מיניה אמרה ליה והיה כי ייטיב ה׳ לארוני וזכרת את אמתך אמר רב נחמן היינו דאמרי אינשי איתתא בהדי שותא פילכה איבא דאמרי שפיל ואזיל בר אוזא ועינוהי מיטייפי חולדה דכתיב וילך חלקיה הכהן ואחיקם ועכבור וגומר ובמקום דקאי ירמיה היכי מיתנביא איהי אמרי בי רב משמיה דרב חולדה קרובת ירמיהו היתה ולא הוה מקפיד עליה ויאשיה גופי׳ היכי שביק ירמיהו ומשדר לגבה אמרי דבי רבי שילא מפני שהנשים רחמניות הן רבי יוחנן אמר ירמיהו לא הוה הת׳ שהלך להחזי׳ עשר׳ שבט׳ ומנלן דאהדור דכתיב כי המוכר אל הממכר לא ישוב אפי׳ יובל בטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שירמיהו החזירן ויאשיה בן אמון מלך עליהן דכתיב ויאמר מה הציון הלז אשר אני רואה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש השרים אשר בא מיהודה ויקרא את הדברים האלה אשר עשית על המזבח בביתאל וכי מה טיבו של יאשיהו על המזבח בבית אל אלא מלמד שיאשיהו מלך עליהן רב נחמן אמר מהכא גם יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי אסתר דכתיב ויהי ביום השלישי ותלבש

אסתר מלכות בגדי מלכות מיב עי ליה אלא שלבשתה רוח הקודש כתיב הכא ותלבש וכתיב התם ורוח לבשה את עמשאי וגומר אמר רב נחמן לא יאה יהירותא לנשי תרתי נשי יהירן הויין וסניין שמיהו חרא שמה זיבורתא וחרא שמה כרכושתא זיבורתא כתיב בה ותשלח ותקרא לברק ואלו איהי לא אזלה לגביה כרכושתא כתיב בה אמרו לאיש ולא אמ׳ אמרו למלך אמר רב נחמן חולדה מבני בניו של יהושע היתה כתיב הכא בן חרחס וכתיב התם בתמנת חרס איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן שמונה נביאים והם כהנים יצאו מרחב הזונה ואלו הן נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה כתיב הכא בן תקוה וכתיב התם את תקות חוט השני אמ׳ ליה עינא סבא ואמרי לה פתיא אוכמא מיני ומינך תסתיים שמעתא דאיגיירה ונסבה יהושע ומי הוה ליה זרעא ליהושע והכתיב נון בנו יהושע בנו בני לא הוו ליה בנתן הוו ליה בשלמא

כליתני מבעת לותי: בדמים לס כידך ושפיכו׳ דמים שגילתה שוקה וכתוב לה ותבעה והא שמעה לו כדמסיים ואזיל: לפוקה כמו פיק ברכיס: הכי גל זאת מכלל דאיכ׳ לאחריתי ומאי כ׳ניהו מעש׳ דבת שבע ומסקנ׳ הכי הוה והכי פירו׳ מדקאמר ליה והא תקיה זאת לך לפוקה מכלל שהתנבאתה לו שסופו להכשל בביתה לאחרת ומאי ניהו בת שבע ומסקנא הכי הוה סוף שעלתה לו כך בהדי שותא פילכה עם שהאשה מדברת קיא טווה כלומר עם שהיא מדברת עמו על בעלה הזכירה לו את עצמה שהם ימו׳ ישהנה: מיטייפי נופין למרחוק ודינמתו במסכת כתובות כטוף עייכיך: ובמקום ירמיה היכי מיתנבייא קיא הדי ירמיה עמד משבת נ׳ ליאשיה שנאמר הש׳ היה דבר ה׳ אל ירמיה ונומ׳ וספר כמנא בשבת יא ליאשיה ועליו שלח אצל חולדה: כי המוכר אל הממכר לא ישוב יחזקאל אמרו והיא בתוך יא שבה שבין גלות יכניה לחורבו׳ ירושלם ומתנב׳ שיהא בטל קיובל והמוכר שדהו לא ישוב לו: לפיסר בטל יובל משנלו עשרת השבטים בימי חזקיה שנאמר לכל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקנתן כמנא משגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט מנשה בטלו היובלות ויחזקאל היה מתנבא לאחר זמן שיבטל: אלא מלמד שירמיהו החזירן באותה שבה שנאמר ה׳ הספר והוא שבת שמונה עשרה ליאשיהו וכשאלה על דברי הספר אצל חולדה לא היה אס ירמיה וחזרו למכו׳ את היובל ולא הספיקו למנות אלא שמיטות עד שחרב הבית: ויאמר מה הבין הלז ביאשיהו כתיב בהיותו בבית אל על המזבח מעשה ה כהומרין בבית אל על המזבח שעשה ירבעם מה טיבו בבית אל אלא מלמד שהכי היה שהרי עם העמיד ירבעם את העגל: את קציר עשה חיל ונדולה כמו ועשה קציר כמו נטע: לא נאה יהרוג לבשים לא נאה חשיבות לבשים: ובניין שמייהו שמותיהן מאוסות: זיבורתא דבורה: כרכושתא חולדה: בן חרחס ואף על נב דקרא על בעלה קא מסהיד מיהו במעשיה כתיב: למר ליה עיכא סבא מיכי ומינך תסתיים שמעתא כלומר על ידי ועל ידך תתפרש למיתו של דבר הא והא קאמי: כן בנו יהושע בנו את שבט לפריש מייחס הכתוב על יהושע ומיהושע למטה לא ייחס אלא: בשלמא

שמואל לך נב

עיכין לך נב

בשלמא אינהו מיפרשי אלא אבהתיהו מנלן כדעולא דאמר עולא כל מקום ששמו
ושם אביו בנביאות בידוע שהוא נביא בן נביא שמו ולא שם אביו בידוע שהוא
נביא ולא בן נביא שמו ושם עירו מפורש בידוע שהוא מאותה העיר שמו
ולא שם עירו בידוע שהוא מירושלים במתניתא תנא כל שמעשיו ומעשה
אבותיו סתומין ופרט לך הכתוב באחר מהן לשבח כגון דבר ה' אשר היה אל צפניה בן כושי בן גדליה בידוע שהוא צדיק בן צדיק וכל שפרט לך הכתוב באחר
מהן לגנאי כגון ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע בידוע שהוא
רשע בן רשע אמר רב נחמן מלאכי זה מרדכי ולמה נקרא שמו מלאכי שהיה
משנה למלך מיתיבי ברוך בן נריה ושריה בן מעשיה ודניאל ומרדכי בלשן וחגי
זכריה ומלאכי כולן נתנבאו בשנת שתים לדריוש תיובתא תניא אמר רבי יהושע
בן קרחה מלאכי זה עזרא וחכמים אומרים מלאכי שמו אמר רב נחמן מסתברא
כמאן דאמר מלאכי זה עזרא דכתיב בנביאות מלאכי בגו"ה יהודה ותועבה
נעשתה בישראל ובירושלם כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל
נכר ומאן אפריש נשים נכריות עזרא דכתיב ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם
ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב
נשים נכריות תנו רבנן ארבע נשים יפיפיות היו בעולם שרה ואביגיל רחב ואסתר ולמאן
דאמר אסתר ירקרוקת היתה מפיק אסתר
ומעייל ושתי תנו רבנן רחב בשמ'זינתה יעל
בקולה אביגיל בזכירתה מיכל בת שאול
בראייתה אמר רבי יצחק כל האומר רחב רחב מיד ניקרי אמר ליה רב נחמן אנא
אמינא רחב רחב ולא איכפת לי אמר ליה כי קאמינא ביודעה ובמכירה ומרדכי ידע
את כל אשר נעשה מאי אמר רב אמר נבה המן מאחשורוש ושמוז אמר נבר מלכא
עילאה ממלכא תתאה ותתחלחל המלכה מאיותתחלחל אמר רב שפרסה נידה
ורבי ירמיה אמר שהוצרכה לנקביה ותקרא אסתר להתך אמר רב התך זה דניאל
ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו מגדולתו ושמואל אמר שכל דברי מלכות נחתכין
על פיו לרעת על מה זה ועל מה זה אמר רבי יצחק שלחה לו שמא עברו ישראל על
חמשה חומשי תורה דכתיב בהן מ"ה ומזה הם כתובים וינידו למרדכי את דברי
אסתר ואלו איהו לא אזל לגביה מכאן שאין משיבין על הקלקלה לך כנוס את
כל היהודים ונו' עד אשר לא כדת אמר רבי אבא שלא כדת היה שבכל יום ויום עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון וכאשר
אבדתי אבדתי בשם שאבדתי מבית אבא כך אובד ממך ויעבור מרדכי אמר רב
שהעביר יום ראשון של פסח בתענית ושמואל אמר דעבר ערקומא דמיא ויהי ביום
השלישי ותלבש אסתר מלכות בגרי מלכות מיבעי ליה אמר רבי אליעזר אמר רבי
חנינא מלמד שלבשתה רוח הקודש כתיב הכא ותלבש וכתיב התם ורוח לבשה
את עמשאי ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה
בעיניך שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן ואלו הן דוד
ודניאל הוד דברכיה ארונה דכתיב ויאמר ארונה אל המלך ונומר דניאל דברכיה
דריוש דכתיב אלדך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישיזבינך ואמר רבי אלעזר אמ'
רבי חנינא אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה הנה הוא
לך כסות עינים ונתקיי' בזרעה ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו ואמר רבי אלעזר אמ'
רבי חנינא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם ארם שופת קדרה ואחר כך נותן לתוכ'מי'אבל הקב"ה
נותן מים ואחר כך שופת הקדרה לקיים מה שנאמר לקול תתו המון מים בשמים ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא כל האומ'
דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא צדיק אבד
לדורו אבד משל לארם שאברה לו מרגלית כל מקום שהיא מרגלית שמה לא אברה אלא לבעלה וכל זה איננו שוה לי אמ'
רבי אלעזר אמר רבי חנינא בשעה שראה המן את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שוה לי כדרב חסדא דאמר

רב חסדא זה בא בפרוזבולי וזה בא בפרוזבוטי

בפרוזבוטי אמר רב פפא וקרו ליה עבדא דמזדבן בטלמי וכל זה איננו שורה לי
מלמד שכל גנזיו של אותו רשע חקוקין לו על לבו ובשערה שרואה את מרדכי
יושב בשער המלך אמר כל זרה איננו שוה לי ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא
עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק שנאמר ביום ההוא ישעיה כח
יהיה ה' צבאות לעטרת צבי מאי לעטרת צבי ולצפירת תפארה לעושין צביונו
ולמצפין תפארתו יכול לכל תל לשאר עמו למי שמשי עצמו כשירי ולרוח משפט
זה הדן דין אמת לאמתו ולגבור זה המתגבר זה הדן דין אמת לאמתו כד דמשוש
על יצרו משיבי מלחמה שנושאין ונותנין מדומה נדין לחקור הענדים בטוב ער ש
במלחמת של תור שער שמשכימין ומעריבין שיתגבר קלמת נלא יד ונו לומתו לאמתו:
בבתי כנסיות ובבתי מדרשו אמר מידת הדין
לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מה
נשתנו אלו מאלו גם אלה ביין שנו ובשכר תעו פקו פליליה אין פקו אלא גיהנם שנ'
ולא תהיה זאת לך לפוקה ואין פליליה אלא דיינין שנאמר ונתן בפלילים ותעמר שמואל ו כה · שמות כא
בחצר בית המלך הפנימית אמר רבי לוי כיון שהגיעה לבית הצלמי נסתלקה הימנ'
שכינה אמר אלי אלי למה עזבתני שמא אתה דן על שונג כמזיד ועל אונס כרצון תנים כב
או שמא על שקראתיו כלב שנ' הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי הזרה וקראתו שם
אריה שנאמר הושיעני מפי אריה ויהי כראות המלך את אסתר המלכה אמר שם
רבי יוחנן שלשה מלאכי השרת נזדמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה
ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה אמר רבי ירמיה
שתי אמות היה והעמידו על שתים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על
עשרים וארבע במתניתא תנא על ששים וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן
אתה מוצא בשיני רשעים דכתיב שיני רשעים שברת ואמר ריש לקיש אל תקרי תנים ג
שברת אלא שרבבת רבה בר עפרן אמר משום רבי אלעזר ששמע מרבו ורבו מרבו
מאתים ויאמר לה המלך לאסתר המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש חצי
המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות ומאי ניהו בניין בית המקדש
יבא המלך והמן אל המשתה תנו רבנן מה ראתה אסתר שזמנה את המן רבי תנים כד
אליעזר אומר פחים טמנה לו שנאמר יהי שלחנם לפניהם לפח רבי יהושע אומר
מבית אביה למדה שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם וגומר רבי מאיר אומר מגלי כה
כדי שלא יטול עצה וימרוד רבי יהודה אומ' כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית רבי
נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן
הרחמים ר' יוסי אומר כדי שיהא מצוי לה בכל עת רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי
ירגיש המקום ויעשה לנו נס רבי יהושע בן קרחה אומר אסביר לו פנים כדי שיהרג
הוא והיא רבן גמליאל אומר מלך הפכפכן היה אמר רבן גמליאל עדיין צריכין אנו
למודעי דתניא רבי אלעזר המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים רבה אמר
לפני שבר גאון אביי ורבא דאמר תרויהו בחומם אשית את משתיהם וגומר אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו אמר ליה מגלי' יומא כא
כמאן חזיא אסתר ועברה הכי אמר ליה ככולהו תנאי וככולהו אמוראי ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו וכמה
רוב בניו אמר רב שלשים עשרה מתו ועשרה נתלו ועשרה מחזרין על הפתחים ורבנן אמרי אותן שמחזרין על הפתחים שמואל ו ג
שבעים הויא דכתיב שבעים בלחם נשכרו אל תקרי שבעים אלא שבעים ורמי בר אבא אמר כולן מאתים ושמונה הוו
שנאמר ורב בניו ורוב בנימטריא מאתן וארביסר הוו אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב בלילה ההוא נדדה שנת המלך
אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם ורבנן אמרי נדדו עליונים נדדו תחתונים רבא אמר שנת המלך אחשורוש
ממש נפלה ליה מילתא ברעתיה אמר מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן דלמא עיצה קא שקלי עילויה דההוא גברא
למקטליה הדר אמר אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודעלי הדר אמר דלמא איכא איניש דעבר בי טיבותא ולא
פרעתיה משום הכי מימנעי אנשי ולא מגלו לי מיד ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים מלמד
שנקראים מאיליהן וימצא כתוב כתב מבעי ליה מלמד ששמשי

זה הדן דין אמת לאמתו כד דמשוש
הכי בקט לאמת לאמתו דכדין
מדומה נדין לחקור הענדים בטוב ער ש
שיתגבר קלמת נלא יד ונו לומתו לאמתו:

בפרוזבוטי אמר רב פפא וקרו ליה עבדא דמזדבן בטלמי וכל זה איננו שורה לי
מלמד שכל גנזיו של אותו רשע חקוקין לו על לבו ובשערה שרואה את מרדכי
יושב בשער המלך אמר כל זרה איננו שוה לי ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא
עתיד הקדוש ברוך הוא להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק שנאמר ביום ההוא ישעיה כח
יהיה ה' צבאות לעטרת צבי מאי לעטרת צבי ולצפירת תפארה לעושין צביונו
ולמצפין תפארתו יכול לכל תל לשאר עמו למי שמשי עצמו כשירי ולרוח משפט
זה הדן דין אמת לאמתו ולגבור זה המתגבר
על יצרו משיבי מלחמה שנושאין ונותנין
במלחמת של תור שער שמשכימין ומעריבין
בבתי כנסיות ובבתי מדרשו אמר מידת הדין
לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם מה
נשתנו אלו מאלו גם אלה ביין שנו ובשכר תעו פקו פליליה אין פקו אלא גיהנם שנ'
ולא תהיה זאת לך לפוקה ואין פליליה אלא דיינין שנאמר ונתן בפלילים ותעמר שמואל ו כה · שמות כא
בחצר בית המלך הפנימית אמר רבי לוי כיון שהגיעה לבית הצלמי נסתלקה הימנ'
שכינה אמר אלי אלי למה עזבתני שמא אתה דן על שונג כמזיד ועל אונס כרצון תנים כב
או שמא על שקראתיו כלב שנ' הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי הזרה וקראתו שם
אריה שנאמר הושיעני מפי אריה ויהי כראות המלך את אסתר המלכה אמר שם
רבי יוחנן שלשה מלאכי השרת נזדמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה
ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה אמר רבי ירמיה
שתי אמות היה והעמידו על שתים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על
עשרים וארבע במתניתא תנא על ששים וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן
אתה מוצא בשיני רשעים דכתיב שיני רשעים שברת ואמר ריש לקיש אל תקרי תנים ג
שברת אלא שרבבת רבה בר עפרן אמר משום רבי אלעזר ששמע מרבו ורבו מרבו
מאתים ויאמר לה המלך לאסתר המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש חצי
המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות ומאי ניהו בניין בית המקדש
יבא המלך והמן אל המשתה תנו רבנן מה ראתה אסתר שזמנה את המן רבי תנים כד
אליעזר אומר פחים טמנה לו שנאמר יהי שלחנם לפניהם לפח רבי יהושע אומר
מבית אביה למדה שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם וגומר רבי מאיר אומר מגלי כה
כדי שלא יטול עצה וימרוד רבי יהודה אומ' כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית רבי
נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיחו דעתן מן
הרחמים ר' יוסי אומר כדי שיהא מצוי לה בכל עת רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי
ירגיש המקום ויעשה לנו נס רבי יהושע בן קרחה אומר אסביר לו פנים כדי שיהרג
הוא והיא רבן גמליאל אומר מלך הפכפכן היה אמר רבן גמליאל עדיין צריכין אנו
למודעי דתניא רבי אלעזר המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים רבה אמר
לפני שבר גאון אביי ורבא דאמר תרויהו בחומם אשית את משתיהם וגומר אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו אמר ליה מגלי' יומא כא
כמאן חזיא אסתר ועברה הכי אמר ליה ככולהו תנאי וככולהו אמוראי ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו וכמה
רוב בניו אמר רב שלשים עשרה מתו ועשרה נתלו ועשרה מחזרין על הפתחים ורבנן אמרי אותן שמחזרין על הפתחים שמואל ו ג
שבעים הויא דכתיב שבעים בלחם נשכרו אל תקרי שבעים אלא שבעים ורמי בר אבא אמר כולן מאתים ושמונה הוו
שנאמר ורב בניו ורוב בנימטריא מאתן וארביסר הוו אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב בלילה ההוא נדדה שנת המלך
אמר רבי תנחום נדדה שנת מלכו של עולם ורבנן אמרי נדדו עליונים נדדו תחתונים רבא אמר שנת המלך אחשורוש
ממש נפלה ליה מילתא ברעתיה אמר מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן דלמא עיצה קא שקלי עילויה דההוא גברא
למקטליה הדר אמר אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודעלי הדר אמר דלמא איכא איניש דעבר בי טיבותא ולא
פרעתיה משום הכי מימנעי אנשי ולא מגלו לי מיד ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים מלמד
שנקראים מאיליהן וימצא כתוב כתב מבעי ליה מלמד ששמשי

ביטי לשון עניות כמו והעבט תעבטנו במס ניטין: בטולמי ההוא בכבדות לחם שעורים מתרגמינן עזרק טולמין דלחמא: לרוח משפט
לשופטי את רוכן יקיק לעטרה: דן את ינרו כיפיקו לשוב בתשובה: ומתנבר על ינרו היינו הולך לחריו לעבור עבירה: שמשכימין כו' וקייסו שערה שעושין
שיניהן לפתח דלתות בקשמה ולאחד זמן נעילתו: נם הלך הלי קרשים קנילונין בניהם ניין שנו כלומר לף קם עשו כהם לפיכך דנם: פקו פלילים
לני זכם כשפטו: הלי הלי למה עזבתני במזמור לילת קשחר הוא: על לוכם שאני בלה הלי מלי לוכם הוא: קנילה מחרב נפשי בלותו מזמור הוא: למתה
שלח את פרעה ותשלח את לחמתה ותקחהו
: בשיני רשעים עוג מלך הבשן במסכת
ברכות פרק קרואה שעקר הר כשלש פ
פרסאות לקשליכו על ישרץ ויתנו ברשעו
ושלח הקדוש ברוך הוא כמלי' ונקבוהו ונכפ'
בעוקרי ניקם לשומטו ונשתרבבו שיניו
לכאן ולכאן חלת יקרי שיברת שן שרבבת
נרסינן ושיני רשעים נפיק להאי דרשה
דליכתוב קרא ושן רשע תלח י' דשיני ויש
דדשעים קרי שפיס: ולא דבר שחוכן
במלכות בבן קבית שהוא בחמנע שלש ע
עולם כדאמרינן בסדר יומא לבן שתייה
שממכה בשתת העולם: מביא לביה
למדך שמעה קתיבוקו לומרי'כן: וימרוד
במלך שהיתה שעתו מכלחת: שיהא
מצוי לה לולי תוכל לקבשילו בשוש דבר
לפני המלך: יבנים הקדוש ברוך הוא
שלף לבי מקרבת שוכליהן של יסר לימני
יבנים שלבי נריכ לקחניף רשע זה ולנלנל
בכבודי: שיקרב קולי וקיל שיקשלבי
המלך ממנו ויקרוג לת שכינו: מלך
קפכפך היה וחוזר בדיבורו למרך שמא
תוכל לפתותו ולקורנו ואם לא יקח מזומן
תעבור קשעה ויחזור בו: בחומם לשית
לת משתיהם על בלשנר וביעתו בלמר
בשובם מן המלחמה שדריוש וכורש היו
נרין על בבל ונכנן בלשנר לותו היום
והיו עייפי' וחמים וישבו לשתות ונשתכרו
ובלותו היום בקרנ ולף לסתר למר מתוך פוטח לף יב
משתיהן של רשעים בלה לקם פורענות:
שבעים בלחם כשכרו יוכתן תרנם על ב
בניו של המן: שנת מלכו של עולם דומה
ויקץ כישן ה' לנקום בקמיתו: כדדו עליוני'
שהיו מלאכי מבהילין לותו כל הלילה ול'
לו כפוי טובה שלם טובה למי שעשאה ב
לשון מורי ויש לומר כדי שיהיו בתחבושים
לבקש על הדבר: מאי דקמן דזמינתיה
כלומר מה זאת הכלה לפני עבדיו דבר
חדש הוא: כתוב משמע שהיה כתוב
מחדש כתב משמע מעיקרא וימצא כתוב
ספר זכרון לפניו לשון קניר מרדכי:
ממשי

שמשי סופר המלך שנת ישלשל היה כמו שנאמר בספר עזרא שכתב שטנה על בנין הבית עד שנת כורש וביטלו ועל ידי מרדכי ואסתר עשה כן שנאמר ובמלכות אחשורוש ובתחילת מלכותו כתבו שטנה: לו הכין לנורך עמו: דיסקרתא כפר: כהדא ליטול מכס: לרבנן תלמידין: קילנות קיינה דורש בעניבו של יום ושמש עד בין היה קוף יום תניא קעומר: ואשקול למזיי ואטול שערי: לחרתיכו נותה עליהן לקחבילן: לומכי ספריס: זונה זונ ולתעניתא יום שלישי לתעניתיה שהתחילו להתענות בי׳ בניסן ומה שאת׳ הקדים ליום מתמול שלישי ויקי ביום של ספריס בעין מספרים: עניין כלי חדש: השלישי ותלבש לסתר מלכות יום שלישי לשילוח הדגים היה: אם מזרע היקודים יש זרע ביקודים שאם קוח בה מקם לא ת תוכל לו: מלמד שהכיאוהו בכבלה ולא ליקן יפה מטיבופו: שוק קושט: מלמד שהיתה מחוק ככנד לחשורו מליבני לתה ליומד לים נד ונויב קמן הדע הזה: כופל לשון עושה וקולך כופל ודוק לזקוף ו וקמלאך מפיל: וישלך עליו הקד׳ בריך הו׳ משליך פורענות על הרשע כלי חמלה: מידו ברוח יברח בני סיעתו וחבריו בורחין מידו: אחת של אם זר שהיה מחשב לאחשורוש על מה שעשה המן לאסתר: דבר שנצטער בו אותו צדיק לעבר כמכר יוסף על ידי קבילת לחין: יכשל

ששמשי מוחק וגבריאל כותב אמר רבי אסי דרש רבי שילא איש כפר תמרתא ומה כתב שלמטה שלזכותן של ישראל אינו נמחק כתב שלמעלה לא כל שכן לא נעשה עמו דבר אמר רבא לא מפני שאוהבין את מרדכי אלא מפני ששונאים את המן הכין לו תנא לו הכין ועשה כן למרדכי אמר ליה מנו מרדכי אמר ליה היהודי אמר ליה טובא מרדכי איכא ביהודאי אמר ליה היושב בשער המלך אמר ליה סגי ליה בחד דיסקרתא אינמי בחד נהרא אמר ליה האנמי הב ליה אל תפל דבר מכל אשר דברת ויקח המן את הלבוש ואת הסוס אזל אשכחי׳ דיתבי רבנן קמיה ומחוי להו הילכו׳ קמיצ׳ לרבנן כיון דחזיי׳ מרדכי דאפיק לקבליה וסוסי׳ מיחד בידי׳ מירתת אמר להו לרבנן האי רשיעא למקטל נפשי קא אתי דלו מקמיה די לא תכוו בנחלתו בההיא שעתא נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא אתא המן ויתיב לי׳ קמייהו ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה אמר להו במאי עסקיתו אמר ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה אמר להו אתא מלי קומצי קמחא דדכו ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי אמ׳ ליה רשע עבר שקנ׳ נכסים עבר למי ונכסים למי אמר ליה קום לבוש הני מאני ורכוב האי סוסיא דבעי לך מלכא אמ׳ לי׳ לא יכילנא עד דעיילנא לבי בני ואשקול למזיי דלאו אורח ארעא לאשתמושי במני דמלכא הכי שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי בני ולכולהו אומני עיליה איהו לבי בני ואסחי׳ ואזל ואייתי זוא מביתיה וקא שקיל ממזייה בהדי דקא שקיל ליה אינייר ואיתנח אמר ליה אמאי קא מיתנחת אמר גברא דהוה חשיב ליה למלכא מכולהו רברבנוהי השתא לישוייה בלאני וספר אמר ליה רשעולאו ספר של כפר קרצום היית תנא המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושתים שנה בתר דשקלינהו למזייה לבשינהו למאניה אמר ליה סק ורכב אמ׳ ליה לא יכילנא דכחישי חילאי מימי תעניתא נחין וסליק כי סליק בעט ביה אמר לי׳ה לא כתיב לכו בנפל אויבך אל תשמח אמר לי׳ה הני מילי בישראל אבל בדידכו כתיב ואתה על במותימו תדרך ויקרא לפניוכבה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו כי הוה נקיטואזיל בשבילא דבי המן חזיתיה ברתיה דקיימא באינרא סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי שקל׳ה עציצא דבית הכסא ושדיתיה אריש׳א דאבו׳ה דלי עיניה וחזת דאבוהא הוא נפלה מאינרא לארעא ומית׳ה והיינו דכתיב וישב מרדכי אל שער המלך אמר רב ששב לשקו ולתעניתו והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש אבל על בתו וחפוי ראש על שאירע לו ויספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו ונומר קרי ליה אוהביו וקרי לי׳ה חכמיו אמר רבי יוחנן כל האומר דבר חכמה אפילו באומות העולם נקרא חכם אם מזרע היהודים מרדכי ונומר אמרו ליה אי משאר שבטים קאתי יכלת ליה ואי משבט יהודה ובנימן ואפרים ומנשה לא יכלת ליה יהודה דכתיב ירך בערף אויביך אינך דכתיב בהו לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך כי נפל תפל לפניו דרש רבי יהודה בר אלעאי שתי נפילות הללו למ׳ אמרו לו אומה זו משול׳ה לעפר ומשולה לככבי׳ כשהן יורדין יורדין עד עפ׳ כשהן עולין עולין עד לכוכבי׳ וסריסי המלך הגיעו ויבהילו מלמר שהביאוהו בבהלה כי נמכרנו אני ועמי ונומר כי אין הצר שוה בנזק המלך אמרה לו צר זה אינו שווה בנזק של מלך איקני בה בושתי וקטלה השתא אקני ברידי ומבעי למקטלי ויאמר המלך אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה ויאמר למה לי אמר רבי אבהו בתחלה על ידי תורגמן כיון דאמרה ליה מרבית שאול קאתינא מיד ויאמר לאסתר המלכה: ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה אמר רבי אלעזר מלמר שהיתה מחווה כלפי אחשורש ובא מלאך וסטר ירה כלפי המן: והמלך קם בחמתו ונומר והמלך שב מגינת הביתן מקיש שיבה לקימה מה קימה בחימה אף שיבה בחימה דאזל ואשכח למלאכי השרת דאידמו ליה כגברי וקא עקרי לאלני ואמר להו מאי עובדייכו אמרו ליה דפקרינן המן אתא לביתיה והמן נופל על המיטה נופל נפל מיבעי ליה אמר רבי אלעזר מלמר שבא מלאך והפילו עליה אמר ויי מביתא ויי מברא ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית ויאמר חרבונא ונומר אמר רבי אלעזר אף חרבונא רשע באותה׳ עצה היה כיון שרא׳ה שלא נתקיימה עצתו מיד ברח והיינו דכתיב וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברח וחמת המלך שככה שתי שכיבות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורש ואמרי לה אחת של אסתר ואחת של ושתי לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימן נתן חמש חליפות אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל

ודחי עשרה אלפי ככרי כספא שמעתי שעשרה אלפי כ ככר כסף עולין חני סקל לכל אחד מישרא שהיו תל׳ אלף כשיגעו ממנו׳ ואמר שיתן לאחשורוש כל פדיונם ודוק ותשכח: נרין

יכשל בו נרסינן ולא נרסינן זרעו: כמה נותרין היו לו לבניו לא נרסינן שכן דרך המקרא לכתוב נותרי לשון רבים על חלקת נותריו בכה על נותריו: שיגר לו יין לפי מדעת זקני כוחה קיימו זה הדבר הטוב לו מן הכל: תעלה עולה: בעדניה לא תרחה שעתו מבלחת: תעלה קרי ליה יוסף לפני לחיו מאי בעידניה מלחווה: תורה זו תורה שנזר עליהן המן שלא יעסקו בתורה: זקו יום טוב קיימו עליהם ימים טובים: זו מילה ועל כל מלה נזר: למדתיך זו מי לה שכיתה במאמר ולא בדיבור ויאמר ה' אל אברהם ואתה את בריתי תשמור ואנו מנינו שדוד שמח עליה שנאמר למנצח על השמינית כשהיה בבית המדרש ורחה עצמו כלא תורה ובלא מצות כיון שנסתכל במילה שמח: עשרת בני המן ועשרת הזכרת שמותן ותיבה הסמוכה לחבריהן כלומ' נשמתן נפלו כאחד: זקיפת פולקא בלעז בנד לחד זק למטה מזק: לריק הוא הכתב לביבה הוא חלק שהוא כפליים מן הכתב והקריה חני לביבה: שלא תהא להם תקומה שלא יקח להם מקום להרחיב נעדיו תחתיו: מלמד שבא מלאך כו' שהרי התחיל לדבר בלשון כעס וסיפו למר מה שחילתך: הכי נרסינן אמר רב נחמן יאמר בפה מה שכתב בספרים ולא נרסינן אמ' לו והכי פירושו סדר הקריאות כך הוא וקיבל היהודים אשר החלו לעשות כי המן בן המדתא הרשע הלחני ונומר ובנואה לפני המלך אמר עם הספר ונו' ומרדכי כתב עליהם מיעצו פורים כי המן ביקש להכרם ומה שבאת אסתר לפני המלך כלומר שהיה מגילה כתובה לפניהם בשעת קריית: כלומיתה של תורה כספר תורה עצמו שירטוט הלכה למשה מסיני: דברי הנחומות וזעקתם ומאמר אסתר כך מוכיח הסדרות: שפירשו ממנו לפי שבטל מדברי תורה ונכנס לשדרה: מעיקרא בימי כורש כשעלה עם זרובבל מן הגולה ומרדכי עמו וכתבו בספר עזרא כל שנה ושנה בין מכאן למכאן בימי כורש ג לדריוש הלחרון ולפי שנעשה מרדכי שר בפתים ירד מחשיבותו מכל הכמים: שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא עזרא עם זרובבל בימי כורש עד השנה השביעית לדריוש הלחרון לאחר שנבנ' הבית כמו שכתוב בעזרא ויבא ירושלם בחדש החמישי היא השנה השביעי למלך ונו' ומדרש שהיה לומד תורה מפי ברוך בן נריה בבבל וברוך לא עלה מבבל ומת שם בתוך השנים הללו ולאחרון לעי' ברוך כתבה בשנת שתים לדריוש בבבל היה מתבבה ושולח ספרים לירושלם: יעקב למד תורה יד שנה בבית עבר כשפירש מאביו ללכת לחרן ולא נענש עליהן עד כיבוד אביו ובשאר כל השנים שנשתקע בבית לבן ובדרך נענש כדמפרש ואזיל:

למה

יכשל בו דאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב בשביל משקל שני סלעי מילת שהוסיף יעקב ליוסף משא אחיו נתגלגל הדב וירדו אבותינו למצרים אמר רבי בנימן בר יפת רמז רמז לו שעתיד בן לצארת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת וגומר ויפל על צואר בנימן אחיו כמה צוארין הוו ליה לבנימן אמר רבי אלעזר בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימן ועתידין ליחרב ובנימן בכה על צואריו בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף ועתיד ליחרב והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימן אמר רבי אלעזר אמר להם כשם שאין בלבי על בנימן אחי שלא היה במכירתי כך אין לבי עליכם כי פי המדבר אליכם כפי בן לבי ולאביו שלח בזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים מאי מטוב מצרים אמר רבי בנימן בר יפת אמר רבי אלעזר שלחלו יין שרעת זקנים נוחה הימנו וילכו גם אחיו ויפלו לפניו אמר רבי בנימן בר יפת אמר רבי אלעזר היינו דאמרי אנשי תעלא בעידניה סגיר ליה תעלא מאי בצירותיה מאחוותה אלא אי איתמר הכי אית מר וישתחו ישראל על ראש המיטה אמר רבי בנימן בר יפת אמר רבי אלעזר תעלה בעידניה סגיר ליה וינחם אותם וידבר על לבם אמר רבי בנימן בר יפת אמר רבי אלעזר מלמד שאמר להם דברים שמתקבלין על לב ומה עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד נר אחד היאך יכול לכבות עשרה נרות ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר אמר רבי יהודה אורה זו תורה וכן הוא אומר כי נר מצוה ותורה אור שמחה זה יום טוב וכן הוא אומר ושמחת בחגך ששון זו מילה וכן הוא אומר שש אנכי על אמרתך ויקר אלו תפילין וכן הוא אומר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ותניא רבי אליעזר הגדול אומר אילו תפילין שבראש ואת פרשנדתא ונו' עשרת בני המן אמר רב אדא דמן יפו עשרת בני המן ועשר' צרי' לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו אמר רבי יוחנן ויו"ו דויזתא צריך למימתחה בזקיפה כמורדיא דלברות מאי טעמא כולהו בחד זקיפא אזדקיפו אמר רבי חנינא בר פפא דרש רבי שילא איש כפר תמריתא כל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבינה ולבינה על גבי אריח חוץ משירה זו ומלכי כנען שאריח על גבי אריח ולבינה על גבי לבינה מאי טעמא שלא תהא תקומה למפלתן ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודי אמ' אבהו מלמד שבא מלאך וסטרו על פיו ובבאה לפני המלך אמ' עם הספר אמ' אמרה מיבעי ליה אמר רבי יוחן אמרה לו יאמר בפה מה שכתוב בספר דברי שלום ואמת אמר רבי תנחום ואמרי לה אמר ר' אסי מלמד שצריכה שירטוט כאמיתה של תורה ומאמר אסתר קיים מאמר אסתר אין דברי הצומות לא אמ' רבי יוחנן דברי הצומות ומאמר אסתר קיים את ימי הפורי' האלו כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודי' ורצוי לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין אמר רב יוסף גדול תלמו' תור' יותר מהצלת נפשות דמעיקרא חשיב ליה למרדכי בתר ד' ולבסוף בתר חמשה מעיקרא כתב אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן ולבסוף כתי' הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה עזריה רעמיה נחמני מרדכי בלשן אמ' רב ואיתימא רב שמואל בר מרתא גדול תלמוד תורה יות' מבניין בית המקדש שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה אמ' רבה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא גדול תלמוד תורה יותר מכיבוד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר לא נענשו דאמר מר

צריך לגומרן בנשימה אחת כל דקיימו לכתחילה אבל כדיעבד יצא:

אמרה מבעי ליה דמשמע דקאי למ' ובנאה לפני המלך למ' לו מלבד הספר שעמו לעשו ולשלוח בכל המדינו למ' לו עוד ישוב מחשבתו הרעה דכיון דקאמר בנואה למר משמע שיש לנו לומר מה שאמרה:

חדרן עלך מגילה נקראת

מסורת התלמוד

למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי לייחס בהן שנותיו של יעקב דכתיב ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים כמה קשיש ישמעאל מיצחק ארביסר שנין דכתיב ואברם בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברם וכתיב ואברהם בן מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו וכתיב ויצחק בן ששי' שנה בלדת אתם בר כמה הוה ישמעאל כדאיתליד יעקב בר שבעים וארבע' כמה פיישן משניה שתין ותלת ותניא היה יעקב אבינו בשעה שנתברך מאביו בן ששים ושלש שנה ובו בפרק מרת ישמעאל דכתיב וירא עשו כי ברך ונומר וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל אחות נביות ממשמע שנאמר בת ישמעאל איני יודע שהיא אחות נביות מלמר שקידש ישמעאל ומת והשיאה נביות אחיה שתין ותלת וארביסר עד דמתיליד יוסף הא שבעין ושבעה וכתיב ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה הא מאה ושבע שב דשבעא ותרתי דכפנא הא מאה ושיתסר וכתיב ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מאה ושיתסר הויין אלא שמע מינה ארבע עשרה שנין דהוה בבית עבר לא חשיב להו דתניא היה יעקב בבית עבר מוטמן ארבע עשרה שנה עבר מת לאחר שירד יעקב אבינו לארם נהרים שתי שנים יצא משם ובא לו לארם נהרים נמצא כשעומר על הבאר בן שבעים ושבע שנה ומנלן דלא מיענש דתניא נמצא יוסף שפירש מאביו עשרים ושתים שנה כשם שפירש יעקב אבינו מאביו דיעקב תלתין ושיתא הויין אלא ארביסר דהוה בבית עבר לא חשיב להו סוף סוף דבית לבן עשרין שנין הויין אלא משום דאשתהי באורחא תרתין שנין דתניא יצא מארם נהרים ובא לו לסכות ועשה שם שמונה עשר חודש שנאמר ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות ובביתאל עשה ששה חדשים והקריב זבחים:

הדרן עלך מגילה נקראת

הקורא

את המגילה למפרע לא יצא קראה על פה קראה תרגום בכל לשון לא יצא אבל קורין אותה ללועזות בלעז והלועז ששמע אשורית יצא קראה סירונין ומתנמנם יצא היה כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא היתה כתובה בסם ובסיקרא ובקומוס ובקנקנתום על הנייר ועל הדפתרא לא יצא עד שתהא כתובה אשורית על הספר ובריו: גמ' מנהני מילי אמר רבא דאמר קרא ככתבם וכזמנם מה זמנם למפרע לא אף כתבם למפרע לא מידי קריאה כתיבה הבא עשייה כתיבה דכתיב להיות עושים את שני הימים האלה מהכא דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים איתקש זכירה לעשייה מה עשייה למפרע לא אף זכירה למפרע לא תנא ובן בהלל ובן בקרית שמ' ובתפילה הלל מנלן רבה אומ' דכתי' ממזרח שמש ועד מבואו רב יוסף אמ' זה היו עשה ה' רב אויא אמ' יהי שם ה' מבורך רב נחמן בר יצחק ואיתימ' רבי אחא בר יעקב אמר מהכא מעתה ועד עולם קריאת שמע דתניא קריאת שמע ככתבה דברי רבי חכמים אומרים בכל לשון מאי טעמא דרבי אמר קרא והיו

כי מגה ל"ד

הקורא

לת המגילה דבעי למרי למר קרא שמע פרשה דקאל כחכמים חלת ליחיד ורבים קאלה כרבים ועוד דקאמר ורבנן סברי כמאן דאמר קורא את שמע ולא השמיעה לאזנו יצא ובפרק שני דברכות מסקינן כתנא קמא דרבי יוסי דאמר כן קתם: כל

מיימו' פ' ב מהל' מגילה סמ"ג עשין ד טור שלח סימן תכב

זה היום כסדר היום שאינו משתנה בשעותיו לקיים כך למפרע לא: יהי שם ה' מבורך כקיומתו יקיים כלום שם

ובכתבו כסדרו: ככתבה בלשון הקודש ולא בלשון לחר: ויהי

כל התורה בכל לשון נאמרה פירש הקונטרים שניתנה לקרות בכל לשון שרוצה להקרות בספר תורה וקשה שהרי קריאת התורה ליכה מן התורה שלא מדרבנן לכך מפרשת זכור דהוי דאורייתא וכדאיה דהכי פירושא כל קריאה שבתורה כגון מגות חליצה ופרשת ענלה ערופה וידוי מעשר ובכורים וכל אלו האמוראין פרק אלו נאמרין בסוטה: דאי

בלשון הקדש נאמרה למה לי למיכת' וכו' קשיא דקא בפרק אלו נאמרי' בסוט' מנרי קרא בין למאן דאמר בכל לשון נאמרה בין למאן דאמר בלשון הקדש נאמרה ויש לומר דהתם בעי לאוקומי רבוי שיבא דכולי עלמא למאן דאמ' בכל לשון נאמר' נרי קרא לרבויי לשון הקדש ולמאן דאמ' בלשון הקודש נאמרה כתיב לרבוי בכל לשון: הסדיר שמכה עשרה ברכות על הסדר מכאן קשי' למה שפלטי בברכות נבי תמניות אין לכן סדר דפירש דאם טעה באחת מן הברכות ושכח אחת מהן שבדי' לחזו' שאומר אותה ברכה ששכח במקום שנזכר ונות' תפלתו וקשיא דאם כן הוא אומר השמכה עשרה בדכו' למפרע וכאן חזי' דשמעו' הפקולי התקין אותן על הסדר אלא כדאיה לפרש הת' אין לכן סדר אלא היו כאלם ראשונו' ואלם לאחרונות דחוזר לראש האלפא כשטעה באחת מהן אלא חוזר לאותה ששכח ונומר ממנה ולמטה ככל הסדר אבל בעבידו אין חוזר כיון שעבר מקומו וכי כמי אמרינן לקמן נבי מגילה שאם השמיט פסוק אחד שמתחיל וקורא אותו פסוק ולמטה: ודוד כי אמרה בפר' תשיעי לאמרה פירש הקונטרים וא"ת על נב דליכא אלא ח' מזמורים עד היכן אשרי הלוים ולמה רבאו נויס תרתי כיכו וקשיא דהא פרק קמא דברכות אמ' דאחד פרשה היא ומסיק התם דכל פרשה שהיכה לגדול התחיל בה באשרי וסייס בה באשרי כגון זו שמתחלת באשרי הלוים ומסיימת באשרי כל חוסי בו וקיימו סיף דלמה רבאו אלמ' דאחד פרשה היא וכדיך לומר דלמנחו עלמות ולמה ק' תעמוד ברחוק תרתי נקמו: דאי

והיו בהוייתן יהו ורבנן מאי טעמא אמר קרא שמע בכל לשון שאתה שומע ורבי נמי הא כתיב שמע ההוא מיבעי לי' השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך ורבנן סברי כמאן דאמר הקור' את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ורבנן נמי הכתיב והיו ההוא מיבעי ליה שלא יקרא למפרע ורבי שלא יקרא למפרע מנא ליה מדברים הדברים ורבנן דברים הדברים לא משמע להו לימא קסבר רבי כל התורה כולה בכל לשון נאמרה דאי סלקא דעתך בלשון קודש נאמרה למה לי למכתב והיו אצטריך סלקא דעתך שמע כרבנן כתב רחמנא והיו לימא קסברי רבנן כל התורה בלשון הקודש נאמרה דאי סלקא דעתך בכל לשון נאמרה למה לי למיכת' שמע אצטריך סלקא דעתך אמינא והיו כרבי כתב רחמנא שמע תפלה מנא לן דתניא שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה אמר רבי יוחנן ואמרי לה במתניתא תנא מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר תנו רבנן מנין שאומר אבות שנאמר הבו לה' בני אלים ומנין שאומר גבורות שנאמר הבו לה' כבוד ועוז ומנין שאומר קדושות שנאמר הבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש ומה ראו לומר בינה אחר קדושה שנאמר והקדישו את קדוש יעקב וארת אלהי ישראל יעריצו וסמיך ליה וידעו תועי רוח בינה ומה ראו לומר תשובה אחר בינה דכתיב לבבו יבין ושב ורפא לו אי הכי לימא רפואה בתר' דתשובה לא סלקא דעתך דכתיב וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח ומאי חזית דסמכת אהא סמוך אהא כתב קרא אחרינא הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי למימרא דגאולה ורפואה בתר סליחה היא והכתיב ושב ורפא לו ההוא לאו רפואה דתחלואים הוא אלא רפואה דסליחה היא ומה ראו לומר גאולה בשביעית אמר רבא מתוך שעתידין לינאל בשביעית לפיכך קבעוה בשביעית והאמר מר בששית קולות בשביעית מלחמות במוצאי שביעית בן דוד בא מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא ומה ראו לומר רפואה בשמינית אמר רבי אחא מתוך שניתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה לפיכך קבעוה בשמינית ומה ראו לומר ברכת השנים בתשיעית אמ' רבי אלכסנדרי כנגד מפקיעי שערים דכתיב שבור זרוע רשע ורוד כי אמרה בתשיעית אמרה ומה ראו לומר קיבוץ גליות לאחר ברכת השנים דכתיב ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא וכיון שנתקבצו גליות נעשה דין ברשעים שנאמר ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך וכתיב ואשיבה שופטיך כבראשונה וכיון שנעשה דין מן הרשעים כלו המינין וכולל זדים עם המינין שנאמר ושבר פשעים וחטאים יחדו וכיון שכלו המינין מתרוממת קרן צדיקים דכתיב וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק וכולל גירי הצדק עם הצדיקים שנאמר מפני שיבה תקום והדרת פני זקן וסמיך ליה וכי יגור אתכם גר והיכן מתרוממת קרנם בירושלם שנאמר שאלו שלום ירושלם ישליו אוהביך וכיון שנבנית ירושלם בא דוד שנאמר אחר

פרק שיני

וכיו הדברים הלכה בהוייתן בלשון הקודש: שלא יקרא למפרע שלא קריאת שמע למפרע לא ומהכ' ילפ' תנא דלעיל טעמ': בכל לשון נאמרת לקרותה בכל לשון ולכן מיעטריך וכיו דלא תימא שמע בכל לשון שאתה שומע כרבנן על הסדר כמשפט המקרא' וכדיליף לקמן: הפקולי יש אומרי' שמשתכר בנמר בפן שנקרא פקולא: הבו לה' הזכירו לפניו לבני ליבי הארץ: הבו לה' כבוד שמו סיפיה דקרא בהדרת קודש: ומה ראו לומר נאולה בשביעית ולא רפואה אחר סליחה כדכתיב קרא הסולח לכל עווניכי הרופא לכל תחלואיכי מתוך שעתידין לינאל בשביעית: שבוע שבן דוד בא בו חלוק משאר שנים כדאמרינן בפ' חלק שכה רלשונה רעב ולא רעב כו' על ובשביעית מלחמות ובמוצאי שביעית בן דוד בא: לתחלתה דנאולה היא ואף על גב דהאי נאולה לאו נאולה דנלו' היא אלא שנגאלנו מן הגזרות הכתות עלינו תמיד דהא ברכת קיבוץ ובנין ירושלם ומצח דוד יש לכל אחת ואחת בדכ' לעצמה לבד מנאולה זו אפי' הכי כיון דשם נאולה עלה קבעוה בשביעית: שבור זרוע רשע שלו קמייקרין את התבואה ומפקיעין את השער וממלי דבמפקיעי שערי כתיב דכתיב בקהיל פרשתא יחרב במסתר כאריה בסוכו יחרוב לחטוף עני וכי קלישנים חורב את העני ולא את העשיר הוא חורב אלא במפקיעי שעריס שכתוב מדבר שרוב דעתם לעניים קוח וקא בעי דוד רחמי עלה דמילתא שבור זרוע רשע ותן שובע בעולם ובכך זרועו שבור ורע תדרי' רשעו כל תזכה וזה שהיה בדעתו להיות רשע כשתדרוש רשעו לא תמצא עוולה שלא הספיק לעשותה: בפרשה תשיעית למדה שם תמיד שמיכית היא מאחרי הלמה רבאו נויס תרתי פרשת' היא: ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא מגלות בעת ברכת השנים היא: וכיון שנתקבצו הגליות נעשה דין ברשעי' קודם שתיישבו בירוש' שנאמר ואשיבה כל בדיליך ועל ידי כן ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כב' תחילה כמו לשעבר כיון דמשפט תפל' ושביה בנדקה לכן סמכה לקיבוץ גליות והשיבה שופטיכו ונדקיכו במשפט: כלו המינין שאינן מאמינין בדת משה שהיתה מן השמים לכך סמכו לה ברכת המינין שכ' עיזבי ה' אלו המינין ושבר פושעים קייכו זדים כדאמ' פושעים אלו המורדין: ואחר

אחר ישובו בני ישראל ואחר שישובו לבית המקדש ובקשו הקדוש ברוך הוא ואת דוד מלכם: ובח תודה אחר זביחת תן הודאה: וירד מעשות החטאת והעולה
וגו': חדש מילתא היא אף הודאה שבודק של מקום הוא: תסור לספר בקביעות ברכה: למי שיכול ואין מי שיכול לספר אין נראה לספר מדעתו
של אדם שתקנו חכמים: קיסופר לו כי אדבר הכי דריש ליה קיסופר שבחו כולו כי אדברי שבח אם אחר לעשות כך כי יבולע: סמא דכולא מסתוקא
מבחר כל הסממנין היא השתיקה שלא להרבות דברים ואיכא לך דומיא תהלה: מלה בסלע משתוקא בתרי אם תרצה לקנות הרבה בסלע תקנה השתיקה

בשתים: קראה תרגום בכל לשון זו
ואין צריך לומר זו קתני: מיתיבי לדב
ושמואל דקתני הכא יוצית לא יכול: הא
לא דמיא תירוצא הוא: ניפטית לניפטיי
יכא וכי כמי תנן בשתניתין לועזות
בלעז: עבריית לשון עבר הנהר: עילמית
לשון עילם: מתניתי כבריית זו מיתוקמא
קראה בכל לשון דקתני מתניתין לא יכא
כגון ניפטית למדיים ומדית לניפטים אבל
קורין אותו ללועזות בלעז הוא בלשונו:
ופרסומא כיסא אף על פי שאין יודעין מה
שומעין שואלין את הסוניין ואומרין
מה היא הקרייה הזו ואיך היה הכס ו
ומודיעין להן: לא הוו ידעי רבנן תלמידי
רבינו הקדוש: חלונלונות מין ירק הוא
ושכוי בכמה מקומות במשנה ובברייתא:
פרפחיני פילקלי בלעז: מסלסל
בשערך למדנו שקסילסול לשון חיפוס
וקיפוף: טאטיתא מיסקופא בלעז:
סירוסין

אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלדיהם ואת דוד מלכם וכיון שבא דוד באתה — קוסט ג
תפלה שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמחתי בבית תפלתי וכיון שבאת תפלה — ישעיה מ
באת עבודה שנאמר עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי וכיון שבאת עבודה
באתה תודה שנאמר זבח תודה יכבדנני ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה — תנים כ
דכתיב וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים — ויקרא ט
אימא קודם עבודה לא סלקא דעתך דכתיב וירד מעשות החטאת ונומר מי כתיב
לעשות מעשות כתיב ולימרה אחר העבודה לא סלקא דעתך דכתי' זובח תודה מאי
חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי מסתבר' עבודה והודאה חדא מילתא היא ומה ראו — כתובות ו
לומ' שים שלום אחר ברכת כהנים דכתיב ושמו את שמי על בני ישרא ואני אברכם — תנים כז
ברכה דהקדוש ברוך הוא שלום שנאמר ה' יברך את עמו בשלום וכי מאחר דמאה
ועשרים זקנים ומהם כמה נביאים תקנו תפלה על הסדר שמעון הפקולי מאי הסדיר
שכחום וחזר וסדרום מכאן ואילך אסור לספר בשבחו של הקדוש ברוך הוא
דאמ' רבי אלעזר מאי דכתיב מי ימלל גבורות ה' ישמיע כל תהילתו למי נאה למלל — תנים קו
גבורות ה' למי שיכול להשמיע כל תהלתו אמר רבה בר בר חנה אמר רבי
יוחנן המספר בשבחו של הקדוש ברוך הוא יותר מדאי נעקר מן העולם
שנאמר היסופר לו כי ארבר אם אמר איש כי יבלע דרש רבי יהודה איש כפר — איוב לג
נבוריא ואמרי לה איש כפר נבור חיל מאי דכתיב לך דומיה תהלה סמא דכולה — לח
משתוקא כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא מלה בסלע משתוקא בתרין: קראה על פה לא יצא וכו': — מייתו פ' כ מכל' מגילה
מנלן אמר רבא אתיא זכירה זכירה כתיב הכא והימים האלה נזכרים וכתיב התם כתב זארת זכרון בספר מה להלן בספר — סמ"ג עשין ד טור מח
אף כאן בספר וממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא לא סלקא דעתך דכתיב זכור יכול בלב כשהוא אומ' לא — סימן תכב
תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה: קראה תרגום לא יצא וכו': היכי דמי אילימא
דכתיבה מקרא וקרי לה תרגום היינו על פה לא צריכא דכתיבה תרגום וקרי לה תרגום: אבל קורין אותה ללועזות
בלעז וכו': והא אמרת קראה בכל לשון לא יצא רב ושמואל דאמרי תרוייהו בלעז יווני היכי דמי אילימא דכתיבה
אשורית וקרי לה יוונית היינו על פה אמר רבי אחא אמר רבי אלעזר שכתובה בלעז יוונית ואמר רבי אחא אמר רבי — מגילה לג
אלעזר מנין שקראו הקדוש ברוך הוא ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אלקי ישרא
דאי סלקא דעתך למזבח קרא ליה יעקב אל ויקרא לו יעקב מבעי ליה ואו ויקרא לו
ליעקב אל ומי קראו אל אל אלקי ישר' מיתיבי קראה ניפטית עברית עילמית מדית
יוונית לא יצא הא לא דמיא אלא להא ניפטית לניפטים עברית לעברים עילמית
לעילמים יוונית ליונים יצא אי הכי רב ושמואל אמאי מוקמי לה למתניתין בלעז
יונית לוקומה בכל לעז כי אתמר דרב ושמואל בעלמא איתמר רב ושמואל דאמרי
תרוייהו לעז יווני לכל כשר והא קתני יוונית ליוונים ליוונים אין לכולי עלמ' לא אינהו
דאמור כרבן שמעון בן גמליאל דתנן רבן שמעון בן גמליאל אומר אף ספרים לא — מגילה לף ח
התירו שיכתבו אלא יוונית ולימרו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אי אמר הלכה
כרבן שמעון בן גמליאל הוה אמינא הני מילי שאר ספרים אבל מגילה דכתיב בה ככתבם אימא לא קא משמעלן:
והלועז ששמע אשורית יצא וכו': והא לא ידעמאי קאמרי מידי דהוה אנשים ועמי הארץ מתקיף לה רבינא אנן
אנן האחשתרנים בני הרמכים מי ידעינן אלא מצות קריאה ופרסומי ניסא הכא נמי מצות קריאה ופרסומי ניסא:
קראה סירוגין יצא וכו': לא הוו ידעי רבנן מאי סירוגין שמעה לאמתה דרבי דקאמר להו לרבנן דהוו עיילי פסקי — לם לף טו
פסקי לבי ר' עד מתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין לא הוו ידעי רבנן מאי חלונלונו שמעה לאמתה דרבי ר' דאמרה לי' להההוא — מגלי ל
גברא דהוה קא מברר פרפחיני עד מתי אתה מפזר חלונלונך לא הוו ידעי רבנן מאי סלסליה ותרוממך שמעה לאמתא
דרבי דרבי דהוות אמרה להההוא גברא דהוה מהפך במזייה אמרה ליה עד מתי אתה מסלסל בשערך לא הוו ידעי רבנן מאי — תלים קיג
השלך על ה' יהבך אמר רבה בר בר חנא זימנא חדא הוה אזילנא בהדי ההוא טייעא וקא דרינא טונא ואמר לי שקול — ישעיה יל
יהביך ושדי אגמלאי לא הוו ידעי רבנן מאי וטאטאתיה במטאטא השמר שמעה לאמתא דרבי רבי דהוות אמרה לחברתה
שקולי טאטיתא וטאטי ביתא תנו רבנן קראה סירוגין יצא סירוסין

דאי סלקא דעתך למזבח קרי ליה יעקב אל נרא' דקכי כמי כתיב ויקר' לו ק' כסי ויקר' לו ק' שלוש ומתרגמינן ופלח ונלי מכל מקום יש לומר דקתם עלמ שם הכם ועל שם קשלוש שמירע להן קיו קורלין למזבח כן אבל הכא ליכא שום מעמא שנוכל לומ' שעל ידי כן קרלו יעקב אל ואם איתא שיעקב קרלו אל קיו ליה לפרושי לקרית: נקוט

נקוט דרב ביבי בירך למר דב מין הלכה כרבי מונא שמר שחוזר לראש וכן הלכה דמין צריך לחזור לראש דהלכה כרב בפיסולי

דף לו ומס דאמר כן ורבי יוחנן קאי כוותיה בפרק בתרא דראש השנה דאמ' אמ' שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום ינא ומסיים התם תניא נמי הכי ומייתי הא

ופריך והא אמ' רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יקונדק שאם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש ומשני הא לדידיה הא לרבים ומדתניא כוותיה שמע מינה הלכה כוותי' ומכאן סומך ר"י כשעומד בתפלת שמונה עשרה עד שיגמר עם הציבור קדושה וברכו ואמן יהא שמיה רבא:

שקדש לחיו את לחותו דווקא קדש אומרי' לו המתן מליש' דכיון דאיכא עדין הלל הרוצה לומר שנושא לחות זקוקתו אבל אם נשא אשתו נמול הוי לין גריך להמתין דהא פקע זיקה לגמרי ודווקא קדש לחר נפילה אבל קודש נפילה שלא היתה לחות זקוקתו בשעת הקדושין אין אומרי' לו המתן שהרי לא היתה שום זיקה מעולם ונעמוד דרבי יקודה משום דסבר יש זיקה: תפילין לינן נריכין שירטוט פירש רבינו תם דכן הלכה:

קנקנתום חרתה דלועכפי פירש הקונטרים מר"מינטא וקשיא דאם כן יהא אסור להטיל מר"מינטא לתוך הדיו שלא שמע מיב' דקנקנתום לא הוי מר"מינטא דהכי נמי משמע התם דמפרש טעמא דקנקנתום אסור משום דכתיב וכתב ומחק גבי סוטה כתב שיכול למחות ודיו שיש בו קנקנתום לינו יכול למחות ואם כן שמ' דקנקנתום לאו היינו מר"מינטא שהרי בכל יום אנו מטילי מר"מינטא לתוך הדיו שלנו ואפי' הכי מחקינן ליה ספיל וגרסינן כדפיר' לשבת בעירובין דקנקנתום הייגו ויטריולו ונקי דאמרינן התם שהיא ירוקה מכל מקום יש שמשחירת כשמוחקים אותו קרי קדק:

דף יג ומס דפתרא

סירוסין לא יצא רבי מונא אומ' משום ר' יהודה אף בסירוגין אם שהא כדי לגמור את כולה חוזר לראש אמר רב יוסף הלכה כרבי מונא שאמר משום רבי יהודה אמר ליה אביי לרב יוסף כדי לגמור את כולה מהיכ' דקאי לסיפ' או דילמא מרישא לסיפא אמר לי' מרישא לסיפא דאם כן נתת דבריך לשיעורין אמר רבי אבא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב הלכה כרבי מונא ושמוא אמר אין הלכה כר' מונא בסורא מתנו הכי בפומבדיתא מתנו הכי אמ' רב כהנא אמר רב הלכה כרבי מונא ושמואל אמר אין הלכה כרבי מונא רב ביבי מתני איפכא רב אמר אין הלכה כרבי מונא ושמואל אמר הלכה כרבי מונא אמר רב יוסף נקוט דרב ביבי בירך דשמוא היא דחייש ליחידאה דתנן שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה משום ר' יהודה בן בתירה אמרו אומ' לו המתן לו עד שיעשה אחיך הגדול מעשה אמר שמואל הלכה כרבי יהודה בן בתיר' תנו רבנן השמיט בר' סופר אותיות או פסוקין וקראן הקורא כמתורגמן המתרגם יצא מיתיבי היו בה אותיו' מטושטשו' או מקורעות אם רישומן ניכר כשירה ואם לאו פסולה לא קשיא הא בכולה הא במקצתה תנו רבנן השמיט בה הקורא פסוק אחד לא יאמ' אקרא את כולה ואחר כך אקרא אותו פסוק אלא קורא מאותו פסוק ואילך נכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקראו חציה לא יאמר אקרא חציה עם הציבור ואחר כך אקרא חציה אלא קורא אותה מתחילתה ועד סופה: מתנמנם יצא וכו': היכי דמי מתנמנם אמר רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר דקרו ליה ועני ולא ידע להדורי סברא וכי מדכרו ליה מירכר: היה כותבה דורשה ומגיהה אם כיון לבו יצא וכו': היכי דמי אי דקא מסדר פסוקא פסוקא וכתיב לה כי כיון לבו מאי הויא על פה הוא אלא דכתיב פסוקא פסוקא וקרי ליה ומי יצא והאמר רבי חלבו אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפילו למאן דאמר מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה אלא דמנחה מגילה קמיה וקרי לה מינה פסוקא פסוקא וכתיב לה לימא מסייעליה לרבה בר בר חנה דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב דילמא דאתרמוי ליה אתרמויי גופא אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב מיתיבי אמר רבי שמעון בן אלעזר מעשה ברבי מאיר שהלך לעבר שנה בעסיא ולא הי' שם מגילה וכתבה מלבו וקרא' אמר רבי אבהו שאני רבי מאיר דמיקיים ביה ועפעפיך יישירו נגדך אמר ליה רמי בר חמא לרבי ירמיה מדפתי מאי ועפעפיך יישירו נגדך אמר לו אלו דברי תורה דכתיב בהו התעיף עיניך בו ואיננו ואפילו הכי מיושרין הן אצל רבי מאיר רב חסדא אשכחיה לרב חננאל דהוה כתיב ספרים שלא מן הכתב אמר ליה ראויה כל התורה כולה ליכתב על פיך אלא כך אמרו חכמים אסור לכתוב אורת אחרת שלא מן הכתב מדקאמר כל התורה כולה ראויה שתיכתב על פיך מכלל דמיושרין הן אצלו והא רבי מאיר כתב שעת הדחק שאני אביי שרא לרבי בר הבו למיכתב תפילין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן כי האי תנא דתניא רבי ירמיה אומר משום רבינו תפילין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואין צריכות שירטוט תפילין אין צריכין שירטוט ואידי ואידי נכתבות שלא מן הכתב מאי טעמא מיגרס גריסן: היתה כתובה בסם כו': סם סמא מקרא אמר רבה בר בר חנה מקרתא שמה קומא קנקנתום

תענית דף יב פסחים דף קב יבמות דף כד כילד דף סג

מי מו' פ"ק מסכ' תפילין כתב עשין כה טור יד סימן רעד רפד

מגלה ד מגלי כג

מכות דף לב

שבת דף קד גטין דף יט

חרתא דלושכפי שם שנובעין בו מבעלים שחורין : קמיח במים ולא עפין
מעובד בעפנים שקורין נלש : מחקא מין עשבים עשוי על ידי דבק :
מתני' בן עיר שזמנו בארבע עשרה : שהלך לכרך שזמנו בחמשה
עשר : אם עתיד לחזור מפרש בגמרא : קורא כמקומו בחובת מקומו בן
עיר בארבעה עשר בן כרך בחמשה עשר:
גמ' לא שנו דבן כרך שהלך
לעיר ועתיד לחזור למקומו קורא בחמשה
עשר ולא בארבעה עשר: אלא שעתיד
לחזור בלילי ארבעה עשר אם קודם עמוד
השחר יצא מן העיר הוא דקתני שחיטו
יומיס נ נדיך לקרות עמהן בלילי י"ד אף על פי
שעודנו שם הוליל וביום לא יהיה שם אין
זה מהילו פרוז בן יומו: אבל אין עתיד
לבואת משם בלילה דהשתא קוי פרוז
לאותו יום אף על פי שעתיד לחזור למחר
ליום אחר בקרא פרוז וקורא עמהן בין
בלילי י"ד בין בי"ד והוא הדי לבן עיר שהלך
לכרך אם עתיד לחזור בלילי ט"ו שלא יהא
שם ביום ט"ו לא הוי מוקף ליומו וקורא בי"ד
כחובת מקומו ואף על פי שהוא בכרך
אבל אין עתיד לחזור בלילי ט"ו אין נדיך
לקרותה בי"ד וממתין וקורא עמהן אף על
שסופו לחזור לאחר זמן: מכאן ליה דמשמע
ליה יומא חשיב כוותייהו: בן כפר
שהקדים וקרא ליום הכניסה ואחר כך
הלך לעיר והיה שם לילי י"ד: בין כך
ובין כך אפילו עתיד לחזור ולבואת משם
קודם היום קורא עמהן בלילה: ככבי
העיר בעי מקרי כל הפרזי זמנם בארבע
עשרה בין כפרים בין עיירות ורבנן הוא
דאקילו עלייהו להקדי' ליום הכניסה והכי
מילי דקאילו עלייהו דאין נדיך לחזור
ולקרות בארבעה עשרה כי אתיה בכפר:
מאחר הדברים האלה גילל וכו':
כל תוקף לקיים מיגרת הפורים על תוקף
הקפיד להזכיר: תוקפו של אחשורוש
ומתקילת' היא מדברת בתוקפו עד סופה
ומה ראו על ככה המגילה ככתב' ונקראת
להודיע לדורות מה ראו באותו הזמן
שעשו מה שעשו ומפרש על ככה עשו
ולפרש מה הניע על העושים: נקראת
ספר וכתב בספר: שאם תפרה בחוטי
פשתן פסולה דחיכא למימר בחסכת
מכות ספר תורה שתפרו בפשתן פסולה:
ונקראת מיגרת לומ' שחיבה חמור בספר:
שיהו משולשין שיהא מראה תפור על
מקום תפירת הניד כמימו ועד הניד
קשיבי ומן הסיבי לשלישי כמשליש לסוף
הקתפר: הכתובה

דמלית וקמיח ולא עפין קשיא אם כן היאך כותבין על קלפים
שלנו דלא עפיני ספר תורה ותפילין ומגילה ותירס דביבו תם
שהסיד שלנו כותבין בקלפים שלנו מהני כעפנים ותדע דבפרק שני דניטין דף יט
אמר דבלא עפין יכול להזדייף ושלנו אין יכול להזדייף על הלבן:
על הספר ובדיו פירש רביבו תם
שהדיו שלנו הוא דיו נמור אבל של עפנים
לא הוי דיו וקבי משמע פרק שני דניטין גז
דתניא בכל כותבין בדיו ובסם ומסיק
בכל דבר של קיימא ומסיק למתוי מאי
ומאני למתוי קא דתניא דבי חייא כתבו
במי טריא ועפצא כשר ומדאנטרי למתוי
עפצא מדבוייא בתר דתני דיו שמע מינה
דעיקר דיו לא הוי מעפצא ומטעם זה רבינו
למסוך ספר תור' הכתוני' מדיו של עפצי
והאבנזים הסיבו לו דקתני מיירי במים מא
שערו בהן עפצים אבל אותו שעשוי מנוף
העפצים ודאי הוא טוב ומכל מקום כרמה
דאותו שלנו הוי עיקר דיו כדמשמע פרק
כל הי"ד דר' אמי פלי קורטא דדיוט ובדיק דף פ
פירש משבר מתיכה של דיו ובדיק בים
דם שחור ובאותו שלנו שייך שבירה ולא
באותו של עפצים: בן כפר
שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהם
פירש ר"י ואף על פי שקרא ככר ליום
הכניסה וקאי למה יחזור ויקר' שכי פעמי'
ומכל מקום נרמה דשפיר פירש רש"י דכיון
שהיה בעיר בלילה נעשה ככבני העיר ואף
על פי שעתיד לחזור בו בי"ד ואף על פי
שקרא ליום הכניסה דהא דאמרינן בפרי
מקדימין ליום הכניסה כדי שיספיקו מיד
ומזון לאחיהם שבכרכי ופטורים ממגילה
הייבו דוקא כשאינם שוהים שם בלילי י"ד
אלא ליום י"ד בלחוד שם אבל כשהוהים
שם בלילי ארבעה עשרה ודאי דיבו ככבני
העיר אף על פי שקראו ככר:
ובלבד שיהו משולשין כרמה כמו
שפירש רש"י שיהיה מראה הניד על הניד
כמניד לניד חבירו בין מלמעלה בין
מלמטה וכבי כמי משמע במכות נבי ערי דף ט ופס
מקלט דקאמ' ושלש שיהו משולשין מדרוש
לחברין כמחברין לשכם ומשכם לקדש
כמקדש לנפון שמע מינה דמשולשי משמ'
הכי ולא כמו שמפרשי שיהיה הניד בראש
קלף ובאמצעיתו ובסופו: שיור

קנקנתום חרתא דאושכפי דיפתרא דמליח
וקמיח ולא עפין נייר מחקא עד שתהא כתוב
אשורית: דכתיב בכתבם וכזמנם: על הספר
וברין וכו': מנלן אתיא כתיבה כתיב
הכא ותבת' אסתר המלכה וכתיב התם ויאמ'
להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים
האלה ואני כותב על הספר בדיו: מתני'
בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך
לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו
ואם לאו קורא עמהן ומהיכן קורא אדם את
המגילה ויוצא בה ידי חובתו רבי מאיר אומר
כולה רבי יהודה אומ' מאיש יהודי ר' יוסי אומ'
מאחר הדברים האלה: גמ'
אמר רבא לא שנו אלא שעתיד לחזור
בלילי ארבע' עשר אבל אין עתיד לחזו' בלילי
ארבעה עשר קורא עמהן אמ' רבא מנא אמינ'
לה דכתב על כן היהודי' הפרזי' היושבי' בערי
הפרזות מכדי כתיב היהודים הפרזים למה לי
למיכתב היושבי' בערי הפרזו' הא קא משמע
לן דפרוז בן יומו נקר' פרוז אשכחן פרוז מוקף
מנלן סברא הוא מרפרוז בן יומו קרוי פרוז
מוקף בן יומו קרוי מוקף ואמר רבא בן כפר
שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהן מאי
טעמא האי כבני העיר בעי למקרי ורבנן הוא
דאקילו על הכפרים כדי שיספקו מים ומזון
לאחיה שבכרכין הני מילי כי איתיה ברוכתי'
אבל כי איתיה בעיר כבני עיר בעי למקרי
איתיבי' אביי בן כרך שהלך לעיר בין כך
ובין כך קורא כמקומו בן כרך סלקא דעתך
באם עתיד לחזור תליא מילתא אלא לאו בן
כפר ולאו תרוצי מתרצת תני קורא עמהן:
מהיכן קורא אדם את המגילה וכו': מג
תניא רבי שמעון בן יוחי אומר מבלילה ההוא אמ' רבי יוחנן וכולן מקרא אחד דרש
ותכתב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תקף מאן דאמר כולה תוקפו של
אחשורוש ומאן דאמר מאיש יהודי תוקפו של מרדכי ומאן דאמר מאחר הדברים
האלה תוקפו של המן ומאן דאמר מבלילה ההוא תוקפו של נס רב הונא אמר מהכא ומה ראו על ככה ומה הניע אליהם
מאן דאמר כולה מה ראה אחשורוש שנשתמש בכלים של בית המקדש על ככה משום דחשיב שבעים שנין ולא איפרוק
ומה הניע אליהם דקטל ושתי ומאן דאמר מאיש יהודי מה ראה מרדכי דאיקני בהמן על ככה דשוי נפשיה עז ומה הניע
אליהם דאתרחיש ניסא ומאן דאמר מאחר הדברים האלה מה ראה המן שנתקנא בכל היהודים על ככה משום דמרדכי
לא יכרעולא ישתחוה ומה הניע אליהם ותלו אותו ואת בניו על העץ ומאן דאמר מבלילה ההוא מה ראה אחשורוש להביא
את ספר הזכרונות על ככה דזמינתיה אסתר להמן בהדיה ומה הניע אליהם דאתרחיש ניסא אמר רבי חלבו אמר רב חמא מנ
בר גוריא אמר רב הלכה כדברי האומר כולה ואפילו למאן דאמר מאיש צריכה שתהא כתובה כולה ואמ' רבי חלבו אמר מיימו' פ' ב מהל' מגילה
רב חמא בר גוריא אמר רב מגילה נקראת ספר ונקראת איגרת נקראת ספר שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה ונקראת סמ"ג עשין ד טור לק"
איגרת שאם הטיל בה שלשה חוטי גידין כשרה אמר רב נחמן ובלבד שיהו משולשין אמ' רב יהודה אמר שמו' הקורא סימן תכנ
במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא אמר רבא לא אמרן אלא דלא מחסרא ומייתרא פורתא אבל מחסרא ומייתרא מד
פורתא לית לן בה לוי בר שמואל הוה קא קרי קמיה דרב יהודה במגילה הכתובה מיימו' פ' ב מהל' מגילה
סמ"ג עשין ד טור לק"
סימן תכנ

שיור התופר הלכה למשה מסיני נראה דלף במגילה ובשאר ספרים בעינן שיור התפר כיון דטעמא הוי כדי שלא יקרע:

חוץ מחרש סתם חרש הוי לישנא דשכיח ומדבר הוא מדקתני המגלה ופקח הוא לכל דבריו חוץ מדבר זה שנאמר כי לא יראני האדם וחי ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי דכתיב ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דקדוקי תורה ודיקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה: מתני' הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהודה מכשיר בקטן: גמ' מאן תנא חרש דיעבר נמי לא אמר רב מתנה רבי יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא רבי יוסי אומר לא יצא וממאי דרבי יוסי היא ודיעבר נמי לא דילמא רבי יהודה היא ולכתחילה הוא דלא הא דיעבר שפיר דמי לא סלק דעת דקתני חרש דומיא דשוטה וקטן מה שוטה וקטן דיעבר נמי לא אף חרש דיעבר נמי לא ודילמא הא כראיתה והא כראיתה מדקתני סיפא ר' יהודה מכשיר בקטן מכלל דריש לאו ר' יהודה היא ודילמא כולה רבי יהודה היא מי דמי רישא לפסולה וסיפא לכשירה ודילמא כולה רבי יהוד' היא ותרי גווני קטן קתני לה וחסורי מחסרא והכי קתני הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן במה דברים אמורי בקטן שלא הגיע לחינוך אבל בקטן שהגיע לחינוך אפילו לכתחילה שרבי יהודה מכשיר בקטן במאי אוקימתא כרבי יהודה ודיעבר לא הא דתני יהוד' בריהדר' שמעון בן פזי חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחלה מני אי רבי יהודה דיעבר אין לכתחלה לא אי ר' יוסי דיעבר נמי לא ואלא מאי רבי יהודה ואפילו לכתחילה אלא הא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא מני לא רבי יהודה ולא רבי יוסי אי רבי יהודה אפילו לכתחלה אי רבי יוסי אפילו דיעבר נמי לא לעולם

הכתובה בין הכתובים אמר לירה הרי אמרו הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא יצא ומחו לה אמוחה בציבור שנו ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן שיור התפר הלכה למשה מסיני ומחו לה אמותא ולא אמרו אלא כדי שלא יקרע ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אלמלי נשתייר במערה שעמד בה משה ואליהו כמלא נקב מחט סדקית לא היו יכולין לעמו' מפני האורה שנאמר כי לא יראני האדם וחי ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מאי דכתיב ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דקדוקי תורה ודיקדוקי סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה: מתני' הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן רבי יהוד' מכשיר בקטן: גמ' מאן תנא חרש דיעבר נמי לא אמר רב מתנה רבי יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא רבי יוסי אומר לא יצא וממאי דרבי יוסי היא ודיעבר נמי לא דילמא רבי יהודה היא ולכתחילה הוא דלא הא דיעבר שפיר דמי לא סלק דעת' דקתני חרש דומיא דשוטה וקטן מה שוטה וקטן דיעבר נמי לא אף חרש דיעבר נמי לא ודילמא הא כראיתה והא כראיתה מדקתני סיפא ר' יהודה מכשיר בקטן מכלל דריש לאו ר' יהודה היא ודילמא כולה רבי יהודה היא מי דמי רישא לפסולה וסיפא לכשירה ודילמא כולה רבי יהוד' היא ותרי גווני קטן קתני לה וחסורי מחסרא והכי קתני הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן במה דברים אמורי בקטן שלא הגיע לחינוך אבל בקטן שהגיע לחינוך אפילו לכתחילה שרבי יהודה מכשיר בקטן במאי אוקימתא כרבי יהודה ודיעבר לא הא דתני יהוד' בריהדר' שמעון בן פזי חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחלה מני אי רבי יהודה דיעבר אין לכתחלה לא אי ר' יוסי דיעבר נמי לא ואלא מאי רבי יהודה ואפילו לכתחילה אלא הא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא מני לא רבי יהודה ולא רבי יוסי אי רבי יהודה אפילו לכתחלה אי רבי יוסי אפילו דיעבר נמי לא לעולם

כר מנוה

מכשיר קשה בחיזק קטן מיירי אי בלא קניע לחינוך מאי טעמא דרבי יהודה

יג מט דמכשיר וקא אמרינן בסוף פרק בתרא דשחט קטנה כל שהיו מקוייב בדבר אין מוכיח מחרים ידי חובתן ואי הגיע לחינוך מאי טעמא דרבנן דפסלי והלא כל האחרי כמי אין חייבין אלא מדרבנן ואם כן קשי' למאי לא אמרי' דאחתי דרבנן ומפיק דרבנן דקטי כמי אמרינן פרק מי שמתו דבן מברך לאביו אף על פי שהוא קטן ויוצא בברכתו ומוקי לה בקטן כגון שהלך הלה כזית או בכביצה דקטי שיעורא דרבנן ואחתי קטן שחיובו דרבנן ומפיק הלה אלא אלא שיעורא דרבנן ואמאי

יד כא ומס לא אמרי' כן במגלה וכן בפרי לולב קטנים דאמרי' קטן מוכי ועוברין לאביהן מה שהן לומר לומרי' מאי שנא מברכת המזון ויש לומר דלעולם מייתי בקטן שהגיע לחינוך ואפי' הכי פסלו רבנן משום דבמגלה ליכא חיובא אפילו בגדולים אלא מדרבנן וקטן אין מחוייב אלא מדרבנן אפילו בשאר מצות וגדול ליכא שום חד דרבנן

טייסו' פ"ק מגל' מגילה ב"ג עטין ד טור ומ"ש סימן תרפט במגילה שקרי בשאר מצות הוא חייב דתורייתא ולא אתי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן אבל הכא היכא דברכת המזון מייתי שקטן אבל כדי שביעה דקרי חיובא דתורייתא וליכא אלא חד דרבנן ומפיק הלה שלא אכל אלא שיעורא דרבנן ומכל מקום קשיא דקאמרי' דרב ששת ורב יוסף אמרי לגדתא בלילי פסחים ומוציאין האחרים משום דסברי מצה בזמן הזה דרבנן ולפיזמק שפי' קשה היכי אתו לאיפוקי דקרו תרי דרבנן דהא שומא פטור מלומ' הלגדא ומפקי האחרים דחייבים מיהא דרבנן ולכא בהו שלא חד דרבנן ויש לומר דשומא עדיף מקטן שהרי כתחייב ככל מדאורייתא משלא בקטן:

ודלמא רבי יהודה היא משום דפסיק ליה כר' יהודה דחיק לאוקומי מתניתין כוותיה: אלא הא דתניא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא מני מדאיכא למימר דברכת המזון מייתי ככל ברכה ואפילו הכי קתני לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא מני לא רבי יהודה ולא רבי יוסי אי רבי יהודה אפילו לכתחלה אי רבי יוסי אפילו דיעבר נמי לא לעולם

פרק שיני

הכתובה בין הכתובים שהיו בימי החכמים כולן בגיליון כספר תורה שלנו: לא ינא דבעינן לינהרת לעמוק דמיפרסם ניסא טפי דכי קורלה בין הכתובים כרלה כקורלה במקדא: אי מחסרא אי מייתרא אריכא משאר הקלפים למעלה או למטה או קנרא מהן ויש לה היכר לעצמה: ומחו לה לחוחה לאחר שאמר שמועה זו הכה על קדקדו כלומ' סתר מקנתה ואמ' לא למדני אלא בגבור: שיור התפר כשתופרין יריעות של ספר תור' לחברן יחד משיירין בתפר למעלה ולמטה: ומחו לה לחוחה לאחר שאמרה הכה על חוחה כלומ' חזר וסתר ואמר לאו הלכה למשה מסיני הוא אלא חכמים אמרו: כדי שלא יקרע שאם היו משייר מהדק בחזקה כשהוא מקדקו לספר תורה והוא נקרע אבל עכשיו כשהוא מהדקו בכח ומתחיל להרחיב ורוכה להיקרע חוכה מלהדקו יותר: מערה שעמד בה משה כשהעביר הקב"ה לפניו שנאמר ואשמרך בנקרת הצור ואליהו לף הוא עמד בתוכה מערה ועבר הקב"ה לפניו שנ' ויבא שם אל המערה וגו' ויאמר נא ואעמדה בהר וגו' והנה ה' עובר וגומר: מחט סדקית שלנו שהיא דקה ותופרין בה סדקי בגדים ויש מחט אחר גסה שנקראת מחט של שקין: לילמלי כשתיי' בה נקב כפי מחט כשעבר עליהן הקב"ה כמה שנאמר וסכותי כפי עליך עד עברי: דקדוקי תורה ריבויין לתין ונמין מיעוטין לכין ורקין: דקדוקי סופרים שדקדקו האחרונים' מלשון משנ' הראשונ': לא יצא דיעבד הוא: וממאי דחוץ מחרש דקאמ' מתני' לפי כדיעבד קאמר ול' יוסי היא דפוסל בדיעבד: ולכתחלה הוא דלא ובהא ליכא למימר דאפילו ל' יהודה מוד' דהא לא שמיע ליה דפלוג אלא בדיעבד: מדסיפא רבי יהודה דקתני וד' יהודה מכשיר בקטן: לא דמי דישא לפסולה וסיפא להכשירה לא נדסינן ליה דלישנא יתירא הוא: שלא הכי נרסינן ודילמא רבי יהוד' היא ותרי גווני קטן וחסורי מיחסרא כו הכל כשירין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן הא כדאיתא והא כדאיתא חרש לכתחילה ושוטה אפילו בדיעבד: כמה דברים אמורים בקטן שלא הגיע לחינוך לחינוך מצות כגון בן עשר כדאמרינן ביומא כפרק בתרא: במאי אוקימתא כרבי יהודה ואשמעינן בן דכי אמ' רבי יהודה בלא השמיע לאזנו יכא בדיעבד קאמר ולא לכתחלה: אלא הא דתניא כו' תורם ואף על פי שהוא נרי' לברכה ואין מזכין שומעות הברכה שהוא מוציא מפיו: אלא מאי בעית למימר דרבי יהודה אמ' בלא השמיע לאזנו יכא אפילו לכתחלה כי היכי דתיקו הא דרבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי אליבא והאי דקא מיפלגי בדיעבד להודיעך כוחו דרבי יוסי: שלא הא דתנן כו' מכי: לעולם

מסורת התלמוד

כגמרא לך טו

ג"ז

לעולם רבי יקודא ואפילו לכתחילה ולא קשיא האדריה האדרביה דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אלעזר בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנאמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך רבי מאיר אומר אשר אנכי מצוך היום על לבבך אחר כוונת הלב הן הן הדברים השתא דאתית להכי אפילו תימא רבי יהודה כרביה סבירא ליה והא דתני יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי ר' מאיר היא: רבי יהודה מכשיר בקטן: דתניא אמר רבי יהודה קטן הייתי וקריתי למעלה מרבי טרפון וזקנים בלוד אמרו לו אין מביאין ראיה מן הקטן תניא אמר רבי קטן הייתי וקריתי למעלה מרבי יהודה אמרו לו אין מביאין ראיה מן המתיר ולימרו ליה אין מביאין ראיה מן הקטן חדא ועוד קאמרו ליה חדא דקטן היית ועוד אפילו גדול היית אין מביאין ראיה מן המתיר: מתני'

אין קורין את המגילה לא מולין ולא טובלין ולא מזין וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה וכו': גמ'

מנלן דאמר קרא והימים האלה נזכרין ונעשים ביום אין בלילה לא לימא תיהוי תיובתא דרבי יהושע בן לוי דאמר ריב"ל חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום כי קתני אדיום: ולא מולין וכו': דכתיב וביום השמיני ימול: ולא טובלין ולא מזין וכו': דכתיב והזה הטהור על הטמא ביום השביעי ואיתקש טבילה להזייה: וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתנץ החמה וכו': פשיטא מאי שנא שומרת יום כנגד יום מכל חיבי טבילות אצטריך סלקא דעתך אמינא תיהוי כראייה ראשונה של זב וראייה ראשונה של זב איתקש לבעל קרי דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע טמא בעל קרי טובל ביום האי נמי ליטבול ביומיה והא בימא לא מציא טבלה דכתיב כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה בליליא מיהת ליעביד מקצת שימור ותיטבול קא משמע לן כיון דבעיא ספירה ספירה

כל מכוש

לעולם רבי יקודא ואפילו לכתחילה מכשיר ומתני' רבי יוסי היא ואפ"ה ליעבד לה והאי דתודס לכתחילה רבי יקודא: והאי דברכת המזון דרכיה משמו של ר' אלעזר בן עזריה למדה שנאמר להשמיע והאי ליעבד משמע לכתחילה לכבד ליעבד יהא: והשתא דאתית לתכי להשמועינן הא פלוגתא דרבי יקודא ורבי מאיר לפילו תימא רבי יקודא דאמר בקרי' שמע יהא ליעבד אין לכתחילה לא ומתניתי' כמי לכתחילה קתני לפסלה לחדש ורבי יקודא היא והך דברכת המזון כמי רבי יקודא היא: ודקשיא לך הא דיקודא

גמרא ו בריה דרבי שמעון בן פזי מני לא ר' יקודא ולא ר' יוסי ר' מאיר היא דמכשר לכתחילה

סם: מן המתיר רבי יקודא שקריית לפניו קודם המתיר את הקטן ואין לך להביא ראיה ממנו שהרי רבי חולקין עליו: מתני' ולא טובלין משיניע שביעי לזב ולטמא את אין לומרים משחשיכה בכניס שביעי דהוי לטבול לף על גב דלילה תחילת יום הוא הכא יום בעינן אבל משעבר היום מותר לטבול בלילה וכנמרא ילוף לה לכולה: וכן שומרת יום כנגד יום בנמ' מפרש מאי שכח דכתב להא תו בלאפוי נפשך הא תנא ליה אין טובלין: עד כאן החמה שיצא מספק לילה: וכולן שעשו כו' דמעלות השחר יממא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאין בו נריכין להמתי' עד הכאן החמה: נמ' כי קתני עד שתצא הכאן החמה מלויוס לקרייה שנייה וקאמר שיהא של יום: ואיתקש טבילה דכתיב בסיפיה ורחץ במים וקוא קדין לזב וזבה: הכי נרסינן פשיטא מאי שכח שומרת יום כנגד יום כו' שומרת יום כנגד יום לאחר שכלו שבע' ימי כדה בכניסן לי' יום הקרוין ימי זיבה שאם תראה בהן ג' ימים רצופין הרי היא זבה וטעונ' ספירת שבעה וקרבן ואם תראה יום אחד שומרת יום למחרת וטובלת ומקדאי ילוף לה בתורת כהנים ומייתי לה בשמעתא קמייתא דמסכת נדה: תיהוי הך דאי' שלא זבה כדאי' דאשוב שלא זב הא ליתקש לבעל קרי דכתיב זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע וגו' אחד שכבת זרע ואשר תצא ממנו שכבת זרע הייכו נעל קרי: משום דכתיב יהיה נדתו בו כל ימי זוב טומאתה כמשכב נדתה יהיה לה והך קרא בדליית שומר' יום כנגד יום קאי מדכתי כל ימי דרשי' לה במסכ' נדה ואמרי' התם יהיה לה מלמד שסופרת לאחד לאחד קנת מיום המחרת קילכך בלילה מיקת תטבול דעבד קנת שימור: קמ"ל

ספירה ביממא היא: וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר מנהני מילי אמ' רבא דאמר קרא ויקרא אלהים לאור יום למאיר ובא קראו יום אלא מעתה ולחשך קרא לילה הא קיימא לן דעד צאת הכוכבים לאו לילה הוא אלא אמר רבי זירא מהכא ואנחנו עושים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר ועד צאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה למשמ' מאי ואומר וכי תימא משיעלה עמוד השחר לאו יממא ומכי ערבא שמשא לילי ואינהו מקדמי ומחשכי תא שמעוהיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה:

מתני' כל היום כשר לקריאת המגילה ולקריאת ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפלת המוספין ולמוספין ולוידוי הפרים ולוידוי מעשר ולוידוי יום הכיפורים לסמיכה לשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה ולהקטרה למליק ולקבלה ולהזייה ולהשקיית סוטה ולעריפת העגלה ולטהרת המצורע כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואיברים זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה: גמ' מנלן דאמ' קרא והימים האלה נזכרי ונעשים לקריאת ההלל דכתיב ממזרח שמש עד מבואו רבי יוסי אומ' זה היום עשה ה' ונטילת לולב דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון ותקיעת שופר דכתיב יום תרועה יהיה לכם ולמוספין דכתיב רבר יום ביומו ולתפלת המוספין כמוספין שויוה רבנן ולוידוי פרים דליף כפרה כפרה מיום הכפורים דתניא גבי יום הכיפורים וכפר בעדו ובעד ביתו בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביממא הוא דכתיב ביום הזה יכפר עליכם: ולוידוי מעשר וכו': דכתיב ואמרת לפני ה' אלדיך בערתי הקודש מן הבית וסמיך ליה היום הזה ה' אלדיך מצוך לסמיכה ולשחיטה דכתיב וסמך ושחט וכתיב בה בשחיטה ביום זבחיכם ולתנופה דכתיב ביום הניפכם את העומר ולהגשה דאיתקש לתנופה דכתיב ולקח הכהן מיד האשה את מנחת הקנאות והניף והקריב ולמליקה ולקמיצה ולהקטרה ולהזייה דכתיב ביום צותו את בני ישראל ולהשקיית סוטה אתיא תורה תורה כתיב הכא ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת וכתיב התם על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט מה

קמ"ל כיון דהאי לחד לחד משום ספירה היא מדנמית ספירת ז' כל ספירה דיממ' היא דכתיב וספרתם לך ז' ימים: מקדמי מקדימין: מחשכי מעריבין: תא שמע והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה ש"מ כל זמן שעוסקים במלאכה קרי יום ולא קדמותא וחשכותא: מתני' כל היום כשר

ואף על גב דקיימא לן זריזין מקדימין למצות דכתיב וישכם אברהם בבוקר אפי' כי כשר כל היום: לוידוי פרי פרי העלם דבר של גבור ופר כהן משיח שמתודין עליו חטא שקבילוהו עליו כדאמרינן במסכת יומא ומתודה על עון חטאת כתיב הכא וכפר עליו הכהן וכתיב התם ביום הכפורים יעמד כי לפני ה' לכפר עליו ונוח' מה לה לן כפרת דברים וביום כדילף לקמן לף כאן כפרת דברים וביום בכפרת דברים וידוי במסכת יומא מסייע לה אתה אומר בכפרת דברים או אינו אלא בכפרת דמים הרי הוא אומ' ושחט את פר החטאת אשר לו למדנו שעדיין לא נשחט הפר כי ביום הזה יכפר עליכם מלמד כפרתו ביום: והכין והקריב והקטיר הקרבה היא הנשמה דאי אפשר לומר הך הקרבה היא הקטרת הקומץ דהא כתיב בתריה וקמץ והקטיר ומה היא הנשמה מניע את המנחה ומניעה בקרן מערבית דרומית של מזבח כנגד חורק של קרן ואחר כך קומץ ומקטיר ילף לה במסכת סוטה ובמנחות: לקמיצה ולהקטירה בהקטרת קומץ קמ"ל שהיא במנחה כנגד זריקת דם בזבחי' ואינה כשרה שלא ביום אבל הקטר חלבים ואיברים תנן במתניתין דכשרים כל הלילה: להליקה של עוף: לקבלה לקבלת הדם: לזייה לזריקת הדם והזייה פריס הנשרפין וחטאות הפנימיות שהיא זריקה שלהן: נמ' ביום נותנו להקריב את הקרבנות וכל הני הקרבה הקרבן כיצד הלוו הקטרת קומץ הקרבה היא וקמיצ' ליתקש להקטרה דכתי' וקמץ והקטיר מליקת עוף מליקתו והזייתו כאחד והזייתו היא הקרבתו קבלת דם הקרבה קרי לה דאמר מר והקריבו זו קבלת הדם אי נמי להקריב כל נדרי הקרבה וקמיצה ומליק' וקבלה כולן נדרי הקרבה הן ואי אפשר בלא הן אבל הנשק ותנופה אינן מעכבין: משפט

ספירה ד"ה יממא הוא מכאן קשיא לפירש"י דכיון דלרבי יוסי דאמר מקצת היום ככולו וזכה שרלתה בשבעה לספירתה אינה מותרת אם כן זכה נדולה לדידיה היכי משכחת לה ומשני ברואה כיון דמ' ברואה בלילו דהא ספירת לילה לאו ספירה היא ומכאן שכל היום טמא כיון שתחלתו הוי טמא ויש לומר דסבר ר' יוסי דסוף היום מקרי לשמור כמו תחלת היום וקאי כמי משמע פרק שני דנזיר בסומפו דקאמ' היכי משכחת לה אי דחזא בפלגא דיומא לידך פלגא ליקרי לה שימור ואם תאמר אם כן רבי יוסי דסבר מקצת היום ככולו אם כן היה לו להקשות לרבי יוסי ככותאי תמרה לשמעתיה כדקפריך לרב בנדף ויש לומ' דכותאי תמרי לפילו מיום רחשין שפסקה בו דסופרתו ליום רחשין ורבי יוסי לית ליה תמר חלה מיום שבעה: והא קל דעם נאת הכוכבים לילה הוא ואם תאמר כיון דקיימא לן דבאת הכוכבים הוי לילה אם כן אמאי פליג רבי יוסי ורבי יהודה בבין השמשות לימרו ב באת הכוכבים ויש לומר דאף בשיעור באת הכוכבים יש חילוק שיש ככבים גדלין ביום: והיה לנו הלילה למשמר קשיא דקא אמרינן בברכות נבי באת הכוכבים לילה הוא ואף על פי שאין רשיין לדבר זכר לדבר דכתיב והיה לנו הלילה למשמ' ואמאי לית ליה רשיין נמור' דתמיהין הכא מקרא ויש לומר דהתם בשי לאסוקי דזמן שכיב דנבי קריית שמע הוי באת הכוכבים ומשום הכי קאמרינן התם רשין זו רשיי נמורא דבקי דהוי לילה מלותה שעה מכל מקו' לא הוי זמן שכיבה לכל אדם: ולוידוי יום הכפורים דתניא קשיא לאמאי לטעריך למימר הא כיון דתנא כל היום כשר לסמיכ' והא קיל יודעי תינו שלא בשעת סמיכ' ויש לומר דאי לאו הא הוה אמינא דוידוי זה כוידוי דשאר סמיכות דאינו כשר כל היום וניגרוס נמי לסמיכ' שלא תהא כשרה כל היום כשאר סמיכו' מ"ט לטעריך למתני' לוידוי: לקמיצה ולהקטרה דתני' ביום נותנו אבל שחיטה לא מפקיכ' מהאי קרא דלאו עבודה היא שהרי כשרה בזר וקרא משתעי בעבוד דכתיב להקריב קרבניהם וכן תנופה והגשה אין נרין בהו כהן במחה לפני הקמיצה:

כל הלילה כשר לקצירת העומר לומר רבינו תם שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני' דהאי לישנא סתמא במלחות דתני בקצר ביום כשר בדיעבד מכל מקו' סתמא דהכא עדיפא דהא קתני לה נבי הלכת פסיקתא דריש ועוד נראה לפילו למאן דמכשר קצירת העומר ביום דיעבד מודה הוא נבי ספירה דאין לברך ביום משום דשפיר עלית הכתוב לעכב דכתיב תמימות תהיינה תמימות אלא כשאתה מוצא תמימות אלא בשאתה מוצא בלילה וכן כתוב בהלכו' עגרת וכאן כתב דהיכא דאיכא לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא ואחר שבידך על הספירה לומר יהי רצון שיבנה וכו' מה שאין כן בתקיעת שופר ולולב וקיימו טעמא לפי שאין אלא הזכרת עתה לבנין בית המקדש אבל לשופר ולולב יש עשייה: ולקטר

משפט ביום לכתיב והיה ביום הניחלו את בניו מודעה כל הפרשה כו׳ לקיות דין במסכת סנהדרין בפרק לחד דיני ממונות: לטהרת מנורע בנפריס ועץ ארז ואזוב ושני תולעת: דתמר מר קטיר וספירה בלילה וליליך לה במסכת מנחות מקדחי: כל הלילה עד הבוקר: וכרבי יוסי דתמר במסכת מנחות מפיקי לה סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית לפי זו קיימת תמיד ומקו תמיד שלא ילין שולחן בלא לחם אבל לרבנן טפחו של זה מסדר בגד טפחו של מסלק:

ויקרא יד

מנחות לף סו

הדרן עלך הקורא למפרע

הקורא

ויקרא ו

עומד ויושב אם רצה עומד אם רצה יושב:

מנחות לף נט

קריאה שניה יחד יצאו ולא תמריכן מי שכי קולות כשמעין כאחד: לא יברך אין ברין לברך בשיני ובחמישי בשבת ובשבת במנחה עזרא תיקן שיהו קורין בשני ובחמישי בבבא קמא בפרק מרובה ותכא תשמעינן דשלשה הן כהן ולוי וישראל:

ויקרא כד

ואין מוסיפין עליהן שלא יקטה לנכור מפני שהן ימי מלאכ׳ ושבת במנחה סמיך למשיכה הוא שהרי כל היום היו רגילים לדרוש: ואין מפטירין משום קמי טעמא נופיך: הפותח והחותם בגמרא מפרש:

מנחות לף קכ

שמות יב

ואין מוסיפין עליהן בראשי חדשים ומועד כמי תיכא ביטול מלאכה דמלאכה דבר הצבד מותרת: גמ׳ מה שאין כן בתורה שאין קורין בתורה בנכור מיושב: כביכול כתיב בקהל׳ כבולם שיכול לומר כן: שלא ישב על נבי המיטה שלו שכיסא ע״ג המיטה או שכיסא על נבי קרקע: ולומד מפי הנבורה: יושב ושוכב שכית לבדו מה שלמד: רבות לבלים רכיס וכיסי שלמד מהיר לשמען: ובלבד

להקטר חלבים כל הלילה עד הבקר וקיימו דוקא שבתעבלו הקיבריס קודם חנות שבלטה בהן הסור אבל אם לא מבלה בהן אין משכין לאחר חנות כדתמר רבי יוחנן סוף פרק קמא: לאתויי

דף ת

לילת פסחים ולא כרבי אלעזר ב״ע מבל מקום כרתה דהלכה כרבי שלעזר

ער מנוה

דקא מיכם תמה בערבי פס׳ דקלי בוותיה

דף קכ ועם מיימו פ׳ מהלכו רוצח כמ״ג עשין עה

מה משפט ביום אף כאן ביום ולעריפת העגלה אמרי דבי רבי ינאי כפרה כתיב בה בקדשים ולטהרת מצורע דכתיב זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו:

ס

דתנן הפסח לאחר חנות מטמא את הידים

דף מו

וכן משכה בחיקו מקומן ומתמא בסוף

כל הלילה כשר לקצירת העומר וכו׳:

סא

פרק קמא דברכות נבי מעשה וכתו בניו שכל דבן נמליאל מבית המשתה וכו׳ לאמר להם כל מה שאמרו חכמי עד חנות מנות

דאמ׳ר קצירה וספירה בלילה והבאה ביו׳:

סב

עד שיעלה עמוד השחר ושו לכילת פסחי לא קתני ומוקי לה כר׳ אלעזר ב״ע דאמר עד חמת ואם כן צריך למיכל מבה בגילי פסחים קודם חנות ואפילו מבה של לפיקומין שהרי חיוב מבה בזמן הזה הוא דאורייתא אבל בהלל של אחר לפיקומין אין להחמיר כל כך שהרי מדרבנן הוא:

סג

ולהקטר חלבים ואיברים דכתיב כל הלילה עד הבוקר זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום זה הכלל לאתויי מאי לאתויי סידור בזיכין וסלוק בזיכין וכרבי יוסי דתניא רבי יוסי אומר סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום ומה אני מקיים לפני ה׳ תמיד שלא יהא שולחן בלא לחם דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה לאיתויי מאי לאיתויי אבילת פסחים ודלא כרבי אלעזר בן עזריה דתניא ואכלו את הבשר בלילה הזה אמ׳ר רבי אלעזר בן עזריה נאמר כאן הלילה הזה ונאמ׳ להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות:

סד

הקורא

את המגילה עומד ויושב קראה אחר

קראוה שנים יצאו מקום שנהגו לברך יברך ושלא לברך לא יברך בשיני ובחמישי

הדרן עלך הקורא למפרע

מיימו פ״ח מה׳ קרבן פסח ממ״ע עשין רמ

ואין מפטירין בכניא קשיא לרת דקא פ׳ממה מלינין מ׳ר אחדבוי שלמלא שבת אין כניא במנחה ניט שחל להיות בשבת ומיך לומר דקאי דקתם הקם דמפטיר בנביא במנחה ביום טוב לאו דוקא נביא אלא רוצה לומר בכתיבים כלמ׳י פרק כל כתבי בהקדש עסקי סדרא בכתובי במנחתא בשבתא ופסקי קיימו קפטרא ומקומות יש שכוהנין לעשות כן וקטעם שמפטיר במנחה בתענית ולא בשחר משום דכתיב בה דרשו משפט ועשו נדקה ואנרא דתעניתי נדקתא לעתערב ומשו׳ הכי נהגו לומרו בערב אחר שעשו נדקה:

דף קיז

מיימו פ״ב מהלכ׳ תפלה טור לא סימן קמא

הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה קשיא לרמי תנא קמא מילתא אחת ב׳ פעמים דקא בחד זימנא קתני ויש לומ׳ דקתני סלקא דעתך דכל דסבי מילתא מחבריה מברך לפניה ולאחריה מ״ה לנטריך למתני בכולהו:

אלמלא מקרא כתיב קשיא שיש אלמלא שרוכה לומ׳ אלו לא כתוב קרא וכתוב אלמלא אגרות קרחסומות וכן קרבה ויש אלמלא שרוכה לומ׳ אלו היה שלמה נדרה לחכמיה מישב ועזריה וכן אלמלא לוי אתה וכו׳ ומאי שנא ואומר רבינו תם דקיבא שיש אלף בסוף אלמלא רוצה לומר אלו לא היכא דכתיב אלמלי ביו״ד רוצה לומר אלו היה:

מיימו פ״ג מהלכ׳ תפלה טור לא סימן קמא

סה

סו

לבניס ה

פוטח לף מט

לבניס ו

לבניס ט׳ סם י סו מיימו פ״ב מהלכ׳ מגילה ממ״ע עשין ד טור אם פימן תרנב

ואתה פה׳ עמר עמדי ואמר רבי אבהו אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול אף הקדוש ברוך הוא בעמידה ואמר ר׳בי אבהו מניין לרב שלא ישב על גבי מיטה וישנה לתלמידו על גבי קרקע שנא׳ ואתה פה עמד עמדי תנו רבנן מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו למידין תורה אלא מעומד משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו למידי׳ תורה מיושב והיינו דתנן משמת רבן גמליאל בטל כבוד תורה כתוב אחד אומ׳ ואשב בהר וכתוב אחד אומר ואנכי עמדתי בהר אמר רב עומר ולומד יושב ושונה רבי חנינא אמ׳ לא עומר ולא יושב אלא שוחה רבי יוחנן אמר אין ישיבה אלא לשון עכבה שנאמר ותשבו בקדש ימים רבים רבא אמר רכות מעומד וקשות מיושב: קראה אחר קראוה שנים יצאו וכו׳: תנא

תנא מה שאין כן בתורה פירוש שאין קורא אלא אחד מכאן קטיר
לפי שפירש רביעי משולש פרק קמא דסנה בתרא ובקומץ
רבה דשמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן פירוש יחיד קורא אותן אלא
קרא אליבא דבור עמו בפרש' ויעל משה כשחותמין את התורה וקטיר שקרי
בימיהם לא היה אלא ניבור קורא עמהם בר מכאן
כדאמ' הכא ועכשיו כמי לא התקינו אלא
אלא לכבוד מי שאין יודע לקרות לכך כו'
כמו שפירש רש"י בקומץ יחיד קור' אותן
לבדו ולא יהיו שנים מפסיקין וקוראין
באותן שמונה פסוקים שמתחילין מויעל
לפי שהוא תחילת הפרשה:
ובמגילה אפילו עשרה קורין ועשרה
מתרגמין דש"י מוקף מתרגמין לפי שאין
מתרגמין תרגום בכתובים ובחכם מחקו
דודלחי"ם תרגום אבל לא עשאו יהונתן
אלא מימי קתכלים כעשה:
כנגד תורה נביאים וכתובים קשה
דקא לקמן אמ' כנגד שומרי קסף ויש לומ'
דקתם לא קיי עיקר התקנה דקא אלא
תקנו לרבע כנגד קו אלשה שומרי הסף
ושרים אחד ואין בירושלם שיושב ומתרן
הלכות ומעמידין על עקרן היכא שרים
אחד ואפי' הכי לא תקנו כנגדו אמ' דעיקר
קתקנה לא היתה אלא כנגד תור' ונביאי
וכתובים: אין פוקתי' מעשרה
פסוקי' בש"ס ואם תאמ' והרי פרשת עמלק
דליכא אלא תשעה פסוקי' יש לומ' דאמרי
פרשת עמלק דסידרא דיומ' קוא ומפסיק
ענייב ניה ומשום הכי אין לחוש דקבי נמי
אמריכן לקמן דאין מפטירין פחות מכלא
פסוקים והיכא דפליג עניבא קורין שפיר
בפחות: אין

ס"ח תנא מה שאין כן בתורה תנו רבנן בתור' אחד
קורא ואחד מתרגם ובלבד שלא יהא אחד
קורא ושנים מתרגמין ובנביא אחד
קורא ושנים מתרגמין ובלבד שלא יהו שנים
ס"ט קורין ושנים מתרגמין ובהלל ובמגילה אפילו
עשרה קורין ועשרה מתרגמין מאי טעמא
כיון דחביבה יהבי דעתייהו ושמעי:
ע מקום שנהגו לברך יברך: אמר אביי
לא שנו אלא לאחריה אבל לפניה מצוה לברך
דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המצות
כולן מברך עליהן עובר לעשייתן מאי משמע
דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא אמר רב
נחמן בר יצחק אמר קרא וירץ אחימעץ דרך
הככר ויעבור את הכושי אביי אמר מהכא
והוא עבר לפניהם ואיבעית אימ' מהכא ויעבר
מלכם לפניהם וה' בראשם לפניה מאי
מברך רב ששת מקטרזיא איקלע לקמיה
דרב אשי ובריך מנ"ח לאחריה מאי מברך
ברוך אתה ה' אלדינו מלך העולם האל הרב
את ריבנו והדן את דינינו והנוקם את
נקמתינו והנפרע לנו מצרינו והמשלם
גמול לכל אויבי נפשינו ברוך אתה ה' הנפרע
לישראל מכל צריהם רבא אמ' האל המושיע

עא אמר רב פפא הילכך נימרינהו לתרויהו ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם
האל המושיע: בשני ובחמישי בשבת במנחה קורין שלשה וכו': הני
שלשה כנגד מי אמר רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים רבא אמר כנגד כהנים
לוים וישראלים אלא הא דתני רב שימי אין פוחתין מעשרה פסוקין בבית הכנסת
וידבר עולה מן המניין הני עשרה כנגד מי אמר רבי יהושע בן לוי כנגד עשרה
בטלנין שבבית הכנסת רב יוסף אמר כנגד עשרת הדיברות שנאמרו למשה בסיני
רבי לוי אמר כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תילים ורבי יוחנן אמר כנגד
עשרה מאמרות שבהן נברא העולם והי ננהי ויאמר דבראשית הני תשעה הוו בראשית נמי מאמר הוא דכתיב בה'
ה'שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם אמר רבא ראשון שקרא ד'משובח שני שקרא ד'משובח שלישי שקרא ד'משובח ראשון
שקרא ארבעה משובח דתנן בשלש קופות של שלש סאין שבהן תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אב"ג לידע איזו מהן
נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון אמצעי שקרא ארבע משובח דתנן אל מול פני המנורה יאירו
מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי ונר מערבי כלפי שכינה ואמר רבי יוחנן מכאן שאמצעי משובח ואחרון שקרא
ארבעה משובח משום מעלין בקודש ולא מורידין רב פפא איקלעלבי כנישתא דאבי גובר וקרא ראשון ארבעה
ושבחיה רב פפא: אין פותחין מהן ואין מוסיפין: תנא הפותח מברך לפניה והחותם מברך לאחריה והאידנא
דכולהו מברכי לפניה ולאחריה היינו טעמא דתקינו רבנן גזירה משום הנכנסין ומשום היוצאין: בראשי חדשים
ובחולו של מועד קורין ארבעה וכו': בעא מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה צו את בני
ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי דהויין תמניא פסוקי היכי נעביד ניקרי תרי תלתא תלתא פסוקין פשו להו תרי
ואין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקין ניקרי ארבעה ארבע פשו להו שבעה וביום השבת הויין תרי ובראשי חדשיכם
הויין חמשה היכי נעביד ניקרי תרי מיהא וחד מהנך אין

ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין וכל שכן שאין שני קורין וטעמא
משום דתרי קלי לא מישתמעי: ובגבייא לפילו אחד קורא ושנים מתרגמין
שהתרגום הוגו שלא להשמיע לנשים ועמי הארץ שאינן מכירין בלשון הקודש
והתרגום הוא לענ הכבלי ובתרגו' של תורה בריכין הגו לחזור שיהו מכירין
את המצות אבל בשל נביאים לא קפדי
עליהו כולי האי: ועשרה מתרגמין לא
נרסינן שאין תרגום בכתובים: ויעבר
את הכושי ויקדש את הכושי: מקטרזיא
מקום: מכ"ח על מקרא מגילה ושעשה
כיסים ושקחיבו: וידבר עולא מן המנין
וידבר ר' אל משה לומר לף על פי שאין
בלמוד ממנו כלום: בראשית כמי דמשתעי
בשמים ובארץ דכתיב בדבר ה' שמים
כעשו וברוח פיו כל נבאם: מתחיל הוה
לף הן במתחיל בברכו: כר מערבי הויה
כר למנעי דלמען דתמ' נרות נפון ודרוש
מוכחן הוי למנעי משוך קימעא כלפי
מערב חון משתר כרו ולמען דתמ' מערב
ומזרח מוכחן משום דהוי מערב דקבי
כלפי מזרח הכי מיתח במנחות: תורמין
כהנים את הלשכה כותבין משקלים שכך
זו לתוכה לקנות מהן קרבנות נכור לכל
השנה: אל מול פני המנורה יאירו שבעת
הנרות למול פני כר שבנוף המנורה שהוא
למנעי היה מכוון פני שפה הנרות:
לשון הן שלשה שקרא פרשה פסוקים
משובח וכן שיבי וכן שלישי אם לא עשה
קרשון ועשה קשיבי אם אם לא קראו לא
קרשון ולא קשיבי קרשה פסוקי' וקרא
אותן קשלישי משובח ואם יש להן היות
בפרשה וקראו כל אחד קרשה פסוקים
כולן משובחין: משום הנכנסין שאם
יכנס מרס לבית הכנסת לאחר שגירך קשון
ואם לא ישמע את הקהלים מברכין יאמר
הן ברכה בתורה לפניה ומשום היוצאין
הן ברכה בתורה לאחריה והאידנא דלא שמעו את קהלים מברך לאחריה
וקרשונים לא ברכו יאמרו היוצאין הן
ברכה בתורה לאחריה: כיצד קורין בר'
בני מדש: הן משיירין בפרשה כו' לקמן
מפרש טעמא ואין מתחילין כמי לקמן
אמרינן לא ומפרש טעמא: ליקרי

פסחים לף ז מכחות לף לא קוכה לף לט כילה לף סג

תענית לף ז

יומא לף סב וף סל סקליס לף ל מכחות לף נא

נמדבר כח

אין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ליקרי תרי מיהא ותלתא מהך פשו להו תרי אמר לו זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן ביום הראשון בראשית ויהי רקיע ותני עלה בראשית בשנים יהי רקיע באחד והוינן בה בשלמא יהי רקיע באחד דתלתא פסוקי הוו אלא בראשית בשנים חמשה פסוקי הוו ותניא הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ואיתמר עלה רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק רב אמר דולג מאי טעמ' לא אמר פוסק קסבר כל פסוק' דלא פסקיה משה אנן לא פסקינן ליה ושמואל אמר פסקינן ליה והא אמר רבי חנינא קרא צער גדול היה לי אצל רבי חנינא הגדול ולא התיר לי לפסוק אלא לתנוקות של בית רבן הואיל ולהתלמד עשויין התם טעמא מאי משום דלא אפשר הכא נמי לא אפשר ושמואל אמר פוסק מאי טעמא לא אמר דולג גזרה משום הנכנסין ומשום היוצאין מיתיבי פרשה של ששה פסוקים קורין אותה בשנים ושל חמשה פסוקים יחיד קורא ראשון שלשה השיני קורא שנים מפרשה זו ואחד מפרשה אחרת ויש אומר שלשה לפי שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים ואם איתא למאן דאמר דולג נדלוג ולמאן דאמר פוסק נפסוק שאני התם דאפשר בהכי אמר רבי תנחום אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כיש אומרים ואמר רבי תנחום אמר רבי יהושע בן לוי כשם שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין כך אין משיירין בפרשה פחות משלשה פסוקי' פשיטא השתא ומה אתחלתא דקא מיקיל תנא קמא מחמירי יש אומרי' שיור דמחמיר תנא קמא לא כ"ש דמחמירי יש אומרין מהו דתימא נכנסין שכיחי יוצאין לא שכיחי דמנחי ספר תורה ונפקי קא משמע לן ותנא קמא מאי שנא שיורי דלא משום יוצאין אתחולי נמי נזירה משום הנכנסין אמרי מאן דעייל שיולי שייל שלח ליה רבה ברי' דרבא לרב יוסף הילכתא מאי שלח ליה הילכתא דולג ואמצען דולגין: זה הכלל כל שיש בו מוסף כו': איבעיא להו תענית ציבור בכמה ראש חודש ומועד דאיכא קרבן מוסף ארבעה אבל הכא דליכא קרבן מוסף לא או דילמא הכא נמי איכא מוסף תפילה תא שמע בראשי חדשים ובחולו של מועד קורין ארבעה הא בתענית ציבור חמשה אימא רישא בשיני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה הא תענית ציבור ארבעה אלא מיהא ליכא למישמע מינה תא שמע דרב איקלע לבבל בתענית ציבור קם קרא בסיפרא פתח בריך חתים ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפיהו ורב לא נפל על אפיה מכדי רב בישראל קרא מאי טעמא חתם ולא בריך לאו משום דבעי למיקרי אחרינא בתריה לא רב בכהני קרא דהא רב הונא קרי בכהני בשלמה רב הונא קרי בכהני דהא אפי' רב אמי ורב אסי דכהני חשיבי דארעא ישראל מכיף כייפי ליה לרב הונא אלא רב הא איכא שמואל דכהנא הוא ודבר עליה שמואל נמי מיכף הוה כייף ליה לרב ורב הוא דעבר ליה כבוד וכי עביד ליה בפניו שלא בפניו לא עביד ליה הכי נמי מסתברא דרב בכהני קרא דאי סלקא דעתך בישרא קרא לפניה מאי טעמ' בריך לאחר תקנה אי הכי לאחריה נמי לבריך

שאני היכא דיתיב רב דמיעל עיילי מיפק

אין מתחילין בפרשה פחות מג' פסוקים נזירה משום הנכנסין שלא יטעו לומר שאותו שקרא לפניו לא קרא אלא שני פסוקים וקסבר על מנהג שלנו שאנו קורין בפרשת ויחל בתענית והראשון מתחיל עם וקוץ לסוף שני פסוקי' מפרשה שלמעלה וכן המפטיר בי"ט בחול המועד מפסיק שמתחיל מוקדבתם שהוא לסוף שני פסוקים מדלג בפרשה ויש לומר דשאני הלנו הפרשיו' שהרי ידועין הן לעולם ולכך למטעי וכן פרשה של רגלים אחד שהשלישי קורא וביום השבת אין לחוש שמא יאמרו הנכנסים שהשלישי לא קרא אלא שני פסוקים מוביום השבת שהרי הדבר ידוע לעולם ונם יש לקס לחשוב שמא כן לא קיק לו להכיח כשהגיע לפרשה שהרי נם זו מעין פרשה שהכיח בה: ואם איתא למאן דאמר דולג לדלוג פירש הקונטרים דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דכתיב שקר הראשון ג' פסוקים אין להפסוק עוד וקס"ד דהא מאן דאמ' פוסק היינו לומר שאם היה שפיר כמי דולג מי לאו נזרה משום הנכנסין והיוצאין והכא נקי שאין אלו יכולין לתקן מה שעשו הראשונים שהטעה את היוצאים שיסברו שהכל מחויבין לקרות אלא שני פסוקי' מכל מקום היה לקס לתקן שלא יטעו הנכנסין לפי שמתחיל זה בשני פסוקים סמוך לפרשה לכך נראה לפרש דלמאן דאמר פוסק לא קשיא מידי דלדידיה תרתי שפיר שאני הכא היכא דלא לפשר אבל היכא דלפשר שלא לפסוק פשיטא שאין להפסיק אבל למ"ד דולג תקשה: שאני התם דלפשר קשיא היאך כהנו העולם בחולו של מועד של חג שקורא הלויי כל מה שקורא השניים והא הכא דלא שריק דולג ולא פוסק שלא היכ' דלא לפשר ולפי היכא דקאמר משום הנכנסין והיוצאין הא פשיטא לן שאם קרא אותו שלפני האחרין עד שני פסוקים מסוף הפרשה שכפסח או בעצר שקאחדין דולג למעלה ולא יקרא שני פסוקים שכניה לאחר ונם מפרשה של לאחריה כיון דלא קרי מעיקרו של יום: ושאין

עין משפט
מיימו' פ"י מה"ת ה"ג סמ"ג עשין יט טור ושו"ע סימן רפה

נר מצוה
תענית לף כו ע"ב
תענית לף כו ע"ב
נטין לף כט ע"ב

מיפק לא נפקי תא שמע זה הכלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית ציבור ותשע׳ באב קורי׳ שלשה ושאין בו ביטול מלאכ׳ לעם כגון ראשי חדשים וחולו של מועד קורין ארבעה שמע מינה אמר רב אשי והא אנן לא תנן הכי זה הכלל כל יום שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה לאתויי מאי לאו לאתויי תענית ציבור ותשעה באב ולרב אשי מתניתין מני לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא חל להיות בשיני ובחמישי קורין שלש ומפטיר אחד בשלישי וברביעי קורא אחד ומפטיר אחד רבי יוסי אומר לעולם קורין שלשה ומפטיר אחד ואי קשיא זה הכלל לא לאתויי ראש חודש ומועד הא בהדיא קתני לה בראשי חדשים ומועד קורין ארבעה סימנא בעלמא יהיב דלא תימא יום טוב וחולו של מועד כי הדדי נינהו אלא נקוט האי כללא בידך כל דמפי ליה מילתא מחבריה טפי ליה גברא יתירא הילכך בראש חודש ומועד דאיכא קרבן מוסף קורין ארבעה ביום טוב דאסור בעשיית מלאכה חמשה ביום הכיפורים דענוש כרת ששה שבת ע״ה דאיכא איסור סקילה שבעה נופא רב איקלע לבבל בתענית ציבור קם קרא בספרא פתח בריך חתם ולא בריך נפל כולי עלמ׳ אאנפיהו ורב לא נפל על אנפיה מאי טעמא רב לא נפל על אפיה רצפה של אבנים היתה ותניא ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה אי אתה משתחוה בארצכם אבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא רצפה של אבנים בלבד אי הכי מאי איריא רב אפי׳ כולהו נמי קמיה דרב הואי וליזיל לנבי ציבורא ולינפול על אפיה לא בעי למיטרח ציבורא ואיבעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוה עביד וכרעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד וליפול על אפיה ולא ליעביד פישוט ידים ורגלים לא משני ממנהגיה ואיבעית אימא אדם חשוב שאני כדרבי אלעזר דאמר רבי אלעזר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב ויאמר ה׳ אל יהושע קום לך תנו רבנן קידה על אפים שנאמר ותקד בת שבע אפים ארץ כריעה על ברכים וכן הוא אומר מכרוע על ברכיו השתחואה זו פישוט ידים ורגלים שנאמר הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואיטלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל ישיח אדם דברים כלפי למעלה שהרי אדם גדול השיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה אמר רב חייא בר אבין חזינא ליה לאביי ורבא

ג״ מ ממה

ושאין בהן ביטול מלאכה כגון רחם חדש קורין לרבעה וקשיא דהא פרק לן דורשין בסנינה לחדש רחם יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה ול׳ דודאי מותר הוא בעשיית מלאכה לחבשים אבל בשים אסורות במלאכה לפי שלא פרקו בזמיקן כמעש׳ הענל:

ולרב אשי מתני׳ מי לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא רבי יוסי אומר לעולם קורין שלשה ומפטיר אחד ואם תמצ׳ לומ׳ לעולם קורין שלשה ומפטיר אחד ולא בעי למימר אחד מן השלשה ויש לומר דכי היכי דלתנא קמא ליכא למימר מפטיר אם׳ דקייכו רביעי דקא קו׳ ממעט בתשעה באב שקוה בשלשה ובארבעה יותר משנים וה׳ דעלמא ואם כן מסתמא לא יחמיר בתשעה באב שקוה בשיני וה׳ לקרות רביעי ואינו מחמיר לקרות אלא להפטיר דכי נמי לרבי יוסי קו׳ המפטיר אחד מן השלשה שקראו:

ואבעית אימא לימא רב פישוט ידים ורגלים הוא דעבד כדעולא וקשה וכי לא קיי יודע דמני לשנויי דכי סי׳ מעיקרא שיהא אסור בלא פישוט ידים ורגלי׳ ים לומ׳ דמעיקרא אסר ליה מדרבנן בלא פישוט ידי׳ ורגלים ובסוף קאמר ואיבעית אימא אין אסור מדרבנן ורב פישוט ידי׳ ורגלי׳ הוא דעביד כאיסור מן התורה ומיקו׳ ק׳ לליטבא קאמ׳ דאסור מדרבנ׳ בלא פישו׳ ידים ורגלים יש לתמוה על בתי כנסיות שלנו שים בהן רצפה היאך נופל שליח צבור על פניו ונראה לי דמנהגי מנהגי ובכי שרי וכי כמי משמע בסמוך דמייתי הקיא דפר׳ אין עומדין דברכות דחזינן להו לגאוני ורבינו דמנהגי מנהגי כן פירש רב האי גאון:

אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו בירושלמי מפרש היכ׳ שמתפלל בשביל הצבור אבל ביחי לבין עצמו שפיר דמי:

קידה על אפים לא מצינו בקרא הוא מפיק לה דהא כתיב כמי אפים ארץ ישתחוו לך אלא הכי נמי ליה מדכיה דנבי לשון קידה שייך אפים:

הני

ע״ מ

תענית דף ט

מיפק לא נפקי הילכך לפניה בריך נזיפה משום הכנסין כדאמרינן לעיל לאחריה לא בריך דלא חייש ליוחלין: זה הכלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כמה שהן מאחרין בבית הכנסת: כגון תענית צבור שמותר במלאכה דוב תענית צבור מותרין במלאכה חוץ משל צבור משמיעין ומחרזנים ותשעה באב כמי מותר במלאכה אלא במקום שנהגו: ראשי חדשים אין בו ביטול מלאכה כל כך שאין הנשים עושות מלאכה כהן וקכי כמי אמרינן במסכת ראש השנה נבי משום מ׳ משו׳ ביטול מלאכה לעם שכי ימים ושמעתי מפי מורי הזקן ז״ל שהיתה לפס מנוח זו בשביל שלא פירקו כזמיקן בענל: תוספת ואלי מנאתי בפרק מ״ק דברייתא דרבי אליעזר שמעו הנשים ולא רצו ליתן כזמיקן לבעליהן שלא אמרו להן אתם רוצי׳ לעשות פחל ומספה שאין בו כח לכניל ונתן הקדוש ברוך הוא שכרן של נשים בעולם הזה שיהו משמרות ראשי חדשים יותר מן האנשים לעולם הבא מן עתידות להתחדש כמו ראשי חדשי׳ שאתם׳ מתחדש כנשר כעורייכי: ע״כ: ומקרא מסייעו דכתיב אשר נשתרת שם ביום הקעשה ותרגם יונתן ביום׳ דחולה והתם כמינבי ראש חודש קאי דקאמר ליה מחר חודש ויקרי ליה לערב ראש חודש יום הקעשה אלמ׳ ראש חודש לאו יום הקעשה הוא: ומועד כמי לאו ביטול מלאכה לעם שקרי בתי׳ לבית הכנסת יותר מימו החול לפי שאין עושין בו מלאכה אלא בדבר האבר: ולרב אשי דאמר זה הכלל דמחכ׳ לאתויי כמי תשעה באב תניא בסוף בית המוסף תפלת עניכו: מתני׳ מכי חל להיות כו׳ נבי תשעה באב תניא לה בסוף בתרייתא דמסכת תעניות: קורא אחד ומפטיר אחד הקורא הוא הי המפטיר: סימנא בעלמא הוא דהדר נקיט ליה בזה הכלל סימנא יהיב לן כו׳: כל דטפי מילת׳ מחבר׳ כל יום השודף דבר מחברו: לא אסרה תורה בפסוק זה אלא שלא יעשו רצפת לבנים בבית הכנסת דומיא דבמה מקדש: לא מטרח נבורא שאם ילך יעמדו מפניו: פישוט ידים ורגלים כשהיה נופל על פניו ושאר הצבור לא היו עושין כן: לא משני לא היה רוצה לשנו׳ ממנהגו: ואיבעית אימא לא היה יכול ליפול על פניו כלומר שהיה אדם חשוב והיו נופל על פניו: אלא אם כן בענה כלומר אלא אם כן בעוה בתפלתו: לימה זה תהא נופל על פניך אלמא אין לו לעשות: קידה האמורה בכל מקום היכה אלא על אפים לרבה משמע כולו שטוח לרצה: לחוי קידה כעין נודלו וכשעין עליה׳ ושוחה עד שנושק את הרצפה וזוקף ומתוך שהיו יכול להשען על גודלו ואין ידיו מסייעו לותו בזקיפתו וכרי׳ לקתאמין במותניו ומתוך כך נגלע בבוקו דאטמ׳: קטיר דבריס כלפי למעלה במסכת תעניות עלית למרוס ואין אתה מוצין על בניך: קא וקא נרמא ליה לפי שהיה בתקלקל בשעת הסכנה: דמנלי

תענית דף כז
תענית דף כד
תענית דף יד
ברכות דף לה
סנהדרין דף יז

יהושע ז
מלכים ח ח
מלכים ח ט. בראשית לג

תני שלשה וחמשה כנגד מי אבל משלשה של יום הכפורים לא בעי עד לקמן קשיא לימאי לא בעי מ"ל דרמי חדש כנגד מי וכן של חולו של מועד נ"ל דקי"ל כיה
דטעמא דמוסף חשוב לטפויי חד נברא אבל לטפויי כל כך ביום טוב לא ס"ל מוסף כלל תיתוסקילה לי לא משכחינן כנגד מי: שבעה רואי פני המלך
פירש הקו' דלחשורוש וקשיא לומ' שתקנו חכמי' כנגד עניינו של אותו רשע לכך פירש ר"ת לותן מכתובי בספר ירמיה ובמלכי כתי"ק ובירושלמי מפרש שהשניס
שלא הזכירו במלכים סס סופרי קלייניו: אמר יעקב מנעה נרסי' שאם קוק מין לא היה מזכירו יעקב דהא כתי' סס רשעים ירקב: חד אמר עולה וחד

ני מנוה

דמצלו אצלויי: ביום טוב חמשה ביום
הכיפורים ששה כו': מתני' מני לא רבי
ישמעאל ולא ר' עקיב' דתניא ביום טוב חמשה
וביום הכיפורי' ששה ובשבת שבע' אין פוחתין
מהן ואין מוסיפין עליהן דברי רבי ישמעאל ר'
עקיבא אומר ביום טוב חמשה וביום הכפורים
שבעה ובשבת ששה אין פוחתין מהן אבל
מוסיפין עליהן מני אי רבי ישמעאל קשיא
תוספת אי רבי עקיבא קשיא ששה ושבע' אמ'
רבא תנא דבי רבי ישמעאל היא דתני' דבי רבי
ישמעאל ביום טוב חמשה ביום הכיפורים
ששה בשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל
מוסיפין עליהן דברי רבי ישמעאל קשיא דרבי
ישמעאל אדרבי ישמעאל תרי תנאי אליבא דר'
ישמעאל מאן תנא להא דתניא ביום טוב
מאחרין לבוא וממהרין לצאת ביום הכיפורים
ממהרין לבוא ומאחרין לצאת ובשב' ממהרין
לבוא וממהרי' לצאת לימא רבי עקיבא דאית
ליה גברא יתירא אפילו תימא רבי ישמעאל
דנפיש סידורא דיומא הני שלשה ארבעה
חמשה ששה ושבעה כנגד מי פליגו בה רבי

דמצלי אצלויי על גידיהן ולא כופלין על
פניהן ממע לפי שאין לדם חשוב רשאי
ליפול על פניו: הכי גרסי' תנא דבי רבי
ישמעאל היא: ביום טוב מאחרין לבא לבית
הכנסת שנריך לטרוח בסעודת יום טוב
כך מפורש במסכת סופרים: וממהרין
לצאת משום שמחת יום טוב: ובשבת
ממהרין לבוא שכבר תיקנו הכל מערב
שבת ויפה למקר ביותר לקרות שמע
בעותיקין: וממהרין לצאת משום עונג
שבת: ברכת כהנים שלשה תיבות בפסוק
ראשון וחמשה בפסוק שיני ושבע בפסוק
שלישי: חמשה מדותי פני המלך ושבעה
רואי פני המלך שבעה קס כתי' שבעת
שרי פרס ומדי ומהס יש חמשה חשובים
כדכתיב בסוף מלכים נ' שומרי קסף בסוף
ספר מלכים וכנגדן תיקנו שלו מעין דבר
מלכו': דמישלש בעובדיה תמיס במעשיו:
מפני כבוד תורה שלא יהא כבוד תורה
וכבוד נביא שוה וכיון דמשום תורה הוא
ולא משום חובה לאו ממניא הוא: כנגד
שבע שקראו בתור' לא פיחת כל אחד מנ'
פסוקים ואס תיתי דליכו עולה מן המנין
הוו להו שמונה שקראו בתורה וכה בעיכן

כנגדו
בנביא:

יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומנו רבי שמעון בן פזי ואמרי לה רבי שמעון בן פזי וחד
דעמיה ומנו רבי יצחק בר נחמני ואמרי לה רבי שמואל בר נחמני חד אמר כנגד
ברכת כהנים וחד אמר כנגד שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך ושבעה
רואי פני המלך תני רב יוסף שלשה חמשה ושבעה שלשה שומרי הסף חמשה
מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך אמר ליה אביי עד האידנא מאי טעמא
לא פריש לן מר אמר ליה לא הוה ידענא דצריכתו לי ומי בעיתו מינאי מילתא ולא
אמרי לכו אמר ליה יעקב מינאה לרב יהודה הני ששה דיום הכפורים כנגד מי אמר
ליה כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא וששה משמאלו שנאמ' ויעמד עזרא הסופ' כתמיס ק
על מגדל עץ אשר עשו לדבר ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה
ומעשי' על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשום וחשבדנה זכריה משולם הני
שבעה הוו היינו זכרי' היינו משלם ואמאי קראו משלם דמישלם בעובדיה תנו רבנן
הכל עולין למניין שבעה ואפילו קטן ואפילו אשה אבל אמרו חכמי' אשה לא תקרא
בתורה מפני כבוד ציבור איבעי' להו מפטיר מהו שיעלה למניין שבעה רב הונא ורב
ירמיה בר אבא חד אמר עולה וחד אמר אינו עולה מאן דאמר עולה דהא קרי ומאן
דאמר אינו עולה כדעולא דאמ' עולא מפני מה המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה
תחילה מפני כבוד תורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא למניינא לא סליק מיתיבי
המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין כנגד שבעה שקראו בתורה ואם
איתא עשרים וארבעה הויין כיון דמשום כבוד תורה הוא כנגדו

מיימו' פ' יב מהל' תפלה סמ"ג עשין יט טור ומ"ש סימן רפב

עו דאמר עולה ולכך תקנו בתענית במנחה ובתשעה באב שקשלישי מפטיר וכן ביום הכפורים במנחה אבל בשבתות וביומים טובים וביום הכפורים שחרית המפטיר לא קרי מן המנין דכיון שמותר להוסיף עליה יכולין תמו לעשות מהכניסו אליבא דכולי עלמא דאי קרי הלכה כמאן דאמ' אין עולה עבדיכן ספיר ואפילו קרי כמי הלכה כמאן דאמ' עולה מ"מ אין לחוש שמא מותר להוסיף ואעג דאמרי' לקמן אל לקיות בכי תשא קודין שיתא באיתה תמנ' וחד בבי תשא מ"ט בהנו עבדין לקרות המפטיר שקוד שמיני כל זה כדי לבקוע מהכניסו וחזן שטעה ונמר כל הסדר של שבת יחזור ויקרא קשביעי וכן אס הוא יום טוב ורק' כל המנין שקוד כדיך ושכח לקרות בחובת היום יחזור ספר תורה ויקרא אחד בחובת היום ואחרון שקרא קודם קרי כמאן דליתיה אבל בשבת של חנוכה אין כדיך כדאיתא בגלמדנו דחנוכה דהלכתא אין מפניכין בחנוכה כל עיקר וימים שיש בהן קרבן מוסף נומר קדיש קודם שיוציא ספר תורה וביומים שאין בהן קרבן מוסף אין נומר קדיש קודם ובשבת לא יקרא פחות מאחד ועשרי פסוקים לשבעה בני אדם כל אחד ואחד שלשה פסוקים ובמנחה ובשביעי ובחמישי עשרה פסוקים ואס שכח ולא קרא כל כך יחזור ויקרא:

מיימו' פ' יב מהל' תפלה סמ"ג עשין יט טור ומ"ש סימן רפב כאן

כיון דמשום כבוד תורה הוא כנגדו כמי לא בעינן וקשיא לפי מכתבינו שאנו נוהגין בכל שבתו"ט שקמפטיר חוזר וקורא מה שקרא קראשונה ואין קורא כלל לאחר כך אס כן מאי קשיא כיון דמשום כבוד התורה הוא כנגדו כמי לא בעינן שלא תהרבה היה לו לומר כיון דאין קורא שלא כמי שקרא קראשונה כנגדו לא בעינן שלא ישמע מיכה רבימי התנאים היה המפטיר קורא מה שלא קרא קראשונים וקבי כמי משמע מדתקינו ג' פסוקי כנגד המפטיר

עי בבניא כנגד מה שקרא בתור' לימאן דאמר עולה כדאמרי' בסמיך אס כן שמע מיכה שהוא קורא מה שלא קרא קראשונה ומ"ש למה אין אנו נוהגין לעשות כן וכדאמר לפי שבימי החכמים לא היו יודעים קדיש בין חותן שקרא קוד' למפטיר ולכך היה המפטיר מסיים אבל לאחר שנסדר התלמוד תקנו לו קדיש בין חותם שקרא קראשונה והמפטיר כמו שתקנו לו בר"ך לעו' לימן וימין וירא ועיכו לאחר שכיכנו שלא היו יודעים בימי התנאים וקס תקנוהו

לקויע שתפלת ערבית רשות והכי כמי תקנו לומר קדיש בין השבעה למפטיר להודיע שאינו ממכין השבע וקר"ל אליהו הנביא את בני עירו שאפי' כשמוכיחין שני ספרי תורות לו שלשה נוהג מבלו זה שיקרא קראשונים קבל והמפטיר חוזר וקורא ממה שקרא קראשונים וכן הנקיב רבינו משלם וכן נוהגין עכשיו בכל נרפת ושיבו את מבקג רש' ורבותיו ורבינו תם וקא שאין מוכיחין ב' ספרי תורות בכל השבתו' לקרא באחייה וביום השבת כמו שעושין בי"ט נראה לפי שאין בפרשה אלא שני פסוקים ואין קורין בתורה פחות מג' פסוקים ואין להתחיל בפרשה שלמעלה או לסיים בפרשה שלמטה משום דלא הוי מעכיכו של יום ועוד יש לומר לפי שנריך להפטיר בכל שבת מעכיכו של יום ואי קיימין בשל שבת אס כן יהא נריך להפטיר בדסליק מיניה וקיימו בשבת ואס כן יהו כל ההפטרות מעכיין אחד ועוד יש לומר לפי שלעולם אין קורין בספר תורה שיכי בקרבנות אלא באותן שבאין לכפרה כדפירש לקמן פרק בני ק"ש שקורין בהן ביום טוב ומקבי לישרש דף נא

כאלו הקריבוס אבל קרבנות שבת אין באין לכפרה ומ"ה אין קורין בהן:

נא

לא שנו הלכה במקום שאין מתרגמין ועל זה הלכו סומכין שאין הכו
מתרגמין הפטרות שבכל ימות השנה וכן הפרשיות:
אין פורסין על שמע פחות מעשרה בירושלמי מפר' שאם התחילו
בעשרה ויצאו מקצתן לפי' הכי נומרין ועל קיומה' הוא אומר ועזבי ה' יכלו
וכו' הלכה: ואין פורסין כר מנחה
על שמע הקורין פירש בני הלא שנאי
בני הכנסת אחר שהתפללו הקבור ורונה
נומר קדיש וברכו כדרך עשרה וכיוצא בה
פירש רבינו שלא שמעו שלא לחבי
בני וכי כמי לית ליה בי"ס סופרים רבותי'
שבמערב אומרים בשבעה ומתניה טעם
לדבריהם דכתיב בפרוע פי עות בישראל
בהתנדב עם ברכו ה' דליכ' שבעה תיבות
ויש אומרים אפילו בשאר משום דברכו
קוי קשתי וברית את אתן בענן וכתיב קשת
בחמשה מקום דליכא אלא חמשה תיבות
עד ברכו וברוך לי אפילו בשלשה שלא
שמעו וכי פירושו דקרא בפרוע פרעו
בישראל שלא עשו מה שמוטל עליהם
לעשות לא יתגדב הענ לברך ה' וליכא שלא
שלשה תיבות עד בהתנדב ותלמידי ר"י
פירשו משמו דאפילו בשביל אחד שלא
שמע יכולים הם לפרוס על שמע ואפילו
אותו שמע בכר יכול לקויים אותו שלא
שמע כמו שאנו רואים שליח צבור שאף
על פי שהתפלל בכר השמש עשרה ברכות
בלחש חוזר ומתפלל בקול הם ואף על פי
שכולנו בקיאין בעבודה מכל מקום יש לומ'
לזן זה לפיים כל כך דשאני השמ' עשר'
ברכות שהרי הם היה מתפלל מתחלה
בקול הם שמא לא יכוונו להם להניע עם
שליח צבור במקום קדושה ומודים ורבינו
תם לא היה רונה לעשות אפילו לענינו:
ואמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן ברכת
מבלים בעשרה פירש רש"י דלא
מיירי בברכ' המזון שהרי לא היתה ברשות
העיר כדפירש פרק קמא דתענית אלא
מיירי בברכות שהיו אומרים בראש העיר
במעמדות שהיו עושי' לכתם מבלים מבל
בשל ברכת המזון שני בשלשה ואוה ענינו
מצטרף כדפירש הטעם שם: עשרה
הכתיב כו' קשית לי אמאי לא בעי אחד
עשר לזן כיתדין שקול בכל דבר שהוא
תלוי שעומד בשקול הדעת: ואדם
מי הדים פירש הקונטרס פרק קמא
דסנהדרין והא אין ממכר בשוק כעבד לכן
אין הדוש וקשית אמאי לא הקשה דמיירי
בעבד כנעני שיכול אדם להקדישו דהא
עבד כנעני שפיר הדוי אדם כדאמרי' פרק
השולח כל אדם אשר יקדש אין האדם לא
יפדה לרבות עבדו ושפחתו הכנעניי' וש
לומר דלי ליתא דמיירי בעבד כנעני סני
בשלשה אבל בעשרה לא כדאיתא בירושלמי
נזרק שמא ישמעו ויברחו ואם תאמ' למימ'
דהקיש בירושלמי מיירי בדיבור דרבנן אבל פג
בדיבור דאורייתא נדרים עשרה ואם כן הדר
קושיין לדוכתיה דכי פריך אדם מי הדים
ליה דמיירי בעבד כנעני ולא דפשיטא
ליה דמתניתין חשיב ותני הדיוט שנדרי לעשו' ואם כן מי ליתא דמיירי בעבד הוה ליה
לפרושי בהדיא הקדישו והעבדי תשעה וכהן כדקתני בכל מקו' הקדישו והעבדי: שמין אותו כעבד ועבד ליתקם לקדשות דכתיב והתנחלתם אותם
ונו' משמע דעבד עברי ליתקם לקדשות והכי קאמר קרא דאפי' שים לבך בכסי' שים לבך בחרמים מעשה דעבד ליתקם לקדשו וקשיא דקיימא
דווקא עבד כנעני דעליה כתיב קרא דנקתנחלתם לבני עבד עברי לא מצינו כלל דליתקם לקדשו ודלי הקיש דקדושין יש לדחו' כדפירש אם אבל הכא קשיא:
ובנביא

כנגדו נמי לא בעי מתקיף לה רבא והרי
עולותיכם ספו דלא הויין עשרין וחד וקרינן
שאני התם דסליק ענייא והיכא דלא סליק
ענייא לא והאמר רב שמואל בר אבא זמנין
סגיאין הוה קאימנא קמיה דרבי יוחנן וכי הוה
קרינן עשרה פסוקי אמ' לן אפסיקו מקו' שיש
תורגמן שאני דתני רב תחליפ' בר שמואל לא
שנו אלא במקום שאין תורגמן אבל מקו' שיש
תורגמן פוסק: מתני' אין פורסין
על שמע ואין עוברין לפני התיבה ואין נושאין
את כפיהם ואין קורין בתורה ואין מפטירין
בנביא ואין עושין מעמד ומושב ואין אומרים
ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת חתנים
ואין מזמנין בשם פחות מעשרה ובקרקעות
תשעה וכהן וארם כיוצא בהן: גמ'
מנהני מילי אמר ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
דאמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל כל
דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה מאי
משמע דתני רבי חייא אתיא תוך תוך כתיב
הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל וכתיב התם
הבדלו מתוך העדה הזאת ואתיא עדה עדה דכתיב
התם עד מתי לעדה הרעה הזאת מה להלן
עשרה אף כאן עשרה: ואין עושין מעמד
ומושב פחות מעשרה: כיון דבעי למימ' עמדו
יקרים עמודו שבו יקרים שבו בציר מעשרה
לאו אורח ארעא: ואין אומרי' ברכת אבלים
וברכת חתנים וכו': מאי ברכת אבילים
ברכת רחבה דאמר רבי יצחק אמ' רבי יוחנן
ברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן המניין:
ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המניין:
ואין מזמנין על המזון בשם פחו' מעשרה וכו':
כיון דבעי למימ' נברך לאלדינו בציר מעשרה
לאו אורח ארעא: והקרקעות תשעה וכהן
וארם כיוצא בהן וכו': מנהני מילי אמר שמואל עשרה כהנים כתובין בפרשה חד
לנופיה וחד למעוטי ואידך הוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מיעוט שאי לרבות
תשעה ישראלים וחד כהן ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראל קשיא: ואדם
כיוצא בהן: ארם מי קרוש אמר רבי אבהו באומר דמי עלי דתניא האומר דמי
עלי שמין אותו כעבד ועבר איתקש לקרקעות דכתיב והתנחלתם אתם לבניכם
אחריכם לרשת אחוזה: מתני' הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים לא
יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד ובנביא

כנגדו נמי לא בעינן לקבוע שלא' מסוק' בכניה כנגד לותן שקורא המפטיר
בתורה: מקום שיש תורגמן שאני שיש טורח לצבור: מתני'
אין פורסין על שמע מכין הבא לבית הכנסת לאחר שקרלו הצבור את שמע
עומד לאחר ואומר קדיש וברכו וברכה לשונה שבקדית שמע פורסין לשון
חכמים קבר: ואין עוברין לפני התיבה
שליח צבור: ואין נושאין כפיהן הכהנים:
אין קורין בתורה בצבור: אין עושין
מעמד ומושב למת כשנושאין את המת
לקוברו היו יושבין שבעה פעמים לבבות
את המת והרוג לסופדו יספוד והכי תני
אין פותחין משבעה מעמדות ומושבות
למת בנין עמדו יקרים עמודו שבו יקרים
שבו: ברכת אבילים מפרש בגמרא:
ותנחומי אבלים כשחוזרין מן הקברות
עומדים ומנחמין את האבל ואין שורה
פחותה מעשרה במסכת סמחדרין: ואין
מזמנין על המזון בשם בברך אבילים:
והקרקעות של הקדש הבא לפדותן צריך
עשרה ואחד מהן כהן: ואדם כיוצא בהן
אם בא לפדו' מיד הקדש ובגמ' מפר'לה:
גמ' עדיך אין פחותה מעשרה שבאמ'
עד מתי לעדה הרעה הזאת יהו יקושט
וכלב: לאו אורח ארעא להטריח שליח
לבך ולקרותן יקדיש דאם כן מה הנחת
למרובין: אין מבלים מן המנין שהרי הוא
אומ' ברכ' למנחמי בפני עצמן לחייבו בע'
קנמול ישלם לכם גמולכם קטוב בא'
משלם קנמול ולא מבלים בפני עצמן לחייבו
בעל כחמות יבחם לתכם בא' מבחם
מבלים ואיבו כולהן יחד: כהנים כתובים
בפרשת הקדשות שלשה בערכין ושלשה
בבהמה ואידבע בקרקעות ובין דמשלמי
בהו עשרה בעינן עשרה נכרי קד לנופיה
דכהן בעינן: ואימ' חמשה כהנים וחמשה
ישראלים כיון דטעמא משום מיעוט לאחר
מיעוט הוא הפלגי אינו מיעוט לא' מיעוט
וכיון דדרשת לית שני מיעוט לאחר מיעוט
איתרבי לי ישראל כי קדר אתא כהן שליחי
דשמואי דליקוי כהן ולא ישראל וכן חמשי
וכן שביעי וכן תשיעי: עבד לאיתקש
לקרקעות שנאמר והתנחלתם אותם
לבניכם לאחריכם לרשת אחוזה לעולם
בהם תעבודו: מתני' ולא
יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד שלא
יטעה מתורגמן מן המתרגם על פה:
ובנביא

יומיה ז

ר"ת ב"ח מהל' תפלה כ"ג טור ל"ד סימן שש

דף ס ועם

מיימו' פ' ב מהל' ברכות וריימו פ' י מהל' תפלה כ"ג טור ל"ד סימן כה ב"ח קנב

ויקרא כג

מיימו' פ' יב מהל' תפלה כ"ג טור ל"ד סימן שעט

דף נט ועם

מיימו' פ' ה מהל' ברכות כ"ג טור ל"ד סימן כג

מיימו' פ' ח מהל' תפלה

דף נט ועם

מסורת התלמוד

ובנביא שלשה לא ירצה ולא ליכפת לן לא יטעה דלא נפקא מיניה הורמה
ואם היו שלשתן כו' בגמרא מפרש היכא משכחת לה רטופין: מדלגין בנביא
מפרשה לפרשה: ואין מדלגין בתורה שהשומע את הקופץ מיקוס למקוס
אין לבו מיושב לשמוע: ועד כמה הוא מדלג בנביא: שלא יפסוק התורגמן
שלא ירלג ממקום שהוא קורא שלא כדי
שיוכל לגלול את הספר ולקרות במקום
הילוך קודם שיגמור התורגמן תרגום
המקרא שיללגזה משם שאין כבוד נכון
לעמוד שם בשתיקה: גמ' קורא
כהן גדול לאחרי מות ביום הכפורים משנה
היא במסכת יומא ואך בעשור לחודש יש
כאן לילוך לפרשת אך בעשור לחודש
השביעי נפרשת אמור אל הכהנים:
כאן בכדי שלא יפסוק התורגמן והאי
בכדי שלא יפסוק הוא שהרי סמוכין הן:
יבעיה כב והא קתני נרסינן ולא נרסי' עלה: בענין
שם אחד שניהן מדברין בדבר אחד ואין
שם כאן טירוף הדעת הילכך כי לא מפסיק
תורגמן מדלג שהרי שניהן בענין יוסף
הכיפוי יש מדברת ומתניתין דקתני כלל
לא בשני ענייניס כגון מפרשת נגעים
לפרשת זבין: ותניא בניחותא אין
מדלגין מנביא לנביא שיש כאן טירוף יות'
מדאי: מסוף הספר לתחילתו למפרע:
יומא דף סט מתני' המפטיר בנביא מי
סוטה דף מא שרגיל להפטיר בנביא תיקנו חכמי' שיהא
פורס את שמע: הוא עובר לפני התיבה
להוציא את הציבור בקדושה שבתפילה:
על ידי בשבילו: קטן אינו פורס על שמע
לפי שהוא בא להוציא רבים ידי חובתן
וכיון שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא
לאחרים ידי חובתן: ואינו נושא את כפיו
אם כהן הוא שאין כבוד של ניבוד להיות
כפופין בברכתו: פוחח במסכת סופרים
מפרש כל שברעיו ערום ויחף מתרגם
ערטילאי ופחח: פורס את שמע דהא
מחויב בברכה: אבל אינו קורא בתורה
משום כבוד תורה וכן לפני התיבה וכן
בבשילות כמים גבאי הוא להוציא:
גמ' משום כבוד להעביר לפני
התיבה הואיל וממניא עצמו לדבר שאינו
כבודו תיקנו לו זו להבוד: משום מיכנויי
הדבר בא לידי מחלוקת אבי מפטיר ואתה
תעבור לפני התיבה: דקא עביר בחיכא
קבא לעבור לפני התיבה אינו נוטל שכר:

מגילה כד

ובנביא שלשה ועבדיו אין אנו מקרין למתורגמן אפילו בנביא אחד
פסוק אחד שלא יבא לטעות דק בתחלת ההפטרה אנו מקרין
שלשה למתורגמן להודיע כי כן הדין אי לא דחיישינן שיטעה:
ואם היו שלשתן של שלשה פרשיות קורין אחד אחד קשיא על מה שאנו
מתרגמין ויאמר יהושע אל העם התקדשו
יש שם שלשה פסוקים עד בעת ההיא
ומקרין אותן למתרגם שלשתן כיחד ואף
על פי שיש פרשה לסוף שני פסוקים והא
שאנו מתרגמי' הפטרות של פסח ועצרת
אפי' משאר יט לפי שהן מדברי בנם היום
כדי לפרסם הנס וכן במתן תורה כדי
לפרסם הנס: אבל אינו
פורס על שמע ואפי' לרבי יהודה דמכשיר
ליה במגילה לעיל הכא מודה שלא יניח
אחרים ידי חובתן בדבר שבקדושה משום
דבקטן ליכא ב' דרבנן כדפי' לעיל לרבנן
דרבי יהודה אבל במגילה יש להקל לפי
שהוא ונשים היו בספק להקריב ולהשמיל
לפיכך עשאו רבי יהודה כגדול:
פוחח ערום ויחף פ"ק מתרגמין
ערטילאי ופחי ולית לפחי
הוא תרגום של ערום וכן פירש רב אלפס
דפחי זהו לותו שלבוש בגדי קרועין והכי
כמי משמע פרק קמא דמסכת קדושין:
ואינו עובר לפני התיבה קשה מאי
איריא קטן אפילו גדול כמי
אינו עובר לפני התיב' שלא אם כן נתמלא
זקנו כדתני סוף פר' קמא דחולין נתמלא
זקנו רשאי לעשותו שליח ציבור ולירד לפני
התיבה אבל בענין אחר לא ויש לומר
דהתם מיירי בתענית ציבור כדתנן ב
בתענית דאין מורידין לפני התיבה שלא
זקן ורגיל ומי שנתמלא זקנו ומי שטפולו
מרובה וקא דקתני התם נבי נתמלא זקנו
דאוי לעשות שליח ציבור קאי לומר
שליח ציבור בקביעו' אבל בלקראי בעלמ'
יכול להיות משקביל ב' שערות ולא כמו
שפירש לשי שם לפירוש דמיירי לתקיעת
שופר ולקמנו' מרכם על הנבוד ולקלקות
ולגרות: ואין נושא כפיו משמע
הא אם הביא ב' שערות ישא כפיו ועוד
קשה דמשמע סוף פרק לולב הגזול קטן
היודע ליטול את כפיו חולקין לו תרומה
בגורן ואפילו קטן ממש וקשה דהא סוף
פרק קמא דחולין אמר דאין נושא את
כפיו עד שיתמלא זקנו ול"ל דלולב
הגזול מיירי עם כהנים גדולים לתלמוד
ולהתחנך והא דפסלינן הכא קטן מיירי
בשאין גדולים עמו והיינו דחולין דבעי
מלוי זקן מיירי ליטול כפיו תדיר בקביעות
אבל בלקראי בעלמ' יכול הוא ליטול כפיו
לף על פי שלא נתמלא זקנו כדי לאחזוקי
כפשיה בכהני: מי שלא רגיל
מאורות לא יפרוס על שמע קשה דהא
דרבי יהודה היא דאמר פרק קמא דחולין
פטור מכל המצות ואם כן לא ליירי הכא בסומא אפילו דאמא מיירי בסומא ממש אלא מיירי שהוא בבית אפל ועוד
יש לומר דמיירי שפיר בסומא והא דפטרינן התם סומא היינו מן התורה אבל מדרבנן מיקל חייב ואפילו נסתמא משנולד מכל מקום חייב הוא מדרבנן שלא
יהא כגוי ולא יקיל נוהג בו דעת יהודי כגון דלא דמי לנשים דפטור ממנות עשה שהזמן גרמא אפילו אותן שאין שלא מדרבנן שהרי בגר תושב ובאלמנה וסומא
ובמקרא מגילה דלא הוו שלא מדרבנן לא מקיבי אלא לפי שהן היו באותו הכם התם הייט טעמא שאפילו נפטור אותן מכל מנות עשה שהזמן גרמא מכל מקום
עדיין יש להן מנות רבות אבל סומא אם נפטור אותו מכל מנות אפילו אותן שאינן אלא מדרבנן אם כן יהא חשוב כגוי ואע"ג דפירש לעיל דקטן דאית תרי
מדרבנן שהוא קטן ופריסת שמע דלא הוי אלא מדרבנן אין יכול להחזיק אחרים גדולים דליכא אלא חד דרבנן פריסת שמע אפילו קבי סומא איש בו תרי
מדרבנן יוציא שפיר החזיק דכיון שהוא גדול ובר דעת עדיף טפי מקטן: כשאתה

ובנביא ג' ואם היו ג' של ג' פרשיות קורין אחד אחד כר מנוח
ובנביא שלשה היו שלשתן שלש פרשיות
קורין אחד אחד מדלגין בנביא ואין מדלגין
בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא
יפסוק המתורגמן: גמ'
תני שלשה פסוקי כנגד מי אמר רב אסי כנגד
תורה נביאים וכתובים ולא יקרא למתורגמן
יותר מפסוק אחד ובנביא שלשה פסוקים
ואם היו שלשתן שלש פרשיות קורא אחד
אחד כגון כי כה אמר ה' חנם נמכרתם
כי כה אמר ה' אלהים מצרים ירד עמי
בראשונה ועתה מה לי פה נאם ה':
מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה:
ורמינהי קורא אחרי מות ואך בעשור והא קא
מדלג אמר אביי לא קשיא כאן בכדי שיפסוק
התורגמן וכאן בכדי שלא יפסוק התורגמן
והא עלה קתני מדלגין בנביא ואין מדלגין
בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא
יפסוק התורגמן מכלל דבתורה כלל כלל לא
אלא אמר אביי לא קשיא כאן בענין אחד כאן
בשתי עניינות והתניא מדלגין בתורה בענין
אחד ובנביא בשני עניני' כאן וכאן בכדי שלא
יפסוק התורגמן תניא אידך אין מדלגי' מנביא
לנביא ובנביא של שנים עשר מדלג ובלבד
שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו:
פר מתני' המפטיר בנביא הוא
פורס על שמע והוא עובר לפני התיבה
והוא נושא את כפיו ואם היה קטן אביו או
רבו עוברין על ידו קטן קורא בתורה
ומתרגם אבל אינו פורס על שמע ואינו
עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו פוחח
פורס את שמע ומתרג' אבל אינו קורא בתורה
ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו
סומא פורס את שמע ומתרגם רבי יהוד' אומר
כל שלא ראה מאורות מימיו אינו פורס על שמע: גמ' מאי טעמא
רב פפא אמר משום כבוד רבה בר שימי אמר משום ראתי לאינצויי מאי ביניהו
איכא ביניהו דעביד בחנם תנן ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו אי אמרת
משום נצויי קטן בר ניצויי הוא אלא מאי משום כבוד קטן בר כבוד הוא אלא
איכא כבוד אביו וכבוד רבו הכא

הכא לינצויי ליכא משום כבוד ליכא : קטן פוחח מהו שיקרא בתורה גדול פוחח הוא דאסור משום דלא ירתי דבר אבל קטן לית ביה משום כבוד ליכא פלוגתא מתניתין קטן לגדול : לדרוש במרכבה דיחזקאל : פתחיס נומות : מתני' כהן שיש בידיו מומין לפי שהעם מסתכלין בו ומחזירין במסכת מגילה המסתכל בכהנים בשעה שנושאין את כפיהן עיניו כהות לפי שהשכינה שורה על ידיהן : גמ' בהקניות ליבטי"ש בלעז : עקומות כפופות : עקושות לבידיהן : חיפני ובישני כהן שהוא מלבני בית שתן מנמנמין בלשונן הן : מפני שקורין לאלפין עייכין ולעייכין אלפין ואם היו עושין ברכת כהנים היו לומדים יהי יער ה' ולשון קללה הוא כי יש פנים שיתפרשו לשון כעס כמו פני ילכו את פני יקרעוהו ומעין עושי' אלפין ופונמין תפלתן ולחזרין דבי רבי אליעזר קורין לאלפי' עייכי' ולעייכי' אלפין הקוף בדרשה : פניו ידיו ורגליו הכושי את כפיו חולין מבעליו כדתניא כו' ואם יש בו מום יסתכלו בו ומתוך כך רואין את ידיו : דעבי קלך ותניא בקבל שחטין בפלק ובבית עולמי' הלויס כפסלין בקול : אבל וחכיתי לך' מקרא זה בספר ישעיה : לא כמנהג מחרף ומנדף שהיה קורא לחיתין היתין כראה כלומר וחכיתי : זכלנן עיניו זולפות דמעה : לא ישא את כפיו לפי שמסתכלין בו : דם בעירו הוה כבר היו רגילין לפני עירו ולא היו מסתכלי' בו עוד דם לשון מרגיל כמו כיון דלדם דם : סטים קרוב : מתני'

פח בלבכיס לא יעבור טעמא מפרש בגמ' : העושה תפילתו עגולה תפילין שברחשו עגולין כגיגה וכחגוז : סכנה שלא תכנס ברחשו : ואין בה מצוה דמרובעות בעינן : כתבה על מנחו של ראש ושל יד על פס ידו : קרי זו דרך המינו' שמצוין מדרש חכמים והולכים אחר המשמע כמשמען בין עיניך ממש ועל ידך ממש ורבותינו דרשו במכחות בגזירה שוה בין עיניך זה קדקד מקום שמוחו של תינוק רופס ועל ידך נוכח היל קיבורת בראש הזרוע שתהא שיתה כנגד הלב : על בית לוקלי על בית יד לבושו מבחון : קרי זה דרך חיצונים בני מדם הקולכים לחרי לעתם חון מדעת חכמים דבענן לך לאות ולא לאחרים לאות : ניפס זהב כמי כתיב למען תהיה תור ה' בפיך שיהא קבל מבהמה טהורה : גמ' שמא מיכות נזרק בו המיכין עובדי ע"ז מקפידין בכך : בתופרן ובאלכסונן כשהוא תופר בי' מושבן נרי' לזהר שלא יקלקל ריבוען במשיכת חוט התפירה ונריך שיהא להן אלכסון כהילכתן מרובע שתהא אנבע ברוחב ובאורך שהיא אנבע ושני חומשי באלכסון : כי למנוזא עגולות כתנוז אבל עגולה כביב וכעדשה שפיר דמי ולא תסייעא לברייתא ממתני' : מתני'

מיימו' פ' ח' מהל' תפלה סמ"ג עשין כ טור או"ח סימן נג סע

פה

לקמן כה

פו

מיימו' פ' טו מהל' תפלה סמ"ג עשין כ טור או"ח סימן קכה

פז

מיימו' פ' ק מהל' תפלה טור או"ח סימן נג

יפעיה ס פח

מיימו' פ' טו מהל' תפלה סמ"ג עשין כ טור או"ח סימן קכה

פט

מיימו' פ' י מהל' תפלה טור או"ח סימן נג

צ

מיימו' פ' ל מהל' תפילין סמ"ג עשין כב

מנחות לף לה

בשאחה מניע אבל וחכיתי לך' קשה כיון שלא היה יכול לומ' חית לם כן היאך הורידו ר' לפני התיב' כשנזר תענית כדאיתא בהשוכר את הפועלים וקא אין מורידין לא מאבני חיפה ולא מאבני בית שתן לפי שקורין לאלפין עייכין ולעייכין אלפין ויש לומר דכשהיה מתכוין לקרות קחית קול' לותה שפיר עי' טורח אבל לא היה בקל ולפי שאמר ליה אליהו שעל ידו תמהר הגאולה לפיכך הורידו : אם היה דם בעירו מותר ואפילו במומי' שבידו כדאמ' בירוש' בהקוח כהן דהוו ידיה עקישי אתא לקמיה דרבי נפתלי אמר ליה כיון שאתה דם בעירך מותר : סכנה ואין בה מצוה פלא בשעת הסכ' יכול להסתכן בהן ולא תנין עלה המצוה ולא יעשה לו כם כמו לאליעזר בעל הכנפים :

בתפרן כשהוא תופר בית מושבם נריך לזהר שלא ימשוך חוט התפירה יותר מדאי ויקלקל הריבוע ורביעו תם פירש רבי' שיהא התפר עגמו מרובע : יברכוך

הכא נמי איכא ניצויי אביו ונצויי רבו : פוחח פורס על שמעוכו' : בעא מינירה עולא בר רב מאביי קטן פוחח מהו שיקרא בתורה אמר ליה ותיבעי לך ערום ערום מאי טעמא לא משום כבוד ציבור הכא נמי משום כבוד ציבור : סומא פורס על שמעוכו' : תניא אמרו לו לרבי יהודה הרבה צפו לדרוש במרכבה ולא ראו אותה מיומהם ור' יהודה התם באבנתא דליבא תליא מילתא והא קא מיכוין וידע הכא משום הנאה הוא והא ליח ליה הנאה ורבנן אירח ליה הנאה כרבי יוסי דתניא אמר רבי יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה וכי מה איכפת ליה לעור בין אפילה לאורה עד שבא מעשה לידי פעם אחת הייתי מהלך באישון לילה ואפלה וראיתי סומא שהיה מהלך ברחך ואבוקה בידו אמרתי לו בני אבוקה זו למה לך אמר לי כל זמן שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתין ומן ה הקוצין ומן הברקנין : מתני'

כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו רבי יהודה אומר אף מי שהיו ידיו צבועות סטיס לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו : גמ' תנא מומין שאמרו בפניו ידיו ורגליו אמר רבי יהושע בן לוי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו תניא נמי הכי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו עקומות ועקושות לא ישא את כפיו אמר רב אסי חיפני ובשיני לא ישא את כפיו תניא נמי הכי אין מורידין לפני התיבה לא אנשי בירת שאן ולא אנשי בית חיפה ולא אנשי טבעונין מפני שקורין לאלפין עייני' ולעיינין אלפין אמר ליה רבי חייא לרבי שמעון בר רבי אלמלא אתה לוי פסול אתה מן הדוכן משום דעבי קלך אתא אמר ליה לאבוה אמר ליה זיל אימא ליה כשאתה מגיע אצל וחכיתי לה' לא נמצאת מחרף ומנדף אמר רב הונא זבלנן לא ישא את כפיו והא ההוא דהוה בשיבבותיה דרב הונא והוה פריס ידיה ההוא דש בעירו הוה תניא נמי הכי זבלנן לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר אמר רבי יוחנן סומא באחת מעיניו לא ישא את כפיו והא ההוא דהוה בשיבבותיה דרבי יוחנן דהוה פריס ידיה ההוא דש בעירו הוה תניא נמי הכי סומא באחת מעיניו לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר : רבי יהודה אומר מי שהיו ידיו צבועות לא ישא את כפיו תנא אם רוב אנשי העיר מלאכתן בכך מותר : מתני' האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה נתנה על מצחו או על פס ידו הרי זו דרך המינות ציפן זהב ונתנה על בית אונקלי שלו הרי זו דרך החיצונים : גמ' מאי טעמא חיישינן שמא מינות נזרקה בו : העושה תפילתו עגולה סכנה ואין בה מצוה : לימא תניא להא דתנו רבנן תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני ואמר רבא בתפרן ובאלכסונן אמר רב פפא מתניתין דעבידא כי אמנוזא : מתני' האומר יברכוך

מקורות התלמוד

יברכוך טובים הרי זו דרך מינו שאינו כונס רשעים בשבחו של מקום וחכמי למדו מחלבנה שריחה רע ומנחה הכתוב בין סממני הקטורת שמניחין הכתוב בהרמתן לקיותן בתוכה לחת: על קן נפור יניעו רחמיך כלשון הזה רחמיך מניעין על קן נפור כך חום ורקס על ינו: ועל טוב יזכר שמך על טובותיך כותה לך לו שאמר שבי פעמים

ברכות דף לה מודים כאקוח כורע משתקין לותו וכנמר מפרש לה: קמכפה בעריות בנמר מפרש שדורש פרשת עריות בכיבוי ואומר לה ערוה ממש דיבר הכתוב שלא כיסה הכתוב בלשונו וקרא לותה ערוה המגלה קלון אביו וקלון אמו הכיסוי הוא בדבים כיסוי הוא לשון

ג"ז חיפוי שמכסה דיבורו לשבח או לנאלי והיכה יש בלשון חכמים בסיפרי אספה לי שבעים איש ואל ארד ברעתי ברעתם היה

ברכות דף כו לא לומר אלא שכיסה הכתוב כיוצא בדבר וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב כבודו היה לא לומר אלא שכיסה הכתוב: האומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך לא תבוא על הנויה ותוליד בן לעז:

משתקין לותו בזיפה שעוקר הכתוב ממשמעו שהוא עבודת חוק לאומרים להעביר בניהן לאש ונותן כרת לבא על הנויה ומחייב חטאת על השינוי ומיתת בד"ד על המזיד בתראי: נמ' כשתי רשויות ומקבל ומודה אלוה אחד אלוה על הרעה ברוך דיין האמת על הטובה ברוך הטוב והמטיב: מטיל קנאה לומר על העופות חס ועל בהמות וחיות חיכו חס: ואיכן אלא גזירת מלך להטיל עליהן עול להודיע שאחרים עבדיו ושומרי מ מנותיו: דכתביהו משה בתורה הגדול הגבור והכורא לעשר יש לו פנים: אבאי כנסת הגדולה בספר עזרא ואתה אלהינו האל הגדול הגבור והכורא עשר ואתה הכבירת והקסל: חוץ מיראת שמים אותה מסורה בידי אדם שיהא קוה עצמו מכון לבו לכך אף על גב שאיכולת בידו להכין לבביהן שיו דכתיב הכא כאומר ביד ביאר ואומר והקטירותי בן אתם בידי בית ישראל ואומר והקטירותי את לב האדם מבשרכם: אמר מילת מילת ותני לה כל תיבה ותיבה מין כאן משמעות שתי רשויות אלא מגופה וכל קוה: חבירתה כלפי שמיא וכי כמהנה חבירו נוקב בהקיבה לדבר לפניו שלא במתכוין וחוזר ומרפא לו בכופלו שלא כיון בהשונה: מרזפתא מרטיל בלעז ותשם את הקיבה מתרגמינן מרזפתא:

תני רב יוסף לפרושי מכאן דתניתין כדמתרגם ערות אביך וערות אמך קלנה דאביך וקלנה דאמך ולא תגלה סוס דבר קלון שכה: תנא דבי רבי ישמעאל לקרא מתני' בישראל הבא על הנויה בתוך מדה: מתני' מעשה ראובן וישכב את בלהה פילגש אביו נקוד בכתיב הכתוב ולא מיתרגם חיישינן לגנותו: מעשה תמר ויקוד ומעשה יהודה בכלתו ויקוד ומעשה עגל הלשון כל פרשת העגל עד ו ותשליכהו בחש ומק שחוק לקרן ונפיר המעשה הוא קרוי מעשה עגל השני הוא שכתוב בו ויצא העגל הזה ולא יתרגם כן יטעו עמי הקרן ויאמרו ממש היה כו שיצא מאליו אבל המקרא אין מביאין: הודע את ירושלם את תועבותיה פרשה היא בייחזקאל: נמ' יש לא נקרין ולא מתרגמין אלו נקרין ומתרגמין: בלת עקרן נשפה סימן: מעשה בראשית נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא אתו לשיולי מה למעלה מה למטה

ומה

יברכוך טובים פי' שמוניח לת הפושעים מן הכלל לי כמי משום דמחזו כשתי רשויות כלומר מלקיש טובים: מפני שעושה מדותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים והן אינן אלא גזירות ק' להלל מלחנן על מה מיסד הקליר בקדושתא שאנו אומרי' ביום ב' של פסח נדקו אותו ואת בנו לא תעשו ביום אחד דמשמע של"ל שהקדוש ברוך הוא חס על אותו ואת בנו והוא אינו אלא גזירה: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ק' דקא פרק אלו נערות אומרים הכל בידי שמים חוץ מנגי' ופחים ונהלה דקא מיירי בתולדו' הלדם לם יהיה חכם או טפש עני או עשיר נבוך או אלם דהכל נגזר עליו חוץ מן הירהק כדכתיב אל יתהלל עשיר בעשרו והנבור בנבורתו כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי והתם מיירי במלורעו הלדם קעתידות לבא אלו אחר שנולד שנם קם בידי שמי' חוץ מנגיש פחים פי' הקוד והחוש ולא קשה מיהא דכתיב לפני קרתו מי יעמוד דק"ם ישלחנה נפעם אחת כ כדכתי' בראש הפסוק משלין קרחו כפתיס ונם לא קשה מיהא דכתיב ואין נסתר מחתו דהקוח בעובדי דרכי' הוא דקאמר אבל כל זמן שהוא בביתו ודאי יכול הוא ליגבל ממנו: אין מפטירין במרכבה ורבי יקודא מתיר וקיימא לן כרבי יקודא:

מה

כך מנהג צא

מיימו' פ' ט מהל' תפלה טור ומ"ם סימן קכח

דף ל ומס ויקרא יח

צב מיימו' פ' ב מהל' תפלה טור ומ"ם סימן כח

צג מיימו' פ' יב מהל' תפלה במ"ג עטין יט

יחזקאל יו

לבביהו ו

מה לפנים מה לאחור פי' מה בסוף נבולי העולם למזרח מי כמי מה היה קודם ששת ימי בראשית ומה יהיה אחר שיכלה העולם: מעשה של ענל השכי נקרא ולא מתרגמי' פי' רש"י שלא יאמרו ממשות היה בו מדקאמ' לקרן ויצא העגל הזה ונשתה דקא בירושלמי פליגי אמוראי ואיכא מאן דאמר מן ויאמר עד לשמ' בקמיטס היה מעש' ענל השכי והייט סיפיה דקרא דויר' משה ולפרש"י לא היה לו לומר שלא עד תכלית הפסוק לכן כדאה כדמפרש בירושלמי דהטעם הוי לפי שאין דומה נגעי של יחיד ביחיד לו של נבור כ נגעי נבור לנגעי של יחיד בנבור ומשום כבודו של מקרן לא רצו לתרגם:

הדרן עלך הקורא את המגילה עומד

ומה לפנים ומה לאחור קמ"ן מעש' לוט ושתי בנותיו נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא ניחוש לכבודו דאברהם קמ"ן מעשרה תמר ויהודה נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש לכבודו דיהוד' קמ"ן שבחי' הו' דאודי מעשה ענל הראשון נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש לכבודן של ישרצ קמ"ן כל שכן דניחא להו דהויא להו כפרה קללות וברכות נקרין ומתרגמין פשיטא מהו דתימא ניחוש דילמא פיינא דעתייהו דציבורא קמ"ן אזהרות ועונשין נקרין ומתרגמין פשיטא מהו דתימא ליחוש דילמא אתו למיעבד מיארי קמ"ן מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש ליקרי' דדוד קמ"ן מעש' פילגש בגבע' נקר' ומתרגם פשיט' מהו דתימא ליחוש לכבודו דבנימין קמ"ן הוד' את ירושלם את תועבותיה נקרא ומתרגם פשיטא לאפוקי מדרבי אליעזר דתניא מעשה באדם אחד שהיה קורא למעלה מרבי אליעזר הוד' את ירושלם את תועבותיה אמר לו עד שאתה בורק בתועבות ירושלם צא ובדוק בתועבות אמך בדקו אחריו ומצאו בו שמץ פסול: ואילו נקרין ולא מתרגמין רעב"ן סימן: מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם ומעשה ברבי חנינא בן גמליאל שהלך לכבול והיה קורא חזן הכנסת ויהי' בשכן ישרצ ואמר לו למתורגמן הפסק צא תתרגם צא אחרון ושיבחוהו חכמים מעשה ענל השני נקרא ולא מתרגם איזהו מעשה ענל השני מן ויאמר משה עד ויראו משה תניא ר"ש בן אלעזר אומר לעולם יהא אדם זהיר בתשובותיו שמתוך תשוב' שהשיבו אהרן למשה פקרו המינין שנאמר ואשליכהו באש ויצא העגל הזה: ברכת כהנים נקרין ולא מתרגמין מ"ט משום דכתיב ישא: מעשה דוד ואמנון לא נקרין ולא מתרגמין והאמרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומתרגם לא קשיא הא דכתיב אמנון בן דוד הא דכתיב אמנון סתמא תנו רבנן כל המקרא את הכתובין בתורה לגנאי קורין אותן לשבח כגון וישגלנה ושכבנה בעפלים בטחורים חריונים דביונים לאכול את חוריהם ולשתות את מימי שיניהם לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם למחראות למוצאות רבי יהושע בן קרחה אומר למחראו' כשמן מפני שהוא נגאי לעבודה זרה אמ' רב נחמן כל ליצנותא אסיר' בר מליצנותא דעבודה זרה דשריא דכתיב כרע' בל קרס נבו וכתיב כרעו קרסו יחדו ולא יכלו מלט משא וגומ' רבי ינאי אמר מהכא לעגלות בית און יגורו שכן שמרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו ינילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כבידו אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא ברית דרב איקא שרי ליה לבר ישראל למימר ליה לנוי שקליה לעבודה זרה ואנחיר' בשין תיו שלו אמר רב אשי האי מאן דסנאי שומעניה שרי ליה לבזוייה בגימל ושין האי מאן דשפיר שומעניה שרי לשבוחיה ומאן דשבחיה ינוחו לו ברכות על ראשו:

הדרן עלך הקורא את המגילה עומד

קמ"ן שבחו הוא שבח הוא ליהודה הקדייה: דאודי שהודה מחטאו: מלקנא של ברכות ומילקא של קללות ואין לבן לשמיה: פיינו דעתייהו יחלוש דעתן כשישמעו שיהו בעצבין ויאמרו טוב ליקנות מן העולם קזה בכל דבוניהו קולין וסופיהו ליעצב: אל תתנם אלא לאחרון ויהיו בני יעקב שניה ועשר והפסוק הזה נפסק בפסק פרשה לכך קורהו אחרון כאילו הוא פסוק לעצמו: מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה: פקרו המינין העיזו פניהם לומר יש ממש בע"ז: משום ישא אלא יאמרו הקב"ה משא להן פנים ואין יודעין שכולי הן ישראל לשאת להן פנים כדאמרינן בברכות לא כדי הם ישראל לשאת להן פנים אני לאמרתי ואכלת ושבעת וברכ' והן מחמירין על עצמן עד כזית עד כביצה: ישגלנ' לשון כלבה כרכתיב והשגל יושבת אגלו ומתרגם כלבתא: בעפלים לשון מפורש הוא לנגאי יתר מטחורי ושכיחן בנקב בית הכיעי: חריונים חרי לשון ריעי דביונים הזב מן היונים שלא לפרש שהיו ישראל מוכלין נגליהן בשומרון: את חוריהם ריעי היונה דרך הנקב: מימי שיניהם ריעי לכרכש' ומוקה לחך ורכה קרויה מימי שיניהן: למחראות נבי ע"ז כתיב בספר מלכים כי חור לשון מוצא ריעי הוא: למוצאות בית מוץ לקול השמועה קבלה על ענגלו' בית מוץ שכיחים ש שבשומרון כי לכל עליו על הענגל:

וכמריו אשר עליו יגילו אשר היו רגילין לשמוח עליו עתה יתאבלו על כבודו כי גלה ממנו: אלא כבידו כובד משאו של ריעי שהיה בו וכובד ענבותיו ודומה לו בספר ישעיה כרעו קרסו יחדו ולא יכלו מלט משא ונו' הוא משא של ריעי ורבותי מפרשין וכמריו עליו יגילו ממש לשון ש שמחה שהיקל משאוי שלהן לבל חין לפרש כן שהענל כולו גלה כתי שבטלו מכתריה: ש"ן ותיו לשון וחשופי שת ערות מצרים: לסכי שומעניה שיבחוה עליו שמועות רעות ושבוחות שהוא כוזב ושין בר נירית' זוכה שמא סרייה שם מוסרה כך היה בתשובו' הגאוני' מותר לבזות לחמו שילדתו ורבותי מפרשי ניופא שייטא שטייא:

בני העיר
טור לקט סימן קכד
קיים פ' לא מכל' תשלם
קף טו

בני העיר
קוראל והעם מתפללין בו בתעניות ובמעמדות לא נר' ובמעמדות שהרי נבי מעמדות לא מציו רחוב של בית הכנסת לוקחין תיבה ויקחו בית הכנסת בית הכנסת לוקחין תיבה תיבה לוקחין מטפחות מטפחות
כיון

בני העיר
שמכרו רחובה של עיר לוקחין ברמיו
צר מגיה

בני העיר
שמכרו רחובה של עיל יש בו קדושה כדמפרש בגמרא קולין ומתפללין בו בתעניות ובמעמדות:
לוקחין

26

יקחו ספרים ספרים לוקחין תורה אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים לא יקחו משפחות משפחות לא יקחו תיבה תיבה לא יקחו בית הכנסת בית הכנסת לא יקחו את הרחוב וכן במותריהן: גמ' בני העי' שמכרו רחובה של עיר אמ' רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי' מנחם בר יוסי סתומתאה אבל חכמים אומרי' הרחוב אין בו משום קדושה ורבי מנחם בר יוסי מאי טעמי' הואיל והעם מתפללין בו בתעניות ובמעמדו' ורבנן ההו' אקראי בעלמ': בית הכנס' לוקחין תיבה: אר' שמואל בר נחמני אמ' ר' יונתן לא שנו אלא בית הכנסת של כפרים אבל בית הכנסת של כרכין כיון דמעלמא אתו ליה לא מצו מזבני ליה דהוה ליה דרבי' אמר רב אשי האי בי כנישתא דמתא מחסיא אף על גב דמעלמ' אתו לה כיון דאדעתא דירי קאתו אי בעינא מזבנינא לה מיתיבי אמ' ר' יהוד' מעשה בבית הכנסת של טורסיים שהיה בירושלם שמכרוה לרבי אליעזר ועשה ברח כל צרכיו והא התם דכרכי' הוה ההיא בי כנישתא זוטי הו' ואנהו עברוה מיתיבי בבית ארץ אחזתכם אחוזתכם מיטמא בנגעים ואין ירושלי' מיטמ' בנגעים אמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקדש בלבד הא בתי כנסיורת ובתי מדרשות מטמאין אמאי הא דכרכין הוו אימ' אמר רבי יהודה אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד במאי קמיפלגי תנא קמא סבר לא נתחלק ירושלם לשבטי' ורבי יהודה סבר נתחלקה ירושלם לשבטים ובפלונתא דהני תנאי דתניא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית הלשכות והעזרות ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדש הקדשים ורצועה היתה יוצא' מחלקו של יהוד' ונכנס' בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום לבולעה שנ' חפף עליו כל היום לפיכ' זכה בנימין ונעש' אושפיזכן לשכינה והאי תנא סבר לא נתחלקה ירושלם לשבטים דתניא אין משכירין בתי' בירושלם מפני שאינן שלהן ר' אלעזר בר צדוק אומר אף לא מיטות לפיכך עורות קדשים בעלי אושפיזין נוטלין אותן בזרוע אמר אביי שמ' מינ' אורח ארעא למישבק אינישׁ גולפ' ומשכ' באושפיזיה אמר רבא לא שנו אלא שלא מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו למישתא

לוקחין ספרים נביאים וכתובים אבל מפרו תורה כו' שמעלין בקדש ולא מורידין: תוספת מעלין בקדש דכתיב ויקח משה את המשכן בנלע עזה ומשה שהיה גדול ממנו הקימו ולא מורידין דכתיב את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם ריקועי פחים ניפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ונומר כיון שהוקדשו הוקדשו עד כאן: וכן במותריהן מכרו ספרים ולקחו ממקנת הדמים ת"ד לא יקחו מן המותר דבר שקדושתו פחותה: גמ' זו דברי רבי מכאן כו' בהדיא לתרוייהו בתוספתא דמגילה דקתני מעלין בו בת עניות ובמעמדות בדתנן במסכת תעניות עברו לילו ולא כעסו מוציאין את התיבה לרחובה של עיר: תוספת ובמעמדות תנן מתכנסין בעריהן וקורין במעשה בראשית ותני בנמר לפני מעמד מתכנסין לבית הכנסת וישבין ורבע תעניות בשבת ליפע בית הכנסת היה לפס קבוע ברחובה של עיר ומתכנסין שם למעמד כולו כדרך ששנינו בביכורים כל העיירות שבמעמד מתכנסין לעיירות של מעמד ולבין ברחובה של עיר ולא היו מתכנסין לבתים ולבין שם והיה המוכה לומר קומו ונעלה ציון אלהינו הא למדת ביכום עיירות ברחוב היתה ומקדלי היו שמעמד קזה מיכו חוז לילה עד חבי שכ' ובתלמידי דביכו יבחק קלוי מכאתי ובמעמדות לא גרסינן ומפרש שלא היתה תפילתן ברחוב עד כאן: מקדלי בעלמא מיכו תדיר: לא שנו דיכולין למכור בית הכנסת אלא של כפרין: אבל של כרכין הויא להו בתי כנסיות דרבי' והכל בעליהן ואי' בבי העיר לבדם בעלים לכם: טורסיים בורסי כתוסת: ואין ירושלם מטמא בנגעי' דלאו אחוז' היא כדאמרינן לקמן דסבירא ליה להלי תנא לא כתחלקה ירושלם לשבטים ולא כפלה בנוכל לא ליקודה ולא לבנימין: אפי' לא שמעתי אלא יקח מטמא שלא מקום מקדש בלבד מזו' דבית של קודש הוא ובבי בנעי' ובא אשר לו קבי' בעגן אבל ירושלם מטמא בנגעים דסבר כתחלקה לשבטים ואחוזתכם קרינא ליה כתחלקה לא שנו אלא יקודה דאית ליה כתחלקה ומקדלי קוי שמעמד מקום מקדש אבל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבה כשאר בתי העיר ואעג"נ דשל כרך הוא: מקודש לף בתי כנסיות משמע: הר הבית בכניסתו מבד המזרח כל מה שיש שם פנוי קדוי הר הבית שלין לה שם אחר: ובלשכות שבתוך החיל: ובעזרות שלשתן עזרת נשים ועזרת ישראל כן אחת עזרה שיש' רשאין ליכנס לפני מן השער ואחרי' לבד מערב לעזרת כהנים ואחת שבין לדרום רבלי ישראל למזבח החיצון ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל מבד מעל עבשיו יותר בתתי' מקו' המזבח לבי אמה ובין האולם והמזבח לבי אמה שלא פירש של מי הוא חזר ופירש דבועה יבא כו' לימדך כאן דבועה זו לבד' ליקודה אבל נפנו של מזבח ודרומו ומערבו של בנימין ובחסכת זבחים אמרי' שאין לקודה באותה דרומית מזרחית שלא היה יסוד למזרחו של מזבח: והיה בנימין הצדיק נופף בידו הקדש שכן עתיד ליה כתיות ומצטער עליה: חופף עליו אלא המצטער חופף ומתחכך בבגדיו לשון שיפשוף כמו כזיר חופף ומפספס: חושפיזכן שהיה אדון בחלקו: והאי תנא סבר כו' והייכו תנאי דתמרן לעיל: אין משכירין בעלי בתיהם לעולי רגלים שלא בחינם נותנין להן ונכנסין לתוכן: עורות קדשים תודה ושלמי שהעורות לבעלים: נולפא קנקן של חרס שבתוכו: לא שנו אלא מורידין דמים מקדושתן לף בית הכנסת בחשיבותו עומד ביד לוקח דומיא דספרי לוקח בהן ספר תורה והלה מניחן ספרים בהויתן שלא מכרו הטובים בראשות קעס פקעה קדושה מן החפץ ומן הדמים ומותר לעשו' מהן כל רצונם והייכו דבעא מיניה רבינא מרב הסדא עד תילא דבי כנישתא' מהו למיזבעה שמא במכר כל דהו קבית והמעו' בקדושתייהו קיימי: למשתא

כיון דמעלמא קאתו לה כרחה לפרש הכי כיון שרוב בני אדם רגילים ללכת שם להתפלל אף על פי שאין כותבים כלום בבניינו מכל מקום כיון דלדעת אותן רבים נעשה חמורה קדושתו ואין יכולין למוכרו ועוד יש לפר' כיון שרבים נותנין בבניינו ובשעת מכירו ובסימך כמי דקאמר רב הסדא דלדעתא דידי קאתו קיימו מתה שמותניס בו לעשות רצונו: ואמאי ונהי דכרכין ניכהו משום דסבירא ליה למקשן דכיון דלא מזבני ליה לכן ליטמא בנגעים משום דלא מקרי לחזקתם ונם לא קריכן היא אלא ונ' דקא פר' דיומ' מחייב רבי מאיר בית הכנסת של כרכים במזוזה ונם מוקי בריית' דקתם דקאמר דבית הכנסת מטמא בנגעים כותיק ועוד קשה למאי נקט של כרכים דהא רבי מאיר לא מפלינ קתם בין של כרכים לשל כפרים לענין נגעים ומזוזה ים לומ' דודאי המקשן טעה בתרתי חדא דלית ליה חילוק בין כרכים לשל כפרים כדמסיק קתם לרבנן דרבי מאיר דהייכו ר' יהודה ונם טעה בהא דאף על גב דלא מיזכיים לתן ליטמא בנגעים לרבי מאיר: ורצועה יונאה מחלק יקודה לחלק בניימן ובה היה מזבח בנוי קשה דהא פרק ליזקו מקומן אמר דבקרן דרומי' מזרחית לא היה יסוד כתי שלא היו יסוד אלא בחלקו של טורף בניימן דכתיב בניימן זאב יטרף אלמא שכל המזבח בנוי בחלקו של בניימן ים לומר אותו קרן דרומית מזרחית שלא היה בו יסוד שהיה בחלק יקודה על זה היה מצטער בניימן לבולעה כדי שיהא כל המזבח בחלקו:

אף לא המיטו' פירש הל"ר יוסף דסבירא ליה דכיון שהקרקע מקוש המטות לא היה מיוחד לבעלים לא היה כח בידם להשכירה שכיון שלא ומכל מקום מחמת מטלטליקס היו נוטלין עורי הקדשים:

מונורק

אוגורה ומשכונה למיר קשה דקה רבי מאיר לא אסר במתניתין אלא
ממכר עולם אבל על תנאי שרי ומאי שנא וכ"ש דקאי דרבי מאיר
שרי למכור על תנאי קיימו של רבים לרבי להתפלג שם דאין במכ' זה זלזול
והא דאסרי' הכא משכנת' קוי דיחיד משום זלזול: תשמישי קדושה
וכו' כריתק של תפילין ורצועותיהן מכאן
משמע שהל"ת והיו"ד שבקשר הרצועה
אינן אותיות נמורות ולא קוי הלכה למשה
מסיני כי אם הס"ן שבכתיב מלא קרי
הכא לרצועות אלא תשמישי קדושה והכי
במי משמע בקומץ רבה אלא קרי לקו אלא תשמישי קדושה והכי משמע
פרק שני דשבת לפריך ואמאי לבייי
אין של תפילין הלכה למשה מסיני ולא
פריך כך מן הל"ת והיו"ד ולא קשה מהיקיש
דמנחות נבי ורלו כל עמי הארץ כי שם ק'
נקרא עליך וירלו ממך ואמרי לילו ת
תפלי שבראש שיש לפרש הטעם לפי שהן
לעולם בגובה של ראש ונראין לעולם שפיר
אות אבל אותן של יד אינן נראין אותן כהן
אות כדכתיב והיו לך לאות וגו' ולא
לאחרים לאות אבל למה שפר"ש התם
דהטעם הוי משום שיש בהן קשין והל"ת
דקוי דוב אותיות של שדי לפירוש זה קשה
כדמשמע בכל הני שהבאתי והיו"ד והל"ת
לא חשיבי אותיות: מריש הוה ממיכל
פורס תשמיש דתשמיש פירוש הקל יגיע
שפורסין סביב הארון בתוכו וקשה שהרי
הארון עצמו הוי תשמיש קדושה ומ"ש התם
שאסור לעשו' ממנו כורסי' אלמא שהתיבה
קדושה יותר מן הפורסין לכך נראה לי
שפורסין אותן סביב הארון מבחוץ:
כותיב

למישתא ביה שיכרא שפיר דמי רבינא הוה
ליה ההו' תילא דבי כנישתא אתא לקמי' דרב
אשי אמ' ליה מהו למיזרעה אמ' ליה זיל זבניה
משבעה טובי העיר במעמ' אנשי העיר וזרעה
רמי בר' אבא הוה קא בני בי כנשת' הוה ההי'
כנישתא עתיקא הוה בעי למיסתריה ולאתויי
ליבני וכשור' מינה ועיולי להתם יתיב וקא
מיבעיא ליה האדרב חסדא דאמר רב חסדא
לא ליסתור בי כנישתא עד דבני בי כנישתא
אחריתי התם משום פשיעותא כי האי גוונא
מאי אתא לקמיה דרב פפא ואסר ליה לקמי'
דרב הונא ואמ' ליה אמר רבא האי בי כנשת'
חלופה וזבונה שרי אוגורה ומשכונה אסיר
מאי טעמא בקדושת' קאי ליבני נמי חלופינהו
וזבונינהו שרי אוזופינהו אסיר הני מילי ב
בעתיקתא אבל בחדת' לית לן בה ואפי' למאן
דאמר הזמנה מילת' היא הני מילי כגון האורג
בגד למת אבל הכא כטווי לאריג דמי וליכא
למאן דאמר מתנה פליגו בה רב אחא ורבינא
חד אסר וחד שרי מאן דאסר בהאי תפקע
קרושתה ומאן דשרי אי לאו דהוה ליה הנאה
מיניה לא הוה יהיב ליה הדר הוה ליה מתנה
כזבינו ת"ר תשמישי מצוה נזרקין תשמישי
קדוש' ננזין ואו הן תשמישי מצוה סוכ' לולב שופר ציצית ואילו הן תשמישי קדושה
דלוסקמי ספרים תפלין ומזוזות ותיק של ספר תורה ונרתיק של תפילין ורצועותיהן
אמר רבא מריש הוה אמינא האי כורסיא תשמיש דתשמיש הוא ושרי כיון דחזינא
דמותבי עילויה ספר תורה אמינ' תשמיש קדוש' הו' ואסיר ואמ' רבא מריש הו' אמינא
האי פריסא תשמיש דתשמיש הוא כיון דחזינא דעייפי לי' ומנחי סיפרא עילויה אמינ'
תשמיש קדושה הוא ואסיר ואמר רבא האי תיבותא דאירפט מיעברה תיבה זוטרתי
שרי כורסייא אסי'ר ואמ' רבא האי פרים' דבלא למיעבדיה פרים' לספרי שרי לחומשין
אסיר ואמר רבא הני זבילי דחומשי וקמטרי דספרי תשמיש קדוש"ה נינהו ונגנזין
פשיטא מהו דתימ' הני לאו לכבור עבירן לנטורי בעלמ' עבירי קמ"ל ההוא בי כנשת'
דרומאי דהוה פתיח להההוא אירונא דהוה מחירת בירה מר"ת והוו בעו כהני למיעל
לצלויי התם אתו אמרו ליה לרבא אמר להו דלו תיבותא אותבוה דהוה ליה"ר כלי עץ
העשוי לנחת וכלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומא"ה וחוץ בפני הטומאה אמרו
ליה רבנן לרבא והא זמנין דמטלטלי ליה כי מנח ספר תור' עילויה והוה ליה מיטלטל
מלא וריקם אי הכי לא אפש' אמר מר זוטר' מטפחו' ספרים שבלו עושין אותן תכריכין
למת מצוה וזו היא גניזתן ואמר רבא ספר תורה שבלה גונזין אותו אצל תלמיד חכם
ואפילו שונה הלכות אמר רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנ' ונתת בכלי חרס למען
יעמדו ימים רבים ואמר רב פפי משמיה דרבא מבי כנישתא לבי רבנן שרי מבי רבנן
לבי כנישתא אסיר ורב פפא משמיה דרבא מתני איפכא אמר רב אחא כותיה

תוס': ואפילו שונה הלכות כלומר אפילו לא שימש תלמידי חכמים בתלמוד וכגמ' לא במשניו ובברייתות: מבי כנישתא לבי רבנן: לעשות

משתא ביה שיכרא לקנות בדמיו ולעשות שכר לשתות: תילא כל בי' הכנסת
קדוי תל כמו וקיתה תל עולם: כשורי קורות של בי' הכנסת ישן היו נריכין
לתתן בחדש: קא דאמר רב חסדא בכבא בתרא בקשותפין: משום פשיעות'
שלא יפשע אלא יתיישם ולא יבנה אחר: כי האי גוונא מאי שנא תיבה זו
אלא לבנייתו של זה: אלופי וזבוני אלא קדושתו על החילוף או על הדמי' וקו' יבא
מן הקדושה להשתמש בו: ליבני לבי' של בית הכנסת: בעתיקי שבנו כבר בטולו
בית הכנסת: אבל בחדשות לשם בית הכנסת שבפל: אבל בחדשות לשם בית
הכנסת לית לן בה: ואפילו למאן דאמר במסכת סנהדרין בפ' בנמר הדין נבי תורג
בגד למת דאסור בהזמנה בתכריכי המת דאמר שם שם מענלה
עלופה כדמפרש התם: כי מילי בתורג בגד למת שאינו חסר אלא תרוויה וכיון
שבלה מיד הוי רלוי לפורטו על המת: אבל לבי' מחוסרי עשייה לבנותן בכותל
והלכך בשל לבי' דבית הכנסת הוה ליה כטווי לארג ולית לן בה דאמר בבי הלי
בגוונא דהזמנה מילתא היא: מתנה כתנו בני העיר בי' הכנסת לתשמישי חול:
ותשמישי מנוה דברים שעשאו בהן מנוה: דלוסקמי כמו למתחת ושק לשום בו עפר:
תיק ונרתיק חדא הי' שלשון תיק נופל על דבר הרוך ולשון נרתק נופל על דבר
קשה: כורסיא בימה של עץ: תשמיש דתשמיש שפורס מפה עליו ולאחר כך נותן
ספר תור' עליו: דמותבי ספר תור' עליה בלא מפה: פרסא יציעה שפורסין סביבי
הארון מבפנים: תשמיש דתשמיש הוא תשמיש של ארון: דעייפי ליה פעמים
שכופלין אותו תחת ספ' תורה: דלירפט ארון שנתקלקל ונפרד מחבירו ויש ל
דינמתו בבנייתא ביבמות מנעל המרופט: תיבותא זוטרתי לעשות תיבה קטנה מן
הגדולה הראשונה: מיעברה כורסיא בימה מסוד שירדה מקדושתה: פריסא דבלא
יציעות הארון שבלו: לחומשין יש ספרים שהן עשויין כל חומש לבדו וכולן בגיליון:
זבילי כמין דלוסקמי: קמטר' ארגז שקורי משקל"ייני וקרבה יש בתרגום של יהוכתן
בן עוזיאל הכלים הבושים ארגזים לחמלין דזקורית בקמטרין וכן לאשר על המלתה
לרעל קמטריא: בי כנישתא דרומאי הכא: ישר' בלו מרומי למחוז ונתיישבו שם ועשו
להם בית הכנסת: לירדוכ' חדר שמשימין בו מת וקיק מונח בו מת עד שלא נקבר:
מחית כמו מוכח כדמתרגמינן ותכח בגדו מלך ואחיתתי: בעו מיניה למיעל ולבלויי
בקהוא כנישתא ואין יכולין ליכנס מפני הטומאה הכנסת בבית הכנסת דרך ה
קפתח מבית לבי' דקבי תנן במס' מקילות: דלו תיבותא הגביהו הארון ממקומו: כלי
עץ העשוי לנחת במקום אחד אינו מקבל טומא' דאיתקש כלי עץ לעצם לעצין טומא'
דכתיב וכל כלי עץ או בגד או עור או שק מה שק המיטלטל אף כלי עץ המיטלטל
כל דבר המקבל טומאה אינו חוצן בפני הטומאה: מטפחות ספרים אף של ספר

יבמות נב

נב פא קפג

כותיה דרב פפי מסתברא מכאן משמע דהלכה כרבי יהושע בן לוי
לגבי דרבי יוחנן כדמייתי לקמייתי דהלכה כרב פפי משום דרבי
יהושע בן לוי קאי כותיה אף על גב דרבי יוחנן פליג עליה:
אבל התנו זטובי העיר במעמד כו'. קסבר זטובי העיר במעמד
כל מנוי

כותיה דרב פפי מסתברא דר"ל יהוש'בן לוי בית
הכנס'מות'לעשותו בית המדרש ש"מ דרש בר
קפרא מאי דכתיב וישרף את בית ה'ואת בית
המלך ואת כל בתי ירושלם ואת כל בית גדול
שרף באש בית ה'זה בית המקדש בי'המלך זו
פלטרי'של מלך ואת כל בתי ירושל'כמשמען
ואת כל בית גדול שרף באש רבי יוחנן ורבי
יהושע בן לוי חד אמר מקום שמגדלין בו תור'
וחד אמר מקום שמגדלין בו תפלה מאן דאמר תורה דכתיב ה'חפץ למען צדקו ינדיל
תורה ויאדיר ומאן דאמר תפילה דכתיב ספר"ה נא הנדולות אשר עשה אישע ואישע
דעבר ברחמי הוא דעבר תסתיים דרבי יהושע בן לוי הוא דאמר מקום שמגדלין בו
תורה דאמר רבי יהושע בן לוי בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש שמעמינה:
אבל מכרו תורה לא יקחו ספרים וכו': איבעי להו מהו למכור ספר תורה ישן ליקח
בו חדש כיון דלא מעלי ליה אסור או דילמא כיון דליכא לעלויי עילוויא אחרינא
שפיר דמי תא שמע אבל מכרו תורה לא יקחו ספרים ספרים הוא דלא הא תורה
בתורה שפיר דמי מתניתין דיעבד כי קא מיבעיא לן לכתחילה תא שמע נוללין
ספר תורה במטפחות חומשין וחומשין במטפחות נביאים וכתובים אבל לא נביאים
וכתובים במטפחות חומשין ולא חומשין במטפחות ספר תור'קתני מיהת נוללין ספר
תורה במטפחות חומשין מטפחות חומשין אין מטפחות ספר תורה לא אימא סיפא
ולא חומשין במטפחות ספר תורה הא תורה בתורה שפיר דמי אלא מיהא ליכא
למישמעמינה תא שמע מניחין ספר תורה על גבי תור'ותורה על גבי חומשין וחומשין
על גבי נביאים וכתובים אבל לא נביאים וכתובים על גבי חומשין ולא חומשין על גבי
תורה הנחה קאמר' שאני הנחה דלא אפשר דאי לא תימא הכי מיכרך היכי כרכינן
והא קא יתיב דפא אחבריה אלא כיון דלא איפשר שרי הכא נמי כיון דלא איפשר
שרי תא שמע דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבן שמעון בן גמליאל
לא ימכור אדם ספר תורה ישן ליקח בו חדש התם משום פשיעותא כי קאמרינן כגון
דכתיב ומנח לאיפרוקי מאי תא שמע דאמר רבי יוחנן משום רבי מאיר אין מוכרין
ספר תורה אלא ללמוד תורה ולישא אשה שמעמינה תורה בתורה שפיר דמי דילמא שאני תלמוד שהתלמוד מביא לידי
מעשה אשה נמי לא'תהו בראה לשבת יצרה אבל תורה בתורה לא ת"ר לא ימכור אדם ספר תורה אף על פי שאינו צריך
לו יותר על כן אמר רבן שמעון בן גמליאל אפילו אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם:
ובן במותריהן: אמר רבא לא שנו אלא שמכרו והותירו אבל גבו והותירו מות'איתיביה אביי במה דברים אמורים שלא
התנו אבל התנו אפילו לרכסוסיא מותר היכי דמי אילימא שמכרו והותירו כי התנו מאי הוי לא שגבו והותירו טעמא דהתנו
הא לא התנו לא לעולם שמכרו והותירו והכי קאמר במה דברים אמורים שלא התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר
אבל התנו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אפילו לרכסוסיא נמי מותר אמר ליה אביי להוא מרבנן דהוה מסדר
מתניתא קמיה דרב ששת מי שמיעלך מרב ששת מאי דוכסוסיא אמר ליה הכי אמר רב ששת פרשא דמתא אמר אביי
הילכך האי צורבא מרבנן דשמעליה מילתא ולא ידע פירושא לישיילה קמיה דשכיח קמיה רבנן דלא איפשר דלא שמיע
ליה מן גברא רבה אמר ר'יוחנן משום ר'מאיר בני העיר שהלכו לעיר אחר'ופסקו עליהן צדקה נותנין וכשהן באין מביאין
אותה עמהן ומפרנסין בה עניי עירן תניא נמי הכי בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהן צדקה נותני'וכשהן באין מביאין
אותה עמהן ויחיד שהלך לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה תנתן לעניי אותה העיר רב הונא גזר תענית אעל לנבירה רב חנא
בר חנילאי וכל בני מתיה רמו עליהו צדקה ויהבו כי בעו למיתי אמרו ליה נותבה לן מר וניזיל ונפרנס בה עניי מאתין אמר
להו תנינא במה דברים אמורים בשאין שם חבר

בני העיר | פרק רביעי | מגילה כז | עין משפט

ויערף את בית ה'ואת כל בית נדול
בנבוזר אדן כתיב: תסתייס יש סימן: מותר לעשות בית המדרש אלמא
בית המדרש קוי בית נדול: דיעבד שמכרוהו כבר כדקתני מכרו תור'ומש'
הכי מותר ליקח בדמיו ספר תורה שאם לאו מה יקחו מקס כי קא מיבעי'ליה
למכור לכתחילה לכך: חומשין ספר תורה
שאין בו אלא חומש אחד: אבל לא נביאים
וכתובים במטפחות ספר תורה שמוריד
המטפחות מקדושתן: במטפחות של
חומשין דקא מעלי ליה למטפחות: אבל
במטפחות ספר תורה לא שמא אין משכין
לכיונא בה אלא למעלה קימכה: מימא
סיפא ולא חומשין של ספר תורה דקא
ירידה היא: וקא מותיב רפא לאביריה דף
כגלל על חבירו: משום פשיעותא שמא
משימכור שוב לא יקנה ומתוך כך יפסדו
קדמיס: כי קאמרינן דמכח לאיפרוקי
שכתוב בבר קחדש בבית הספר ואיכא מ
מעובב אלא לתת דמים: שא לגמור תורה
להתפרנס בו כשלומד תורה וקא אלקא
דעת'דקהל קדין לקמ'ספר תורה: שאינו
צריך לו שיש לו אלא: איבעי להו מהו סימן ברכ
לעולם בעותן קדמיס: שמכרו והותירו
מכרו אחד מן הקדושות הללו ולקחו מקב'
קדמיס קדושה מעולה והותירו מהן:
אבל נבו מעות מן הנבו'לצורך ספר תורה
וקנאוהו והות'בידן מן קדמי'מות'להורידן
שהרי עדיין לא באו לשימוש קדוש חמור:
שלא התנו על מנת לעשו'רצונכם מן
קדמי: לרוכסוסיא מפרש לקמן: כי התנו
מאי הוי הא קדמי קדושה הן וטעמ'דהתנו
כשנבו לעשות רצונכם וחפציכם ממותר
קדמים: פרשא דמתא בני העיר שוכרין
אדם רוכב סוס שיקח להן מזונן לשולחו
בשליחות למושל העיר כשיצטרכו: כותני'
אותה לנבאי אותה העיר כדי שלא יתעד'
בפוסקין ואין כותבין: וכשהן באי'וחוזרין
למקומן תובעין אות'מן הנבאין ומפרנסין
בה עניי עירן: חבר

ישעיה מב
מלכים ב ח

מלכים ב ה

ישעיה מה

בני העיר

פרק רביעי

חבר עיר אבל יושבים חבר עיר תינתן לחבר עיר וכל שכן דעניי דידי ורידכו עלי סמיכי:

מתני׳ אין מוכרין את של רבים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו דברי ר׳ מאיר אמרו לו אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה:

גמ׳ שפיר קאמרו ליה רבנן לרבי מאיר ורבי מאיר מעיר גדולה לעיר קטנה מעיקרא קרישא השתא נמי קרישא מרבים ליחיד ליכא קדושה ורבנן אי איכא למיחש כי האי גוונא נמי איכא למיחש משום ברוב עם הדרת מלך: מתני׳ אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים למרחץ ולבורסקי לטבילה ולבית המים רבי יהודה אומר מוכרין אותה לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה:

גמ׳ ולרבי מאיר היכי דיירי בה הא הויא לה ריבית אמר רבי יוחנן ר׳ מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר צד אחר בריבית מותר דתניא הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר בזמן שמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור רבי יהודה אומר אפילו לוקח אוכל פירות מותר ואמר רבי יהודה מעשה בבייתוס בן זונן שעשה שדהו מכר על פי רבי אלעזר בן עזרי׳ ולוקח אוכל פירו׳ אמרו לו משם ראייה מוכר אוכל פירו׳ היה ולא לוקח מאי ביניהו צד אחר בריבית איכא בינייהו מר סבר צד אחר בריבית מותר ומר סבר צד אחר בריבית אסור רבא אמר כולי עלמא צד אחר בריבית אסור והכא ריבית על מנת להחזיר איכא בינייהו מר סבר ריבית על מנת להחזיר מותר ומר סבר אסור: וחכמים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לארם להשתין מים בתוך ארבע אמות של תפילה אמר רב יוסף מאי קמ״ל תנינא רבי יהודה אומר מוכרין אותה לשום חצר והלוקח מה שירצה יעשה ואפילו רבנן לא קאמרי אלא בית הכנסת דקביע קדושתיה אבל ארבע אמות דלא קביע קדושתיהו לא תני תנא קמיה דרב נחמן המתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין והמשתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל אמר ליה בשלמא המשתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל תנינא כמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות אלא המתפלל מרחיק ארבע אמות משתין למה לי אי הכי קרשתינהו לכולהו שבילי דנהרדעא תני ישהא בשלמא משתין ישהא כדי הילוך ארבע אמות משום ניצוצות אלא מתפלל ישהא כדי הילוך ארבע אמות למה לי אמר רב אשי שכל ר׳ אמות תפילתו סרורה בפיו ורחושי מרחשן שפוותיה: זלפן סימן:

שאלו תלמידיו את רבי זכאי במה הארכת ימים אמר להם מימי לא השתנתי מים בתוך ארבע אמות של תפילה ולא כניתי שם לחבירו ולא ביטלתי קידוש היום אמא זקינה היתה לי פעם אחת מכרה כפה שבראשה והביאה לי קידוש היום תנא כשמתה הניחה לו שלשה מאות גרבי יין כשמת הוא הניח לבניו שלשת אלפים גרבי יין רב הונא הוה אסר ריתא וקאי קמיה דרב אמר ליה מאי האי אמ׳ ליה לא הוה לי קידושא ומשכנתיה להמיינאי ואתאי ביה קידושא אמר ליה יהא רעוא דתיטום בשיראי כי איכלל רבה בריה דרב הונא אניש גוצא הוה גנא אפוריא אתיין בנתיה וכלתיה שלחן ושריין מניהי עלויה עד דאיטום בשיראי שמערב ואיקפד אמר מאי טעמא לא אמר לי כי ברכתיך וכן למר שאלו תלמידיו את רבי אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר להם מימי לא עשיתי קפנדריא לבית הכנסת ולא פסעתי על ראשי עם קרוש ולא נשאתי כפי בלא ברכה שאלו תלמידיו את רבי פרירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא קדמני אדם לבית המדרש ולא

עין משפט

רבי יהודה אמר אם לאחד בריבית מותר כו׳ מאי שנא מלוה שאף בשאר דשמא תיקר התבואה ויש לומר דשאני הכא דלא הוי דרך הלוואה אלא בתורת מכר אתא לידיע ואכתי קשיא מאי שנא ממשכן לו בית משכן לו שדה דלמר קתני דאפילו למר ליכא לכשתרצה ותמכרם לי בדמי הלואתי ואכל פי׳ יותר ממה שהלוה אסור ואמר רב הונא בריה דרבי יהושע דלא כרבי יהודה דלמר כרבי יהודה אף אם אין אם אין לאחד בריבית מותר והכא ליכא כי אם לאחד בריבית דשמא לא ימכרם ונמצא הוי הלוואה מדקאמר משכן ואפילו הכי שרי רבי יהודה ויש לומר דאכתי לא דמי כלל להלוואה שאף בשאף דקתני ליכא לאחד מכר כלל אבל הכא ונתי משכן ליכא לאחד מכר: רבא אמר ריבית על מנת להחזיר ליכא ביניהו ולרבי מאיר דמתניתין סבירא ליה שהיו מתנין להחזיר שכירות בית הכנסת שחזרו ובקשו שרי כרבי יהודה: לא השתנתי בתוך ד׳ אמות של תפילה ואפילו ליכא שיח היתל נמור כנון שחוק כדי הילוך ד׳ אמות: ולא כניתי שם לחברי אפילו כנוי דלא הוי נבלי ופח דאמרינן דקמכב׳ אין לו חלק לעולם הבא הוי בכינוי של פנס משפחה: הניחה לונשפיס נרבי יין כדאמרינן הזהיר בקידוש היום זוכה וממלאין לו נרבי יין: שאלו תלמידיו את רבי פרידא במה הארכת ימים קשה דאדרבה קיל בזכות שהיה שוכה לתלמיד אחד ק׳ זימני ונפק בת קול ואמר כלה לי דליזכי כולי האי דרי׳ לעלמא דאתי אלא דליחיי ד׳ מלך שכין אמר הקב״ה יקבו ליה הא ופא ול דמעיקרא לא ידע כן עד לבסוף שרלה שחיק כל כך: כי

מתני׳ אין מוכרין את של רבים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו דברי ר׳ מאיר אמרו לו אם כן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה: גמ׳ שפיר קאמרו ליה רבנן לרבי מאיר ורבי מאיר מעיר גדולה לעיר קטנה מרבים ליחיד ליכא קדושה ורבנן אי איכא למיחש כי האי גוונא נמי איכא למיחש משום ברוב עם הדרת מלך: מתני׳ אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו דברי רבי מאיר וחכמים אומרים מוכרין אותו ממכר עולם חוץ מארבעה דברים למרחץ ולבורסקי לטבילה ולבית המים רבי יהודה אומר מוכרין אותה לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה: גמ׳ ולרבי מאיר היכי דיירי בה הא הויא לה ריבית אמר רבי יוחנן ר׳ מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה דאמר צד אחר בריבית מותר דתניא הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר בזמן שמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור רבי יהודה אומר אפילו לוקח אוכל פירות מותר ואמר רבי יהודה מעשה בבייתוס בן זונן שעשה שדהו מכר על פי רבי אלעזר בן עזרי׳ ולוקח אוכל פירו׳ אמרו לו משם ראייה מוכר אוכל פירו׳ היה ולא לוקח מאי ביניהו צד אחר בריבית איכא בינייהו מר סבר צד אחר בריבית מותר ומר סבר צד אחר בריבית אסור רבא אמר כולי עלמ׳ צד אחר בריבית אסור והכא ריבית על מנת להחזיר איכא בינייהו מר סבר ריבית על מנת להחזיר מותר ומר סבר אסור: וחכמים אומרי׳ מוכרין אותו ממכר עולם וכו׳: אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לארם להשתין מים בתוך ארבע אמות של תפילה אמר רב יוסף מאי קמ״ל תנינא רבי יהודה אומר מוכרין אותה לשום חצר והלוקח מה שירצה יעשה ואפילו רבנן לא קאמרי אלא בית הכנסת דקביע קדושתיה אבל ארבע אמות דלא קביע קדושתיהו לא תני תנא קמיה דרב נחמן המתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין והמשתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל אמר ליה בשלמא המשתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל תנינא כמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות אלא המתפלל מרחיק ארבע אמות משתין למה לי אי הכי קרשתינהו לכולהו שבילי דנהרדעא תני ישהא בשלמא משתין ישהא כדי הילוך ארבע אמות משום ניצוצות אלא מתפלל ישהא כדי הילוך ארבע אמות למה לי אמר רב אשי שכל ר׳ אמות תפילתו סרורה בפיו ורחושי מרחשן שפוותיה: זלפן סימן:

שאלו תלמידיו את רבי זכאי במה הארכת ימים אמר להם מימי לא השתנתי מים בתוך ארבע אמות של תפילה ולא כניתי שם לחבירו ולא ביטלתי קידוש היום אמא זקינה היתה לי פעם אחת מכרה כפה שבראשה והביאה לי קידוש היום תנא כשמתה הניחה לו שלשה מאות גרבי יין כשמת הוא הניח לבניו שלשת אלפים גרבי יין רב הונא הוה אסר ריתא וקאי קמיה דרב אמר ליה מאי האי אמ׳ ליה לא הוה לי קידושא ומשכנתיה להמיינאי ואתאי ביה קידושא אמר ליה יהא רעוא דתיטום בשיראי כי איכלל רבה בריה דרב הונא אניש גוצא הוה גנא אפוריא אתיין בנתיה וכלתיה שלחן ושריין מניהי עלויה עד דאיטום בשיראי שמערב ואיקפד אמר מאי טעמא לא אמר לי כי ברכתיך וכן למר שאלו תלמידיו את רבי אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר להם מימי לא עשיתי קפנדריא לבית הכנסת ולא פסעתי על ראשי עם קרוש ולא נשאתי כפי בלא ברכה שאלו תלמידיו את רבי פרירא במה הארכת ימים אמר להם מימי לא קדמני אדם לבית המדרש ולא

מתנותיה

מבואר לקמן דף פג ע״ב

מיים פ׳ ג׳ מהל׳ תפלה כחג עשין יט עור לאו סימן קכא קכג

מיים פ׳ ו׳ מה׳ מלוה ולוה סמג לאוין קנג טיר ל׳ סימן קעד

קט מיים פ׳ ג׳ מהל׳ קש ומיים פ׳ ד׳ מהל׳ תפלה כחג עשין יח עור לאו סימן נב

ברכות דף כח

מוטי דף לט

מבואר לקמן דף פג ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מעבדי׳ דף כה ע״ב

מתנותיה הזריע והלחיים והקיבה: ולא בירכתי בפעודה לפני כהן דאמר
מר וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון: משכיחי
שנורמין לבני אדם לשכחותי שקדושה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ
לומר לו קחת דוח בתודה: לא כתכבדתי כו' מפרש לה ואזיל: מרא
פוליס בלעז: ויקח שקיל מיניה לכבדו
ויסלחה הוא: דדיתי במחתיך שתתה משת
כליס זה בעירך: נוזי סריסין היו עבדים
משרתים לותו וקא מחו ליה לרבי עקיבא
סבורין היו שהיה קץ בחייו: מה נאמר
כפה את הכבש לחד תעשה בבקר: ולא
עמדתי על מידותי לשלם גמול רע למי
שניערני: ללמוד מני נדיך חולי חוכל
לקיים: ונלא פני יקושפט מלך יקודה
מני נושא מם מביט מלין ומם מדיך שישע
אמר כן ליקורס: הבאים מחריך בהמה
ידעו בתמיה אין טוב לך לחיות ימים רבים
כמוני שא"כ לא יטלו בניך בגדולתך ואתה
בפיח ומם כל ימיכם יהיו הדיוטות:
הרהרתי דברי תורה: בלא תורה נרפתי
מגורה בפי תמיד: בחביכתו אם כיבו עם
לחבירו לנגלי: ואמרי לה בחביכותו אפי'
אותו כיבוי שמסודר ובא לו ממשפחתו עם
דופי כמו כתב חביכתו וחביכתו דמסכת
ניטין: מתני' מפשילין חבלי וקוח קדין
לכל מלאכות אלא לפי שהפשלת חבלים
צריך מקום מרווח פנוי ובית הכנסת גדול
הוא ורחוי ומספיק לכך: מפני עגמת נפש
מניחין בו עשבים כדי שתהא עגמת נפש
לרוחין ושיזכירו את ימי בניהו ואת
שהיו רגילין להתאסף עם יבקשו רחמים
שיחזירו לקדמותו: גמ' מין מוכלין
בהן כו' ולא נרפי ואין מוכלין בהן דכולהו
פירושא דקלות ראש הן לשון קלות ש
שמקילין אותו: ואין

ולא בירכתי לפני כהן ולא אכלתי מבהמה
שלא הורמו מתנותיה דאר' יצחק אמ' ר' יוחנן
אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה
ואמר ר' יצחק כל האוכל מבהמ' שלא הורמו
מתנותיה כאלו אוכל טבלים ולירת הילכתא
כוותיה ולא ברכתי לפני כהן למימ' דמעליות'
היא והא אר' יוחנן כל תלמיד חכם שמברך
לפניו אפילו כהן גדול עם הארץ אותו תלמיד
חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות אל
תקרי משנאי אלא משניאי כי קאמר איהו
בשוין שאלו תלמידיו את ר' נחוניא בן הקנה
במה הארכת ימי' אמ' להם מימי לא נתכבדתי
בקלון חבירי ולא עלת' על מטתי קללת חברי
וותרן בממוני הייתי לא נתכבדתי בקלון
חברי כי האי גוונא דרי מרא אכתפיה
אתא רב חנא בר חנילאי וקאדרי מינירה א"ל
אי רגילת דדרירת במאתיך דרי ואי לא א
איתייקורי אנא בזילות' דידך לא ניחא ליולא
עלתה על מיטתי קללת חבירי כי האי דמר
זוטרא כי הוה סליק לפורייה אמר שרי לירה
לכל מאי דצערן וותרן בממוניה הייתי דאמ' מר
איוב וותרן בממוניה הוה שהיה מניח פרוטה
לחנוני ממוניה שא רבי עקיבא את ר' נחוניא
הגדול אמר לו במה הארכת ימים אתו גווזי

וקא מחו ליה סליק יתיב ארישא דדיקלא אמ' לו רבי אם נאמר כבש למה נאמ' אחר
אמר להו צורבא מרבנן הוא שבקוהו אמר לו אחר מיוחר שבעדרו אמר לו מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מידותי
וותרן בממוני הייתי לא קבלתי מתנות כי האי דרבי אלעזר כי הוו משדרי ליה מתנות מבי נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמנו
ליה לא הוה אזיל אמר להו לא ניחא לכו דאחיה דכתיב שונא מתנות יחיה רבי זירא כי הוו משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה
שקיל כי מזמני ליה אזיל אמר אתייקורי דמתייקרי בי ולא עמדתי על מרותי דאמ' רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו
כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע למי נושא עון למי שעובר על פשעיו שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה במה
הארכת ימים אמר לו קצתי בחיי אמר לו רבי תורה היא וללמוד אני צריך אמר לו מימי לא נסתכלתי ברמות ארם רשע ראר
יוחנן אסו' לארם להסתכל בצלם דמות ארם רשע שנאמר ולא פני יהושפט מלך יהוד' אני נושא אם אביט אליך ואם אראך
רבי אלעזר אמר עיניו כהות שנאמר ויהי כי זקן יצחק ותכהן עיניו מראות משו' ראסתכל בעשו הרשע והא גרמא ליה והאמר
רבי יצחק לעולם יתהי קללת הריוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר הנה הוא לך כסות
עינים אל תקרי כסות אלא כסיות עינים הא והא גרמא ליה רבא אמר מהכא שאת פני רשע לא טוב בשערת פטירתו אמר לו
ברכני אמר ליה יהי רצון שתגיע לחצי ימי ולכולהו לא אמר לו והבאים אחריך בהמה ירעו אבות בר איהי ומנימן בר איהי חד
אמר תיתי לי דלא אסתכלי בנוי וחד אמר תיתי לי דלא עברי שותפות בהדי נוי שאלו תלמידיו את רבי זירא במה הארכת
ימים אמר להם מימי לא הקפדתי בתוך ביתי ולא צערתי בפני מי שגדול ממני ולא הרהרתי במבואות המטונפות ולא הלכתי
ארבע אמו' בלא תורה ובלא תפילין ולא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי ולא ששתי בתקלת חבירי ולא
קראתי לחבירי בחניכתו ואמרי לה בחכינתו: מתני' ועור אמר רבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידין
לתוכו ואין מפשילין לתוכו חבלים ואין פורשין לתוכו מצודות ואין שוטחין עליו גגו פירות ואין עושין אותו קפנדריא שנאמר
והשימותי את מקדשיכם קדושתן אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש: גמ' תנו רבנן בתי
בנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש אין אוכלין בהן ואין שותין בהן ואין

קיא
מיימ' פ' יח מהל' תפלה
סמ"ג עשין יט עור מם
סימן קכח

בתי כנסיות של בבל על תנאי הן עשויין רונה לומר כל זמן שהן בנין
דקא חזינן בברייתא דלעיל ונם שהחמירו לא היו רוצים ליכנס
בהן בנשמים מפני הנשמים אלא משום דשמעינן בעי נילותא והכא מיירי
כשחרב דאז מקני קהלי ודוק לחותן שבבבל מקני קהלי שקדי לעת בא
נואל במהרי בימינו תפקע קדושתן מבבל נר מצוה
לחותן שבארץ ישרש לא מקני קהלי שקדי
קדושתן לעולם קיימת ואם תאמר כיון
דמקני קהלי לחותן שבבבל אם כן קשה
מקני לעיל דרבינ דקוה ליה כי כניסתה
בארעי ואמר ליה רב אשי זיל זבי משבעה
טובי העיר ואמאי מצטריך לעשות כן אלא
שבחרב ויש לומר משום דזרעה דזריעה
היו קלות ראש ביותר וענמת נפש ומשום
הכי אסור לפילו בחורבנה: ואף על
פי כן אין נוהגין בהן קלות ראש פירוש
בבניה שקהי בחורבנה שהי בבל הני
ואצטריך לאשמועינן משום דסלק דעתך
אמי דדוקא לכילה ושתייה דהני קלו ראש
ביות הוא דאסיר אבל חשבונות דלא הוי
קלות ראש כל כך סלק דעתה אימי דשרי
קא"ל דלא: שאפילו רואות דם טפה
כחרדל יושבות עליה שבעה נקיי ולא קשיא
מהא דאמר בנידה פרק יונה דופן שאפי' ק"ו מ"ק
כעין חרדל טמא דשמא הקט לא מיירי
להכניסה שבעה נקיים אלא לקיות כדה
דלוריתא וקשי' היאך מניחו טפה כחרדל
הנורמת שבעה נקיים בדלוריתא דודאי
לא תקנו חכמי' דבר דלית דכוות' דלוריית'
ויש לומ' דאשכחת בה שפיר בו' לספידתה
שמותרת הכל: מבטלין

ואין ניאותין בהן ואין מטיילין בהן ואין נכנסין
בהן בחמ' מפני החמה ובנשמ' מפני הנשמים
ואין מספידין בהן הספר של יחיד אבל קורין
בה' ושונין בהן ומספידין בהן הספר של רבים
אר' יהור' אימתי ביישובן אבל בחורבנן מניחין
אותן ועולין בהן עשבי' ולא יתלוש מפני ענמת
נפש עשבים מאן דכר שמיהו חסורי מיחסרא
והכי קתני ומכברין אותן ומרביצין אותן כדי
שלא יעלו בהן עשבי' אר' יהור' אימתי ביישובן
אבל בחורבנן מניחין אותן עלו בהם עשבי' לא
יתלוש מפני ענמת נפש אר' אסי בתי כנסיות
שבבבל על תנאי הן עשויין ואע"פ כן אין נוהגין
בהן קלו' ראש ומאי ניהו חשבונו' אמ' רב אסי
בית הכנסת שמחשבין בו חשבונות מלינין בו
את המת מלינין סלקא דעתך לא סניא דלאו
הכי אלא לסוף שילינו בו מת מצוה: ואין
ניאותין בהן אמ' רבא חכמי' ותלמידיה' מותרין
דאמר רבי יהושעבן לוי מאי בי רבנן ביתא
דרבנן: ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה
ובנשמים מפני הנשמים: כי הא דרבינא ורב
אדא בר מתנה הוו קיימי ושאלי שאילתא
מרבא אתא זילחא דמיטר' עיילי לבי כנישתא
אמרי האי דעיילינן לבי כנישתא לאו משום מיטרא אלא משו' דשמ'תא בעיא צילותא
כיומא דאסתנא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אצטריך ליה לאינים למיקרי
גברא בי כנישתא מאי אמר ליה אי צורבא מרבנן הוא לימא הילכתא ואי תנא הוא
לימא מתנית' ואי קרא הוא לימא פסוקא ואי לא לימא ליה לינוקא אימא לי פסוקיך
אי נמי נישהי פורתא וניקו': ומספידין בהן הספר של רבים: היכי דמי הספידא
דרבי' מחוי רב חסדא כגון הספידא דקאי ביה רב ששת מחוי רב ששת כגון הספידא
דקאי ביה רב חסדא רפרם אספרה לכלתיה בבי כנישתא אמר משום יקרא דידי
ורמיתא אתו כוליה עלמא רבי זירא ספריה להההוא מרבנן בבי כנישתא אמ' אי משום
יקרא דידי אי משום יקרא דידיה רמיתא אתו כולי עלמא ריש לקיש ספריה להההוא
צורבא מרבנן דשכיח בארעא דישראל דתני הילכתא בעשרים ובארבעה עשורתא
אמר ויי חסדא ארעא דישראל גברא רבה ההוא דהוה תני הילכתא סיפרא וסיפרי
ותוספתא ושכיב אתו ואמרו ליה לרב נחמן ליספריה מר אמ' היכי ניספריה הי צנא
דמלי סיפרי דחסר תא חזי בין תקיפי דארעא דישראל לחסידי דבבל תנן התם
וראשתמש בתגא חלף תני ריש לקיש זה המשתמש במי ששונה הלכות בתורה של
תורה ואמר עולא לשתמיש איניש במאן דתני ארבעה ולא לשתמיש במאן דמתני
ארבעה כי הא דריש לקיש הו' אזיל באורח' מטא עורק' דמיא אתא ההוא גברא
ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה אמר ליה קרית אמר ליה קרינא תנית תנינא
ארבעה סידרי משנה אמר ליה פסלת לך ארבע' טורי וטענת בר לקיש אכתפך שדי
בר לקישא במיא אמר ליה ניח' לי דאשמע' למר אי הכי גמור מיניה הא מילת' דאמר
רבי זירא בנות ישראל הן החמ'ירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות
עליו שבעה נקיים תנא דבי אליהו כל השונה הלכות מובט' לו שהוא בן העולם הבא
שנאמר הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות תנו רבנן מבטלין

כתובות דף ה ע"ב

ואין כיאותי' ואין מתקשטי' לתוכו ואין מטייל' שם: הספר של רבי' של תלמיד
חכם שמת שנריכין להתאסף ולהספידו ובי' הכנסת דאי לכך לפי שהו' בית
גדול: מאן דכר שמיהו היכא שמעינן לתנא קמא לעשות בהן דבר שמוכיע'
מלעלות עשבים: תימתי מכבדין ומרביצין אותן בייאוכן לאחר שמכבדין
מזלפין את המים להרביץ את האבק:

על תנאי על מנת שישתמשו בהן: מלינין
בו משמע דחובה היא להלין בה את המת:
לסוף שילינו בו מיתי מעוה שימותו בעיר
מתים שאין להן קוברין: מאי בי רבנן
למה קורין בתי מדרשות בי רבנן לפי
שניתם הוא לכל דבר: זילחא דמטרא
זרם מים שבאין בכח: לאו משום מיטרא
שנן עליהו מפני הנשמים שאם לא הייהו
עוסקין בשמיעת' לא הייהו נכנסין: נילות'
דעת נלולא ומיושבת שאין בו טרוד בכלום
מאחר: לי נריכא ליה לאינים למיקרי
נברא מבי כניסתא: מאי כיעבד מאחר
שאין נכנסין בהן אלא לצורך: לימת
ליזוקא שהתיזוקות היו דנילין לקרו' בבית
הכנסת: כגון הספידא דקאי בי רב
ששת אם ימות אדם אחר בי רב ששת:
למר מי משום יקרא דידי מי משום יקרא
דמתא הוה ליה הספר של רבים אתו כולי
עלמא לספוד: דהוה תבי הילכתא שהיה
שוכח משניות לתלמידים בכ"ד שורות של
תלמידים הכי נרסינן חסרא ליה ארעא
דישראל נברא דכה: היכי אספוד במאי
אספדנו: הי ננח אלא סיפרי הינו אלא
כסא שמילאוהו ספרי' ואין מבין מה בתוכ'
לף שוכה הלכות ולא שימש תלמידי חכמי'
לתלמוד שיבינוהו טעמי משנה ופעמים
שדברי משנה סותרין זה את זה ונריך
לתרוכ כגון הכא במאי עסיקינן וכגון
הא מני ר' פלוני היא וכגון חסורי מיחסר
הינו יודע מה שוכח: תקיפי ארע' דישרא'
דיש לקיש דלמדין במסכת יומא דאפילו
בקדי רבה בר בר חנה לא משתעי דמתן
דמיושתעי בקדי דיש לקיש יהבין לי' עיסק
בלא סקדי: רב נחמן בר יצחק מחסידי
בבל בשילקי מסכת סוטה דקאמר לי' לא
תיתבי ילתא חטא דליכא לאה: בתנא
כתר תורה חלף עבר מן העולם: עורקמ'
דימא שלולית של מי' מכונסין: דלישמעי'
שמעם לאדוכי: שהחמירו על עצמן
דמדלוריתא אין נריכה שבעה נקיים שלא
קדוק שלשה ימי' רנופי' כתוך יא יום שבין
נדה לנדה אבל בתחלת נדתה אפי' רואה
כל שבעה ופסקה לערב טובלת בלילה
ומן החמירו על עצמן אפי' שאין הכל ב
בקיאי בפתח נדת' לימתי מן עומדות בי"א
ימים שבין נדה לנד' ואם תאמ' לא יחמירו
אלא בנ' רנופין כדכתיב ימים רבים אלא
עת נדתה פעמים שרואי' דם כל' מזקיקתה
לשבעה נקיים מן התורה כיון שתחילה
לספור שבעה נקיים לאחר שהיתה זבה
נמורה וספרה שבעה נקיי' ובשביעי ראת'
אפילו כאחרל שתרק הכל ונריכה לחזור
ולספור שבעה נקיים לימי שמא ראת' שני
ימים ולא ידעה והיום ראתה וידעה דהוו
להו שלשה ימים רנופין ונריכה שבעה
נקיים ועל כן הקמירו: להכנעת

עירובין דף ס

נדה דף לג ע"ב
כילד דף סו
כילד דף עג

להכנסת כלה לגלותה מביא לביה חוסתה: כגון דחייני נהרי מאבולא לסיכרא מחיכ לכשיס משער העיר על בית הקברות מקום שמוסדין לותו שם: כתיבתה של תורה: דשף ויתיב ובנהקו יכניה וסיעתו מלכנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפריה יחוננו: דכי מרחיקנא פרסה אני

כתובות קף יז ע"ב קוף: בית רביבו רב: וכרמל בים יבא למדנו שעבר כרמל את הים ולימתי היה בשעת מתן תורה: כשהיה כשמעה מדמקיפנא לידי לימול בהא בעוד ש שלקיף שורות של בתים קלנו ליכנס דרך הבית הזה ולקנר את הדרך ממבוי למבוי ובית הכנסת בין שניהן: מעיקרא קודש שבנה בית הכנסת שם: מריש משום כבודן של מתים אלין מהנין בהן קלות דשם קלי: מתני' קורין בפרשת שקלים להודיע שיבילו שקליהן בחדר כדי שיקריבו בחד בניסן מתרומת הלשכה כדאמרינן בגמ': ומפסיקין לשבת הבאה מלומד פרשה שנייה כדי שתקרא פרשה זכור בשבת הסמוכה לפורי לסמוך מחיית עמלק למחיית המן פרק מדומה להזכיר לת ישראל לטהר שיעשו פסיקין בטהרה: ברביעית החודש הזה לכם שש פרשיות הפסח ובתלמוד ירושלמי גרסינן אמר ר' חמא בריה הוא שיקדום הקודם לפרשת פרה שהרי בתי' בניסן הוקם המשכן ושיבי לו בשנה הפרה ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל: לכל מפסיקין מלקרי' בעניין היום וקורין בענין מועד מעין המאור למעמדו' וקורין במעשה ברשות כדתניא לקמן בשמעתין: גמ' מאי מסיעין על השקלים בקברי בית דין: ועל

שמואל ב ב
ישעיה מג
ישעיה סג
דברים ל

מבטלין תלמו' תורה להוצאת המת ולהכנס' הכלה אמרו עלין על ר' יהודה ברבי אלעאי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה במה דברים אמורים בשאין שם כל צורכו אבל יש שם כל צורכו אין מבטלין וכמה כל צורכו אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב תריסר זפי גברי ושיתא אלפי שיפורי ואמרי לה תריסר אלפי גברי ומיניהו שיתא אלפי שיפורי עולא אמר כגון דחייצי גברי מאבולא עד סיכרא רב ששת אמר כנתינתה כך נטילתה מה נתינת בששי ריבוא אף נטילתה בששי ריבוא הני מילי למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא תניא ר"ש בן יוחי אומ' בוא וראה כמה חביבי ישראל לפני הקב"ה שבכל מקו' שגלו שכינה עמהן גלו למצרים שכינה עמהן שנ' הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים וגומר גלו לבבל שכינה עמהן שנא' למענכם שלחתי בבלה גלו לאדום ושכינה עמהן שנ' מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצר זה הדור בלבושו וגו' ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן שנאמר ושב ה' אלריך את שבותך והשיב לא נאמר אלא ושב מלמר שהקב"ה שב עמהן מבין הגליות בבבל היכא אמר אביי בבי כנישתא דהוצל ובבי כנישתא דשף ויתיב בנהרדעא ולא תימא הכא והכא אלא זמנין הכא וזמנין הכא אמר אביי תיתי לי דכי מרחיקנא פרסה עיילנא ומצלינא התם אבוה דשמואל הוה יתיב בכנישת' דשף ויתיב בנהרדעא אתאי שכינה שמע קול רינשא ולא נפק אתו מלאכי השרת וקא מבעתו ליה אמר לפניו רבונו של עולם עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי אמר להו שבקוהו ואתי להם למקדש מעט אמר רבי יצחק אילו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל ורבי אלעזר אמר זה בית רבינו שבבבל דרש רבא מאי דכת' מעון אתה היית לנו זו בתי כנסיות ובתי מדרשות אמר אביי מריש הואי גריסנא בביתא ומצלינא בבי כנישתא כיון דשמעית להא דקאמר דוד ה' אהבתי מעון ביתך הואי גריסנא בבי כנישתא תניא רבי אלעזר הקפר אומר עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל שנאמר כי כתבור בהרים וכרמל בים יבוא והלא דברים קל וחומר ומה תבור וכרמל שלא באו אלא לפי שעה ללמוד תורה נקבעין בארץ ישרא בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין בהן ומרביצין בהן תורה על אחת כמה וכמה דרש בר קפרא מאי דכתיב למה תרצדון הרים גבנונים יצתה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם סיני כולכם בעלי מומין אתם אצל סיני כתיב הכא גבנונים וכתיב התם או גבן או דק אמר רב אשי שמע מינה האי מאן דיהיר בעל מום הוא: אין עושין אותו קפנדריא: מאי קפנדריא אמרבא קפנדריא כשמה מאי כשמה כמאן דאמר אדמקיפנא אדרי אישול בהא אמר רבי אבהו אם היה שביל מעיקר' מותר אמר רב נחמן בר יצחק הנכנס על מנת שלא לעשות קפנדריא מותר לעשותו קפנדריא ואמר' חלבו אמר רב הונא הנכנס לבית הכנסת להתפלל מותר לעשותו קפנדריא שנאמר ובבא עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב: עלו בו עשבים לא יתלוש מפני ענמת נפש: והתני' אינו תולש ואוכל אבל תולש ומניח כי תנן נמי מתני' תולש ומאכיל תנן ת"ר בית הקברות אין נוהגין בהן קלות ראש אין מרעין בהן בהמ' ואין מוליכין בהן אמת המי' ואין מלקטין בהן עשבים ואם ליקט שורפן במקומן מפני כבוד מתים אהייא אילימא אסיפא כיון ששרפן במקומן מאי כבוד מתים איכא אלא ארישא: מתני' ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת בשנייה זכור בשלישית פרה ארומה ברביעית החודש הזה לכם בחמישית חוזרין לכסדרן לכל מפסיקין בראשי חדשים בחנוכה ובפורים בתעניות ובמעמדות וביום הכיפורים: גמ' תנן התם באחר באדר משמיעין על השקלים ועל

יחזקאל יח
תהלים ג
תהלים כו
ירמיה מו
תהלים סה
ויקרא כו
נדרים קף מד
יחזקאל מו

ד ק 4 ר

ר"ג מנוח קיג

משום שהזיז ממקומו ומת מנוק קוכח מקומו: הני מילי למאן דקרי ותני מאבל למאן דמתני לית ליה שיעור ממילא שמעינן דלמאן דלא קרי ותני לית ליה שיעור ומאין מבטלין תלמוד תורה בשביל מלאך כדי כורכו להתעסק בו ודווקא לעני ביטול תורה אבל לעניו ביטול מלאכה אסור לכל בני העיר שקרי פר' שו מנלחין לא מחלק בעניו ליסור מלאכה בין מאן דקרי ותני למאן דלא קרי ותני:

מיימ' פ' יא מהל' תפלה סמ"ג עשין נ טור יו"ד סי' ספח

קיד

אין מרעין בהן בקמות משום כבודן של מתים אבל הקילנות שבוטעין בהן מותרין ואין בהן משום כבודן של מתים מחרי שאינן על הקברי' עצמן: לכל מפסיקין וכו' וליום הכפורים נרין לומר דמייתי במנחת יום הכפורים שאל להיות בשבת ואף על גב דאמר שמפסיקין מן הסדר שאל בלותה שבת וקורין בפרשת עריות וכן בכל הני שאין קורין אלא שלשה כנון תעניות ומעמדות וחנוכה ופוריס דליכא למימר דמייתי ביום הכפורים שחרית ש שקורין בפרש מחרי מות בחול שמש ובשב' שבע' דאם כן למאי נקט יום הכפורי לפני שאר מועדות נמי: ועל

מיימ' פ' יא מהל' תפלה סמ"ג עשין נ טור יו"ד סי' ספח

מיימ' פ' יג מהל' תפלה סמ"ג עשין ג טור יו"ד סי' קיח

מיימ' פ' יג מהל' תפלה סמ"ג עשין יט טור שם סימן קיח

קיו

מיימ' פ' כ מהל' כלאים סמ"ג לאוין רעט

לעיל קף יג מק קף ו מקלים קף ב

ועל הכלאים בשלמא על הכלאים זמן זריעה היה אלא על השקלים מנלן אמ' רבי יאשיה דאמ' קרא זאת עולת חרש בחדשו אמר תור' חרש והבא קרבן מתרומה חרש וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חרש קרמינן וקרינן באחר בארר כי היכי דליתו שקלים למקדש כמאן דלא כרבן שמעון בן גמליאל דאי רבן שמעון בן גמליאל האמר שתי שבתות דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל כיון דאמר מר בחמשה עשר בו שולחנות יושבין במרינה ובעשרים וחמשה יושבין במקדש משום שולחנות קרמינן וקרינן מאי פרשת שקלים רב אמ' צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי ושמואל אמר כי תשא בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דקרי לה פרשת שקלים דכתיב בה שקלים אלא למאן דאמר את קרבני לחמי הכא מידי שקלים כתיבי התם אין טעמא מאי כדרבי טבי בשלמא למאן דאמר צו את בני ישראל משום דכתיבי קרבנות התם כדרבי טבי אלא למאן דאמר כי תשא קרבנות מיכתיבי שקלים לאדנים כתיבי כדתני רב יוסף שלש תרומות הן של מזבח למזבח ושל ארני לארנים ושל ברק הבית לברק הבי' בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דשני האי ראש חרש משאר ראשי חדשים שא למאן דאמר צו את קרבני מאי שני שני דאילו ראשי חרשי' קרו שיתא בעניינא דיומא וחד בראש חורש ואלו האידנא כולהו בראש חורש הניחא למאן דאמר לסדר פרשיות הוא חוזר אלא למאן דאמר לסדר הפטרות הוא חוזר ופרשתא דיומא קרינן מאי שני שני דאילו ראשי חדשים קרו שיתא בעניינא דיומא וחד קרי בראש חורש ואילו האידנא קרו תלתא בעניינא דיומא וארבע' קרו בראש חרש מיתיבי ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים ומפטירין ביהוידע הכהן בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמפטירי' ביהוידע הכהן דדמי לה דכתיב בסוף נפשות ערכו אלא למאן דאמר את קרבני לחמי מי דמי דמי כדרבי טבי מיתיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמתרמי בההוא זימנא אלא למאן דאמר צו את קרבני מי מתרמי בההוא זמנ' אין לבני מערב' דמסקי לראוריתא בתלת שנין תניא כוותיה דשמואל ראש חרש אדר שחל להיו' בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בשל ראש חדש ואחד בכי תשא ואמר רבי יצחק נפחא ראש חדש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בראש חדש ואחד בחנוכה וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רבי יצחק אבל בהך כרב סבירא ליה דאמר פרשת שקלים את קרבני לחמי ובשתי תורות סגי קא משמעלן ולימא האולא בעיא הך חדא מכלל חבירתה איתמר איתמר ראש חודש טבת שחל להיות בחול אמר רבי יצחק קרו תלתא בראש חודש וחד בחנוכה ורב דימי דמן היפה אמר קרו תלתא בחנוכה וחד בראש חרש אמר רבי מני כוותיה דרבי יצחק נפחא מסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם אמ' רבי אבין כוותי' דרב דימי מסתבר' מי גרם לרביעי שיבא ראש חודש הילכך רביעי בראש חודש בעי מיקרי מאי הוי עלה רב יוסף אמ' אין משגיחין בראש חרש ורבה אמר אין משגיחין בחנוכה והלכתא אין משגיחין בחנוכה וראש חודש עיקר איתמר חל להיות באתה תצוה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מאתה תצוה עד כי תשא וחד מכי תשא עד ועשית אמר אביי

אמרי

על הכלאים דזמן זריעה היא לאו דוקא זמן זריעה אלא לאו הכי קאמר הזמן שמפר בקמקבל אלא דוקא לומ' סוף זריעה וכבר נדלו התבואות והזרעים ואז הכלאי' ניכרי' לכל קודם לכן אין ניכרין:

קדא

כר מנחם קיז

מיימ' פ' ק' מהל' שקלים הי"ג עשין מה טור ולא מיתן תטע

קיח

מיימ' פ' יג מהל' תפלה מ"ע עשין יט טור ולא מיתן תרפה תרפ

מלכים ב יא

חדא מכלל חבירתה לתמר ואם תמ' למאן דאמ' מכלל חבירתה לתמי' ניקא כיון דידעינן לידך כל שכן קא ויש לומ' דמאן דאמ' בתתרי' דרב קיק לסבר דרגש חדש אדר שחל להיות בשבת שאין מוציאי' כי אם שתי תורו' ולא קיו ידעי כלל לידך דרבי יצחק ומיק קטעם ליטעריך לאשמועינן הקיל דרגש חדש טבת שחל להיו' בשבת דמוציאין שלשה ספרי תורות: והלכתא אין משגיחין בחנוכה פירוש לעצותו עיקר ואף על גב דהלכתא כרבה לגבי רב יוסף מכל מקום הוצרך לפסוק הלכה כוותיה משום דסליגי עליה שאר אמוראי: עליין

ועל הכלאים בשלמא לאחר שנתן כל הני אחר שלמה לי: אלא למאי תורף יש לך חודש שאתה צריך לאחר בהבאת עולת תמידין ומוספין מתרומת אחר ואיזו היא שנתן הוא לבדו לאחר השנ': כמאן מקדמינן כולי האי דלא כרבן שמעון בן גמליאל: בט"ו באדר שולחנות בעלי מטבעות המחליפין שקלי כסף נפרוטות: יושבי במקדש הוא סימן שבכר קרב זמן לתרומת הלשכה בשלש קופות וימקרו ויביאו מאותו היום מתחילין למשכן את המעכבים: משום שולחנות קדמינן לאחר באחד באדר דקייצו שתי שבתות ועשאו דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן בפרק קמא דפסחים: טעמא כדרבי טבי טעמא מאי מייתינן שקלי באחד באדר כדרבי טבי שיקריבו קרבנו באחד בניסן מתרומת אחר ואך מנוה הוא כתיב: שקלי לאדנים פתיבי הוא כדכתיב ולקחת את כסף הכפורים ונתת אותו על עבודת אוהל מועד ואן השקלי שנעשו מהן לדני המשכן כדכתיב וכסף פקודי העדה ונומר ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקודש ונו': שלש תרומות כאחד מס מחצית השקל תרומה לה' יתן תרומת ה' לתת את תרומת ה' תרומת אדנים היתה לאדנים ותרומת מזבח למזבח לקנות מהן קרבנות ניבור לכל השנה דכתיב בה לכפר על נפשותיכ' לבדק הבית היא לא היתה שוה בכולן שלשים כפי כדבתו שכאחד ויבאו הלבשים על הבגדים כל הראוי לבא ונומר: קניאל למאן דאמ' בפירקין הלי דקתני מתני' בחמשית חוזרין לבסדרן לסדר פרשיות הוא חוזר שקדמו את חילו והפסיקו מלקרות את פרשת השבת היכא למימר כדאמ' קאי דכל כולהו בדרגש חודש שלא למאן דאמר כו' דמפר' חוזרין לבסדרן לסדר הקפטרו' אלמא הקפטרות הופסקו עד הכא אבל לא הפרשיות דעד השתא הוו קרו מי מעכיבא ליומא מאי שנא: כדרבי טבי זאת עולת חודש בשבת בפרשה הסמוכ' לפרשת שקלי וכופלין אותה בשבת שניה אף על פי שקדמוה בראשונה: בהקוא זימנא באותו פרק שם לדר: מי מיתרמי והלא בפרשת פנחס היא שהיא סמוכה לחודש לג: למסקי אוריתא מסיימין חמשה חומשין פעם אחת לשלש שנים ולא בכל שנה כמו שאנו עושין: הין משגיחין לעשו עיקר: אמרי

מסורת התלמוד

בני העיר פרק רביעי

עין משפט

מיימ' פ' ק' מהל' שקלים הי"ג עשין מה טור ולא מיתן תטע

כר מנחם קיז

על הכלאים דזמן זריעה היא לאו דוקא זמן זריעה אלא לאו הכי קאמר הזמן שמפר בקמקבל אלא דוקא לומ' סוף זריעה וכבר נדלו התבואות והזרעים ואז הכלאי' ניכרי' לכל קודם לכן אין ניכרין:

קדא

כמאן דלא כרבן שמעון בן גמליאל ראי רבן שמעון בן גמליאל האמר שתי שבתות דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל כיון דאמר מר בחמשה עשר בו שולחנות יושבין במרינה ובעשרים וחמשה יושבין במקדש משום שולחנות קרמינן וקרינן מאי פרשת שקלים רב אמ' צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי ושמואל אמר כי תשא בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דקרי לה פרשת שקלים דכתיב בה שקלים אלא למאן דאמר את קרבני לחמי הכא מידי שקלים כתיבי התם אין טעמא מאי כדרבי טבי בשלמא למאן דאמר צו את בני ישראל משום דכתיבי קרבנות התם כדרבי טבי אלא למאן דאמר כי תשא קרבנות מיכתיבי שקלים לאדנים כתיבי כדתני רב יוסף שלש תרומות הן של מזבח למזבח ושל ארני לארנים ושל ברק הבית לברק הבי' בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דשני האי ראש חרש משאר ראשי חדשים שא למאן דאמר צו את קרבני מאי שני שני דאילו ראשי חרשי' קרו שיתא בעניינא דיומא וחד בראש חורש ואלו האידנא כולהו בראש חורש הניחא למאן דאמר לסדר פרשיות הוא חוזר אלא למאן דאמר לסדר הפטרות הוא חוזר ופרשתא דיומא קרינן מאי שני שני דאילו ראשי חדשים קרו שיתא בעניינא דיומא וחד קרי בראש חורש ואילו האידנא קרו תלתא בעניינא דיומא וארבע' קרו בראש חרש מיתיבי ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים ומפטירין ביהוידע הכהן בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמפטירי' ביהוידע הכהן דדמי לה דכתיב בסוף נפשות ערכו אלא למאן דאמר את קרבני לחמי מי דמי דמי כדרבי טבי מיתיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמתרמי בההוא זימנא אלא למאן דאמר צו את קרבני מי מתרמי בההוא זמנ' אין לבני מערב' דמסקי לראוריתא בתלת שנין תניא כוותיה דשמואל ראש חרש אדר שחל להיו' בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בשל ראש חדש ואחד בכי תשא ואמר רבי יצחק נפחא ראש חרש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בראש חדש ואחד בחנוכה וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רבי יצחק אבל בהך כרב סבירא ליה דאמר פרשת שקלים את קרבני לחמי ובשתי תורות סגי קא משמעלן ולימא האולא בעיא הך חדא מכלל חבירתה איתמר איתמר ראש חודש טבת שחל להיות בחול אמר רבי יצחק קרו תלתא בראש חודש וחד בחנוכה ורב דימי דמן היפה אמר קרו תלתא בחנוכה וחד בראש חרש אמר רבי מני כוותיה דרבי יצחק נפחא מסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם אמ' רבי אבין כוותי' דרב דימי מסתבר' מי גרם לרביעי שיבא ראש חודש הילכך רביעי בראש חודש בעי מיקרי מאי הוי עלה רב יוסף אמ' אין משגיחין בראש חרש ורבה אמר אין משגיחין בחנוכה והלכתא אין משגיחין בחנוכה וראש חודש עיקר איתמר חל להיות באתה תצוה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מאתה תצוה עד כי תשא וחד מכי תשא עד ועשית אמר אביי

אמרי

מלכים ב יא

חדא מכלל חבירתה לתמר ואם תמ' למאן דאמ' מכלל חבירתה לתמי' ניקא כיון דידעינן לידך כל שכן קא ויש לומ' דמאן דאמ' בתתרי' דרב קיק לסבר דרגש חדש אדר שחל להיות בשבת שאין מוציאי' כי אם שתי תורו' ולא קיו ידעי כלל לידך דרבי יצחק ומיק קטעם ליטעריך לאשמועינן הקיל דרגש חדש טבת שחל להיו' בשבת דמוציאין שלשה ספרי תורות: והלכתא אין משגיחין בחנוכה פירוש לעצותו עיקר ואף על גב דהלכתא כרבה לגבי רב יוסף מכל מקום הוצרך לפסוק הלכה כוותיה משום דסליגי עליה שאר אמוראי: עליין

מסורת התלמוד

בני העיר פרק רביעי

עין משפט

מיימ' פ' ק' מהל' שקלים הי"ג עשין מה טור ולא מיתן תטע

כר מנחם קיז

על הכלאים דזמן זריעה היא לאו דוקא זמן זריעה אלא לאו הכי קאמר הזמן שמפר בקמקבל אלא דוקא לומ' סוף זריעה וכבר נדלו התבואות והזרעים ואז הכלאי' ניכרי' לכל קודם לכן אין ניכרין:

קדא

כמאן דלא כרבן שמעון בן גמליאל ראי רבן שמעון בן גמליאל האמר שתי שבתות דתניא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום רבן שמעון בן גמליאל אומר שתי שבתות אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל כיון דאמר מר בחמשה עשר בו שולחנות יושבין במרינה ובעשרים וחמשה יושבין במקדש משום שולחנות קרמינן וקרינן מאי פרשת שקלים רב אמ' צו את בני ישראל ואמרת אלהם את קרבני לחמי ושמואל אמר כי תשא בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דקרי לה פרשת שקלים דכתיב בה שקלים אלא למאן דאמר את קרבני לחמי הכא מידי שקלים כתיבי התם אין טעמא מאי כדרבי טבי בשלמא למאן דאמר צו את בני ישראל משום דכתיבי קרבנות התם כדרבי טבי אלא למאן דאמר כי תשא קרבנות מיכתיבי שקלים לאדנים כתיבי כדתני רב יוסף שלש תרומות הן של מזבח למזבח ושל ארני לארנים ושל ברק הבית לברק הבי' בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דשני האי ראש חרש משאר ראשי חדשים שא למאן דאמר צו את קרבני מאי שני שני דאילו ראשי חרשי' קרו שיתא בעניינא דיומא וחד בראש חורש ואלו האידנא כולהו בראש חורש הניחא למאן דאמר לסדר פרשיות הוא חוזר אלא למאן דאמר לסדר הפטרות הוא חוזר ופרשתא דיומא קרינן מאי שני שני דאילו ראשי חדשים קרו שיתא בעניינא דיומא וחד קרי בראש חורש ואילו האידנא קרו תלתא בעניינא דיומא וארבע' קרו בראש חרש מיתיבי ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין בפרשת שקלים ומפטירין ביהוידע הכהן בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמפטירי' ביהוידע הכהן דדמי לה דכתיב בסוף נפשות ערכו אלא למאן דאמר את קרבני לחמי מי דמי דמי כדרבי טבי מיתיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמא למאן דאמר כי תשא היינו דמתרמי בההוא זימנא אלא למאן דאמר צו את קרבני מי מתרמי בההוא זמנ' אין לבני מערב' דמסקי לראוריתא בתלת שנין תניא כוותיה דשמואל ראש חרש אדר שחל להיו' בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בשל ראש חדש ואחד בכי תשא ואמר רבי יצחק נפחא ראש חרש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות וקורין בהן אחד בעניינו של יום ואחד בראש חדש ואחד בחנוכה וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רבי יצחק אבל בהך כרב סבירא ליה דאמר פרשת שקלים את קרבני לחמי ובשתי תורות סגי קא משמעלן ולימא האולא בעיא הך חדא מכלל חבירתה איתמר איתמר ראש חודש טבת שחל להיות בחול אמר רבי יצחק קרו תלתא בראש חודש וחד בחנוכה ורב דימי דמן היפה אמר קרו תלתא בחנוכה וחד בראש חרש אמר רבי מני כוותיה דרבי יצחק נפחא מסתברא דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם אמ' רבי אבין כוותי' דרב דימי מסתבר' מי גרם לרביעי שיבא ראש חודש הילכך רביעי בראש חודש בעי מיקרי מאי הוי עלה רב יוסף אמ' אין משגיחין בראש חרש ורבה אמר אין משגיחין בחנוכה והלכתא אין משגיחין בחנוכה וראש חודש עיקר איתמר חל להיות באתה תצוה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מאתה תצוה עד כי תשא וחד מכי תשא עד ועשית אמר אביי

אמרי

מלכים ב יא

חדא מכלל חבירתה לתמר ואם תמ' למאן דאמ' מכלל חבירתה לתמי' ניקא כיון דידעינן לידך כל שכן קא ויש לומ' דמאן דאמ' בתתרי' דרב קיק לסבר דרגש חדש אדר שחל להיות בשבת שאין מוציאי' כי אם שתי תורו' ולא קיו ידעי כלל לידך דרבי יצחק ומיק קטעם ליטעריך לאשמועינן הקיל דרגש חדש טבת שחל להיו' בשבת דמוציאין שלשה ספרי תורות: והלכתא אין משגיחין בחנוכה פירוש לעצותו עיקר ואף על גב דהלכתא כרבה לגבי רב יוסף מכל מקום הוצרך לפסוק הלכה כוותיה משום דסליגי עליה שאר אמוראי: עליין

אמרי אוקומי הוא דקא מוקמי התם אלא אמר אביי קרו שיתא מואתה תצור עד ועשית וחר תני וקרי מכי תשא עד ועשית מיתיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לר"ה בין מלפניה בין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמ' לאביי ניחא אלא לרבי יצחק נפחא קשיא אמר לך רבי יצחק נפחא ולאביי מי ניחא תינח לפניה לאחריה היכי משכחת לה אלא מאי אית לך למימר בשבתות הבא נמי בשבתות חל להיות בבי תשא עצמה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מן ועשית עד ויקהל וחד קרי מכי תשא עד ועשית מתקיף לה אביי השתא אמרי למפרע הוא דקרי אלא אמ' אביי קרו שיתא עד ויקהל וחר תני וקרי מכי תשא עד ועשית תניא כוותיה דאביי חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופלין אותה חל להיות בתוך השבת מקדימין לשבת שעברה איתמר ראש חדש אדר שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין ושמו' אמר מאחרין רב אמר מקדימין אם כן בצרי להו יומי שולחנות ושמו' אמ' מאחרין אמר לך סוף סוף חמיסר במעלי שבתא מיקלעו שולחנות לא נפקי עד חר בשבא הלכך מאחרין תנן חל להיות בתוך השבת מקדימין לשבת ומפסיקין לשבת אחרת מאי לאו אפילו בערב שבת לא בתוך השבת דווקא תא שמע איזו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת מאי לאו אפילו בערב שבת דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ערב שבת מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה כתנאי מסרגין לשבתות דברי רבי יהוד' הנשיא ר' שמעון בן אלעזר אומר אין מסרגין אמר רבי שמעון בן אלעזר אימתי אני אומר אין מסרגין בזמן שחל להיות בערב שבת אבל בזמן שחל להיות בתוך השבת מקדי' וקור' משבת שעבר אף על פי שהוא שבט: בשנייה זכור וכו': איתמר פורים שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין פרשת זכור ושמואל אמר מאחרין רב אמר מקדימין כי היכי דלא תיקדום עשייה לזכירה ושמואל אמר מאחרין אמר לך כיון דאיכא מוקפין דעברי בחמיסר עשייה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין תנן בשנייה זכור והא כי מקלעריש ירחא בשבת מיקלעפורים בערב שבת וקתני בשנייה זכור אמ' רב פפא מאי שנייה שנייה להפסקה תא שמע אי זו שבת שנייה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בעי"ב שבת מאי לאו ערב שבת דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ערב שבת מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה וחל להיות בשבת עצמ' אמר רב הונא לדברי הכל אין מקדימין ורב נחמן אמר עדיין היא מחלוקת איתמר נמי אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי אבא אמר רב פורים שחל להיות בשבת מקדים וקורא משבת שעברה זכור: בשלישית פרה אדומה וכו': תנו רבנן אי זו היא שבת שלישית כל שסמוכה לפורי' מאחריה אתמר רבי חמא בר חנינא אמר שבת הסמוכה לראש חודש ניסן ולא פליגי הא דאיקלע לראש חודש ניסן בשבת הא דאיקלע באמצע שבת: ברביעית החרש הזה לכם: תנו רבנן ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע ואי זו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשנייה זכור ומפטירין פקר'תי: ואי זו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשלישית פרה אדומה ומפטירין וזר'קתי עליכם: ואי זו היא שבת שלישית כל שסמובה לפורים מאחריה: ברביעית החרש הזה ומפטירין כה אמר ה' בראשון באחר לחרש: ואי

עדיין היא מחלוקת לתמר כמי וכו' קשיא למאי לא פרי' מברייתא דקתני לעזוקי שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת ולרב הוי מכי למימר ואפילו בשבת שלאחר כך וכל שכן בערב שבת שלפניה שמקדימין לשבת שעברה ויש לומר דקתני ברייתא הכי ברייתא שסמוך לאחר מתניתי' דברביעית קחדש הזה ואגב דתני ואפילו בערב שבת נבי שבת דלעתיד ונבי שבת דברביעית דקאי דווקא תנא כמי בקא בערב שבת ולא בשבת אף על גב דלא קאי דווקא:

ושלח

אמרי אוקומי הוא דקא מוקמי התם אלא אמר אביי קרו שיתא מואתה תצור עד ועשית וחר תני וקרי מכי תשא עד ועשית מיתיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לר"ה בין מלפניה בין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה בשלמ' לאביי ניחא אלא לרבי יצחק נפחא קשיא אמר לך רבי יצחק נפחא ולאביי מי ניחא תינח לפניה לאחריה היכי משכחת לה אלא מאי אית לך למימר בשבתות הבא נמי בשבתות חל להיות בבי תשא עצמה אמר רבי יצחק נפחא קרו שיתא מן ועשית עד ויקהל וחד קרי מכי תשא עד ועשית מתקיף לה אביי השתא אמרי למפרע הוא דקרי אלא אמ' אביי קרו שיתא עד ויקהל וחר תני וקרי מכי תשא עד ועשית תניא כוותיה דאביי חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה וכופלין אותה חל להיות בתוך השבת מקדימין לשבת שעברה איתמר ראש חדש אדר שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין ושמו' אמר מאחרין רב אמר מקדימין אם כן בצרי להו יומי שולחנות ושמו' אמ' מאחרין אמר לך סוף סוף חמיסר במעלי שבתא מיקלעו שולחנות לא נפקי עד חר בשבא הלכך מאחרין תנן חל להיות בתוך השבת מקדימין לשבת ומפסיקין לשבת אחרת מאי לאו אפילו בערב שבת לא בתוך השבת דווקא תא שמע איזו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת מאי לאו אפילו בערב שבת דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ערב שבת מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה כתנאי מסרגין לשבתות דברי רבי יהוד' הנשיא ר' שמעון בן אלעזר אומר אין מסרגין אמר רבי שמעון בן אלעזר אימתי אני אומר אין מסרגין בזמן שחל להיות בערב שבת אבל בזמן שחל להיות בתוך השבת מקדי' וקור' משבת שעבר אף על פי שהוא שבט: בשנייה זכור וכו': איתמר פורים שחל להיות בערב שבת רב אמר מקדימין פרשת זכור ושמואל אמר מאחרין רב אמר מקדימין כי היכי דלא תיקדום עשייה לזכירה ושמואל אמר מאחרין אמר לך כיון דאיכא מוקפין דעברי בחמיסר עשייה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין תנן בשנייה זכור והא כי מקלעריש ירחא בשבת מיקלעפורים בערב שבת וקתני בשנייה זכור אמ' רב פפא מאי שנייה שנייה להפסקה תא שמע אי זו שבת שנייה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בעי"ב שבת מאי לאו ערב שבת דומיא דתוכה מה תוכה מקדימין אף ערב שבת מקדימין אמר שמואל בה וכן תנא דבי שמואל בה וחל להיות בשבת עצמ' אמר רב הונא לדברי הכל אין מקדימין ורב נחמן אמר עדיין היא מחלוקת איתמר נמי אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי אבא אמר רב פורים שחל להיות בשבת מקדים וקורא משבת שעברה זכור: בשלישית פרה אדומה וכו': תנו רבנן אי זו היא שבת שלישית כל שסמוכה לפורי' מאחריה אתמר רבי חמא בר חנינא אמר שבת הסמוכה לראש חודש ניסן ולא פליגי הא דאיקלע לראש חודש ניסן בשבת הא דאיקלע באמצע שבת: ברביעית החרש הזה לכם: תנו רבנן ראש חודש אדר שחל להיות בשבת קורין כי תשא ומפטירין ביהוידע ואי זו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשנייה זכור ומפטירין פקר'תי: ואי זו היא שבת שניה כל שחל פורים להיות בתוכה ואפילו בערב שבת: בשלישית פרה אדומה ומפטירין וזר'קתי עליכם: ואי זו היא שבת שלישית כל שסמובה לפורים מאחריה: ברביעית החרש הזה ומפטירין כה אמר ה' בראשון באחר לחרש: ואי

בני העיר פרק רביעי מגילה ל

מאי לאוקומי הוא לאוקומי מין הדבר כיצד לפס פרשת שקלים שלא בזמנו פרש' ואתה תצוה עד כאן וחד תאני וקרי חודר ושוב: לקרו' מכי תשא עד ועשית כיור כאשת ונו': כפולה בשבתות שקורין אותה שני שבתות זו אחר זו: רב אמ' מקדימין וקורין בכי תשא לשבת שעברה כדתנן במתני' לפס כן דמאחרין בצרי להו לשולחנות משום שבתות דאמרינן לעיל משום שולחנות הוצרכו ליישב במדינה בט"ו מקדימין וקורין מרפס חודש שיהו דורשין שתי שבתות לפניהן כרבן שמעון בן גמליאל ולפס תאמר עד למחרת רפס חודש אין כאן הקדמת שתי שבתות: תמיסר במעלי שבתא מיקלעו ואותו היום לא יתחילו לנהוג

ולישב במדינה מפני כבוד קשבת לא נפקי עד אחר בשבת וכי מאחרת כמי ליכא שתי שבתות הלכך מאחרין כדי שלא תטרוך להפסיק בין ב' פרשיות: בלות שבת דווקא דלמי מאחר ודלמי בצרי להו יומי לשולחנות: תמר שמואל קלי בתוכה דקתני לאו תוך שבוע אלא תוך שבת עצמו: וכן תנא דבי שמואל בתוספתא דקך בריתא לי זו היא שבת דלשון כל שאל"ף תדיר להיות בה ביום שבת עצמו ואפילו אחל בערב שבת שלא תתמול כאילו קאל בה אלמא מאחרין ה' לשמעינן: מסרגין לשון סירוגין כלומר מפסיקי' לשבתו' בין פרשה לשנייה: כשאל רפס חדש באול שמקדימין לשעבר רפס כן בצרי להו יומי לשולחנו' ומפסיקי' לשבת הבאה ולשבת שלישית קורין זכור כדי שתקף סמוכה זכור לפורים: אין מסרגין כדמפ' ואזיל: לימתי לכי לומר אין מסרגין שאל בערב שבת דכי נמי מ מאחרין לא בצרי יומי לשולחנות כדאמר שמואל לעיל סוף סוף שולחנות לא יתבי עד אחר בשבת הילכך מאחרין ואין כאן סירוג: אבל אל בתוך השבת דלמי מאחרת לא בצרי להו יומי לשולחנות על כרחך בקדיש ויש כאן סירוג: הכי גרסינן כי היכי דלא ליקדיש עשייה לזכירה: תנן בשנייה זכור קא סלקא דעתך לרפס חדש אדר שאל להיות בשבת קמי דמייתי ביה לישא דמתניתין: שנייה להפסקה כלומר לאו לרישא קמי שא מסיפ' קמי דקתני אל להיו' בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבא' ועלה קמי ואמ' בשבת שלאחר הפסק' קורין זכור ובתוך שבוע שלאחריה יקא פורים: לי זו היא שבת שנייה כלומר שבת של פרש' שנייה פרשת זכור: בתוכה לאחריה ואפילו אל פורים בערב שבת:

בה ביום שבת עצמו קורין הפרשה בו ביום ואפילו אל בערב שבת תתמול כאלו אל לשבת שלאחר והייכו דסמוך: אל להיות פורים בשבת דברי הכל אין קורין זכור לשעבר' דקא השתא לא קדמה עשייה לזכיר' ונבי מוקפי' קדמה זכירה לעשייה: עדיין היא מחלוק' אף בזו אמ' רב מקדימין כדי שתקדם זכירה לעשייה דעיירות: לי זו היא שבת שלישית שקורין בו פרשה שלישית: הא דאיקלע לרפס חדש ניסן ביום השבת שלא קורה לקדיש פרשת החודש לשבת שעברה קריב לשב' שעברה פרה אדומה כדבי אחא בר חניא ולא בסמוכה לפורי' משום לזקדת טמאים לפסח והיכ' דאל לרפס חודש ניסן באמצע שבת שהוגרכנו לקרות פרשת החודש בשבת שלפניו הוזקקנו לקדיש פרשת פרה לשב' שלפני שבת שהיא סמוכ' לפורי' מאחריה: תא כו' ברייתא זו מפורשת למעלה בסירונין לרב כדאית ליה ולשמו' כדאית ליה: ומי

שמות יב

שמואל ב טו

ישעיה לו

ישעיה מג

ואי זו היא שבת רביעית כל שחל ראש חודש ניסן להיות בתוכה ואפילו בערב שבת בחמישית חוזרין לכסדרן וכו׳: לסדר מאי רבי אמי אמר לסדר פרשיות הוא חוזר רבי ירמיה אמר לסדר הפטרות הוא חוזר אמר אביי כוותיה דר׳ אמי מסתברא דתנן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים לתעניו׳ ולמעמדו׳ וליום הכפור בשלמא למאן דאמר לסדר פרשיות הוא חוזר היינו דאיכא פרשה בחול אלא למאן דאמר לסדר הפטרות הוא חוזר הפטרה בחול מי איכא ואידך הא כדאיתא והא כדאיתא ובתעניות למה לי הפסקה ליקרי מצפרא בעניינא דיומא ובמנח׳ בתעניתא מסייע ליה לרב הונא דאמ׳ רב הונא מצפרא כינופיא היכי עבדינן אמר אביי מצפר׳ לפלגיה דיומא מעיינינן במילי דמתא מפלגיה דיומא לפני ריבעא דיום׳ קרא ומפטרי וריבעא דיומא בעו רחמי שנאמ׳ ויקראו בספר תורת ה׳ אריהם רביעית היום ורביעית מתוודים ומשתחוים ואיפוך אנא לא סלקא דעתך דכתיב ואלי יאספו כל חרד ברברי אלהי ישראל על מעל הגולה ואני יושב משומם עד למנחת הערב וכתיב ובמנחת הערב קמתי מתעניתי: מתני׳ בפסח קורין בפרשת מועדות של תורת כהנים בעצרת שבעה שבועות בראש השנה בחרש השביעי באחד לחדש ביום הכיפורים אחרי מות ביום טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהני׳ ובשאר כל ימות החג בקרבנות החג בחנוכה בנשיאים בפורים ויבא עמלק בראשי חדשים ובראשי חדשיכם במעמדות במעשה בראשית בתעניות ברכות

ושאר ימות החג קורין בקרבנות החג וקא סלקא מעמידין ספר תורה ביני במועדות וקורין בקרבנות היום לא מצינו סמך בתלמוד לך בסדר רב עמרם יצחנו וקנתים סמך לדבר מקום דא לקמן מי מברכים לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם וכו׳ אמר ליה הקדוש ברוך הוא כבר תקנתי לכם בסדר קרבנות כל זמן שקורין בהן: והלילכא

נחמיה ט
עזרא ט

קיט
תהלים פ׳ נג מהל׳ תפלה סימן עשרים ויט טור לא סימן תפח תג

נר מצוה

ואי זו היא שבת רביעית כל שחל ראש חודש ניסן להיות בתוכה ואפילו בערב שבת מקדימין ועכשיו יחול פורים בערב שבת ואנו מקדימין כדי לכבד שבת שלפניו שהוא חודש ניסן כדי שלא יחול פורים בערב שבת ולא יהא אפשר לקרות המגילה בלילי׳ ד׳ עשר ולא בלילי׳ ה׳ עשר ולא בלילי׳ ו׳ עשר ולא בלילי׳ ז׳ עשר ולא בלילי׳ ח׳ עשר ולא בלילי׳ ט׳ עשר ולא בלילי׳ י׳ עשר ולא בלילי׳ י״א עשר ולא בלילי׳ י״ב עשר ולא בלילי׳ י״ג עשר ולא בלילי׳ י״ד עשר ולא בלילי׳ ט״ו עשר ולא בלילי׳ ט״ז עשר ולא בלילי׳ י״ז עשר ולא בלילי׳ י״ח עשר ולא בלילי׳ י״ט עשר ולא בלילי׳ כ׳ עשר ולא בלילי׳ כ״א עשר ולא בלילי׳ כ״ב עשר ולא בלילי׳ כ״ג עשר ולא בלילי׳ כ״ד עשר ולא בלילי׳ כ״ה עשר ולא בלילי׳ כ״ו עשר ולא בלילי׳ כ״ז עשר ולא בלילי׳ כ״ח עשר ולא בלילי׳ כ״ט עשר ולא בלילי׳ ל׳ עשר ולא בלילי׳ א׳ עשר ולא בלילי׳ ב׳ עשר ולא בלילי׳ ג׳ עשר ולא

ברכות וקללות דאמר בחוקתי להודיע שעל עסקי התורה באה פורענות לעולם
ויחזרו בתשובה ויבטלו מברכה שהן מתערבין עליה: אין מפסיקין בקללות
כדמפרש מילתא שאין שני קורין בהן שלא לחתך קורא את כולן ושני קראשונים
קורין פרשת ברכות: קורין כסדרן בענין סדר הפרשיות ותנאי פלוני בה
בבריתא בגמרא היכן מתחיל בשיני ו
ובחמישי: ואין עולה להן מן החשבון
כשניגיע יום שבת יחזרו מה שקראו בשבת
במנחה ובשיני ובחמישי: שנאמר וידבר
משה את מועדי ה' אל בני ישראל אכולה
מתניתין קאי ללמוד מכאן שמנוה לקריות ויקרא כג
ביום המועד מעבירי קמועדות: גמ'
הכי גרסינן תנו רבנן בפסח קורין בפרש'
מועדות כו' בבריתא שלימה היא עד ושאר
כל ימות החג קורין בקרבנות החג שלא יקרא יהושע ח
שבעלי הגמ' הפסיקוה לפרש בכל מועד
יום ביום מה תיקנו האחרונים שנהגו ג
לעשות שני ימים לקדות ביום שיני לפי מלכים ב כג
שהבריית כשכית בארץ ישראל שאין עושין
יום טוב שלא יום אחד: בפסח גלגל יהושע: ימות יג
ושאר כל ימו' החג סימן מפיו משכו וקמו שמו' ב כב-לב-טו
לכם נאן אם כסף תלוה את עמי פסל לך
וידבר שבהעלותך ויום טוב שיני קורין יהושע י
כיום הראשון שור או כשב: ויהי כשלח דברים טו
פרעה לפי שביום ז' של פסח למדו שירה מכילתא דעמלק ג. שמות יט
על הים: ומפטירין וידבר דוד שהיא יחזקאל ח
שירה כמותה ומדבר בה מיניקת מגדיה
עלה עשן באפו ונומר וישלח חיקיו ויפיצם
ונו': עוד היום לפי שמפלתו של סנחריב ירמיה לח
בלילי פסח היה: ומפטירין בחבקוק
שמדבר במתן תורה ואלוה מתימן יבא כרא' כא-שמו' ח ב
במתן תורה: במרכבה דיחזקאל על
שם שנגלה בשיני בריבוי הכבוד אלפי מלכים ב כג-ויקר' ו
שנאן: והאידנא דאיכא תרי יומי עבדינן כתרויהו ואיכא דאמרי לתרוייהו בתרתי קמא בחודש הראשון ומפטי' במרכבה ביום הראשון קריב להו ודקאמר יחזקאל א
תנא קמא בעשרה שבעה שבועו' ומפטירין בחבקוק קריבן ביום שיני ואיכא דאמרי תורה בשיני בסיון: הכי גרסינן: מעשר זכור לאברהם ברחמיו: ומפטירי' בחבקוק לפי שפקידתה היתה ברחש הקדש: ועקידת יצחק מזכירין כדי שתזכור לנו היום במשפט: כי כה אמר רם ונישא ואמ' סולו סולו שמדבר במדת התשובה הלא זה נוסח מהפכיה: קורין בערבית שמי שיש עבירות בידו יפרוש מהן לפי שהעבירות עבירה מגויה שבפשע של ראש מחמדתן ויבכו תוקפו: הכא יום נח לה דכתיב ביה לחנוך את חג הסוכו': ויקהלו על פני שהנוב קבית היתה בחות' לסיפ' ובחג הסוכות: קורין כל הכבוד שלא שמתחילין עשר תעשר לפי שיש בחות' פרשה מנות וחוקות הרבה קהלות כחג בחותו זמן שהוא זמן הסיף ועת שהעבי' בריכין להסיף מהכל לביתם ועוד יש בחותה פרשה מנות מעשר עבי ומנות נתן תתן ופתוח תפתח והעניק ת תעניק לעבד עברי ושילוח חפשי והעבט תעביטנו: ויהי ככלו' שלמה על פני היום השמיני שלח את העם' מקדש קריבן דאף אתה שים עם מנות שבת ורגלים וחולו של מועד דכתיב את חג המצו' תשמור ומכאן למדנו חיסור מלאכת חולו של מועד במסכת חגיגה: בענמות היבישות שיבאו ממגרים לפני הקץ: ביום יג נוב והיית אך שמח דכתיב בהקהל יום ב לק': נרות דזכריה רבי ושמחי על פני דליתי והכא מנורת זהב כו' ונומר: נרות דשלמה ויעש חירום את המכורות חמש מימין ונומר: עד לכה יבלנוני ועד מתי לעדה הרעה תרויהו במרגלים וכם חזרו בתשעה באב כדאמרינן במסכת תעניות: מנחמי

ברכות וקללות אין מפסיקין בקללות אלא
אחר קורא את כולן בשיני ובחמישי בשבת
במנח' קורין כסדרן ואי' עולי' להם מן החשבון
שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישר'
מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו:
גמ' תנו רבנן בפסח קורין בפרשת מועדות
ומפטירין בפסח גלגל והאידנא דאיכא תרי
יומי יומא קמא בפסח גלגל ולמחר בפסח
יאשיהו ושאר ימו' הפסח מלקט וקור' מעניינו
של פסח מאי היא אמר רב פפא מאפו סימן
יום טוב האחרון של פסח קורין ויהי בשלח
ומפטירי' וידבר דוד ולמח' כל הבכו' ומפטירין
עוד היום אמ' אביי והארנא נהונ עלמ' למיקרי
משך תורא קרש בכספ' פסל במרברא שלח
בוכרא בעשרת שבעה שבועות ומפטירין
בחבקוק אחרים אומרים בחדש השלישי
ומפטירין במרכבה והאיר' דאיכא תרי יומי
עבדינ' כתרויהו ואפכא בראש השנה בחדש
השביעי ומפטי' הבן יקיר לי אפרי' ויש אומרי'
וה' פקד את שרה ומפטיר בחנה והאידנא
דאיכא תרי יומי יומא קמא כיש אומרי' למחר
והאלדי' נסה את אברהם ומפטירין הבן יקיר ביום הכפורי קורין אחרי מו' ומפטירין
כיכה אמר רם ונשא ובמנחה קורין בעריות ומפטירין ביונה אמר ר' יוחנן כל מקום
שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענוותנותו דבר הכתוב
בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כתוב בתורה כי ה' אלדיכם הוא אלדי
האלדים וארוני הארונים וכתיב בתריה עושה משפט יתום ואלמנה שנוי בנביאים
כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש ונומ' וכתי' בתריה ואת דכא ושפל רוח משולש
בכתובים דכתיב סולו לרוכב בערבות ביה שמו וכתי' בתריה אבי יתומי' ודיין אלמנו'
יום טוב הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ומפטירין הנה יום
באלה והאידנא דאיכא תרי יומי למחר מיקר' הכי נמי קרינן אפטורי מאי מפטירין
ויקהלו אל המלך שלמה ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג יום טוב האחרון
קורין כל הבכור מצות וחוקים ובכור ומפטירין ויהי ככלו' שלמה למחר קורין ואת
הברכה ומפטירין ויעמד שלמה אמר רב הונא אמר רב שברת שחל להיות בחולו
של מוער בין בפסח בין בסוכות מקרא קרינן ראה אתה אפטורי בפסח העצמות
היבשות ובסוכות ביום בא נוג בחנוכה בנשיאים ומפטירין בנרות דזכרי' ואי
מיקלעי שתי שבתות קמייתא בנרות דזכריה בתרייתא בנרות שלמה בפורים ויבא
עמלק בראשי חדשים ובראשי חדשיכם ראש חודש שחל להיות בשברת מפטירין
והיה מרי חרש בחדשו חל להיות באחר בשבת מאתמול מפטירין ויאמר לו יהונתן

מחר חודש אמר רב הונא ראש

בר מנוח

והאידנא כהיום עלמ' למיקרי משך תורא ונומר מומר ר' דזה קסדר לא
ישתכ'רק כשחל פסח ביום חמישי שאב' קורין משך תורא וביום
שלישי שקוא שבת של חול המועד קורין דאף אתה אומר אלי ובכלבא קוי
פסל לך כדאמ' לקמן דשבת של חול המועד בין בניסן בין בתשרי קורין
דאף אתה אומר אלי וביום ד' וחמשי ושישי
של פסח שהוא חבו בשבת לא יקראו פסל קנ
לך בחמשי של פסח כמו שרגילין בשאר
ימים אלא ביום ארבע חמשי ושש יקראו
קדש בכספא במדברא:

במנחה קורין בעריות לפי שהכשים מקושטות בשביל כבוד היום
לפיכך נריך להזכירם שלא יכשלו בהן
ובמדרש יש שלבך קורין בעריות לפי
שישראל עושין רמז לתקדוש בריך הוא
שכשם שהזהיר אותם שלא לנלות ערוה
כך לא תנלה ערותם בעיניהם:

למחר קדישין ונאת הברכה ומפטירין
ויעמד שלמ' וים מקומו שהנגע
להפטיר בויהי לאחרי מות משה ושיבוש
הו שהרי התלמוד אין אומר כן וים אומרי'
שרב הלי נאון תקן לומר ויהי לאחרי מות
משה אבל אין יודעי הסדרא אמאי שנה
סדר התלמוד: מפטיר ויאמר לו
יהונתן מחר חדש קשיא לאמאי אין עושין קכ
כן כשחל להיות חדש לחדר ולאחר חדש כיצד
באחד בשבת ולאחי מפטיר ביקוידע
ובראשון באחד לחדש וים לומר משום קכא
דקפטר ליקוידע מדברת בשקלי' ומכרזת
שראש חדש לחדר יהיה בלותו שבוע:

ראש

קכב
מיימ' פ' יג מהל' תפלה
ממ"ע עשין יט טור לאו"ה
סימן תרכד

קכג
מיימ' פ' יג מהל' תפלה
ממ"ע עשין יט טור לאו"ה
סימן תרכה

קכד
מיימ' פ' יג מהל' תפלה
ממ"ע עשין יט טור לאו"ה
סימן תרכו

קכה
מיימ' פ' יג מהל' תפלה
ממ"ע עשין יט טור לאו"ה
סימן תרכז

קכו
מיימ' פ' יג מהל' תפלה
ממ"ע עשין יט טור לאו"ה
סימן תרכח

ראש חודש אב שחל להיות בשבת מפטירין חרשיכם ומועריכם שנאה נפשי וגו' ואין אנו עושין כן אלא מפטירין בירמיה שמעו דבר ה' ובשבת שלפני תשעה באב חזון ישעיהו וקטע לפי שאנו נוקנין על פי הפסיקתא לומר נ' דפורענותא קודם תשעה באב ואלו הן דברי ירמיהו שמעו דבר ה' חזון ישעיהו ובתר תשעה באב שבע דנחמתא ותדתי דתיובתא ושוין ענין סוער לבדה הלכי הלכי דברי עקר קומי אורי שוש אשיש דרשו שובה ולפיכך מקדימין ענין סוערה קודם דברי עקיבא דדרך הנחמות להיות הולכות ומשובחות יותר וסדר זה מתחיל בפנחם ומימיך דש"ק נוע"ל ולעולם שוש אשיש בתוך נחמי דקיימו שבת שלפני ראש השנה

ר' מנחם

ראש חודש אב שחל להיות בשבת מפטירין חרשיכם ומועריכם שנאה נפשי היו עלי לטורח מאי היו עלי לטורח אמר הקדוש ברוך הוא לא דיין להם לישראל שחוטאין לפני ואני שמטריחין אותי לירעאי זו גזירה קשה אבי עליהם בתשעה באב גופיה מאי מפטרינן אמ' רב איכה היתה לזונה מקרא מאי תניא אחרים אומרים אם לא תשמעו ליר' נתן בר יוסף או ער אנה ינאצוני העם הזה ויש אומרים ער מתי לעדה הרעה הזאת אמר אביי האידנא נהוג עלמא למיקרי כי תוליד בנים ומפטירין אסוף אסיפם:

קכז

במעשה בראשית וכו': מנהני מילי אמר רבי אמי אלמלי מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנ' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמי וארץ לא שמתי וכתיב ויאמר ה' אלדים במה ארע כי אירשנה אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם שמא חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כרור המבול וכדור הפלגה אמר לו לאו אמר לפניו רבונו של עולם במה ארע אמר לו קחה לי עגלה משולשת וגומר אמר לפניו רבונו של עולם תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם אמר לוכבר תיקנתי להם סדר קרבנות כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן ומוחל אני על כל עונותיהם: בתענית

קכט

ברכות וקללות ואין מפסיקין בקללות: מנא הני מילי אמר רבי חייא בר גמרא אמר רבי אסי דאמר קרא מוסר ה' בני אל תמאס ריש לקיש אמר לפי שאין אומרים ברכה על הפור ענות אלא היכי עביד תנא כשהוא מתחיל בפסוק שלפניהם וכשהוא מסיים מסיים בפסוק שלאחריהן אמר אביי לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים אבל קללות שבמשנה תורה פוסק מאי טע' הללו בלשון רבים אמרו ומשה מפי הגבורה אמרן והללו בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן לוי בר בוטי הוה קרי וקא מנמגם קמיה דרב הונא בארורי אמר לו אכנפשך לא שנו אלא קללות שבתורת כהנים אבל שבמשנה תורה פוסק תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ראש השנה מאי טעמ' אמ' אביי ואיתימ' ריש לקיש כדי שתכלה השנ' וקללותי' בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא אין עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה סתור ואל תבנה מפני שסתירת זקנים בניין ובניין נערים סתירה וסימן לדבר רחבעם בן שלמה תנו רבנן מקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין במנחה במנחה שם קורין בשיני בשיני שם קורין בחמישי בחמישי שם קורין לשבת הבאה דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר מקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין במנחה ובשיני ובחמישי ולשבת הבאה אמר ר' זירא הלכה מקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין במנחה ובשיני ובחמישי ולשבת הבאה ולימא הלכה כרבי יהודה משום

מיימ' פכ"ג מהל' תפלה כמ"ג עשין יט טור מ"ק סי' תקכט

מיימ' פ"ו מה' כלי המקד'

מיימ' פכ"ג מהל' תפלה כמ"ג עשין יט טור מ"ק סימן תכח תקכט

מיימ' פכ"ג מהל' תפלה כמ"ג עשין יט טור מ"ק סימן קלה

קל

הגהות

מנהני מילי מה ענין בראשי' לגל מעמדו': במה נדע מה תאמר לי נלמדן דבר שיתכפרו בו עונותיכן: קחה לי עגלה משולשת כלומר הקריבות יכפרו עליכן: מנהני מילי דאין מפסיקין בקללות: אל תמאס והמפסיק בהן מרלה עצמו שקשה לו לקרו' ובמסכת סופרי' ליף לה מסיפיה דקרא ואל תקון בתוכחתו אל תעשו קוני קונין פסקים פסקים לשון קנינה: משה מפי הגבורה אמרן ונעשה שליח לומר כך אמר לי הקדוש ברוך הוא שקרי אמרין בלשו' ונתתי והפקדתי ושלחתי מי שקיבל בידו לעשות אבל במשנ' תורה כתיב יככה קשה ידבק ה' בך משה אמרן מילין הם תעברו על מצותיו הוא יפקיד עליכם: מנמנם קור' אותן במרו' ובקושי: בארורי במשנ' תורה: אכנפשך הם רגונך להפסיק פסוק הוזיל ותתה קן בקליפתן: קודם עצרת שהוא זמן קניר וזמן פירות הלילן כדמפרש ואזיל: משום

ישעיה ו

שמות יז

במדבר יד

שם

דברים כח

תענית דף כח

ירמיה לג

בראשית טו

שם

תענית דף כח

לה קף י

שמות ג

קל

משום דמפקי לה מבי מדרשא לבי מדרשא ודרבי יהודה לדרבי מאיר:
מיכא למיטעי ותומר תרגום כתוב בתורה ואתו למיכתב תרגום בתורה:
אבל ברכות הכל יודעין שאין ברכות כתובין בתורה: הלוחות לא ידעתי
מה הן ויש מפרשין הן העשרת הדברות שלשו שהיו עשוי למלך בפרשת המלך כדתניא
בתוספתא סוטה: יעמידנו על הספר כנגד
הספר שפת רחוי להדקו יפה: הגוללו
ספר תורה מעטין לעטין והוא יחיד וספר
תורה מונח לו על כרכי גוללו מבחוץ ה
העמוד שהוא חוצה לו גוללו וינול מבד חוץ
לבד פנים שאם יחזור עמוד הפנימי וינול
לבד החוץ ויתפשט החיטין ויפול לארץ:
ובשהוא מהדקו כשהוא מלגלגו ובא להדקו
יחזור בפנימי ויהדק על החיטין כדי שלא
יכסה הכתב בזרועותיו שהוא להרחות את
העם כשמהדקו במסכת סופרים: עשרה
שקראו שאלפו וקראו קנ"ו הז' בחוק
קיום ולפי שאין קורין בתורה פחות
מעשרה נקט ' שקראו בתורה:
משתתפין בשת קול אם בלבו להתחיל
דבר ושמע קול או רין או לאו הלך לחדרו
ואין כאן משום ניחוש: קל נברא בשתא
קול שאינו מצוי קול ובת קול בתה אלין:
והוא דאמר רין רין או לאו לאו שבכלל ב'
פעמים: בעשיה כגון טעמי המקראות: ערוס
בלא מטפחת סביב ספר תורה: ואל יגלול
בספר תורה בתוך המטפחת: וידבר משה
את מועדי ה' אל בני ישראל משה תיקן להם
לישראל שיהו שואלין ודורשין בענייניו של
יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת ב
בעצרת למה הוצרך לכתוב כאן וידבר
משה וכי כל המצות כולן לא למדן משה
לישראל אלא וידבר משה את מועדי ה' אל
בני ישר' מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות
כל מועד ומועד בזמנן להודיע חוקי ה
ישעיה נ
והלכותי ותורותיו וקבלו וקיימו שכר המצו'
עליהם ועל כניסה בזה ובבא:

הדרן עלך בני העיר

וסליקא לה מסכת מגילה

ירושלמי ב:

משום דלא ידע לבסומי קלא משפטים לא יחיו בהם קרית בירה אלא כדרב
משרשיא דאמר שני תלמידי חכמים היושבין בעיר אחת ואין נוחין זה אל זה בהלכה
עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם
סנהדרין יד אמ' רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום שנא' ערום בלא מצות סלקא דעתך אלא אימא נקבר ערום בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה אמר רבי ינאי בריה דרבי ינאי סבא משמיה דרבי
ויקרא כג ינאי רבה מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה: וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל מצותן שיהו קורין
לעיל לד ז אותן כל אחד ואחד בזמנו: תנו רבנן משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניינו של יום הלכות פסח
בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג:

הדרן עלך בני העיר וסליקא לה מסכת מגילה

הלוחות והבימות אין בהן משום קדושת בירה בערוך נליוכי ספר תורה
שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף וקשיא דקתני פרק כל כתבי דף קיז
תנן בהדיא דמטמאין את הידים ויש לומר דקתני ל"ל כל זמן שהן מחוברין
בספר תורה וכשהן מיודי קשיא דאמרי קתני שהמי קתני מבעיא לן היכא
דנייז אי יש בהן קדושת בירה לאו ונמצי לא
פשיט ליה מהכא: מיימ' פ' יב מהל' תפלה
טור ומ"ש סימן קלט

גוללו מבחוץ וכשהוא מהדקו מהדקו
מבפנים פ"ה דקתי לקשר מטפחת כשקושר
מטפחת סביב הספר תורה יקח הקשר מ
מבפנים כלפי הכתב שאם יקיק מלחרין
כשיפתח הספר תורה יקיק נריך להופכו
על הכתב לקתיר הקשר ואין זה דרך כבו'
ההגו לומר כשמוניחין ספר תורה הכי
פסוקי דזימרי תורת ה' תמימה עדות ה'
נאמנה פקודי ה' ישרים מצות ה' ברה לפי
שמתן שכרם בצדם ומחר כך הומ' גדלו עשו
בו עשה תיבות כנגד עשה כערים של נושאי
הארון ומ' תיבות יש בתור' ה' תמימה כנגד
קמ"ו שבשם שניתנה התורה ומחר כך פ
פותחו למקו' שיהיה לקרות בו וקרא כהן קלב
ולכתחלה הוא גוללו וסותמו קוד' שיברך
כדי שלא יהמרו הקהל שהברכות כתובות
בו ואבל נדיעבד אין לחוש שהרי לא שכיחי
עמי הארץ כל כך עתה אבל לאחר שקרא
בו ודאי נריך לגוללו קוד' שיברך כל יקוד':
גדול שבכולן גוללו לפי שהוא כבודו
ונס לפי שהוא נדול שבכולן
כדיי הוא ליטול שכר כנגד כולם כדאמר
רבי יהושע: מנין שמשתמשין
בשת קול בירוש' תני כתיב לא תנחשו ולא
תעוננו ואף על פי שאין ניחוש יש סימן:
והשונה בלא זמרה שהיו רגליו
לשנות המשניות בזימרה
לפי שהיו שונין לותן על פה ועל ידי כך קלג
היו מזכירים יותר: בלא אותה
מנוה ימ' מצות לחיזה ונשה מלי רבותא מיימ' פ' יב מהל' תפלה
פשיט' שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה טור ומ"ש סימן קלט
כהוגן לכך פירש"י בלא אותה מצוה
שעשה באותה שעה שאם לאחר שקרא בספר תורה
ערו' ונקרא בו אין לו שכר מן הקריאה וכן קלה
לחזו לגוללו או להניחו לכבי לחזו במטפחת
מורך ימיס בימיה בשמלה עוש' וכבוד:

הדרן עלך בני העיר

וסליקא לה מסכת מגילה

32

פיסקי תוספות ממסכת מגילה

א כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון הן הלוו בו לכבוד אי לא"ע לענין מגילה קדושת ארץ ישראל קיימת:

ב עיר גדולה היא שיש בה ק' בטלנין שמתפללין במנין וקורין בס"ת הכפרי עם קריאת מגילה קורי' גם ויבא עמלק הכפרי' קורין בעירן ביום הכניסה כל שהיו מחוב בדבר היכו מוציא לחריס ידי חובתו לכתי לא שייך לא תתנודדו כיון דשכי עיירות הן:

ג דבר שפשט בכל ישראל גדול יכול לבטל ולא קטן ואי לא פשט אפי' קטן יכול לבטל ואי עמדו עליהם בכפשוטם כגון יח' לדבר שנאספו וקיבלו אלו באלו אפילו אליהו אין יכול לבטל:

ד תענית אסתר קדוי על שם שבא בימי פקידו להתענו' כמו במשה שנאמר בעמלק וקרין וחור ונ' שנריך שלשה וכשאל פוריס באחד בשבת הוי תענו' ביום ק' ולא בעש דאין שקות מפני כבוד שבת ומק שאין מתענין בניסן כמשמש שהיה לפי שאין מתענין בניסן:

ה תרנוס כתובים לא תקנו יוכתן מפני תרנוס דכיאל דיש בו הקץ ואחד מן התנאים תקן:

ו אין כותבין שלוש לאבירו בשדה ובלילה:

ז אין מועד בפני תלמיד חכם ודוק בפניו ויוס שמועה כבפניו דמי:

ח מת מנוח וכל מתיס הן קודמין לתלמוד תורה:

ט כל זמן שהמת בעיר אין נריך לבטל לימודו כי אם בשעת קבורה תלמיד חכם שמת בית מדרש דוקא בטל:

י כשיס אין מוציאין מקרא מגילה אלא כשיס לאחרות:

יא כשיס חייבות בס' סעודות ואם לא הזכירו שבת בסעודת נ' בברכת המזון חוזרות:

יב לומר ל"ת דזמן מברך בלילה וביום:

יג אף בזמנה אין קורין אלא בעשרה והיקודיס הללו בכפרי' סומכין על ל"ת לקדושת ביחיד:

יד נס ביש דורשין אף על פי שדורשין לפניו ל' יו':

טו דברים שיודעין שהס מותרים ואחרים נהגו בהן איסור אין להתירן אבל אם עשו בהן מתירין:

טז שאר בגדים וכטיעות ואפילו תירוסין שרו:

יז כרכים המוקפין חומה מימות יהושע בן נון נוהג אף בחוצ"לארץ:

יח פלטירין של אומות לעתיד ילמדו בהן תורה אבל בתי עבודה זרה לא אלא לשמה יהיו:

יט לומר בסופה לרוב קיון ברוך מדלכי לרוב זרע ברוכה אסתר ברוכים כל ישראלים וחרבונה זכ:

כ אוכל נפש שאפשר מערב יום טוב כגון מבשן אין לעשות ביום טוב:

כא אין נזקקין בקונאת יום טוב משום דכרכין שלנו מוקפין חומה ובתים ואיכן בכרמלית ואין רואים ו' לחמות:

כב המודר מחבירו מאכל אסור בכל' שאין עושין בהן לאוכל נפש בשוק פרוסה ואם משכירין כמוהו אסור:

כג דריסת הרגל בחנ' קפדי ולא בבקעה:

כד תולין בספרים ולא במזוזה ותפילין ספרים נכתבי' על גויל תפילין על קלף מזוזה על דיכסיסטוס:

כה תשורית לשון הקודש ולא עברית ומק שקורין לשון הקו' עברית וכן בקרובה ובלשון עברי משום לברקס שסיפר לשון עברי והוא לשון הקודש ונמסר לאשור ויצא מעצת פלנה:

כו ספר תורה שחסר בו יריעה אין קורין בו אפי' פסוק אחד קורין בו חיסר פסוק וקראו עם כשר עד רובו וכל שכן מקרא שכתבו תרגו':

כז שאר ספרים שאין כתובין בספר ובדיו מגילין אותן מן הדלוק' אבל מגילה דוקא בספר ובדיו:

כח מורד במלכות נדריך לדונו אך לא הלכת דין:

כט דין למת קיימו שמרבה לחקור עדים שיכוונו דבריהן לאפוקי דין מרומה שיודע בברור שהדין מרומה:

ל סיטה למרוכה קדוי לביבה וקנבר' לריח שירת הים קלביבה רחבה על נבי קנרה וסתומה מב' רחשיה ושירה זו כל ואת זה למעלה מזה וקשות זה למעלה מזה קאזינו לביבה זה למעלה מזה היא ברחש קדף ואת בסיף הסיטה הרחשונה עשרת בסיף קדף ונריך לכתוב בשסק סיטין:

הדרן עלך מגילה נקראת

לב קריית שמע בא"כ בכל לשון לא השמיע לאזניו יצא אין נריך לדקדק באותיותיה:

לג לא מניחו שנריך לקרות בס"ת מדאורייתא אלא פרשת זכור:

לד טעה ושכח ונזכר יתחיל אותה ברכה שטעה וינמור על הסדר וכן בקריית שמע וקלל ומגילה בתענית נבור שאומר עניני בין גואל לרופא ואם לא אמר אין מחזירין אם נזכר אחר שהתחיל ברכה שלאחריה אין להחזירו:

לה לשרי הלוים ולמה רגשו שתי פרשיות הן או למנוח עלמו לבן ולמה ה' תעמוד שתי פרשיות:

לו אין נאה לדרוש ברכים שלא למי שיודע כל התורה כולה שנאמר מי ימלל ונומר:

לז אין להפסיק במגילה ובדיעבד יצא:

לח אם שהה כדי לגמור כולה אין חוזר לראש אין הלכ' כתלמיד במקום קבוצי לא קוו בתרלי כמו מאביי ורבא ואילך:

לט שומרת יבם שבעל אחיו את אחותה או קידשה קודם שנפלה לפניו אין נריך להמתין:

מ דיו שלנו עושין מקליפת עץ שמו כשף שקורין פרוכשלי"ש ושורי' לותו במים או ביין:

מא בימי אמוראין לא היו בקיאין כל כך בחסירות ויתירות ומכל מקום יודעין הכל בעל פה:

מב תפילין אין נריכין שירטוט כי אם שורה עליונה או בארבעה נדדין דקא שלש אין כותבין:

מג אלרמ"נט רגילין לתת לתוך הדיו:

מד קלפים שלנו שאין מעופנין כותבין עליהן:

מה תופרי מגילה בגידין מראשה וסופה ואמצעיתה ומראש התפר עד קניל כאמצע ועד השני ומן השני עד השלישי כאמצע עד סו' התפר:

מו בן עיר שהלך לכרך וקיים שם ביל חל עליו חובת כרך וקורא כדין כרך ואין נריך לקרות ביל בן כפר שקיים בעיר בארבעה עשר דיכו כמוקף לפילו קרא כבר ביום הכניסה:

מז במגילה ובכל ספרים נריך לשייר התפר שלא יקרע:

מח קרא מדבר ואיכו שומע קרי הוא כפיקח ואף"ל לא יקרא המגילה:

מט קטן שהגיע לחינוך וקוא חייב מדרבנן אין מוציא לחריס דמגילה כמי דרבנן אבל בברכת המזון מוציא לחריס שאכלו שיעור דרבנן:

נ קזאק ביום ונבילה שלפניה בלילה ושלאחריה ביו"ט וכן טבילת מזוב:

נא מילה שלא בזמנה ליכה אלא ביום:

נב נשת הכוכבים ליכן ככוכבים גדולים הנראין ביום ולא בקטנים הנראין בלילה:

נג לא ספר העומר בלילה יכול למחר בלא ברכה לא מנה בלילה אפילו הכי יכול בשאר לילות:

נד אם רבה יקטיר לימורין וחלבים אחר חצות נריך ליזהר לאכול מבע קודם חצות ואפילו לאפיקומן דבמקום פסח קלי:

הדרן עלך הקורא

נה לר"ש ספר תורה נריכה שירטוט לר"ת אין נריך שירטוט ומזוזה נריך שירטוט:

ע. ברוש חודש יכול השליחי לקרות פרשת וביום השבת אין משיירין
בפרשה פחות משלשה פסוקים וכן אין מתחילין מק שתקנו ברכה
תחילה וסוף קוף בשביל זה:

סב מה שמתחילין ויחל ואיכה כי אם שני פסוקים אחר הפרשת הקפסק
אין ידוע כל כך:

אין לחזור ולקרות מה שקראו לפניו אך בחג קורא הרביעי מה
שקראו לפניו:

סל מה שנופל שליח ציבור בתחינותיו ברגפה לפי שהופך על גידו:

סק ביום הכיפורים שמתענין רגילין להרבות בתחינות ותפילות ואף
בימיהם לומרו כמו אתה כוננת:

סו בתעניות ובתשעה באב ובמנחה מפטיר השליחי ובשבת ויום טוב
ויום הכיפורים אחר מפטיר המפטיר קורא פסוקי שקראו ככר לפי
שתקנו לומ' קדיש בין הקריאי למפטיר ותקנו ברוך ה' לעולם וירא
עיניכו וקדיש בערבית לקודיע שתפילת ערבית רשות וכשיש שתי
ספרי תורות כגון ביט לומרים קדיש אחר סיום ספר תורה הראשון
והמפטיר קורא בשנייה וכשיש שלשה ספרי תורות לומרים קדי' אחר
השנייה והמפטיר קורא בשלישית והקדיש נורם שהמפטיר ליכו מן
המנין מה שהקטנים לומרים הפטרות לחנכן כיון דקיימא לן קטן
עולה בכל שבת אין נוטלין ספר תורה שנייה לקרות וביום השבת:

סז אין מכניסו לתרגם בשאר ימות השנה:

סח התחיל השליח ציבור להתפלל בעשרה והלכו מקצתן נומרין אם יש
ששה שלא שמעו קדיש וברכו יכולי לפרוס ואפי' בשביל יחיד פורס'
ואפילו קרא כבר קריית שמע יכול בעצמו לחזור ולפרוס כגון שליח
ציבור שהתפלל בלחש וחזר ומתפלל בקול רם ואף על פי שכולם
בקיאין עכשיו וברכו תם לא רצה לפרוס על שמע כיון ששמעו כולן
קדיש וברכו חוץ ממנו ולא לעמוד לפני התיבה לפרוס בברכו:

סט דבר שבקדושה אומר בי' כוכן כ' וכברך ה' שהיכו ומפטיר וברכו:

ע ברכת אבלים שבברכת המזון אל תאמר דיין האמת עופט וכו' לא הוי
בעשרה בתשובת הגאונים ברכת אבלים אתם אומרי' על הכוס ברוך
מנחם אבלים אבל אין אנו נוהגין לומר אבל אתם שתקנו לכם חכמי'
ואבותיכם ורבותיכם הראשונים אמרו אותה בלא עשרה:

עא מנהגינו להקרות פסוק אחד בכניסה ובתחילת הפרשה שלשה: פ

עב תימא שמתרגם וילמד יהושע אל העם התקדשו ויש שם שלשה
פסוקים עד בעת הקיש:

עג כה אמר ה' חנם נמכרתם בכל ספר שלנו אין פרשה בין שני פסוקי':

עד אין עוברי לפני התיבה יחף לו לבוש בגד קרוע וכתפיו וזרועותיו
ערומות:

עה לא כתמלא זקנו אין יורד לפני התיבה בתעני' שלא זקן ורגיל ובקביעי
שתי שערות בקדקדי בעלמא ולא בקביעות:

עו כשיש פטורות ממ"ע שהזמן גרמ' אפי' מדרבנן ושומע קיי'מדרבנן:

עז אין להסתכל בכתיבה כשנושלין כפיהן במקדש מפני כיקוי עין ו
ועבשיו מפני קיסם הלעת:

עח שומע בע' מעיניו לא ישא כפיו ואם רגיל בעירו מותר לפילו במומין
בידיו:

עט מה שקורידו את רבי חייא לפני התיבה כשקיבא מכוון היה קורא ע'
יפה ונפ על ידי שלקיו שנוקו למקר גאולה:

פ להתפור תפילין שלא יכוונו ויקלקל רבונו לפי שנעשה מעור הכתי'
לכבל אנו נוהגין לעשות תיתורא מעור אחר:

פא אין לומר יברכוך טובים שמוניא את הפושעים מן הכלל בתפילתו
מפטירין במרכבה:

פב הפייט יסד נדקו אותו ואת בנו ומביא הפסוק יודע נדי' נפש בהמתו
משמע שהן רחמים ולא לחן אומרים על קן ניפוד הניע רחמיך
מפני שמטיל קנאה:

פג עושה מנוח מלאכת שכר וירלת יסורין ליכו טוב מלאכת ה' וירלתו
היו לשמה ולאהבה וירלה על כל לאכת לברך לבניו כעין ליוב ועוד
ירלה ולאהבה לאחרת הנותן סלע על מנת שיחיו בניו ולימו תוקה לפ
אין בלה שלילתו וכן ירלת עוכשו:

פד אנו מפטירין התשפוט את עיר הדמים ונומר:

הדרן עלך בני העיר וסליקו להו סימני מסכת מגילה